

**Ocena
stanu sanitarnego województwa
podlaskiego za 2012r.**

Białystok, marzec 2013r.

SPIS TREŚCI

I.	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO	4
II.	SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA WYBRANYCH CHORÓB ZAKAŹNYCH W 2012r. NA TERENIE WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO	4
III.	STAN SANITARNY OBIEKTÓW PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W 2012r.	9
IV.	REALIZACJA SZCZEPIEŃ OBOWIĄZKOWYCH NA TERENIE WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W 2012r.	15
V.	OCENA STANU SANITARNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W ZAKRESIE HIGIENY PRACY W 2012r.	16
VI.	OCENA STANU SANITARNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W ZAKRESIE HIGIENY KOMUNALNEJ W 2012r.	42
VII.	OCENA STANU SANITARNEGO I HIGIENY PROCESÓW NAUCZANIA W PLACÓWKACH OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZYCH WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W 2012r.	75
VIII.	DZIAŁANIA PODEJMOWANE W RAMACH PROMOCJI ZDROWIA CELEM ZMNIEJSZENIA SKUTKÓW ZAGROŹEŃ DLA ZDROWIA MIESZKAŃCÓW WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W 2012r.	91
IX.	OCENA STANU SANITARNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO ZA 2012R. W ZAKRESIE NADZORU ZAPOBIEGAWCZEGO	106
X.	OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE HIGIENY RADIACYJNEJ WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W 2012r.	109
XI.	OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA, MATERIAŁÓW I WYROBÓW PRZEZNACZONYCH DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ ORAZ KOSMETYKÓW WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W 2012r.	118
XII.	DZIAŁANIA PODEJMOWANE W RAMACH NADZORU NAD ŚRODKAMI ZASTĘPCZYMI W 2012R.	126
XIII.	SYSTEM ZARZĄDZANIA W DZIAŁALNOŚCI INSPEKCYJNEJ W 2012R.	128
XIV.	SYSTEM ZARZĄDZANIA W LABORATORIUM W 2012R.	129
XV.	ZADANIA DZIAŁU LABORATORYJNEGO W 2012r.	130
XVI.	ZAŁĄCZNIKI	136

I. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

Województwo podlaskie położone jest w północno-wschodniej części kraju, w geograficznym środku Europy. Powierzchnia województwa wynosi 20.187 km², co stanowi 6,5% powierzchni Polski i plasuje je na szóstej pozycji w kraju. Województwo podzielone jest na 3 podregiony: białostocki, łomżyński, suwalski, 17 powiatów (14 ziemskich i 3 grodzkie: Białystok, Łomża, Suwałki) oraz 118 gmin.

Białystok z 294.298 mieszkańcami jest największym miastem w północno-wschodniej Polsce. Pełni funkcję administracyjnego, gospodarczego, naukowego i kulturalnego centrum Podlasia. Jest stolicą województwa podlaskiego i siedzibą jego władz.

Łomża zamieszkała przez 63.070 osób jest ważnym ośrodkiem handlu oraz przemysłu przetwórstwa produktów rolnych.

Suwałki 69.210 mieszkańców. Zlokalizowana tu Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna stwarza dogodne warunki do rozwoju prywatnej przedsiębiorczości.

Zaludnienie: wg stanu na dzień 31.12.2011r. ludność woj. podlaskiego wynosi 1.200.982, co stanowi ok. 3.1% populacji Polaków. Gęstość zaludnienia 60 osób na km². Ludność miejska 724.027 osób. Ludność wiejska 476.955 osób.

Bogactwo kulturowe: Podlasie jest najbardziej zróżnicowane w Polsce pod względem etnicznym i kulturowym. Od stuleci sąsiadują różne narodowości i wyznania. Poza ludnością polską mieszkają tu: Białorusini, Litwini, Tatarzy, Rosjanie, Ukraińcy, Romowie, Żydzi.

Walory krajoznawcze: Najcenniejszym bogactwem Podlasia jest przyroda. Istnieją 4 parki narodowe, w tym najstarszy w Polsce Białowiecki Park Narodowy, a także o największej powierzchni Biebrzański Park Narodowy oraz Węgierski i Narwiański. Ochrona przyrody i środowiska naturalnego obejmuje także 3 parki krajobrazowe, 85 rezerwatów przyrody oraz 2051 pomników przyrody. Atutami województwa jest nieskażone środowisko, z fragmentami pierwotnej puszczy oraz unikatowymi rozlewiskami Biebrzy. Województwo zaliczane jest do ekologicznie czystego obszaru „Zielonych Płuc Polski”. Województwo ma charakter rolniczy, lecz coraz większą rolę zaczyna odgrywać turystyka.

II. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA WYBRANYCH CHOROÓB ZAKAŹNYCH W 2012r.

Celem nadzoru epidemiologicznego w województwie podlaskim jest monitorowanie sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych oraz wczesne wykrywanie zagrożeń w celu ich skutecznego zwalczania.

Dane epidemiologiczne dotyczące występowania chorób zakaźnych w 2012r. w woj. podlaskim zostały przedstawione w formie tabelarycznej (**Załącznik nr 1**) w oparciu o przygotowane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego-Państwowy Zakład Higieny, *meldunki dwutygodniowe o zachorowaniach na choroby zakaźne i zatrucia zgłoszone w 2012 roku* – dane te są weryfikowane i mogą ulegać zmianie.

Grypa jest wirusową chorobą oddechową, w której ciągła ewolucja wirusa ma zasadnicze znaczenie dla występowania w populacji ludzkiej corocznych epidemii, a od czasu do czasu także pandemii. Spośród wszystkich chorób zakaźnych, grypa powoduje największą liczbę zachorowań, znaczną śmiertelność, a najbardziej uderzającą cechą w epidemiologii grypy są ogarniające całą kulę ziemską pandemie.

W Polsce sezon wzmożonych zachorowań na grypę trwa od września do kwietnia następnego roku, przy czym szczyt zachorowań przypada między styczniem a marcem. Łącznie w sezonie grypowym, w województwie podlaskim na przełomie 2011/2012 w okresie od 1 września 2011r. do 30 kwietnia 2012r. zarejestrowano 25704 przypadki zachorowań/podejrzeń na grypę W sezonie 2010/2011r. było o 2626 przypadków więcej.

W sezonie grypowym 2011/2012 sytuację epidemiologiczną na świecie jak i w Polsce zdominowała grypa wywołana szczepem wirusa należącym do podtypu A/H1N1pmd09, zakwalifikowanego jako szczep grypy sezonowej.

W 2012 roku w Polsce zgłoszono 1457023 zachorowania na grypę i podejrzenia grypy (współczynnik zapadalności wynosił 3781,95) w tym 701066 zachorowań dzieci do 14r.ż. (współczynnik zapadalności wynosił 12016,27).

W analogicznym okresie w 2012r. w woj. podlaskim zachorowało 36316 osób (współczynnik zapadalności wynosił 3024,0), w tym 17850 zachorowań dotyczyło dzieci do 14r.ż. (współczynnik zapadalności wynosił 9,994).

W ramach nadzoru epidemiologicznego i wirusologicznego zachorowania na grypę monitorowane są również w oparciu o system sentinel.

W systemie typu sentinel nadzór epidemiologiczny, jak i wirusologiczny prowadzony jest w tej samej populacji osób i realizowany jest przez wybranych lekarzy. Są oni zobowiązani do zbierania danych epidemiologicznych, jak i wirusologicznych, a więc do pobierania materiałów od pacjentów z objawami grypy/ grypopodobnymi. Taki zintegrowany i reprezentatywny dla całego kraju nadzór epidemiologiczny i wirusologiczny jest niezbędny dla systemu wczesnego ostrzegania w sytuacji epidemii czy pandemii wirusa grypy.

W nadzorze epidemiologicznym Sentinel uczestniczyło 20 lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej z 16 placówek ochrony zdrowia województwa podlaskiego. W 2012r. pobrano do badań wirusologicznych 7 wymazów, w 1 przypadku potwierdzono obecność wirusa typu A. W sezonie grypowym 2012/2013 do końca lutego 2013r. pobrano 55 wymazów, w 9 przypadkach potwierdzono wirusa grypy typu A podtypu A/H1N1.

W Polsce w 2012r. zgłoszono potwierdzonych laboratoryjnie 153 przypadki grypy (współczynnik zapadalności wyniósł 0,40 na 100 tys. mieszkańców).

Na terenie woj. podlaskiego do końca 2012r. odnotowano 3 potwierdzone zachorowania na grypę, 2 przypadki wywołane wirusem A/H1N1 i jeden wirusem typu A (wskaźnik zapadalności wyniósł 0,3 na 100 tys. mieszkańców).

W 2012r. w województwie podlaskim zarejestrowano 6 zachorowań na inwazyjną chorobę meningokokową (wojewódzki współczynnik zapadalności wynosił 0,5) **Załączniki nr 2 i 3**, w tym 6 posocznic i 3 zapalenia opon mózgowych i/lub mózgu. Osoby chore były w wieku: 6 miesięcy, 10 miesięcy, 2 dzieci w wieku 11 miesięcy, 22 lata oraz 49 lat. W 6 przypadkach potwierdzono *Neisseria meningitidis* z grupy B. W toku dochodzenia epidemiologicznego objęto nadzorem osoby mające kontakt z chorymi i zastosowano chemioprophylaktykę.

Do tej pory w województwie podlaskim wszystkie przypadki były zachorowaniami izolowanymi pojedynczymi, nie miały charakteru epidemicznego.

Do zakażenia meningokokami może dojść w każdym wieku. Dzieci od 3 miesięcy do 5 lat są w porównaniu do innych grup wiekowych, narażone najbardziej. Drugi szczyt zachorowań jest notowany u młodzieży między 14 a 19 rokiem życia. W tym wieku wzrasta ilość kontaktów społecznych. Przebywanie w grupie, w dyskotekach, na prywatkach oraz typowe dla młodzieży zachowania (np.: picie ze wspólnego naczynia) sprzyjają infekcji. Meningokoki przenoszone są drogą kropelkową lub przez kontakt bezpośredni z wydzieliną z górnych dróg oddechowych. Szerzenie się choroby meningokokowej odbywa się zazwyczaj za pośrednictwem bezobjawowych nosicieli (rzadko pomiędzy osobami, które zachorowały). Nosiciele mogą stanowić 2-25% populacji, ale w środowiskach zamkniętych ich odsetek może osiągać 40-80%.

W przypadku wystąpienia zakażenia meningokokowego prowadzi się skoordynowane działania lekarzy profilaktyków, mikrobiologów, pracowników stacji sanitarno-epidemiologicznych i Krajowego Ośrodka Referencyjnego ds. Diagnostyki Bakteryjnych Zakażeń OUN w celu podjęcia odpowiednich działań zapobiegawczych.

W 2012r. w województwie podlaskim zarejestrowano 105 przypadków zachorowań na chorobę wywołaną przez *Streptococcus pneumoniae* (wojewódzki współczynnik zapadalności 0,7), w tym 3 zapalenia opon mózgowych i/lub mózgu i 6 posocznic.

Pneumokoki są przenoszone drogą kropelkową lub przez kontakt bezpośredni. U człowieka naturalnym miejscem bytowania pneumokoków jest jama nosowo-gardłowa, a

kolonizacja dotyczy około 10% zdrowych dorosłych i do 60% zdrowych dzieci. Zachorowania najczęściej występują w miesiącach zimowych i wczesną wiosną, co koreluje ze wzrostem wirusowych zakażeń dróg oddechowych. Skuteczną metodą zapobiegania zachorowaniom jest wprowadzona do powszechnego użycia skoniugowana szczepionka przeciw pneumokokom.

Województwo podlaskie jest terenem endemicznym boreliozy i wirusowego zapalenia mózgu przenoszonego przez kleszcze. Obecność na naszym terenie Puszczy Białowieskiej i Knyszyńskiej sprzyja zachorowaniom związanym z istnieniem ognisk przyrodniczych, w których patogeny krążą w biocenozie naturalnych gospodarzy – zwierząt i ich przenosicieli kleszczy.

W porównaniu do 2011r. nastąpił wzrost zachorowań na boreliozę (**Załącznik nr 4**). Na terenie województwa podlaskiego w 2012r. odnotowano 976 przypadków (wojewódzki współczynnik zapadalności 82,1).

W roku ubiegłym było o 66 przypadków mniej. Najwięcej zachorowań na boreliozę w 2012r. w województwie podlaskim zanotowano w powiatach: białostockim, bielskim, suwalskim, grajewskim i sokólskim.

W 2012r. zarejestrowano 105 przypadków zachorowań na wirusowe zapalenie mózgu przenoszone przez kleszcze (wojewódzki współczynnik zapadalności wynosił 8,8) (**Załącznik nr 5**). W 2011r. było o 16 zachorowań mniej.

Wieloletnie badania wykazały, że szczepienia są uznawane za najskuteczniejsze zabezpieczenie przed kleszczowym zapaleniem mózgu i jego następstwami.

W 2012r. zarejestrowano 4 przypadki zachorowań na listeriozę, w 2 przypadkach byli to pacjenci z niewydolnością nerek i obniżoną odpornością, 1 osoba z upośledzeniem umysłowym pracująca w gospodarstwie rolnym i 1 przypadek to listerioza okołoporodowa. Listerioza jest szeroko rozpowszechnionym bakteryjnym zakażeniem środowiskowym. Do zakażenia dochodzi przez bezpośredni kontakt z zakażonymi wydaliniami chorego zwierzęcia. Punkt ciężkości w zapobieganiu listeriozie spoczywa nie na eliminacji zarazka ze środowiska i środków spożywczych, lecz na zabezpieczeniu żywności przed przeżyciem i namnożeniem drobnoustroju.

W 2012r. na naszym terenie wystąpił 1 przypadek zachorowania na tężec, 2 przypadki zatrucia jadem kiełbasianym i 1 przypadek zakażenia jelitowego wywołanego przez *Yersinia enterocolitica*.

W 2012r. nastąpił wzrost zachorowań na krztusiec (**Załącznik nr 6**), zarejestrowano 407 przypadków (wojewódzki współczynnik zapadalności 34,2), w 2011r. było o 268 przypadków mniej. Sytuacja epidemiologiczna krztusca w ostatnich latach ulega pewnym zmianom. Polegają one na występowaniu zachorowań w grupie osób dorosłych, zwłaszcza starszych, co zwiększa ryzyko transmisji zakażenia na osoby nieuodpornione. Zarejestrowana wyższa liczba zachorowań na krztusiec jest też spowodowana naturalną cykliczną zmiennością ilości zachorowań.

Najwięcej zachorowań na krztusiec w 2012r. zostało zgłoszonych z miasta Białegostoku i powiatu białostockiego.

W 2012r. odnotowano 10 zbiorowych zatruc pokarmowych. W sumie w wyniku zatruc zbiorowych zachorowało 205 osób, w tym 65 dzieci do lat 14, hospitalizowano 34 osoby, w tym 10 dzieci do lat 14. Przyczyną zatruc pokarmowych była odzwierzęca pałeczka jelitowa *Salmonella* i norowirusy.

W 4 zbiorowych zatruciach pokarmowych miejscem narażenia był dom prywatny. Z przeprowadzonych analiz wynika, że nośnikiem pałeczek *Salmonella* w ogniskach były produkty zawierające surowe jaja kurze i mięso (tatar z surowym żółtkiem jaja kurzego, sos na bazie surowych jaj, śmietany itp.)

W 6 pozostałych ogniskach miejscem narażenia były obiekty żywienia zbiorowego a czynnikiem etiologicznym była w 5 przypadkach pałeczka *Salmonella* i w 1 przypadku norowirusy.

W 2012r. nastąpił wzrost zachorowań na Salmonellozy, zarejestrowano 398 przypadków (wojewódzki współczynnik zapadalności 33,5), co obrazuje **Załącznik nr 7**. W roku ubiegłym było o 155 przypadków mniej.

W województwie podlaskim na dzień 31.12.2012r. było zarejestrowanych 5 nosicieli *Salmonella typhi* oraz 6 nosicieli paratyphi B. Ilość zachorowań na zakaźne choroby przewodu pokarmowego jest miernikiem stanu sanitarnego, jak i przestrzegania przez ludność zasad higieny.

Nadal zagrożeniem dla ludności województwa podlaskiego są pokąsania przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę. W 2012r. na terenie woj. podlaskiego potwierdzono laboratoryjnie wściekliznę u 11 zwierząt: 4 lisów dzikich, 2 jenotów, 2 kotów, 1 psa i 2 przypadków bydła domowego. Z powodu kontaktu ze zwierzętami podejrzany o wściekliznę 227 osób poddano szczepieniom (**Załącznik nr 8**). W 2011r. zaszczepiono 243 osoby.

W 2012r. w woj. podlaskim zarejestrowano 171 zachorowań na gruźlicę, w tym 131 przypadków gruźlicy płuc. Natomiast w 2011r. zarejestrowano również 171 zachorowań na gruźlicę, w tym 161 przypadków gruźlicy płuc. Najwięcej zachorowań na gruźlicę płuc w 2012r. w województwie podlaskim zanotowano w powiatach: białostockim, wysokomazowieckim, łomżyńskim i suwalskim.

Najważniejszą metodą zapobiegania szerzenia się gruźlicy w społeczeństwie jest wczesne wykrycie choroby i natychmiastowe leczenie chorego. Leczenie przeciwprątkowe prowadzące do wyleczenia doprowadza równocześnie do jego trwałego odprątkowania. Chory przestaje być źródłem zakażenia dla innych i wtedy osiągamy efekt społeczny i epidemiologiczny.

W województwie podlaskim w 2012r. zarejestrowano 89 przypadków WZW typu B (**Załączniki nr 9 i 10**), w tym 4 przypadki WZW typu B ostre (wojewódzki współczynnik zapadalności 0,4) i 85 przypadków WZW typu B przewlekłe (wojewódzki współczynnik zapadalności 7,2). Nastąpił wzrost zachorowań na WZW typu B w stosunku do roku 2011 (o 13 zachorowań).

Spośród wszystkich wirusów jest jednym z najbardziej zaraźliwych, jednocześnie wykazuje dużą odporność na czynniki środowiska, tj. wysoka temperatura, substancje chemiczne.

Uzasadnione jest więc wzmocnienie działań zwiększających świadomość społeczną w zakresie możliwych dróg zakażenia WZW typu B, szczególnie przypomnienie, że WZW typu B przenosi się drogą kontaktów seksualnych oraz zalecanie szczepień osobom narażonym na zakażenie ze względu na tryb życia.

Zachorowania na wirusowe zapalenie wątroby typu C cechuje obserwowany od wielu lat trend wzrostowy liczby zachorowań. Liczba zakażonych wirusem zapalenia wątroby typu C nie jest dokładnie oszacowana, ze względu na najczęściej bezobjawowy przebieg choroby.

W roku 2012 w woj. podlaskim zarejestrowano ogółem 136 przypadków zachorowań na WZW typu C – wg definicji przypadku z 2005r. zarejestrowano 70 przypadków zachorowań (wojewódzki współczynnik zapadalności 5,9) (**Załącznik nr 11**), w 2011r. było o 33 przypadki więcej oraz 66 przypadków zakażeń na WZW typu C – wg definicji przypadku z 2009 (wojewódzki współczynnik zapadalności 5,6), (**Załącznik nr 12**), nastąpił spadek o 32 przypadki, są to przypadki potwierdzone laboratoryjnie bez objawów klinicznych.

Ze względu na bezobjawowy przebieg choroby oraz brak szczepionki, wirus HCV stanowi bardzo poważne zagrożenie, gdyż nie leczone zakażenie może doprowadzić do poważnych konsekwencji zdrowotnych, takich jak: marskość wątroby, rak wątroby.

Rozpoznanie zakażenia wirusem HCV, możliwie wczesne od chwili zakażenia, zwiększa szanse na skuteczne leczenie przeciwwirusowe.

Należy dążyć do powstrzymania wzrostu zachorowań HCV poprzez: zdiagnozowanie jak największej liczby przypadków zakażeń i spadek dynamiki nowych zakażeń oraz zmniejszenie rezerwuaru wirusa HCV w wyniku leczenia zakażonych.

Na terenie działania Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku w 2012r. znajdowało się 35 szpitali udzielających całodobowych świadczeń zdrowotnych, w których zgodnie z obowiązującym prawem funkcjonowały zespoły kontroli zakażeń zakładowych.

Nadzór nad zakażeniami jest jednym z priorytetów ochrony zdrowia publicznego zarówno w Polsce jak i na całym świecie. Zakażenia szpitalne są problemem złożonym i powinny być rozpatrywane jako element jakości usług szpitali.

Sytuacja epidemiologiczna w nadzorowanych placówkach świadczących usługi medyczne w zakresie występowania zakażeń szpitalnych wywołanych przez drobnoustroje alarmowe opracowano w oparciu o raporty przekazywane przez placówki na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie listy czynników alarmowych, rejestrów zakażeń szpitalnych i czynników alarmowych oraz raportów o bieżącej sytuacji epidemiologicznej szpitala (Dz. U. Nr 294 poz. 1741).

W roku 2012 nadzór epidemiologiczny sprawowano nad wszystkimi ujętymi w ewidencji szpitalami woj. podlaskiego. Raporty okresowe za 2012 rok przekazały wszystkie nadzorowane placówki.

Z analizy prowadzonego nadzoru nad opracowaniem zgłoszonych ognisk epidemicznych wynika, iż na terenie województwa podlaskiego w 2012 roku wystąpiło 5 ognisk zakażeń szpitalnych, na które złożyły się 3 ogniska o etiologii bakteryjnej i 2 ogniska o etiologii wirusowej. Liczba osób z zakażeniem w ogniskach objęła ogółem 17 pacjentów.

Zgodnie z aktualnie obowiązującą Ustawą z dnia 5 grudnia 2008r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi kierownicy podmiotów leczniczych zobowiązani są do postępowania przeciwepidemicznego zapobiegającego szerzeniu się zakażeń szpitalnych poprzez opracowanie i wdrożenie procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami szpitalnymi, zgodnie z obowiązującymi standardami, a w szczególności do:

- bieżącego nadzoru i przestrzegania higieny szpitalnej
- kontroli stosowanych metod profilaktyki i leczenia, w tym antybiotykoterapii
- wprowadzenia zakładowego systemu badań, identyfikacji i rejestracji szczepów bakteryjnych w celu monitorowania sytuacji epidemiologicznej w szpitalu
- kontroli zużycia antybiotyków
- zapewnienia środków na realizację w/w zadań.

Na dyrekcji podmiotów leczniczych spoczywa odpowiedzialność za działania prowadzone w zakresie zapobiegania i zwalczania zakażeń szpitalnych.

Podsumowanie:

1. W dalszym ciągu chorobą wymagającą stałego nadzoru epidemiologicznego jest grypa. Prowadzone działania edukacyjno-informacyjne mają na celu zwiększenie odsetka osób zaszczepionych przeciwko grypie. Natomiast sprawnie działający nadzór epidemiologiczny i wirusologiczny nad grypą oparty na systemie Sentinel jest koniecznością i jest niezbędny dla systemu wczesnego ostrzegania w sytuacji epidemii czy pandemii wirusa grypy.
2. Zakażenia meningokokowe wymagają monitorowania oraz podejmowania właściwych jednolitych procedur postępowania w przypadku wystąpienia podejrzenia zachorowania na inwazyjną chorobę meningokokową.
3. Należy dążyć do zmniejszenia liczby zachorowań na choroby przenoszone przez kleszcze na człowieka poprzez promowanie szczepień ochronnych jako skutecznej metody profilaktyki kleszczowego zapalenia opon mózgowych i mózgu.
4. Z uwagi na brak swoistych metod zapobiegania zakażeniom HCV np. poprzez szczepienia ochronne, jedynie działania nieswoiste polegające na wdrażaniu i utrzymywaniu wysokich standardów higieniczno-sanitarnych wykonywania świadczeń medycznych oraz innych przebiegających z naruszeniem ciągłości tkanek, mogą zapobiec szerzeniu się zachorowań na WZW typu C. Występujące od dłuższego czasu problemy w zakresie zapobiegania i zwalczania zakażeń HCV powinny skłaniać do zwiększenia dostępności do specjalistycznego poradnictwa i diagnostyki laboratoryjnej zakażeń wirusami hepatopowymi.
5. Monitorowanie sytuacji epidemiologicznej zachorowań na krztusiec oraz wykonawstwa szczepień ochronnych p/krztuścowi w ramach szczepień obowiązkowych.

III. STAN SANITARNY OBIEKTÓW PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W 2012r.

Państwowa Inspekcja Sanitarna w 2012r. w województwie podlaskim obejmowała nadzorem działalność leczniczą w:

- 909 podmiotach leczniczych: 35 szpitalach; 7 zakładach opiekuńczo-leczniczych; 5 zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczych; 1 zakładzie rehabilitacji leczniczej; 1 sanatorium; 2 hospicjach oraz 5 innych podmiotach leczniczych; np.: pogotowie ratunkowe, stacja krwiodawstwa, co obrazuje poniższa tabela:

Tabela 1. Podmioty wykonujące działalność leczniczą wg kontroli PIS.

Wyszczególnienie				Województwo podlaskie					
				Liczba urządzeń i obiektów,					
				według ewidencji na 31 XII	skontrolowanych	% skontrolowanych	ze złym stanem sanitarnym.		
razem	w tym technicznym								
Działalność lecznicza wykonywana przez podmioty lecznicze	Ogółem			1	909	775	85,26	22	19
	stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne	szpitalne	Szpitalne ogółem	2	35	34	97,14	5	5
			w tym szpitale uzdrowiskowe ²	3	0	0	0	0	0
		inne niż szpitalne	Zakłady opiekuńczo-lecznicze	4	7	3	42,86	1	1
			Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze	5	5	2	40	0	0
			Zakłady rehabilitacji leczniczej	6	1	0	0	0	0
			w tym sanatoria	7	1	1	100	0	0
			Hospicja	8	2	2	100	0	0
			Inne	9	5	4	80	1	0
	ambulatoryjne świadczenia zdrowotne	Przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria z izbą chorych, lecznice	10	662	577	87,16	11	9	
		Zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne	11	32	23	71,88	1	1	
		Zakłady rehabilitacji leczniczej	12	34	12	35,29	0	0	
		Inne	13	125	117	93,6	3	3	

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2012

- 909 praktykach zawodowych: 100 indywidualnych praktykach lekarskich; 215 specjalistycznych praktykach lekarskich; 9 grupowych praktykach lekarskich; 393 indywidualnych praktykach lekarzy dentystów; 129 indywidualnych specjalistycznych praktykach lekarzy dentystów; 18 grupowych praktykach lekarzy dentystów; 15 indywidualnych, grupowych i specjalistycznych praktykach pielęgniarskich oraz 30 innych obiektach wykonujących działalność leczniczą przez praktyki zawodowe, co obrazuje poniższa tabela:

Tabela 2. Praktyki zawodowe wykonujące działalność leczniczą wg kontroli PIS.

Wyszczególnienie			Województwo podlaskie				
			Liczba urządzeń i obiektów				
			według ewidencji na 31 XII	Skontrolowanych	%	ze złym stanem sanitarnym	
razem	w tym technicznym						
Działalność lecznicza wykonywana przez praktykę zawodową	Ogółem	1	909	845	92,96	3	3
	Indywidualne praktyki lekarskie ogółem	2	100	93	93	0	0
	Indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskie ogółem	3	215	189	87,91	0	0
	Grupowe praktyki lekarskie ogółem	4	9	7	77,78	0	0
	Indywidualne praktyki lekarzy dentystów	5	393	380	96,69	2	2
	Indywidualne specjalistyczne praktyki lekarzy dentystów	6	129	122	94,57	1	1
	Grupowe praktyki lekarzy dentystów	7	18	18	100	0	0
	Indywidualne praktyki pielęgniarek	8	8	8	100	0	0
	Indywidualne specjalistyczne praktyki pielęgniarek	9	1	0	0	0	0
	Grupowe praktyki pielęgniarek	10	6	5	83,33	0	0
	Inne	11	30	23	76,67	0	0

W 2012 roku na 1818 podmiotów leczniczych i praktyk zawodowych:

- skontrolowano 1620 obiektów wykonujących działalność leczniczą, co stanowi 89,11%;
- wydano 193 decyzje merytoryczne, 200 decyzji płatniczych oraz 818 decyzji umarzających;
- wystawiono 28 postanowień.

Tabela 3. Obiekty wykonujące działalność leczniczą skontrolowane przez PIS województwa podlaskiego

Rodzaj placówki	Rok	Liczba obiektów w ewidencji	Liczba obiektów skontrolowanych	% skontrolowanych obiektów objętych ewidencją
Obiekty wykonujące działalność leczniczą ogółem	2012	1818	1620	89,11
	2011	1764	1562	88,55

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2012

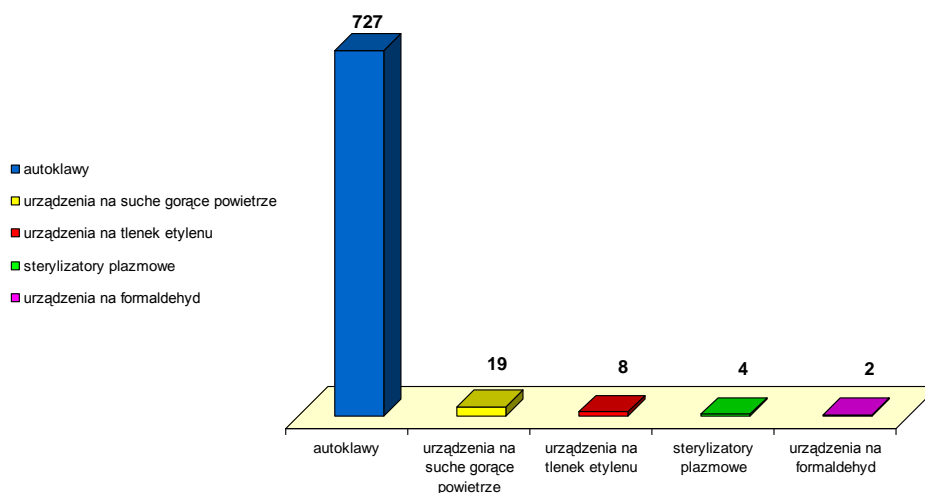
W 2012 roku stan sanitarny skontrolowanych obiektów wykonujących działalność leczniczą oceniono negatywnie w 25 obiektach, co stanowi 1,54%.

Tabela 4. Obiekty wykonujące działalność leczniczą ze złym stanem sanitarnym wg kontroli PIS.

obiekty	Rok	Liczba obiektów skontrolowanych	Liczba obiektów ze złym stanem sanitarnym	% obiektów ze złym stanem sanitarnym
Podmioty lecznicze	2012	775	22	2,84
	2011	735	29	3,95
Praktyki zawodowe	2012	845	3	0,36
	2011	827	4	0,48

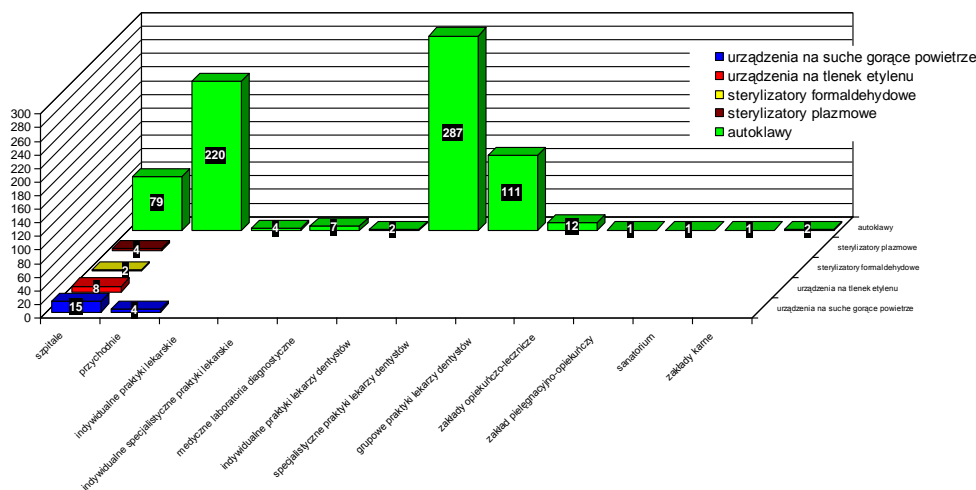
Obiekty wykonujące działalność leczniczą wyposażone są w 760 urządzeń sterylizacyjnych, z tego 727 to autoklawy, 19 sterylizatory na suche gorące powietrze, 8 urządzeń na tlenek etylenu, 4 sterylizatory plazmowe oraz 2 urządzenia z wykorzystaniem formaldehydu, co przedstawiono poniżej.

Wyposażenie obiektów wykonujących działalność leczniczą w urządzenia sterylizacyjne w województwie podlaskim w 2012r.

Wyposażenie obiektów wykonujących działalność leczniczą w urządzenia sterylizacyjne, w rozbiciu na poszczególne rodzaje przedstawia się następująco:

Wyposażenie obiektów wykonujących działalność leczniczą w urządzenia sterylizacyjne w 2012 roku

Działalność lecznicza wykonywana przez podmioty lecznicze

Kontrolę stanu sanitarnego przeprowadzono w 775 obiektach tej grupy, co stanowiło 85,26% ujętych w ewidencji. Liczba obiektów, w których przeprowadzono kontrolę zwiększyła się w porównaniu z rokiem 2011 o 40 obiektów.

Stan sanitarny oceniono negatywnie w 22 obiektach, co stanowiło 2,84% ogółu skontrolowanych w tej grupie. Wskaźnik ten zmalał w porównaniu z rokiem ubiegłym z 3,95% do 2,84%.

Do podmiotów leczniczych należą: szpitale, zakłady opiekuńczo-lecznicze, zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze, zakłady rehabilitacji leczniczej, hospicja i inne.

Stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne

Kontrolę stanu sanitarnego przeprowadzono w 46 obiektach tej grupy, co stanowiło 82,14% ujętych w ewidencji. Stan sanitarny oceniono negatywnie w 7 obiektach, co stanowiło 15,22% ogółu skontrolowanych w tej grupie.

Szpitalne

W województwie podlaskim w 2012r. kontrolą objęto 34 szpitale na 35 funkcjonujących (97,14%). Podczas kontroli stan sanitarny 5 szpitali oceniono jako zły (14,71%).

Pomimo prowadzonych w obiektach szpitalnych prac remontowych, zastrzeżenia dotyczące stanu sanitarno-technicznego były liczne.

Głównymi usterkami natury sanitarno-technicznej stwierdzonymi podczas kontroli w szpitalach były: zniszczone powierzchnie ścian, sufitów i podłóg; zniszczona stolarka drzwiowa i okienna; zniszczone, skorodowane powierzchnie sprzętów: stolika, szafki; zacieki na suficie, ścianach z widoczną pleśnią; odpryski farby na grzejnikach; pokryte rdzą baterie przy umywalce; powierzchnie stołków, wieszaków, wózków do EKG, wag, szafek do leków zniszczone, uniemożliwiające ich mycie i dezynfekcję.

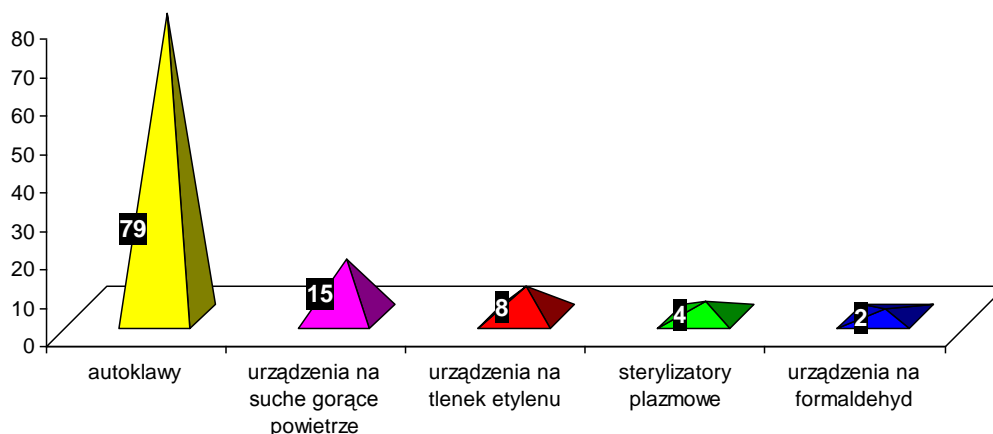
Szpitalne posiadają opracowane i zatwierdzone przez właściwego inspektora sanitarnego programy dostosowawcze do wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej (Dz. U. z 2011r Nr 31 poz. 158 z późn. zm.). Strony zobowiązały się do dostosowania wymagań szpitali do 31.12.2016r.

W obiektach, w których stwierdzono uchybienia Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni woj. podlaskiego i Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku prowadzą postępowanie administracyjne mające na celu wyeliminowanie nieprawidłowości.

W wyniku przeprowadzonych kontroli w szpitalach w 2012 roku stwierdzono, iż są sukcesywnie kontynuowane prace remontowe dostosowujące szpitale do wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2012r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz.U.z 2012r., poz.739).

W 2012 roku w szpitalach funkcjonowało 79 sterylizatorów parowych, 15 sterylizatorów na suche gorące powietrze, 8 sterylizatorów na tlenek etylenu, 4 sterylizatory plazmowe oraz 2 sterylizatory formaldehydowe, co obrazuje wykres:

Wyposażenie szpitali w urządzenia sterylizacyjne w województwie podlaskim w 2012r.

Podczas kontroli w szpitalach stwierdzono, że:

- urządzenia sterylizacyjne poddawane są kontroli wewnętrznej;
- stosuje się właściwe systemy opakowań sterylizacyjnych;
- prawidłowo przygotowuje się sprzęt i materiał do sterylizacji;
- wyroby medyczne sterylne przechowywane są w Centralnych Sterylizatoriach w magazynach materiału sterylnego – na regałach; w oddziałach - w wydzielonych do tego celu zamkniętych szafkach, zgodnie z opracowanymi przez szpitale procedurami.

Ambulatoryjne świadczenia zdrowotne

W 2012r. na terenie województwa podlaskiego funkcjonowały następujące podmioty wykonujące ambulatoryjne świadczenia zdrowotne: 662 przychodnie /ośrodki/poradnie, 32 Zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne, 34 Zakłady rehabilitacji leczniczej oraz 125 innych podmiotów.

Kontrolę stanu sanitarnego przeprowadzono w 729 obiektach tej grupy na 853 zarejestrowanych, co stanowiło 85,46% ujętych w ewidencji. Liczba obiektów, w których przeprowadzono kontrolę zwiększyła się w porównaniu z rokiem 2011 o 35 obiektów.

Stan sanitarny oceniono negatywnie w 15 obiektach, co stanowiło 2,06% ogółu skontrolowanych w tej grupie. Wskaźnik ten zmalał w porównaniu z rokiem ubiegłym z 3,95% do 2,06%, co świadczy o coraz lepszych warunkach sanitarnych świadczonych usług zdrowotnych.

Do najczęściej stwierdzanych podczas kontroli uchybień sanitarno-technicznych, na które prowadzone jest postępowanie administracyjne należą: brak prawidłowo zorganizowanego stanowiska higieny rąk w pomieszczeniach; zacieki, łuszcząca się farba na suficie, ścianie; przy umywalce brak: dozownika z mydłem; ze środkiem do dezynfekcji rąk; ręcznika jednorazowego użytku; obita ściana itp.

Obiekty udzielające ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych wyposażone są w: 4 sterylizatory na suche gorące powietrze i 222 autoklawy.

Działalność lecznicza wykonywana przez praktykę zawodową.

Działalność lecznicza wykonywana jest w ramach: Indywidualnej praktyki lekarskiej, Indywidualnej specjalistycznej praktyki lekarskiej, Grupowej praktyki lekarskiej, Indywidualnej praktyki lekarzy dentystów; Indywidualnej specjalistycznej praktyki lekarzy dentystów,

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2012

Indywidualnej praktyki pielęgniarek, Indywidualnej specjalistycznej praktyki pielęgniarek, Grupowej praktyki pielęgniarek.

Kontrolę stanu sanitarnego działalności leczniczej wykonywanej przez praktykę zawodową przeprowadzono w 845 obiektach tej grupy, co stanowiło 92,96% ujętych w ewidencji. Liczba obiektów, w których przeprowadzono kontrolę zwiększyła się w porównaniu z rokiem 2011 o 53 obiekty.

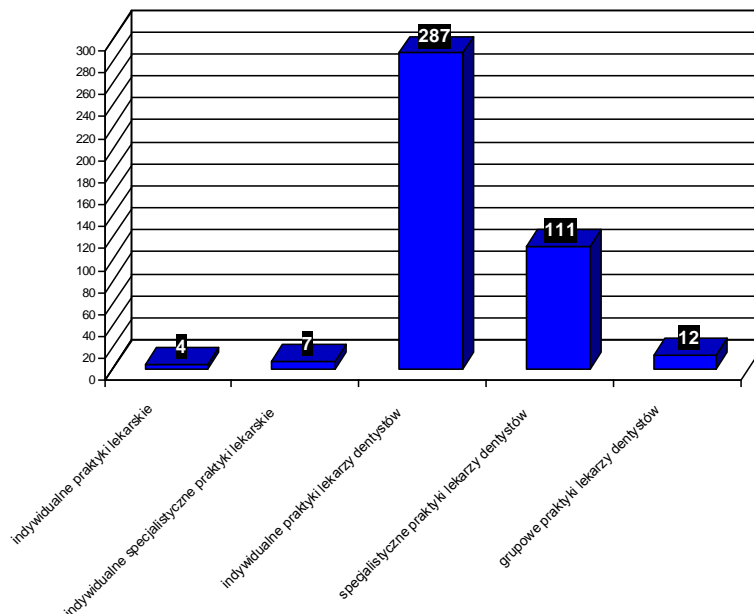
Stan sanitarny oceniono negatywnie w 3 obiektach, co stanowiło 0,36% ogółu skontrolowanych w tej grupie. Wskaźnik ten zmalał w porównaniu z rokiem ubiegłym z 0,5% do 0,36%.

Tabela 5. Praktyki zawodowe wykonujące działalność leczniczą wg ewidencji PIS.

Wyszczególnienie			Województwo podlaskie				
			Liczba urządzeń i obiektów				
			według ewidencji na 31 XII	Skontrolowanych	%	ze złym stanem sanitarnym	
razem	w tym technicznym						
Działalność lecznicza wykonywana przez praktykę zawodową	Ogółem	1	909	845	92,96	3	3
	Indywidualne praktyki lekarskie ogółem	2	100	93	93	0	0
	Indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskie ogółem	3	215	189	87,91	0	0
	Grupowe praktyki lekarskie ogółem	4	9	7	77,78	0	0
	Indywidualne praktyki lekarzy dentyków	5	393	380	96,69	2	2
	Indywidualne specjalistyczne praktyki lekarzy dentyków	6	129	122	94,57	1	1
	Grupowe praktyki lekarzy dentyków	7	18	18	100	0	0
	Indywidualne praktyki pielęgniarek	8	8	8	100	0	0
	Indywidualne specjalistyczne praktyki pielęgniarek	9	1	0	0	0	0
	Grupowe praktyki pielęgniarek	10	6	5	83,33	0	0
	Inne	11	30	23	76,67	0	0

Sterylizacja wyrobów medycznych odbywa się w 323 autoklawach, które są na wyposażeniu gabinetów praktyki zawodowej lub zlecana jest innym podmiotom. Część obiektów stosuje tylko sprzęt sterylny jednorazowego użytku.

Wyposażenie praktyk zawodowych wykonujących działalność leczniczą w autoklawy w 2012 roku

W związku z ukazaniem się rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2012r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz.U. z 2012r.,poz.739) część praktyk zawodowych nie spełniająca wymagań ww. rozporządzenia wystąpiła do PIS o wydanie opinii złożonych programów dostosowawczych.

Podsumowanie:

1. Największy odsetek podmiotów ocenianych negatywnie pod względem sanitarnym - 14,71% odnotowano w grupie szpitali.
2. Zdecydowana większość podmiotów leczniczych posiadała pozytywnie zaopiniowane programy dostosowawcze do wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej (Dz. U. z 2011r. Nr 31 poz. 158 z późn. zm.).

IV. REALIZACJA SZCZEPIEŃ OBOWIĄZKOWYCH W 2012 r.

Obowiązkowe szczepienia dzieci i młodzieży zapobiegające błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis, gruźlicy, odrze, nagminnemu zakażeniu przyusznicy (świnicy), różyczce, inwazyjnemu zakażeniu *Haemophilus influenzae* typu b, inwazyjnym zakażeniom *Streptococcus pneumoniae*, ospie wietrznej, wirusowemu zapaleniu wątroby typu B oraz wścieklicznie finansowane ze środków publicznych przez Ministerstwo Zdrowia były realizowane zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych na 2012r., opublikowanym w Dzienniku Urzędowym Ministra Zdrowia Nr 8, poz. 71 w formie Komunikatu z dnia 26.10.2011r. w sprawie Programu Szczepień Ochronnych na 2012r. na podstawie art. 17 ust. 11 ustawy z dnia 5 grudnia 2008r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2008 Nr 234, poz. 1570 z późn.zm.). Program ten w porównaniu z rokiem 2011 uległ niewielkim zmianom. Zmiany dotyczą głównie odstępstw od szczepień obowiązkowych przeciw WZW typu B osób narażonych w sposób szczególny na zakażenie. Nie objęto szczepieniami chorych z przewlekłym uszkodzeniem nerek, zwłaszcza osób dializowanych oraz z przewlekłym uszkodzeniem wątroby o etiologii wirusowej, autoimmunologicznej, metabolicznej lub alkoholowej, zakażonych HIV a także dzieci z wrodzonym lub nabytym defektem odporności oraz osób przygotowywanych do zabiegów wykonywanych w krążeniu pozaustrojowym. Natomiast nastąpiło rozszerzenie zastosowania

szczepionki przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi ze zmniejszoną zawartością komponentów błoniczego i krztuścowego (dTAP lub DTAP/IPV). Szczepionki te można stosować u dzieci po ukończeniu 7 roku życia, które nie otrzymały dawki przypominającej szczepionki p/błonicy, tężcowi, krztuścowi (DTPa) w 6 roku życia, dla młodzieży w wieku 14 i 19 lat zamiast dawki przypominającej szczepionki Td, wszystkim osobom dorosłym zamiast dawki przypominającej szczepionki Td zalecanej co 10 lat. W 2012r. szczepiono przeciw ospie wietrznej szczepionką refundowaną przez MZ w szczególności dzieci narażone na zakażenie ze względu na czasowe lub stałe przebywanie we wspólnych pomieszczeniach. Głównie wykonywano szczepienia wśród dzieci uczęszczających do żłobków, zużyto 1219 dawek szczepionki. Natomiast przeciw inwazyjnym zakażeniom *Streptococcus pneumoniae* szczepiono dzieci od 2 miesiąca życia do ukończenia 5 roku życia chorujące na choroby metaboliczne, w tym cukrzycę, przewlekłe choroby płuc, w tym astmę oraz dzieci od 2 miesiąca życia do ukończenia 12 miesiąca życia urodzone przed ukończeniem 37 tygodnia ciąży lub urodzone z masą urodzeniową poniżej 2500g i zużyto 1843 dawek szczepionki PCV 13 i PCV 10.

Wykonawstwo szczepień w 2012r. w województwie podlaskim było niezadowolające. W porównaniu z 2011 rokiem część przeprowadzonych szczepień utrzymała się na tym samym poziomie np. przeciw błonicy, tężcowi u młodzieży w 19 roku życia oraz przeciw *Haemophilus influenzae* typu b w 2 roku życia. Nieznacznej poprawie uległy szczepienia przeciw błonicy, tężcowi u młodzieży w 14 roku życia oraz szczepienia **przeciw** gruźlicy wśród noworodków. Zaś nastąpiło pogorszenie wykonawstwa szczepień przeciw błonicy, tężcowi u dzieci w 2 i 6 roku życia ([Załączniki nr 13-15](#)).

Spadek szczepień obowiązkowych u dzieci małych spowodowany został ruchami antyszczepionkowymi, w wyniku których rodzice nie wyrażają zgody na szczepienie. W 2012r. odnotowano 56 osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych na podstawie **Kwartalnych sprawozdań z obowiązkowych szczepień ochronnych wg informacji zawartych w kartach uodpornienia przechowywanych przez składającego sprawozdanie**. Powiatowe Stacje Sanitarно-Epidemiologiczne prowadziły 58 postępowań egzekucyjnych w sprawie poddania dziecka obowiązkowym szczepieniom ochronnym.

W 2012r. zarejestrowano 26 niepożądanych odczynów poszczepiennych, głównie po szczepieniach przeciw gruźlicy, przeciw błonicy, tężcowi, po szczepionkach wysoce skojarzonych z komponentem acelularnym krztuśca oraz po szczepionce przeciw grypie.

Szczepieniami obowiązkowymi objęto 235543 dzieci i młodzieży do lat 19 (dane wg sprawozdania MZ-54 za 2012 r.). 264 świadczeniodawców prowadziło szczepienia ochronne w 449 punktach szczepień.

V. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE HIGIENY PRACY ZA 2012r.

Ważnym obszarem działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest nadzór nad środowiskiem pracy w tym między innymi na identyfikacji zagrożeń występujących na stanowiskach pracy, wykonywaniu pomiarów i badań stężeń i natężeń czynników szkodliwych w środowisku pracy oraz podejmowaniu działań minimalizowania niekorzystnego wpływu w/w czynników na zdrowie pracujących.

W 2012 r. w ewidencji pionu higieny pracy Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. podlaskiego znajdowało się 5523 zakładów, zatrudniające 125459 pracowników. Do kontroli ujęto 1947 podmiotów, skontrolowano 1941 w których pracowało 84075 osób.

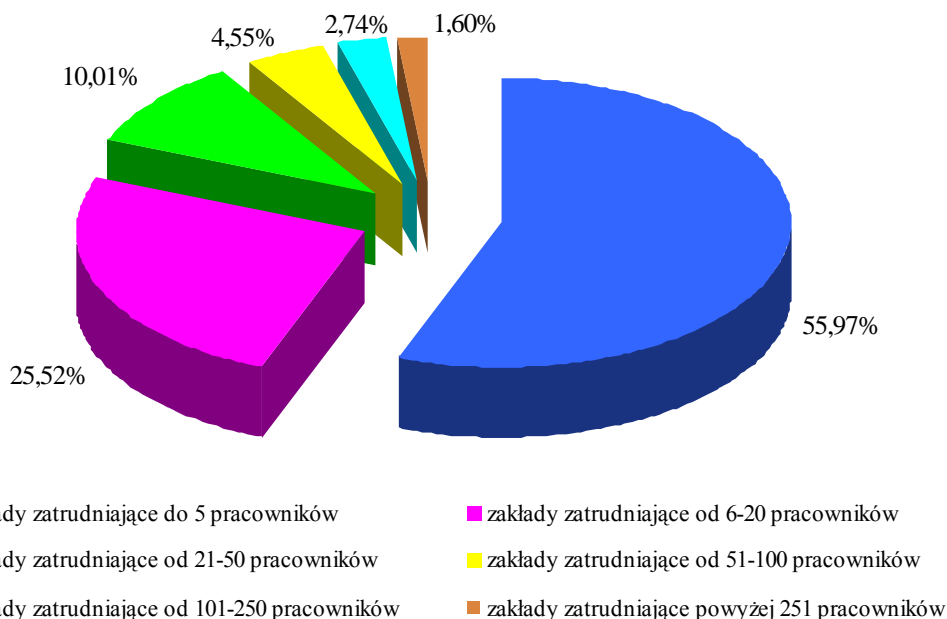
Tabela nr 1. Realizacja zadań pionu higieny pracy województwa podlaskiego w 2012 roku.

Lp	PSSE	Liczba zakładów w ewidencji	Liczba zatrudnionych objętych ewidencją stacji	Liczba zakładów skontrolowanych	Liczba zatrudnionych w zakładach skontrolowanych	Liczba kontroli	Liczba decyzji
1.	Augustów	255	4834	112	2802	144	74
2.	Białystok	2352	57902	575	38340	594	617
3.	Bielsk Podlaski	191	5868	134	5176	137	14
4.	Grajewo	150	2962	58	2472	61	16
5.	Hajnówka	268	5393	151	4809	156	31
6.	Kolno	139	1314	43	870	45	22
7.	Łomża	400	8932	202	5065	203	17
8.	Mońki	146	1458	52	1141	54	58
9.	Sejny	80	579	51	538	52	21
10.	Siemiatycze	260	3234	95	2111	99	90
11.	Sokółka	371	4492	167	3983	219	163
12.	Suwałki	480	14313	99	6696	110	43
13.	Wysokie Mazowieckie	238	4862	104	3231	112	25
14.	Zambrów	121	3296	72	2660	77	84
15.	WSSE	72	6020	26	4181	26	7
Razem		5523	125459	1941	84075	2089	1282

Liczba działających podmiotów gospodarczych w poszczególnych powiatach jest zróżnicowana – najmniejsza liczba zakładów znajdujących się w ewidencji państwowej inspekcji sanitarnej jest w powiecie sejneńskim – 80 obiektów, największa w powiecie białostockim – 2352 obiektów (w powiecie białostockim działa 42,6% wszystkich zakładów województwa podlaskiego).

W województwie podlaskim przeważają zakłady małe, zatrudniające do 20 osób - 4500 zakładów, co stanowi 81,49%. Struktura zakładów w ewidencji w zależności od zatrudnionych pracowników przedstawia się następująco:

- zakłady zatrudniające do 5 pracowników – 3091 (55,97%)
- zakłady zatrudniające od 6-20 pracowników – 1409 (25,52%)
- zakłady zatrudniające od 21-50 pracowników – 533 (10,01%)
- zakłady zatrudniające od 51-100 pracowników - 251 (4,55%)
- zakłady zatrudniające od 101-250 pracowników -151 (2,74%)
- zakłady zatrudniające powyżej 251 pracowników – 88 (1,60%)

Rys 1 Struktura zakładów wg wielkości zatrudnienia

Struktura gospodarki w 2012 roku na terenie nadzorowanych przez pion higieny pracy powiatów wg, prowadzonej działalności przedstawia się następująco:

Tabela 2. Gałęzie przemysłu wg PKD, w których przeprowadzono najwięcej kontroli

Symbol działu PKD	Nazwa działu	Liczba kontroli	Odsetek całkowitej liczby kontroli	Liczba zatrudnionych	Odsetek zatrudnionych
47	Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	258	13,29%	4057	4,82%
45	Handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi; naprawa pojazdów samochodowych	234	12,06%	1996	2,37%
46	Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	231	11,90%	5151	6,13%
10	Produkcja artykułów spożywczych	160	8,38%	11010	13,09%
86	Opieka zdrowotna	120	6,18%	11925	14,18%
16	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli: produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wypalania	123	6,34%	3630	4,32%

Głównym celem nadzoru sprawowanego przez pion higieny pracy Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest ustalenie rodzaju czynników szkodliwych i uciążliwych dla zdrowia człowieka, źródeł ich powstawania oraz stopniowa eliminacja ze środowiska pracy, a w przypadku braku takich możliwości znaczące ograniczenie ich wpływu na zdrowie zatrudnionych, celem zapobieżenia powstawania chorób zawodowych i parazawodowych.

Celem kontroli zakładów pracy jest ocena stanu sanitarnego uwzględniająca między innymi pomieszczenia pracy, organizację i stopień zabezpieczenia stanowisk pracy przed oddziaływaniem czynników szkodliwych i uciążliwych dla zdrowia, zaplecze higieniczno-sanitarne, wyposażenie pracowników w odzież roboczą i sprzęt ochrony osobistej oraz promocja zdrowia w zakresie kształtowania właściwych zachowań prozdrowotnych.

Natomiast głównym celem nadzoru sprawowanego przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nad warunkami pracy jest ustalenie źródeł emisji czynników szkodliwych i uciążliwych, ich identyfikacja oraz eliminowanie bądź zminimalizowanie powodowanych przez nie negatywnych skutków zdrowotnych. W związku z powyższym pracownicy pionu higieny pracy województwa podlaskiego przeprowadzili 2089 kontroli sanitarnych, zmierzających do rozpoznania, oceny i ograniczenia zagrożeń zawodowych w środowisku pracy.

W skontrolowanych zakładach najczęściej stwierdzano następujące nieprawidłowości:

- brak aktualnych pomiarów czynników szkodliwych – w 286 zakładach (13,69%)
- brak oceny ryzyka zawodowego - w 156 zakładach (7,47%)
- zły stan sanitarno – higieniczny pomieszczeń - w 134 zakładach (6,41%)
- uchybienia w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin – w 120 zakładach (5,74%)
- uchybienia w zakresie czynników biologicznych - w 24 zakładach (1,15%)
- uchybienia w zakresie produktów biobójczych – w 26 zakładach (1,24%)
- uchybienia w zakresie czynników rakotwórczych lub mutagennych – w 21 zakładach (1,00%)
- brak rejestru czynników szkodliwych – w 48 zakładach (2,30%)
- brak aktualnych badań lekarskich – w 25 zakładach (1,20%)

Wskutek stwierdzonych w trakcie kontroli naruszeń wydano 1282 decyzje administracyjne, zawierające następujące nakazy:

- a) dotyczące badań i pomiarów środowiska pracy - 1120 nakazów
- b) w zakresie oceny ryzyka zawodowego - 312 nakazów
- c) na obniżenie NDS/N - 100 nakazów
- d) w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin - 199 nakazy
- e) w zakresie czynników biologicznych - 31 nakazów
- f) w zakresie substancji, preparatów czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy - 41 nakazów
- g) w zakresie produktów biobójczych – 54 nakazy.

Odzwierciedleniem warunków pracy są wyniki badań i pomiarów czynników szkodliwych i uciążliwych (chemicznych i fizycznych) dla zdrowia w środowisku pracy, przeprowadzane przez laboratoria, między innymi laboratoria Inspekcji Sanitarnej. Weryfikacja zagrożeń czynnikami szkodliwymi dla zdrowia przeprowadzona na podstawie wyników pomiarów i analiz wykazała, że w warunkach tych czynników pracowało 49481 osób, tj. 58,85% ogółu zatrudnionych. W ponadnormatywnych warunkach najwyższych dopuszczalnych stężeń pyłów i związków toksycznych (NDS) oraz najwyższych dopuszczalnych natężeń hałasu i wibracji (NDN) pracowało 1658 osób, co stanowi 1,97% ogółu zatrudnionych w skontrolowanych zakładach.

Narażenie na poszczególne grupy czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, dla których stwierdzono stężenia/natężenia przekraczające normatywy higieniczne w oparciu o wyniki badań środowiskowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Porównawcze zestawienie liczby osób pracujących w przekroczonych normatywach czynników szkodliwych w latach 2010-2012

Nazwa czynnika	Liczba osób pracujących w przekroczonych normatywach (% ogółu zatrudnionych) 2010 rok		Liczba osób pracujących w przekroczonych normatywach (% ogółu zatrudnionych) 2011 rok		Liczba osób pracujących w przekroczonych normatywach (% ogółu zatrudnionych) 2012 rok	
hałas	1417	1,62%	1244	1,35%	1640	1,95%
pyły	43	0,05%	11	0,01%	15	0,018%
czynniki chemiczne	63	0,072%	6	0,007%	1	0,001%
wibracja	19	0,0022%	5	0,005%	18	0,021%

W 2012 roku w 51 zakładach (2,63% skontrolowanych obiektów), występowały przekroczenia NDS/N następujących czynników szkodliwych występujących w środowisku pracy:

- hałas - w 46 zakładach
- pyły - w 4 zakładach
- wibracja – w 3 zakładach
- czynniki chemiczne - w 1 zakładzie

Tabela 4. Informacje dotyczące nadzorowanych zakładów pracy, w których stwierdzono przekroczenia czynników szkodliwych dla zdrowia

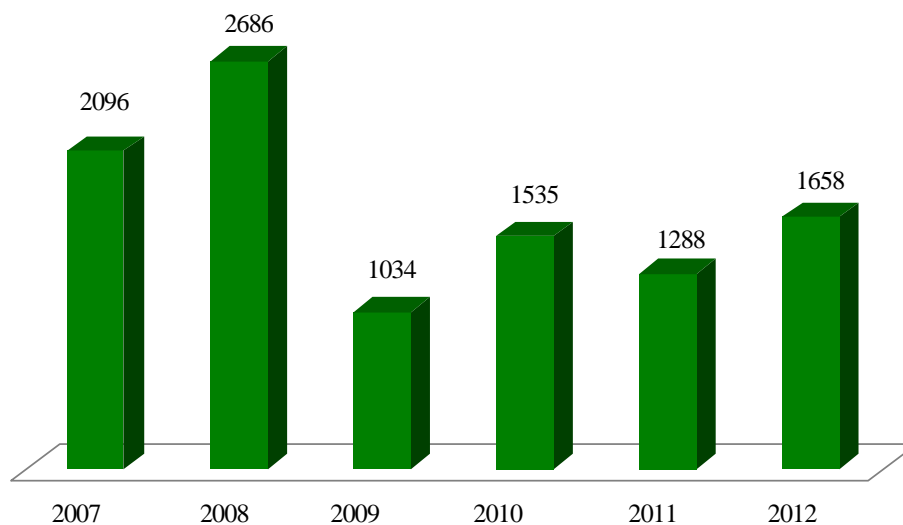
PSSE/WSSE I instancja	Liczba zakładów pracy, w których stwierdzono przekroczenia NDS/NDN	Liczba wszystkich zakładów pracy, z przekroczeniami NDS/NDN	Liczba pracowników pracujących w przekroczeniach				Liczba wydanych decyzji dotyczących obniżenia stężeń i natężeń czynników szkodliwych	Liczba wydanych decyzji unieruchamiających stanowisko w związku z przekroczeniem normatywu higienicznego
			NDS/NDN (ogółem)	NDS czynników chemicznych	NDS pyłów	NDN czynników fizycznych		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
WSSE Białystok	3	3	36	0	0	36	1	0
PSSE Augustów	7	8	251	1	4	246	2	1
PSSE Białystok	18	18	249	0	4	249	10	2
PSSE Bielsk Podlaski	1	1	3	0	0	3	1	0
PSSE Grajewo	1	1	15	0	0	15	1	0
PSSE Hajnówka	4	4	14	0	7	7	2	0
PSSE Kolno	0	0	0	0	0	0	0	0
PSSE Łomża	2	2	32	0	0	32	2	0
PSSE Mońki	0	0	0	0	0	0	0	0
PSSE Sejny	0	0	0	0	0	0	0	0
PSSE Siemiatycze	1	2	41	0	0	41	1	0
PSSE Sokółka	3	3	32	0	0	32	4	0
PSSE Suwałki	8	9	298	0	0	298	4	0
PSSE Wysokie Mazowieckie	1	1	26	0	0	26	0	0
PSSE Zambrów	2	2	661	0	0	661	1	0
Suma w województwie	51	54	1658	1	15	1646	29	3

Tabela 5. Analiza narażenia zawodowego w poszczególnych rodzajach działalności gospodarczej wg PKD

Dział PKD (Nr)	Nazwa Działu według Europejskiej Klasyfikacji Działalności	Zatrudnienie ogółem w zakładach pracy	Liczba pracowników zatrudnionych w warunkach powyżej NDS * (NDN)*
08	Pozostałe górnictwo i wydobywanie	471	5
10	Produkcja artykułów spożywczych	11010	146
11	Produkcja napojów	1005	75
12	Produkcja wyrobów tytoniowych	783	230
13	Produkcja wyrobów tekstylnych	814	34
16	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli: produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wypalania	3630	87
22	Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	3587	732
23	Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	1504	107
25	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	2421	7
27	Produkcja urządzeń elektrycznych	409	16
28	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowanych	3271	19
31	Produkcja mebli	2237	99
32	Pozostała produkcja wyrobów	853	2
33	Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	223	17
35	Wytwarzanie i zaopatrywanie	3087	19
45	Handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi ; naprawa pojazdów samochodowych	1996	3
46	Handel hurtowy z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	5151	7
47	Handel detaliczny z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	4057	1
49	Transport lądowy oraz transport rurociągowy	3598	16
52	Magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport	839	21
84	Administracja publiczna i ochrona narodowa obowiązkowe zabezpieczenie społeczne	1181	15
	OGÓŁEM	52127	1658

* - NDS – najwyższe dopuszczalne stężenie substancji chemicznych i zapylenia,

* - NDN – najwyższe dopuszczalne natężenie hałasu i wibracji.

Rys 2 Liczba osób pracujących w przekroczonych normatywach czynników szkodliwych dla zdrowia w zakładach na terenie województwa podlaskiego w latach 2007-2012.

Przekroczenia wartości normatywnych dotyczą przede wszystkim narażenia na czynniki fizyczne, w tym głównie na ponadnormatywny hałas – co stanowi 99,94% ogółu pracujących w przekroczeniach. W wyniku działań kontrolno – nadzorowych Państwowej Inspekcji Sanitarnej wydano 29 decyzji, zobowiązujące pracodawców do wdrażania programów organizacyjno – technicznych mających na celu wyeliminowanie bądź obniżenie do obowiązujących norm przekroczonych NDS i NDN czynników szkodliwych.

Poprawę warunków pracy starano się uzyskać poprzez przedsięwzięcia techniczne i organizacyjne:

- a) wdrażanie nowoczesnych technologii i procesów produkcyjnych,
- b) wymianę parku maszynowego,
- c) zainstalowanie wentylacji i klimatyzacji na stanowiskach pracy,
- d) zmiany organizacyjne i rotację pracowników na stanowiskach pracy.

Ponadto poprawę warunków higieny pracy uzyskano poprzez:

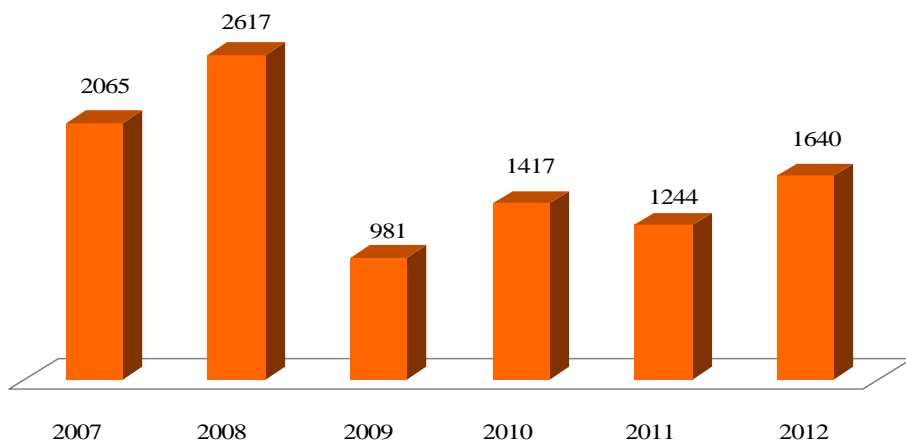
- a) egzekwowanie częstotliwości badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy z określoną częstotliwością,
- b) dokonanie oceny ryzyka zawodowego dla stanowisk pracy i zapoznanie pracowników z zagrożeniami,
- c) urządzenie zgodnie z obowiązującymi przepisami zaplecza higieniczno – sanitarnego dla pracowników,
- d) utrzymanie odpowiedniego stanu sanitarnego pomieszczeń produkcyjnych i zaplecza higieniczno-sanitarnego.

W celu doraźnego zabezpieczenia pracownicy zostali wyposażeni w indywidualny sprzęt ochrony osobistej (ochrony dróg oddechowych, ochronniki słuchu, rękawice antywibracyjne itp.).

W efekcie prowadzonego nadzoru poprawiono warunki pracy w zakresie przekroczeń normatywów higienicznych 219 osobom.

Tabela 6. Narażenie na hałas na terenie województwa podlaskiego w 2012 roku

PSSE i WSSE	Hałas słyszalny				
	Ogółem zatrudnionych	< 0,2 NDN	0,2 – 0,5 NDN	0,5-1 NDN	> 1 NDN
Augustów	1845	781	440	378	246
Białystok	6877	367	3469	2792	249
Bielsk Podlaski	724	78	471	172	3
Grajewo	1286	248	541	482	15
Hajnówka	2238	272	667	1295	4
Kolno	432	58	184	190	0
Łomża	1525	1046	321	126	32
Mońki	562	313	113	136	0
Sejny	75	-	35	40	0
Siemiatycze	899	436	212	210	41
Sokółka	2040	434	814	763	29
Suwałki	3334	823	790	1423	298
Wysokie Mazowieckie	1729	104	1197	402	26
Zambrów	1498	182	250	405	661
WSSE	162	44	37	45	36
Razem	25226	5192	9541	9959	1640

Rys 3 Liczba osób pracujących w przekroczonych normatywach hałasu w zakładach na terenie województwa podlaskiego w latach 2007-2012.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2012

Tabela 7. Narażenie na hałas ultradźwiękowy na terenie województwa podlaskiego w 2012r

Hałas ultradźwiękowy				
Ogółem zatrudnionych	< 0,2 NDN	0,2-0,5 NDN	0,5-1 NDN	Powyżej 1 NDN
31	1	0	10	20

Tabela 8. Narażenie na zapylenie pracowników na terenie województwa podlaskiego w 2012 roku

Inne nietrujące pyły przemysłowe <2% SiO ₂					Pyły organiczne pochodzenia zwierzęcego i roślinnego <10% SiO ₂					Pył cementów portlandzkiego i hutniczego – pył całkowity				
ogółem	<0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1	ogółem	<0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1	ogółem	<0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1
2139	482	1285	372	0	1991	273	1442	271	4	92	27	55	10	0

Pył drewna twardego					Pył drewna z wyjątkiem pyłów drewna twardego takiego jak dąb i buk					Pył węgla kamiennego i brunatnego od 2 do 10 % SiO ₂				
ogółem	<0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1	ogółem	<0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1	ogółem	<0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1
507	138	148	318	3	2166	275	1312	576	3	213	11	134	61	7

Pyły zawierające wolną (krystaliczną) krzemionkę od 2% do 50%					Pył azbestu					Pyły węgla kamiennego i brunatnego zawierające wolną (krystaliczną) krzemionkę poniżej 2%				
ogółem	<0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1	ogółem	<0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1	ogółem	<0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1
1570	113	876	580	1	7	0	3	0	4	237	27	149	58	3

Tabela 9. Narażenie na drgania pracowników na terenie województwa podlaskiego w 2012 roku

Drgania ogólne					Drgania miejscowe				
ogółem	< 0,1	0,1 - 0,5	0,5 - 1	> 1	ogółem	< 0,1	0,1 - 0,5	0,5 - 1	> 1
6156	681	3474	1998	3	4808	611	2922	1260	15

Tabela 10. Narażenie na dymy spawalnicze pracowników na terenie woj. podlaskiego w 2012r.

DYMY SPAWALNICZE														
Mangan					Miedź					Tlenek węgla				
ogółem	<0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1	ogółem	<0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1	ogółem	<0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1
1193	202	801	190	0	626	491	105	30	0	1252	492	566	195	0

Tlenki żelaza					Tlenki azotu					Suma związków toksycznych przy spawaniu				
ogółem	<0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1	ogółem	<0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1	ogółem	<0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1
1208	309	825	74	0	1245	480	637	128	0	343	55	273	115	0

Tabela 11. Narażenie na mieszaniny rozpuszczalników organicznych pracowników na terenie województwa podlaskiego w 2012 roku

MIESZANINA ROZPUSZCZALNIKÓW ORGANICZNYCH														
Octan butylu					Toluen					Ksylen				
ogółem	<0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1	ogółem	<0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1	ogółem	<0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1
322	177	107	38	0	511	320	142	49	0	511	320	142	49	0

Aceton					Octan etylu					Suma rozpuszczalników organicznych				
ogółem	<0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1	ogółem	<0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1	ogółem	<0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1
567	279	111	177	0	233	158	74	1	0	567	193	189	185	0

Nadzór nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników zatrudnionych w warsztatach samochodowych.

Pracownicy pionu higieny pracy województwa podlaskiego w ramach kontroli warunków pracy i oceny narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w warsztatach samochodowych w 2012 roku skontrolowali 254 obiekty, przeprowadzając 266 kontroli w tym 16 kontroli sprawdzających.

Podczas wizytacji w 71 warsztatach stwierdzono uchybienia min:

- brak oceny ryzyka na stanowiskach pracy stwierdzono w 43 zakładach
- brak aktualnych wyników badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia – w 39 warsztatach
- brak badań i pomiarów czynników szkodliwych - w 28 placówkach

- nieodpowiedni stan higieniczny pomieszczeń i urządzeń higieniczno – sanitarnych – w 24 warsztatach
- brak opracowanych instrukcji stanowiskowych bhp – w 10 zakładach
- brak lub nieprawidłowo prowadzone rejestry czynników szkodliwych dla zdrowia lub karty badań i pomiarów – w 10 warsztatach

Na ww. uchybienia wydano 88 decyzji administracyjnych zawierających 344 nakazy. Dotyczyły one głównie: oceny ryzyka zawodowego, badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, niewłaściwego stanu sanitarno – higienicznego lub braku pomieszczeń socjalnych, spisu stosowanych substancji chemicznych i ich mieszanin.

Wystawiono 10 upomnień, 2 tytuły wykonawcze, nałożono 3 mandaty karne na sumę 750zł.

Pracownicy zatrudnieni w warsztatach samochodowych narażeni są na czynniki szkodliwe takie jak: hałas, pyły, drgania mechaniczne, czynniki chemiczne - gazy, dymy spawalnicze, opary rozpuszczalników.

Na skontrolowanych 254 warsztatach w 118 stosowane są substancje chemiczne i ich mieszaniny sklasyfikowane jako niebezpieczne. W 19 zakładach stwierdzono brak aktualnego spisu stosowanych substancji chemicznych i ich mieszanin. W 10 zakładach nie zapoznano pracowników z kartami charakterystyk stosowanych substancji chemicznych i ich mieszanin.

Nakazy PIS zmobilizowały pracodawców do poprawy warunków pracy pracownikom zatrudnionych w warsztatach samochodowych.

Kolportaż materiałów prowadzonych przez pracowników PIS „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy, Partnerstwo dla prewencji; Miejsce pracy wolne od dymu tytoniowego” oraz późniejsze rozmowy z pracodawcami, inspektorami bhp w powyższej tematyce spowodowały większe zaangażowanie w prowadzeniu działań na rzecz ochrony zdrowia i higieny pracy pracowników. Pracodawcy niejednokrotnie wyrażali zdanie, że propagowanie oraz rozpowszechnianie powyższych materiałów będzie im służyło do zapobiegania chorobom zawodowym oraz bezpieczeństwu i higienie pracy. Uzyskano poprawę stanu techniczno – higienicznego pomieszczeń socjalnych w tej grupie obiektów.

Nadzór nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach poligraficznych

Pracownicy pionu higieny pracy województwa podlaskiego w 2012 roku skontrolowali 51 obiektów w zakresie nadzoru nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach poligraficznych, przeprowadzono w nich 51 kontroli (co stanowi 2,4% wszystkich kontroli).

Na podstawie przeprowadzonych działań kontrolnych i analizy warunków zdrowotnych środowiska pracy stwierdzono, iż w skontrolowanych

zakładach zatrudnione są 1233 osoby, w tym 647 pracowników narażonych jest na czynniki szkodliwe dla zdrowia głównie: hałas, wibrację, pyły, jak też substancje chemiczne i ich mieszaniny, przekroczeń NDN/S nie stwierdzono.

W ramach nadzoru nad zakładami poligraficznymi w 24 skontrolowanych obiektach stwierdzono uchybienia (co stanowi 47% skontrolowanych obiektów ww. zakresie). Na stwierdzone naruszenia Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni wydali 24 decyzje administracyjne (co stanowi 1,87% wszystkich decyzji) zawierające 73 nakazy, w tym między innymi :

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2012

- brak lub nieaktualne badania środowiska pracy – 36 nakazów,
- brak lub niewłaściwie opracowana ocena ryzyka zawodowego – 13 nakazów,
- niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń socjalnych – 5 nakazów,
- niewłaściwy stan techniczno-sanitarny pomieszczeń pracy – 5 nakazów,
- brak właściwie zorganizowanego systemu pierwszej pomocy – 3 nakazy,
- brak lub nieprawidłowe karty charakterystyki mieszanin chemicznych – 3 nakazy,
- nieprawidłowe oznakowanie opakowania mieszanin chemicznych – 2 nakazy,
- brak spisu stosowanych substancji/mieszanin niebezpiecznych – 2 nakazy.

Tabela 12. Dane liczbowe z zakresu nadzór nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach poligraficznych z terenu województwa podlaskiego w 2012 roku

PSSE WSSE I instancja	Liczba zakładów pracy w ewidencji w PSSE / WSSE	Liczba zakładów skontrolowanych w roku sprawozdawczym	Liczba osób zatrudnionych		Liczba kontroli w roku sprawozdawczym	Liczba wydanych decyzji
			ogółem	w warunkach czynników szkodliwych		
WSSE Białystok	0	0	0	0	0	0
PSSE Augustów	1	1	6	2	1	1
PSSE Białystok	43	29	897	453	29	18
PSSE Bielsk Podlaski	3	2	132	66	2	1
PSSE Grajewo	0	0	0	0	0	0
PSSE Hajnówka	1	1	11	9	1	0
PSSE Kolno	0	0	0	0	0	0
PSSE Łomża	5	4	69	42	4	0
PSSE Mońki	0	0	0	0	0	0
PSSE Sejny	1	1	12	3	1	1
PSSE Siemiatycze	1	1	5	4	1	1
PSSE Sokółka	3	2	12	9	2	0
PSSE Suwałki	8	6	13	11	6	1
PSSE Wysokie Mazowieckie	1	1	37	35	1	0
PSSE Zambrów	3	3	39	13	3	1
Razem	70	51	1233	647	51	24

Nadzór nad realizacją przepisów ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach

Powyższe zagadnienie było realizowane podczas kontroli kompleksowych i tematycznych w obiektach wprowadzających do obrotu oraz stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny.

W ewidencji pionu higieny pracy województwa podlaskiego figuruje 682 podmiotów, które wprowadzają do obrotu substancje i mieszaniny chemiczne, w tym 2 importerów i 680 dystrybutorów oraz 1453 podmioty stosujące substancje chemiczne i ich mieszaniny.

W 2012 roku w ramach nadzoru nad realizacją zapisów ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach pracownicy pionu higieny pracy przeprowadzili 426 kontroli u 379 pracodawców wprowadzających do obrotu substancje chemiczne i ich mieszaniny. Podczas 36 inspekcji stwierdzono nieprawidłowości, co stanowi 8,5% ogółu przeprowadzonych kontroli. W związku z tym Państwowi Inspektorzy Sanitarni wydali 32 decyzje administracyjne nakazujące usunięcie przedmiotowych uchybień.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły między innymi:

- nieprawidłowego oznakowania opakowania mieszaniny (brak piktogramów, jednakowa barwa tła etykiety i tła piktogramów przez co stają się one mało czytelne, brak zwrotów zagrożenia oraz haseł ostrzegawczych) - 11 zakładów, tj. 2,9% skontrolowanych obiektów,
- nieprawidłowych kart charakterystyki - 11 zakładów, tj. 2,9% skontrolowanych obiektów,
- braku kart charakterystyki wprowadzanych do obrotu substancji i mieszanin stwarzających zagrożenie - 8 zakładów, tj. 2,1% skontrolowanych obiektów,
- braku zgłoszenia mieszaniny stwarzającej zagrożenie do Inspektora ds. Substancji Chemicznych - 4 zakłady, tj. 1,1% skontrolowanych obiektów,
- nieprawidłowej klasyfikacji mieszaniny stwarzającej zagrożenie - 1 zakład, tj. 0,3% skontrolowanych obiektów,
- braku oznakowania magazynu chemikaliów - 1 zakład, tj. 0,3% skontrolowanych obiektów.

Szczegółowe wyniki przeprowadzonych kontroli w poszczególnych powiatach województwa podlaskiego przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 13. Nadzór nad zakładami wprowadzającymi do obrotu substancje chemiczne i ich mieszaniny na terenie województwa podlaskiego

Stacja	Liczba zakładów w ewidencji	Liczba skontrolowanych zakładów	Liczba kontroli	Liczba decyzji	Liczba nakazów
PSSE Augustów	74	30	31	0	0
PSSE Białystok	247	139	148	30	66
PSSE Bielsk Podlaski	37	25	28	0	0
PSSE Grajewo	8	8	9	0	0
PSSE Hajnówka	31	23	32	0	0
PSSE Kolno	17	17	18	0	0
PSSE Łomża	17	17	17	0	0
PSSE Mońki	8	8	10	0	0
PSSE Sejny	19	19	19	2	2
PSSE Siemiatycze	23	23	27	0	0
PSSE Sokółka	49	34	39	0	0
PSSE Suwałki	73	14	20	0	0
PSSE Wysokie Mazowieckie	62	17	23	0	0
PSSE Zambrów	17	5	5	0	0
WSSE Białystok	0	0	0	0	0
Razem	682	379	426	32	68

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2012

Ponadto w ramach nadzoru nad przestrzeganiem przepisów prawa w zakresie substancji i mieszanin chemicznych skontrolowano 973 zakłady stosujące substancje chemiczne i ich mieszaniny przeprowadzając w nich 996 inspekcji. W 86 przypadkach stwierdzono nieprawidłowości, co stanowi 8,6% ogółu przeprowadzonych kontroli. W związku z tym Państwowi Inspektorzy Sanitarni wydali 77 decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie przedmiotowych naruszeń.

W skontrolowanych zakładach stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny stwierdzono między innymi:

- brak lub nieaktualny spis stosowanych substancji i mieszanin chemicznych - 46 zakładów, tj. 4,7% skontrolowanych obiektów,
- brak kart charakterystyki - 26 zakładów, tj. 2,7% skontrolowanych obiektów,
- nieprawidłowe karty charakterystyki – 22 zakłady, tj. 2,3% skontrolowanych obiektów,
- nieprawidłowe oznakowanie opakowań substancji i mieszanin chemicznych – 9 zakładów, tj. 0,9% skontrolowanych obiektów,
- brak lub wadliwa ocena ryzyka zawodowego w zakresie zagrożeń stwarzanych na stanowiskach pracy przez stosowane chemiczne substancje i ich mieszaniny niebezpieczne - 4 zakłady, tj. 0,4% skontrolowanych obiektów,
- brak instrukcji bhp dotyczących postępowania z materiałami szkodliwymi i niebezpiecznymi lub dotyczących sposobu składowania chemicznych substancji i ich mieszanin niebezpiecznych - 3 zakłady, tj. 0,3% skontrolowanych obiektów,
- niezgodność informacji na oznakowaniu opakowania mieszaniny z treścią karty charakterystyki - 2 zakłady, tj. 0,2% skontrolowanych obiektów,
- nie oznakowany zbiornik z substancją stwarzającą zagrożenie - 1 zakład, tj. 0,1% skontrolowanych obiektów,
- nie oznakowane miejsce magazynowania chemikaliów - 1 zakład, tj. 0,1% skontrolowanych obiektów.

Szczegółowe wyniki przeprowadzonych kontroli w poszczególnych powiatach województwa podlaskiego przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 14. Nadzór nad zakładami stosującymi substancje chemiczne i ich mieszaniny na terenie województwa podlaskiego

Stacja	Liczba zakładów w ewidencji	Liczba skontrolowanych zakładów	Liczba kontroli	Liczba decyzji	Liczba nakazów
PSSE Augustów	119	53	61	8	14
PSSE Białystok	554	315	319	50	78
PSSE Bielsk Podlaski	63	60	60	0	0
PSSE Grajewo	21	21	22	0	0
PSSE Hajnówka	61	50	51	1	1
PSSE Kolno	26	15	16	0	0
PSSE Łomża	146	146	146	0	0
PSSE Mońki	30	30	30	2	3
PSSE Sejny	17	17	17	0	0
PSSE Siemiatycze	33	33	33	0	0
PSSE Sokółka	95	84	91	12	25
PSSE Suwałki	119	46	46	0	0
PSSE Wysokie Mazowieckie	104	81	82	4	7
PSSE Zambrów	28	17	17	0	0
WSSE Białystok	37	5	5	0	0
Razem	1453	973	996	77	128

Nadzór nad prekursorami narkotyków kat. 2 i 3

W ewidencji pionu higieny pracy województwa podlaskiego w 2012 roku znajdowały się 82 podmioty wprowadzające do obrotu prekursory narkotyków kat. 2 i 3. W 6 obiektach stwierdzono obrót nadmanganianem potasu oraz bezwodnikiem octowym zaliczanymi do prekursorów kat. 2. Natomiast 82 podmioty wprowadzają do obrotu prekursory kat. 3, m.in. kwas siarkowy, kwas solny, aceton, toluen, metyloetyloketon i eter dietylowy. Ponadto w ewidencji stacji sanitarno – epidemiologicznych województwa podlaskiego w 2012r. wpisane były 146 podmioty stosujące w swojej działalności prekursory kat. 2 i 3. Prekursory, które znajdują się w dyspozycji poszczególnych podmiotów, wykorzystywane są najczęściej na ich potrzeby własne i używane są głównie do analiz chemicznych, laboratoryjnych oraz w procesach przemysłowych, czyszczących, a także przy uzdatnianiu wody.

W ramach nadzoru nad przestrzeganiem zapisów *ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz. U. z 2012r. poz. 124)* w zakresie prekursorów narkotyków kat. 2 i 3, pracownicy pionu higieny pracy przeprowadzili łącznie 214 kontroli, w tym 78 inspekcji w podmiotach wprowadzających do obrotu prekursory narkotyków kat. 2 i 3 oraz 136 kontroli w obiektach stosujących przedmiotowe substancje. Podczas wizytacji nie stwierdzano nieprawidłowości, w związku z tym nie wydawano decyzji nakazowych.

Z danych zebranych w 2012r. wynika, iż na terenie województwa podlaskiego nie funkcjonuje import i eksport prekursorów narkotyków do krajów trzecich. W związku z powyższym inspektorzy sanitarni nie wydawali zezwoleń na wywóz z kraju opisywanych wyżej substancji.

Ponadto w 2012r. nie odnotowano przypadków zgłoszeń przez podmioty gospodarcze nietypowych zamówień lub transakcji z udziałem prekursorów narkotyków kat. 2 i 3, które mogły budzić podejrzenie wykorzystania substancji do celów nielegalnego wytwarzania środków odurzających lub substancji psychotropowych.

W ramach realizacji zapisów art. 12 Konwencji Narodów Zjednoczonych o zwalczaniu nielegalnego obrotu środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi, przez właściwe kompetentnie instytucje oraz zgodnie z art. 32 *rozporządzenia Rady (WE) nr 111/2005 z dnia 22 grudnia 2004 r., określającego zasady nadzorowania handlu prekursorami narkotyków pomiędzy Wspólnotą a państwami trzecimi*, pracownicy Powiatowych Stacji Sanitarno - Epidemiologicznych wypełniają formularz INCB. Dane z zakresu legalnego obrotu prekursorami narkotyków na terenie województwa podlaskiego przekazywane są do Głównego Inspektora Sanitarnego.

Nadzór nad produktami biobójczymi

W ewidencji pionu higieny pracy województwa podlaskiego w 2012 roku znajdowało się 321 obiektów wprowadzających do obrotu produkty biobójcze, w tym 6 podmiotów było zobowiązanych do uzyskania pozwolenia na obrót zgodnie z zapisami *ustawy z dnia 13 września 2002r. o produktach biobójczych (Dz. U. z 2007r. Nr 39, poz. 252 z późn. zm.)*.

W ramach realizacji przedmiotowego zagadnienia w 2012r. skontrolowano 211 podmiotów wprowadzających do obrotu produkty biobójcze. W wyżej wymienionych obiektach przeprowadzono 229 kontroli, w tym 26 z uchybieniami, co stanowi 11,4% ogółu inspekcji. W związku ze stwierdzonymi naruszeniami nałożono 1 mandat karny oraz wydano 24 decyzje merytoryczne, w których zawarto 54 nakazy, dotyczące:

- wycofania z obrotu produktów biobójczych z powodu braku pozwolenia Ministra Zdrowia na obrót – 27 nakazów, co stanowi 50% ogółu wydanych nakazów,
- wycofania z obrotu produktów biobójczych z powodu wygaszenia pozwolenia Ministra Zdrowia na obrót – 14 nakazów, co stanowi 25,9% ogółu wydanych nakazów,
- braku lub nieprawidłowej karty charakterystyki produktu biobójczego, będącego mieszaniną stwarzającą zagrożenie – 6 nakazów, co stanowi 11,1% ogółu wydanych nakazów,
- nieprawidłowego oznakowania opakowania produktu biobójczego, będącego mieszaniną stwarzającą zagrożenie (brak symboli ostrzegawczych i zwrotów bezpiecznego stosowania) – 4 nakazy, co stanowi 7,4% ogółu wydanych nakazów,

- brak klasyfikacji i oznakowania wg CLP produktu biobójczego, będącego substancją stwarzającą zagrożenie – 1 nakaz, co stanowi 1,9% ogółu wydanych nakazów,
- nazwa produktu biobójczego, będąca na oznakowaniu opakowania nie zgodna z nazwą, na którą wydano pozwolenie – 1 nakaz, co stanowi 1,9% ogółu wydanych nakazów,
- informacja o zastosowaniu na oznakowaniu opakowania nie zgodna z wydanym pozwoleniem – 1 nakaz, co stanowi 1,9% ogółu wydanych nakazów.

Szczegółowe wyniki przeprowadzonych kontroli w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych w poszczególnych powiatach województwa podlaskiego przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 15. Nadzór nad wprowadzaniem do obrotu produktów biobójczych na terenie województwa podlaskiego w 2012 roku

Stacja	Liczba zakładów w ewidencji	Liczba skontrolowanych zakładów	Liczba kontroli	Liczba decyzji	Liczba nakazów
PSSE Augustów	37	19	19	0	0
PSSE Białystok	122	77	84	21	51
PSSE Bielsk Podlaski	22	14	14	1	1
PSSE Grajewo	7	4	4	0	0
PSSE Hajnówka	18	13	13	0	0
PSSE Kolno	8	6	6	0	0
PSSE Łomża	8	8	8	0	0
PSSE Mońki	4	4	4	0	0
PSSE Sejny	12	12	12	2	2
PSSE Siemiatycze	10	10	11	0	0
PSSE Sokółka	15	15	15	0	0
PSSE Suwałki	35	13	19	0	0
PSSE Wysokie Mazowieckie	20	13	17	0	0
PSSE Zambrów	3	3	3	0	0
WSSE Białystok	0	0	0	0	0
Suma	321	211	229	24	54

Ponadto w ramach nadzoru nad powyższym zagadnieniem przeprowadzono 287 kontroli w obiektach stosujących produkty biobójcze.

Nadzór nad realizacją działań wynikających z ustaleń Forum dot. wymiany informacji o egzekwowaniu przepisów, działającego przy Europejskiej Agencji Chemikaliów w Helsinkach.

W ramach realizacji działań wynikających z ustaleń Forum, dot. wymiany informacji o egzekwowaniu przepisów działającego przy Europejskiej Agencji Chemikaliów w Helsinkach, zaplanowano do kontroli obiekty, które wcześniej uczestniczyły w projektach REACH-EN-FORCE 1 oraz REACH-EN-FORCE 2. W przedsiębiorstwach tych zatrudnione są osoby przeszkolone z zakresu przepisów REACH i CLP, które odpowiadają za sporządzanie m.in. kart charakterystyk oraz etykiet. Jeden zakład zlokalizowany na terenie powiatu sokólskiego dokonał rejestracji wstępnej na calcium dihydroxide oraz calcium oxide.

Ponadto podczas czynności kontrolnych przedsiębiorcy są instruowani w zakresie obowiązujących przepisów prawnych, dotyczących głównie:

- posiadania prawidłowych kart charakterystyki,
- udostępniania kart charakterystyk pracownikom, odbiorcom chemikaliów,

- obowiązku zwracania do producentów, importerów nieprawidłowo oznakowanych substancji chemicznych i ich mieszanin,
- ograniczeń dot. obrotu substancji, mieszanin oraz wyrobów,
- obowiązku rejestracji substancji w ich postaci własnej lub jako składników mieszanin.

Poza tym kontrolowanym przedsiębiorcom przekazywane są ulotki związane z powyższą tematyką, m.in. „*Bezpieczne stosowanie produktów chemicznych*”.

Nadzór nad wprowadzaniem do obrotu detergentów.

W województwie podlaskim działalność prowadzi 10 podmiotów będących producentami detergentów w myśl *rozporządzenia (WE) Nr 648/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004r. w sprawie detergentów*. Powyższe zakłady są zlokalizowane na obszarze działalności trzech Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych: w Białymstoku, Grajewie oraz Wysokiem Mazowieckiem.

W ramach realizacji przedmiotowego zagadnienia w 2012r. skontrolowano 33 obiekty wprowadzające do obrotu detergenty, w tym 10 producentów. W wyżej wymienionych obiektach przeprowadzono 36 kontroli, w tym 8 z uchybieniami, co stanowi 22,2% ogółu inspekcji. W związku ze stwierdzonymi naruszeniami wydano 5 decyzji merytorycznych, w których zawarto 9 nakazów, dotyczących:

- braku, na oznakowaniu opakowania detergentów, nazw środków konserwujących, dodanych do tych produktów – 3 nakazy, co stanowi 33,3% ogółu wydanych nakazów,
- nie udostępnienia arkusza danych o składnikach detergentów na stronie internetowej producenta – 2 nakazy, co stanowi 22,2% ogółu wydanych nakazów,
- braku kart charakterystyk wprowadzanych do obrotu detergentów – 2 nakazy, co stanowi 22,2% ogółu wydanych nakazów,
- błędnego oznakowania opakowania (niezgodne z punktem 2 karty charakterystyki, niewłaściwe zwroty R i S, brak nazwy substancji wchodzącej w skład mieszaniny, odpowiedzialnej za jej właściwości żrące) – 1 nakaz, co stanowi 11,1% ogółu wydanych nakazów,
- niepełnej informacji w punkcie 9 karty charakterystyki, np. brak informacji o pH i właściwościach utleniających mieszaniny – 1 nakaz, co stanowi 11,1% ogółu wydanych nakazów.

Nadzór nad realizacją obowiązków wynikających z rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012 roku w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy

W ewidencji Stacji Sanitarно-Epidemiologicznych województwa podlaskiego znajdowało się 301 zakładów pracy, w których na stanowiskach pracy występowały substancje chemiczne, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym. W porównaniu do lat poprzednich liczba zakładów znacznie zmalała (w 2011 roku 502 zakłady, w 2010 roku 475 zakładów w ewidencji) wynika to z faktu, iż w 2012 roku weszło w życie nowe rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012 roku w sprawie substancji chemicznych ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy, w którym zostały wykreślone czynniki biologiczne (WZW B i WZW C),

a co za tym idzie z ewidencji usunięto zakłady ochrony zdrowia, w których pracownicy byli narażeni na te czynniki.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2012

W zakresie nadzoru nad realizacją obowiązków wynikających z omawianego rozporządzenia skontrolowano w roku sprawozdawczym 247 zakładów (co stanowi 12,73% wszystkich skontrolowanych zakładów), które zatrudniały 23952 osoby.

Pracownicy pionu higieny pracy stwierdzili w 2012 roku, iż w narażeniu na substancje chemiczne, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym zatrudnionych było 2725 pracowników, w tym 1215 kobiet.

Podobnie jak w roku ubiegłym największą grupę wśród zatrudnionych w kontakcie z czynnikami kancerogennymi stanowią pracownicy zatrudnieni w ochronie zdrowia (promieniowanie jonizujące 1145 osób) oraz zatrudnieni w przemyśle drzewnym (PKD 16- produkcja wyrobów z drewna, PKD 31- produkcja mebli), w którym głównym czynnikiem rakotwórczym jest pył drewna twardego – 528 osób.

W 2012 r. przeprowadzono 255 kontroli (co stanowi 12,21% ogółu kontroli) w zakresie realizacji obowiązków wynikających z rozporządzenia w sprawie substancji chemicznych ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy.

Najczęściej stwierdzane uchybienia podczas kontroli to:

- brak rejestru prac w kontakcie z czynnikami rakotwórczymi i mutagennymi – w 8 zakładach, tj. 3,2 % skontrolowanych zakładów
- brak rejestru pracowników narażonych na działanie czynników rakotwórczych i mutagennych – w 9 zakładach, tj. w 3,6 % skontrolowanych zakładów
- nie przekazano do PWIS „informacji o czynnikach rakotwórczych” – w 5 zakładach, tj. w 2% skontrolowanych zakładów.

W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości dot. czynników rakotwórczych i mutagennych państwowi powiatowi inspektorzy sanitarni województwa podlaskiego w 2012 roku wydali 24 decyzje administracyjne.

Tabela 16. Struktura narażenia na poszczególne kancerogeny w 2012 r. na terenie województwa podlaskiego

WSSE/PSSE	Liczba osób zatrudnionych w zakładach	Liczba osób pracujących w kontakcie z czynnikami rakotwórczymi	Liczba osób narażonych na czynniki rakotwórcze						
			Promieniowanie jonizujące	Pył drewna twardego	Benzen	Benzyna, niskowrząca niespecyfikowana	Związki chromu (VI)	Azbest	WWA
WSSE Białystok	3278	135	123				8		
PSSE Augustów	1052	34	1	6	3	14	2	4	2
PSSE Białystok	16038	1413	862	36	95	70	100	22	67
PSSE Bielsk Podlaski	68	52		8		42		2	
PSSE Grajewo	41	12			12				
PSSE Hajnówka	420	380	9	306	14	21		4	
PSSE Kolno	28	18		2	12		2	1	
PSSE Łomża	797	340	125	25	118		11	7	29
PSSE Mońki	96	27	1	7	19	19			
PSSE Sejny	5	3						3	
PSSE Siemiatycze	54	54		46				2	
PSSE Sokółka	654	109	9	29	54	54	2	12	2
PSSE Suwałki	1212	65	15	17	7		15	13	2
PSSE Wysokie Mazowieckie	117	28		5		13			7
PSSE Zambrów	92	55		41				3	
SUMA	23952	2725	1145	528	334	233	140	73	109

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2012

Tabela 17. Dane liczbowe z zakresu nadzoru nad czynnikami rakotwórczymi lub mutagennymi z terenu województwa podlaskiego w 2012 roku

PSSE WSSE I instancja	Liczba zakładów pracy w ewidencji w PSSE/WSSE	Liczba zakładów skontrolowanych w roku sprawozdawczym	Liczba osób narażonych na czynniki rakotwórcze			Liczba kontroli w roku sprawozdawczym	Liczba zakładów, w których stwierdzono następujące uchybienia			Liczba wydanych decyzji
			ogółem	kobiet	mężczyzn		Brak rejestrów prac	Brak rejestru pracowników	Brak informacji do PWIS	
WSSE Białystok	13	11	135	94	41	11				
PSSE Augustów	18	9	34	4	30	11	2	2	2	2
PSSE Białystok	101	88	1413	794	619	88	4	5	2	14
PSSE Bielsk Podlaski	12	10	52	14	38	11	1	1	0	0
PSSE Grajewo	4	3	12	0	12	3				
PSSE Hajnówka	29	29	380	89	291	31				
PSSE Kolno	7	7	18	6	12	8				1
PSSE Łomża	32	32	340	148	192	32				
PSSE Mońki	5	5	27	8	19	5				6
PSSE Sejny	1	1	3		3	1				
PSSE Siemiatycze	8	7	54	7	47	7			1	0
PSSE Sokółka	19	19	109	16	93	20	1	1		1
PSSE Suwałki	37	15	65	29	36	15				
PSSE Wysokie Mazowieckie	7	4	28	3	25	4				
PSSE Zambrów	8	7	55	3	52	8				
Razem	301	247	2725	1215	1510	255	8	9	5	24

Nadzór nad kontrolą przygotowania pracodawców pod kątem przestrzegania przepisów i zasad bhp podczas usuwania bądź zabezpieczania wyrobów zawierających azbest w ramach realizacji rządowego „Programu Oczyszczania kraju z Azbestu na lata 2009-2032”

Na terenie działania Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych województwa podlaskiego znajduje się 69 firm zajmujących się usuwaniem, zabezpieczaniem, transportem wyrobów zawierających azbest.

Narażenie na azbest na obszarze województwa podlaskiego występuje najczęściej podczas wykonywania prac demontażowych: pokryć dachowych („płyty eternitowe”) budynków mieszkalnych i gospodarczych oraz osłon budynków mieszkalnych.

W 2012 roku na terenie województwa podlaskiego przeprowadzono 31 kontroli w siedzibach firm zajmujących się usuwaniem, zabezpieczaniem, transportem wyrobów zawierających azbest

oraz 11 kontroli w trakcie prac powodujących kontakt z azbestem.

Podczas kontroli zwracano uwagę na zabezpieczenie pracowników w odpowiednie środki ochrony indywidualnej, odzież i obuwie robocze, jak również bezpieczeństwo i higienę pracy pracowników, opracowanie oceny ryzyka zawodowego oraz posiadanie odpowiednich zezwoleń, decyzji, zatwierdzonych programów gospodarowania odpadami niebezpiecznymi.

Podczas prac demontażowych przy zabezpieczaniu lub usuwaniu azbestu pracowało 73 pracowników. Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni województwa podlaskiego wydali 3 decyzje administracyjne. Stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- brak rejestru pracowników narażonych na działanie substancji chemicznych ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym- 2 zakłady,
- brak lub nieaktualne badania środowiska pracy w zakresie narażenia na azbest - 2 zakłady,
- brak oceny i udokumentowania ryzyka zawodowego - 1 zakład,
- brak rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność kontaktu z substancjami chemicznymi ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym - 1 zakład.

W 2012 roku na terenie województwa podlaskiego nie stwierdzono chorób zawodowych w wyniku narażenia pracowników na azbest.

Tabela 18. Informacja dotycząca warunków pracy podczas zabezpieczania/usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa podlaskiego w 2012 roku

WSSE/PSSE	Liczba firm zajmujących się usuwaniem/zabezpieczaniem**/transportem wyrobów zawierających azbest posiadających siedzibę na terenie działania właściwego PPIS	Liczba przeprowadzonych kontroli w siedzibach tych firm w roku sprawozdawczym	Liczba przeprowadzonych kontroli w trakcie prac powodujących kontakt z azbestem					Liczba wydanych decyzji o naruszeniu przepisów dotyczących warunków pracy w kontakcie z azbestem
			ogółem	polegających na zabezpieczaniu wyrobów zawierających azbest	polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest	polegających na transporcie wyrobów zawierających azbest	podczas innych prac powodujących kontakt z azbestem	
WSSE Białystok	0	0	0	0	0	0	0	0
PSSE Augustów	15	1	2	0	2	1	0	0
PSSE Białystok	12	8	5	0	5	0	0	3
PSSE Bielsk Podlaski	1	1	0	0	0	0	0	0
PSSE Grajewo	0	0	0	0	0	0	0	0
PSSE Hajnówka	2	2	2	2	2	0	0	0
PSSE Kolno	1	1	0	0	0	0	0	0
PSSE Łomża	3	3	1	1	0	0	0	0
PSSE Mońki	0	0	0	0	0	0	0	0
PSSE Sejny	1	1	0	0	0	0	0	0
PSSE Siemiatycze	3	2	0	0	0	0	0	0
PSSE Sokółka	1	1	1	1	1	0	0	0
PSSE Suwałki	26	7	0	0	0	0	0	0
PSSE Wysokie Mazowieckie	2	2	0	0	0	0	0	0
PSSE Zambrów	2	2	0	0	0	0	0	0
Razem w województwie	69	31	11	4	10	2	0	3

Występowanie chorób zawodowych

Za chorobę zawodową uważa się chorobę, wymienioną w wykazie chorób zawodowych, która została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy, zwanych „narażeniem zawodowym”. W 2012r. do PPIS województwa podlaskiego zgłoszono 172 podejrzenia chorób zawodowych. Na podstawie danych zawartych w orzeczeniach lekarskich, wydawanych przez jednostki służby zdrowia uprawnione do rozpoznawania chorób zawodowych oraz analizy ocen narażenia zawodowego pracowników, organy I instancji Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego wydały 131 decyzji stwierdzających chorobę zawodową oraz 33 decyzje negatywne o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej. Sporządzono 129 kart stwierdzeń chorób zawodowych, które wysłano do Centralnego Rejestru Chorób Zawodowych Instytutu Medycyny Pracy im. prof. dr med. Jerzego Nofera w Łodzi.

Struktura zachorowań na choroby zawodowe w 2012r. przedstawia się następująco:

6. Astma oskrzelowa – 2 przypadki
7. Zewnętrzne pochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych – 2 przypadki
12. Alergiczny nieżyt nosa – 2 przypadki
15. Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym – 1 przypadek
18. Choroby skóry – 1 przypadek
19. Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy – 1 przypadek
20. Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy – 2 przypadki
21. Obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem – 4 przypadki
22. Zespół wibracyjny – 1 przypadek
25. Choroby układu wzrokowego wywołane czynnikami fizycznymi, chemicznymi lub biologicznymi – 1 przypadek
26. Choroby zakaźne lub pasożytnicze – 112 przypadków
 - borelioza – 97 przypadków
 - kleszczowe zapalenie mózgu – 11 przypadków
 - wzw typu B – 1 przypadek
 - wzw typu C – 1 przypadek
 - gruźlica płuc – 1 przypadek
 - mykobakterioza płuc – 1 przypadek

Zaobserwowano, iż w latach 2009 – 2012 zmniejszyła się liczba zachorowań na przewlekłe choroby narządu głosu: 2009r. – 11, 2010r. – 7, 2011r. – 2, 2012r. – 1 przypadek.

W dalszym ciągu obserwuje się wzrost bezwzględnej liczby zachorowań na choroby zakaźne lub pasożytnicze. Wśród chorób zakaźnych lub pasożytniczych zdecydowanie dominowała borelioza, stwierdzono 97 przypadków zachorowań, co stanowiło 75,19% ogółu stwierdzonych chorób zawodowych (86,61% chorób zakaźnych lub pasożytniczych).

Wysoką zapadalność na boreliozę - 79 przypadków (na 97 stwierdzonych) oraz kleszczowe zapalenie mózgu – 10 przypadków (na 11 stwierdzonych) zanotowano wśród

rolników indywidualnych. Zjawisko to związane jest z występowaniem terenów endemicznych siedlisk kleszcza pospolitego, będącego przenosicielem tych schorzeń.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2012

W 2012 roku do Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku wpłynęło 14 odwołań w sprawie chorób zawodowych.

Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku w 2012r. wydał 15 decyzji - 6 utrzymujących w mocy decyzje organów I instancji i 9 decyzji uchylających w całości zaskarżoną decyzję i przekazujących sprawę do ponownego rozpatrzenia przez organ I instancji .

Tabela nr 19. Liczba chorób zawodowych stwierdzonych przez poszczególne PSSE na terenie województwa podlaskiego w 2012r.

Poszczególne PSSE	Liczba stwierdzonych chorób
Augustów	9 (6,98%)
Białystok	26 (20,15%)
Bielsk Podlaski	4 (3,10 %)
Grajewo	9 (6,98 %)
Hajnówka	6 (4,65%)
Kolno	4 (3,10%)
Łomża	5 (3,88%)
Mońki	1 (0,78%)
Sejny	9 (6,98 %)
Siemiatycze	8 (6,20 %)
Sokółka	10 (7,75%)
Suwałki	24 (18,60%)
Wysokie Mazowieckie	10 (7,75 %)
Zambrów	4 (3,10 %)

Tabela nr 20. Liczba decyzji pozytywnych i negatywnych wydawanych przez poszczególne PSSE na terenie województwa podlaskiego w 2011 r. i 2012 r.

Poszczególne PSSE	Decyzje w 2011r.		Decyzje w 2012r.	
	pozytywne	negatywne	pozytywne	negatywne
Augustów	15	1	9	1
Białystok	29	23	26	11
Bielsk Podlaski	12	3	4	3
Grajewo	6	8	9	4
Hajnówka	3	8	7	2
Kolno	5	2	4	1
Łomży	5	2	5	3
Mońki	3	-	1	1
Sejny	6	1	9	-
Siemiatycze	5	2	8	1
Sokółka	10	-	11	4
Suwałki	10	1	25	2
Wysokie Mazowieckie	9	3	10	-
Zambrów	2	1	3	-
OGÓŁEM	120	55	131	33

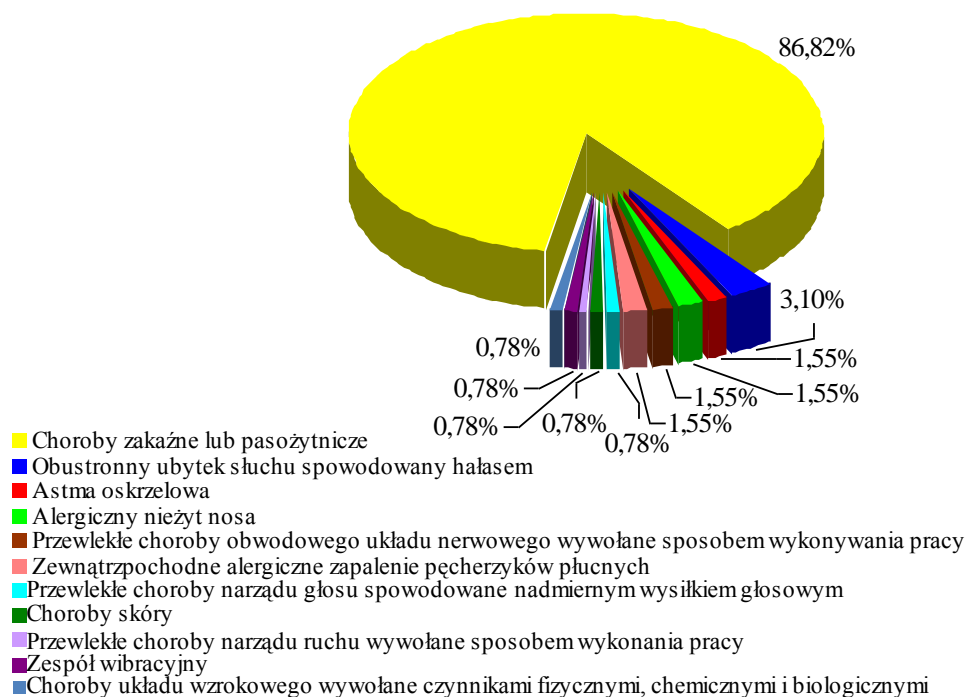
Tabela nr 21. Częstość występowania chorób zawodowych w latach 2010 - 2012r. na terenie województwa podlaskiego

Schorzenia wymienione w wykazie chorób zawodowych	Liczba stwierdzonych w 2010r.przypadków (% stwierdzonych przypadków)	Liczba stwierdzonych w 2011r. przypadków (% stwierdzonych przypadków)	Liczba stwierdzonych w 2012r. przypadków (% stwierdzonych przypadków)
6. Astma oskrzelowa	2 (1,79 %)	1 (0,84%)	2 (1,55%)
7. Zewnętrzne pochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych		3 (2,52%)	2 (1,55%)
12. Alergiczny nieżyt nosa	1 (0,89%)	1 (0,84%)	2 (1,55%)
15. Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym	7 (6,25 %)	2 (1,68%)	1 (0,775%)
18. Choroby skóry	1 (0,89%)	1 (0,84 %)	1 (0,775%)
19. Przewlekłe choroby narządu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy			1 (0,775%)
20. Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy	2 (1,79 %)	2 (1,68 %)	2 (1,55%)
21. Obustronny ubytek słuchu spowodowany hałasem	2 (1,79%)		4 (3.10%)
22. Zespół wibracyjny			1 (0,775%)
25. Choroby układu wzrokowego wywołane czynnikami fizycznymi, chemicznymi lub biologicznymi			1 (0,775%)
26. Choroby zakaźne lub	97 (86,60 %)	109 (91,60%)	112 (86,82%)
– wzw	2 (1,79%)	1 (0,84%)	2 (1,55%)
– gruźlica		1 (0,84%)	1 (0,775%)
– borelioza	80 (71,43%)	92 (77,31%)	97 (75,19%)
– kleszczowe zapalenie mózgu	15 (13,39%)	14 (11,77%)	11 (8,53%)
– mykobakterioza płuc			1 (0,775%)
– nawracające zapalenie płuc		1 (0,84%)	

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2012

Tabela 22. Choroby zawodowe stwierdzone w 2012r. przez Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych na terenie województwa podlaskiego

Choroby zawodowe w 2012r.	Powiatowe Stacje Sanitarno - Epidemiologiczne														
	Augustów	Białystok	Bielsk Podlaski	Grajewo	Hajnówka	Kolno	Łomża	Mońki	Sejny	Siemiatycze	Sokółka	Suwałki	Wysokie Mazowieckie	Zambrów	Razem
6. Astma oskrzelowa		1									1				2
7. Zewnętrzne zapalenie pęcherzyków płucnych	1									1					2
12. Alergiczny nieżyt nosa		2													2
15. Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym		1													1
18. Choroby skóry														1	1
19. Przewlekłe choroby narządu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy		1													1
20. Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy		2													2
21. Obustronny ubytek słuchu spowodowany hałasem		4													4
22. Zespół wibracyjny	1														1
25. Choroby układu wzrokowego wywołane czynnikami fizycznymi, chemicznymi lub biologicznymi		1													1
26. Choroby zakaźne lub pasożytnicze:	7	14	4	9	6	4	5	1	9	7	9	24	10	3	112
OGÓLEM	9	26	4	9	6	4	5	1	9	8	10	24	10	4	129

Rys 4. Występowanie chorób zawodowych na terenie województwa podlaskiego w 2012r.

Wnioski:

1. Nadal większość podmiotów będących w ewidencji stanowią zakłady zatrudniające do 20 pracowników (4500, co stanowi 81,49% ogółu).
2. W województwie podlaskim w 2012 roku nastąpił wzrost zachorowań na boreliozę wśród rolników indywidualnych.

VI. OCENA STANU SANITARNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W ZAKRESIE HIGIENY KOMUNALNEJ W 2012 ROKU

1. Ocena zaopatrzenia ludności województwa podlaskiego w wodę do spożycia

1.1. Wstęp – podstawy prawne do nadzoru nad jakością wody

Państwowa Inspekcja Sanitarna woj. podlaskiego w 2012r. prowadziła nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na podstawie Ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2011r. Nr 212, poz. 1263 z późn. zm.) oraz Ustawy z dn. 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2006r. Nr 123, poz. 858 z późn.zm.). Według wyżej wymienionych przepisów jednostkami odpowiedzialnymi za jakość wody produkowanej i podawanej do sieci wodociągowej są producenci wody, czyli przedsiębiorstwa wodociągowe i władze samorządowe.

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej sprawują nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi poprzez monitoringowe badania próbek wody oraz egzekwowanie od producentów wody właściwej jej jakości. Podstawą nadzoru była ocena zgodności jakości wody z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2007r. Nr 61, poz. 417 z późn.zm.).

1.2. Charakterystyka ujęć wody

Województwo podlaskie jest najbardziej wysuniętym na północny-wschód województwem Polski. Zaliczane jest do regionów o charakterze rolniczo-przemysłowym. Obszar województwa podzielony jest na 17 powiatów, w tym 3 powiaty grodzkie: Białystok, Suwałki, Łomża oraz 118 gmin. Stolicą jest miasto Białystok, liczący 294.298¹ mieszkańców. Pozostałe większe miasta regionu to Suwałki (69.210 mieszkańców¹) i Łomża (63.070 mieszkańców¹). Powierzchnię województwa – 20.187 km² zamieszkuje 1.200.982¹ osób, co stanowi 3,12% ludności kraju.

Sieć rzeczną województwa podlaskiego tworzą dorzecza: Wisły (z większymi rzekami: Narew, Biebrza, Nurzec, Bug) oraz Niemna i Pregoły. W dorzeczu Niemna głównymi ciekami są: Szeszupa oraz Czarna Hańcza i jej dopływ Marycha. W dorzeczu Pregoły znajdują się cieki: Błędzianka i Bludzia.

Zlewnie głównych rzek posiadają w większości cechy typowe dla zlewni nizinnych. Dominują meandrujące koryta rzek, tworzące rozległe doliny, często o charakterze podmokłym i bagiennie-torfowym. Znaczne obszary zlewni rzek pokrywają łąki i powierzchnie leśne, w tym obszary objęte, ze względu na walory przyrodnicze różnorodnymi formami ochrony.

Główne zasoby wód podziemnych na terenie województwa podlaskiego są rozmieszczone dość nierównomiernie. Na obszarze województwa znajdują się trzy zbiorniki wód podziemnych: GZWP Nr 216 „Sandr Kurpie”, GZWP Nr 217 „Pradolina rzeki Biebrzy”, GZWP Nr 218 „Pradolina rzeki Supraśl” – zasoby dyspozycyjne/szacunkowe 390,7 tys. m³/dobę².

Podstawowe źródło zaopatrzenia w wodę ludności województwa podlaskiego stanowią wody podziemne. Wody te charakteryzują się stosunkowo dobrą jakością, w związku z tym w większości nie wymagają uzdatniania – wymagają natomiast ochrony ilościowej i jakościowej. Woda pozyskiwana z tych ujęć z zastosowanym procesem uzdatniania – nie wymagała stałej dezynfekcji. Natomiast ujęcie wody podziemnej w Jurowcach (Wodociągi Białostockie) czerpie wodę z dwóch czwartorzędowych poziomów wodonośnych. Zlokalizowane na powierzchni 55 ha studnie są zgrupowane w zespoły studzienne, pobierające wodę z głębokości od 20 do 120 metrów. Woda z ujęć głębinowych w Jurowcach była uzdatniana w Wydziale Produkcji Wody Jurowce w Białymstoku – poddawano ją wstępnemu ozonowaniu, filtracji na filtrach antracytowo-piaskowych i dezynfekcji końcowej chlorem gazowym.

Na terenie województwa podlaskiego istnieje jedno ujęcie powierzchniowych wód płynących, zlokalizowane na rzece Supraśl (prawy dopływ Narwi) w Wasilkowie. Stanowi ono jedno ze źródeł zaopatrzenia w wodę do spożycia miasta Białegostoku (Wodociągi Białostockie). Woda z rzeki ujmowana jest w Wasilkowie z ujęć: powierzchniowego i infiltracyjnego (ujęcie brzegowe, 6 stawów infiltracyjno-retencyjnych, 18 studni pobierających wodę infiltracyjną z głębokości od 5 do 25 metrów).

Na potrzeby oceny - zgodnie z § 2 ust.1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz. U. z 2002r. Nr 204, poz. 1728) - wyznaczono 3 kategorie jakości wód, zależne od sposobu uzdatniania i dla każdej określono kryteria jakie powinna spełniać:

- kategoria A1 – woda wymagająca prostego uzdatniania fizycznego, w szczególności filtracji oraz dezynfekcji;

¹ Główny Urząd Statystyczny „Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2011r.” Warszawa 2011, - stan na 31.12.2011r.

² „Plan Gospodarowania Wodami na obszarze Dorzecza Wisły” KZGW, Warszawa 2011r.

- kategoria A2 – woda wymagająca typowego uzdatniania fizycznego i chemicznego, w szczególności utleniania wstępnego, koagulacji, flokulacji, dekantacji, filtracji i dezynfekcji (chlorowania końcowego);
- kategoria A3 – woda wymagająca wysokosprawnego uzdatniania fizycznego i chemicznego, w szczególności utleniania, koagulacji, flokulacji, dekantacji, filtracji, adsorpcji na węglu aktywnym, dezynfekcji (ozonowania, chlorowania końcowego).

Woda powierzchniowa ujmowana ze stawu infiltracyjnego w Wasilkowie w zakresie wykonanych badań w 2012r. spełniała siedmiokrotnie obowiązujące wymagania dla kategorii A2, jednokrotnie dla kategorii A3.

W związku z powyższym woda poddawana była wstępnemu ozonowaniu oraz filtracji na filtrach kontaktowych (SUW Wasilków), a następnie przesyłana do Stacji Uzdatniania Wody Pietrasze w celu dalszego jej uzdatniania, tj. filtracji na filtrach pospiesznych, pośredniemu ozonowaniu, filtracji na filtrach węglowych, dezynfekcji końcowej chlorem gazowym. Woda z tego ujęcia dostarczana mieszkańcom gminy Wasilków była poddawana dodatkowo dezynfekcji dwutlenkiem chloru (SUW Wasilków).

1.3. Analiza prowadzonego monitoringu jakości wody

W 2012r. Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa podlaskiego objęła monitoringiem kontrolnym i przeglądowym wodę produkowaną przez 329 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę oraz wodociągi lokalne pełniące rolę zbiorowego zaopatrzenia, a więc zaopatrujących w wodę m.in. budynki wielorodzinne. Celem:

- monitoringu kontrolnego było regularne dostarczanie informacji o organoleptycznej, fizykochemicznej i mikrobiologicznej jakości wody dostarczanej do spożycia przez ludzi, a także informacji o efektywności uzdatniania wody do spożycia i stwierdzeniu, czy badana woda odpowiadała normatywom higienicznym,
- monitoringu przeglądowego było dostarczenie informacji niezbędnych do określenia, czy wartości parametrów ustanowione w obowiązujących przepisach były dotrzymane.

W monitoringu kontrolnym badano 8 - 9 parametrów, w tym 2 - 3 mikrobiologiczne, natomiast w monitoringu przeglądowym badano 49 parametrów w tym 5 - mikrobiologicznych. Dla aglomeracji białostockiej w Wodociągach Białostockich badania prowadzone były w zakresie 2 – 5 parametrów mikrobiologicznych oraz 7 – 50 parametrów organoleptycznych i fizykochemicznych.

Wodociągi na terenie woj. podlaskiego zarządzane były przez 108 administratorów (**Załącznik nr 16**). Próby wody do badań pobierane były w ustalonych stałych miejscach, z częstotliwością zależną od dobowej wielkości produkcji wody, zgodnie z zaleceniami zawartymi w Dyrektywie Rady Unii Europejskiej 98/83/EC oraz z załącznikiem nr 6 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2007r. Nr 61, poz. 417 z późn.zm.).

Dla wodociągów o objętości wody produkowanej poniżej 100 m³/dobę pobierano 2 próbki wody w roku dla monitoringu kontrolnego i 1 próbkę na 2 lata dla monitoringu przeglądowego – 33,6% nadzorowanych wodociągów znajduje się w tej grupie. Infrastruktura wodociągowa w województwie charakteryzuje się dużym rozdrobnieniem – tylko 4,6% wodociągów znajduje się w grupie produkujących wodę powyżej 1000m³/dobę.

Wodę o kontrolowanej jakości w woj. podlaskim spożywało 1.140.667 osób tj. 94,98 % z czego 921.253 osób tj. 80,76% o niekwestionowanej jej jakości.

W 53 niżej wymienionych gminach w 2012r. wszystkie wodociągi dostarczały mieszkańcom wodę o **niekwestionowanej** w ciągu roku jakości.

Tabela nr 1. Gminy dostarczające mieszkańcom wodę o niekwestionowanej w ciągu roku jakości

Nazwa powiatu	Nazwa gminy
augustowski	gm. m. Augustów, gm. Augustów, gm. Lipsk, gm. Nowinka
białostocki ziemski	gm. Gródek, gm. Dobrzyniewo Duże, gm. Poświętne, gm. Suraż, gm. Zawady
bielski	gm. m. Bielsk Podlaski, gm. m. Brańsk, gm. Bielsk Podlaski, gm. Brańsk, gm. Boćki, gm. Orla, gm. Wyszki
grajewski	gm. m. Grajewo, gm. m. Rajgród, gm. w. Rajgród, gm. m. Szczuczyn
hajnowski	gm. m. Hajnówka, gm. Dubicze
kolneński	gm. m. Kolno, gm. Mały Płock, gm. Stawiski, gm. Turośl
łomżyński ziemski	gm. Nowogród, gm. Wizna, gm. Przytuły, gm. Zbójna
moniecki	gm. Krypno, gm. Jaświły
sejneński	gm. Sejny, gm. Krasnopol, gm. Giby, gm. Puńsk
siemiatycki	gm. m. Siemiatycze, gm. Drohiczyn, gm. Dziadkowice
sokólski	gm. Janów, gm. Korycin, gm. Sidra, gm. Suchowola
suwalski ziemski	gm. Przerośl, gm. Rutka Tartak, gm. Raczki
wysokomazowiecki	gm. m. Wysokie Mazowieckie, gm. Wysokie Mazowieckie, gm. Czyżew, gm. Kulesze Kościelne, gm. Sokoły
zambrowski	gm. m. Zambrów, gm. Rutki

Wodę o kontrolowanej jakości największa liczba ludności spożywała w następujących powiatach:

- białostockim grodzkim (100%),
- łomżyńskim grodzkim (100%),
- zambrowskim (100%),
- bielskim (99,58%),
- suwalskim grodzkim (99,28%).

Podobnie jak w latach ubiegłych najmniej ludzi spożywało wodę o kontrolowanej jakości w następujących powiatach:

- sejneńskim (80,63%),
- kolneńskim (82,91%),
- monieckim (83,48%).

Na terenie woj. podlaskiego są to tereny o najniższym stopniu zwodociągowania. Bardzo słabo zwodociągowana jest gmina Turośl w powiecie kolneńskim. Mieszkańcy tylko jednej miejscowości w tej gminie korzystają z wody wodociągowej, w związku z czym tylko 11,3% ludności tej gminy spożywało wodę o kontrolowanej jakości.

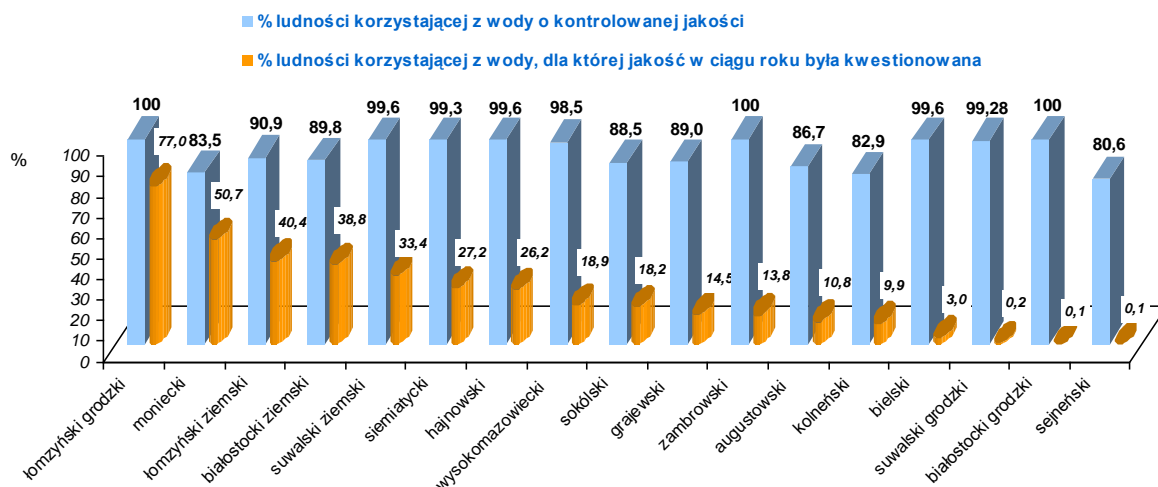
W 2012r. spośród ludności spożywających wodę o kontrolowanej jakości 219.414 osób, tj. 19,24% spożywało wodę, której jakość w ciągu roku, w różnych okresach, w zakresie różnych parametrów była kwestionowana, a więc nie spełniała wymogów określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2007r. Nr 61, poz. 417 z późn.zm.).

Wodę **kwestionowaną w ciągu roku**, w różnych jego okresach najwięcej osób spożywało w powiatach:

- łomżyńskim grodzkim (77%),
- monieckim (50,7%),
- łomżyńskim ziemskim (40,38%),
- białostockim ziemskim (38,77%),
- suwalskim ziemskim (33,41%),
- siemiatyckim (27,19%),
- hajnowskim (26,18%).

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2012

Dane w tym zakresie dla wszystkich podmiotów województwa podlaskiego przedstawia poniższy wykres.

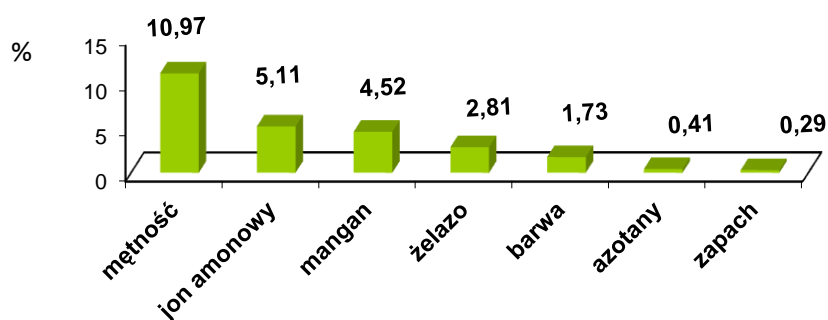
Wykres nr 1

% ludności woj. podlaskiego korzystającej z wody kontrolowanej i kwestionowanej jakości

a) analiza w zakresie monitoringu parametrów organoleptycznych i fizykochemicznych

Szczegółowa analiza parametrów i wskaźników jakości wody wykazała, że wśród najczęstszych przyczyn kwestionowania jakości wody do spożycia były:

- **mętność** – w 14,3% wodociągów (10,9% ludności spożywającej wodę kontrolowaną),
- **mangan** – w 9,4% wodociągów (4,5% ludności spożywającej wodę kontrolowaną),
- **jon amonowy** – w 8,5% wodociągów (5,1% ludności spożywającej wodę kontrolowaną),
- **żelazo** – w 6,7% wodociągów (2,8% ludności spożywającej wodę kontrolowaną),
- **barwa** – w 2,7% wodociągów (1,73% ludności spożywającej wodę kontrolowaną).

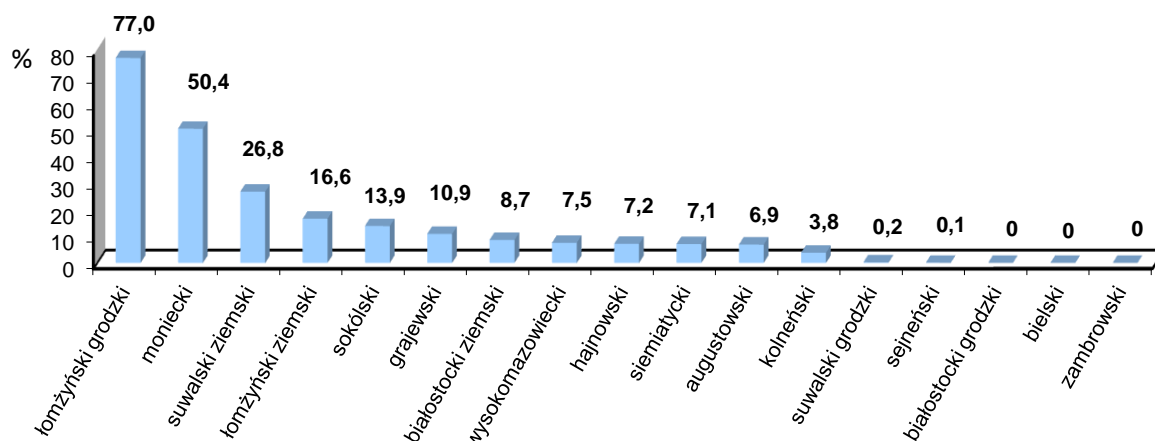
Wykres nr 2

% ludności województwa podlaskiego spożywającej wodę kontrolowaną z ponadnormatywną zawartością poszczególnych parametrów fizykochemicznych i organoleptycznych w różnych okresach 2012 roku

Spośród ludności spożywającej wodę o kontrolowanej jakości, odsetek pijących wodę z ponadnormatywną zawartością poszczególnych zbadanych parametrów w powiatach województwa podlaskiego przedstawiono na wykresach o nr 3, 4, 5, 6, 7.

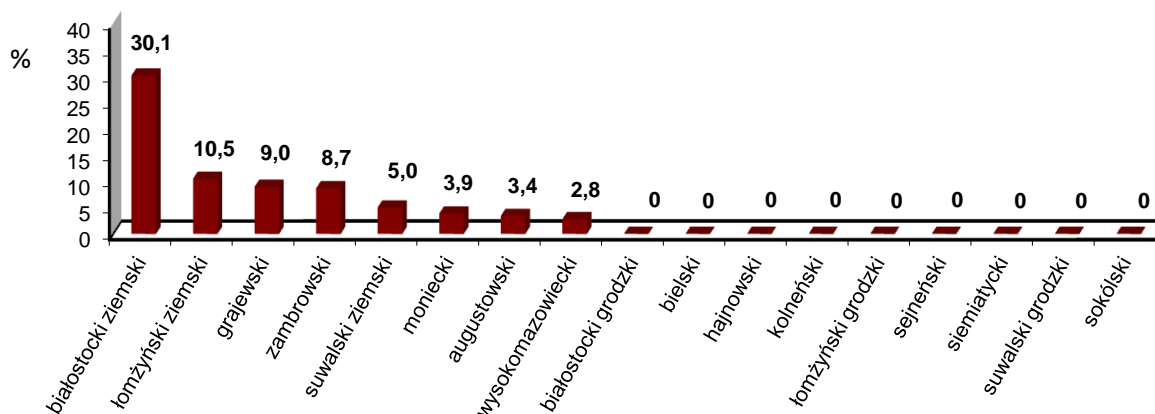
Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2012

Najczęstszą przyczyną kwestionowania jakości wody nadzorowanej w woj. podlaskim była **mętność**. Wynika ona z obecności drobnych cząsteczek stałych, które mogą znajdować się w wodzie na skutek nieodpowiedniego uzdatniania lub z powodu unoszenia cząstek osadów pochodzących z sieci wodociągowej, może być również spowodowana obecnością nieorganicznych substancji stałych w niektórych wodach podziemnych. Woda o dużej mętności może chronić mikroorganizmy przed działaniem procesu dezynfekcyjnego i może pobudzać wzrost bakterii. Parametr ten jest więc znaczący dla oceny skuteczności dezynfekcji.

Wykres nr 3
% ludności spożywającej wodę z ponadnormatywną w ciągu roku mętnością

Jon amonowy występuje często jako składnik naturalny w wodzie surowej w punktach ujęć wody. Wpływ może mieć też rolnicze wykorzystanie tych terenów, na których stosowano nawozy mineralne. Zgodnie jednak z wytycznymi Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) jon amonowy nie ma bezpośredniego wpływu na zdrowie i nie zaproponowano zalecanej dopuszczalnej wartości opartej na przesłankach zdrowotnych.

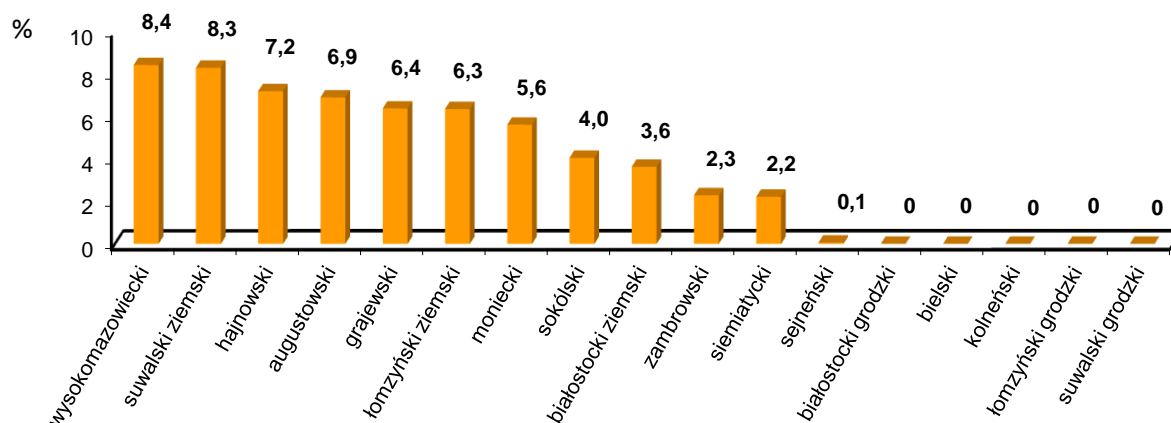

Wykres nr 4
% ludności spożywającej wodę z ponadnormatywnym w ciągu roku jonem amonowym

Kolejnymi parametrami powodującymi kwestionowanie wody przeznaczonej do spożycia w woj. podlaskim był mangan i żelazo. Zwiększona zawartość **żelaza i manganu** nie stwarza zagrożenia dla zdrowia ludzi. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) nie zaproponowała opartej na przesłankach zdrowotnych zalecanej dopuszczalnej wartości żelaza w wodzie do spożycia, a zalecana dopuszczalna wartość dla manganu, oparta na przesłankach zdrowotnych jest pięć razy wyższa niż wartość progowa akceptowana przez odbiorców wynosząca 0,1 mg/l.

Żelazo w ponadnormatywnych wartościach stężeń ma bardzo duże znaczenie techniczne i organoleptyczne. Obniżone wartości użytkowe wody (jej walory smakowe oraz podwyższona barwa) mogą być przedmiotem uzasadnionych skarg odbiorców wody. Żelazo łatwo odkłada się w rurach, tworząc twarde lub maziste osady, które odrywają się od ścianek rurociągów np. w trakcie awarii, zwiększonego przepływu, powodując efekt brudnej wody u odbiorców po włączeniu odcinka rurociągu do ponownej pracy. Osady w rurach mogą też negatywnie wpływać na sprawność sieci wodociągowej, pracę filtrów i wodomierzy. Żelazo osadzone w rurach zmniejsza ich światło, powodując duże straty energii pomp tłoczących wodę. Ponadto w osadach tych mogą rozwinąć się najróżniejsze bakterie powodujące wtórne zanieczyszczenie wody.

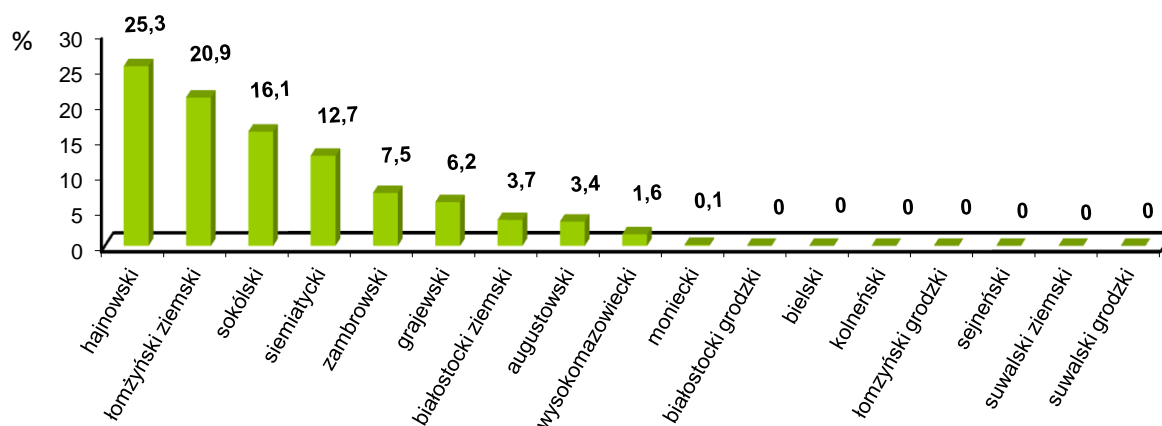
Wykres nr 5

% ludności spożywającej wodę z ponadnormatywnym w ciągu roku żelazem

Mangan najczęściej współwystępuje w wodzie z żelazem. Podobnie jak w przypadku żelaza, negatywne skutki przekroczonej wartości manganu to głównie nieprzyjemny smak oraz zapach wody. Mangan tworzy charakterystyczne czarne osady w rurach, armaturze, które są jeszcze bardziej uciążliwe niż w przypadku żelaza i są trudniejsze w usunięciu. W osadach manganowych bardzo intensywnie rozwijają się różne bakterie.

Przyczyną ponadnormatywnej ilości tych parametrów może być ujmowanie wód podziemnych z utworów czwartorzędowych oraz brak lub niewłaściwie przeprowadzane procesy uzdatniania wody. Usunięcie manganu jest trudniejsze niż żelaza. Mangan łatwo się nie wytrąca i trzeba stosować specjalne metody uzdatniania, tj. stosować silne utleniacze lub odpowiednie złoża katalityczne. Przyczyną ponadnormatywnej zawartości tych metali bywa też niesystematyczne płukanie odżelaziaczy i odmanganiaczy. Sytuacja w tym zakresie na

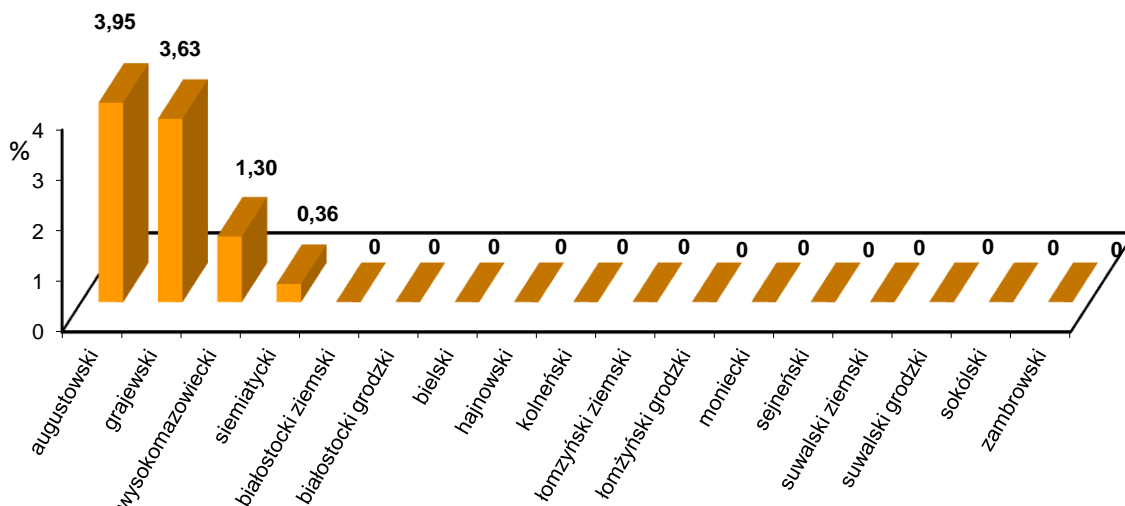
przestrzeni ostatnich lat nie ulega poprawie. Trwała poprawa jakości wody w większości przypadków wykracza poza ograniczone możliwości technologiczne istniejących stacji uzdatniania. Niezbędne jest wdrożenie technologii uzdatniania uwzględniającej nowe realia, a więc: rozbudowaną sieć wodociagową, nierównomierne zużycie dobowe wody oraz znacząco zaostrzone prawem wymagania jakościowe dla tych parametrów w ostatnich latach – infrastruktura wodociagowa była projektowana i wykonana dla warunków, w których dopuszczalne wartości tych parametrów były znacznie wyższe.

Wykres nr 6
% ludności spożywającej wodę z ponadnormatywnym w ciągu roku manganem

W roku sprawozdawczym nadal obserwowano w wodzie niektórych wodociągów przekroczoną zawartość **azotanów**. Parametr ten znajduje się w wykazie zamieszczonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2007r. Nr 61, poz. 417 z późn.zm.). Nietrzymanie ustalonego w ww. akcie prawnym limitu zobowiązuje przedsiębiorstwo wodociagowo – kanalizacyjne do uzyskania zgody na odstępstwo (§21 cyt. rozporządzenia). W 2012r. zawartość azotanów w wodzie przekraczała dopuszczalne wartości w: Wodociągu Kamień, gmina Sztabin, powiat augustowski (przekroczenie trwało 35 dni), Wodociągu Święcienin, gmina Radziłów, powiat grajewski (przekroczenie trwało 22 dni) oraz Wodociągu Radziszewo Sieńczuch, gmina Ciechanowiec, powiat wysokomazowiecki i powiat siemiatycki. Analiza wyników badań wody na przestrzeni trzech lat wykazała, że sytuacja ta w Wodociągu Radziszewo Sieńczuch powtarza się, dlatego na początku 2013r. na wniosek Przedsiębiorstwa Robót Komunalnych „FARE” w Ciechanowcu Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wysokim Mazowieckiem przyznał zgodę na odstępstwo od dopuszczalnego poziomu zawartości azotanów w wodzie do końca 2015r.

Azotany są ważnym parametrem biorąc pod uwagę zdrowie konsumentów. Mogą prowadzić szczególnie u małych dzieci, kobiet ciężarnych oraz u osób w wieku podeszłym, do powstawania przewlekłych, a nawet ostrych zatruc (tzw. methemoglobinemii). Mogą powodować niedobór witaminy A, a także zahamowanie wzrostu. Badania epidemiologiczne wskazują też na prawdopodobną korelację pomiędzy śmiertelnością na raka żołądka i długotrwałym spożyciem nadmiernej ilości azotanów.

Wykres nr 7

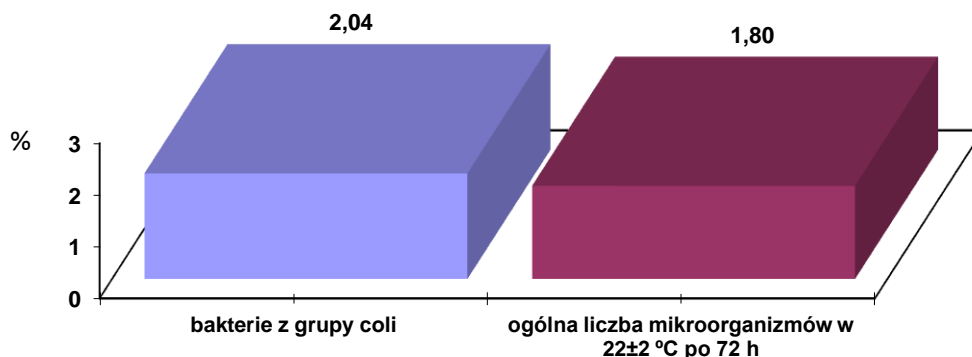
% ludności spożywającej wodę z ponadnormatywną w ciągu roku zawartością azotanów

W 2012 roku kontynuowano monitoring obecności pozostałości pestycydów i ich metabolitów w wodzie, szczególną uwagę zwrócono na pestycydy chloroorganiczne. Badania zawartości dieldryny i endryny oraz pozostałości innych pestycydów chloroorganicznych w wodzie nadzorowanych wodociągów wykazały ich poziomy poniżej granicy oznaczalności metody.

b) analiza w zakresie monitoringu parametrów mikrobiologicznych

Monitoringiem w zakresie wymagań mikrobiologicznych, jakim powinna odpowiadać woda do spożycia objęto 5 parametrów. Najczęściej stwierdzano w wodzie następujące parametry:

- bakterie z grupy coli (7,60% wodociągów – dotyczy 2,04% ludności spożywającej kontrolowaną wodę),
- ogólna liczba mikroorganizmów w 22 ± 2 °C po 72 h (2,44% wodociągów – dotyczy 1,80% ludności spożywającej kontrolowaną wodę).

Wykres nr 8

% ludności spożywającej wodę kontrolowaną – okresowo zanieczyszczoną mikrobiologicznie w woj. podlaskim

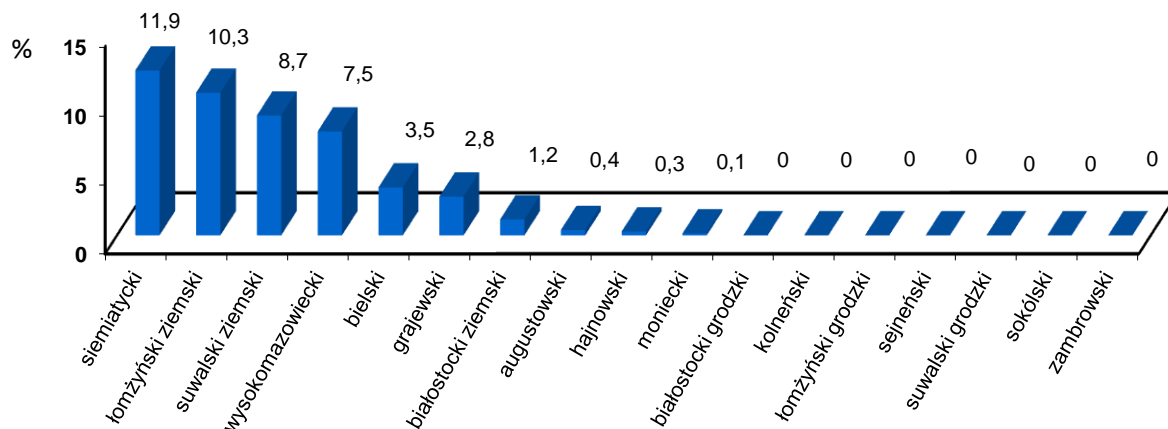
Zanieczyszczenia mikrobiologiczne wody występowały w następujących powiatach:

- augustowskim (Wodociąg Rudawka, gmina Płaska – bakterie z grupy coli trwały 23 dni, Wodociąg Kamień, gmina Sztabin – ogólna liczba mikroorganizmów w 22 ± 2 °C po 72 h trwały 20 dni),
- białostockim grodzkim (FADOM-BUD - ogólna liczba mikroorganizmów w 22 ± 2 °C po 72 h trwały 7 dni),
- białostockim ziemskim (Wodociąg Pawły - bakterie z grupy coli trwały 3 dni, Wodociąg „Krokus Sobolewo” - bakterie z grupy coli trwały 7 dni, Wodociąg Pajewo - bakterie z grupy coli trwały 5 dni, Wodociąg Kleosin - ogólna liczba mikroorganizmów w 22 ± 2 °C po 72 h trwały 8 dni, Wodociąg Lokalny Domu Dziecka w Krasnem – bakterie z grupy coli oraz *Escherichia coli* trwały 24 dni),
- bielskim (Wodociąg Rudka - bakterie z grupy coli oraz *Escherichia coli* trwały 16 dni),
- grajewskim (Wodociąg Niedźwiadna - bakterie z grupy coli trwały 12 dni),
- hajnowskim (końcówka Wodociągu Pawły – powiat białostocki),
- kolneńskim (Wodociąg Zabiele - ogólna liczba mikroorganizmów w 22 ± 2 °C po 72 h trwały 101 dni),
- łomżyńskim ziemskim (Wodociąg Orlikowo - bakterie z grupy coli trwały 6 dni, Wodociąg Drozdowo - ogólna liczba mikroorganizmów w 22 ± 2 °C po 72 h trwały 202 dni, Wodociąg Marianowo - bakterie z grupy coli trwały 20 dni, Wodociąg Stare Ratowo - ogólna liczba mikroorganizmów w 22 ± 2 °C po 72 h trwały 14 dni, Wodociąg Kupiski - bakterie z grupy coli trwały 20 dni, wodociąg Siemień - bakterie z grupy coli trwały 7 dni),
- monieckim (Wodociąg Zajki - bakterie z grupy coli trwały 8 dni),
- siemiatyckim (Wodociąg Mielnik - bakterie z grupy coli trwały 10 dni, Wodociąg Perlejewo - bakterie z grupy coli trwały 8 dni, Wodociąg Moczydły Pszczółki - bakterie z grupy coli trwały 8 dni),
- sokólskim (Wodociąg Zwierzyniec Wielki - ogólna liczba mikroorganizmów w 22 ± 2 °C po 72 h trwały 29 dni),
- suwalskim ziemskim (Wodociąg Jeleniewo - bakterie z grupy coli, *Escherichia coli*, ogólna liczba mikroorganizmów w 22 ± 2 °C po 72 h trwały 10 dni, Wodociąg Filipów - bakterie z grupy coli trwały 6 dni, Wodociąg Garbaś Drugi – bakterie z grupy coli trwały 16 dni, Wodociąg Mieruniszki - bakterie z grupy coli trwały 16 dni, Wodociąg Wiżajny - bakterie z grupy coli trwały 5 dni, wodociąg Kaletnik – bakterie z grupy coli trwały 5 dni),
- wysokomazowieckim (Wodociąg Szepietowo - bakterie z grupy coli trwały 6 dni, Wodociąg Wojny Krupy - bakterie z grupy coli trwały 6 dni, Wodociąg Radziszewo Sieńczuch - bakterie z grupy coli trwały 45 dni).

Pogorszenie jakości wody w zakresie mikrobiologicznym było spowodowane głównie awariami urządzeń, przeciekami na sieci, brakiem właściwej dezynfekcji po dokonanej konserwacji (np. Wodociąg Kupiski, Wodociąg Marianowo powiat łomżyński, Wodociąg Rudka powiat bielski), złym stanem technicznym instalacji wewnętrznej, małym rozbiorem wody (np. Wodociąg Rudawka powiat augustowski), brakiem regularnego płukania sieci, czy zanieczyszczeniem mikrobiologicznym świeżo zamontowanych odmanganiaczy – ich złożeń (Wodociąg lokalny w Krasnem powiat białostocki).

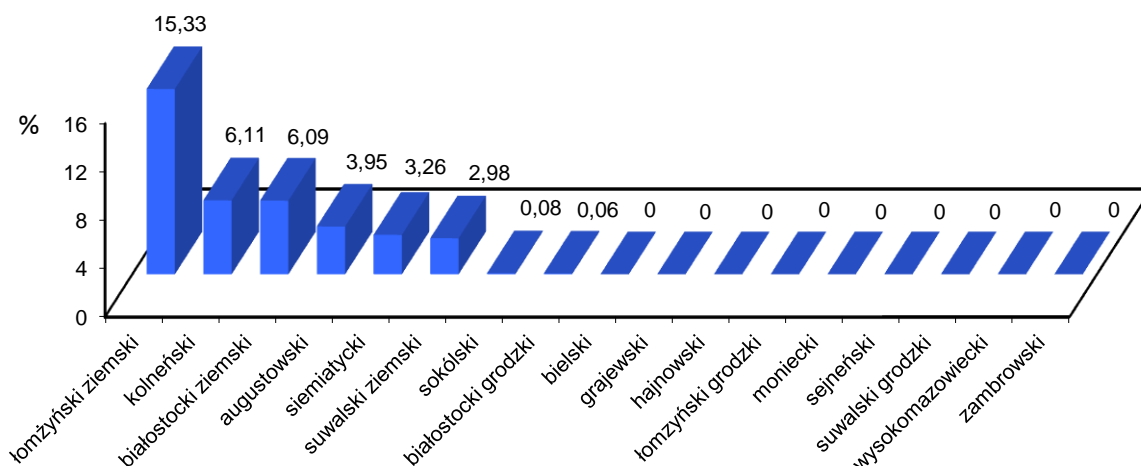
Ponadto mogło być skutkiem wtórnego zanieczyszczenia w związku z odkładaniem się w przewodach związków żelaza i manganu (np. Wodociąg Stare Ratowo powiat łomżyński). Czasem bezpośredniej przyczyny złej jakości bakteriologicznej wody w systemie dystrybucji nie dało się ustalić. Wg administratorów sieci taką przyczyną może być zasysanie wody do sieci publicznej z lokalnych ujęć wody, co jest bardzo trudne do zlokalizowania.

Odsetek ludności zaopatrywanej w wodę warunkową, okresowo zanieczyszczoną mikrobiologicznie w poszczególnych powiatach województwa podlaskiego przedstawiono na wykresach nr 9, 10.

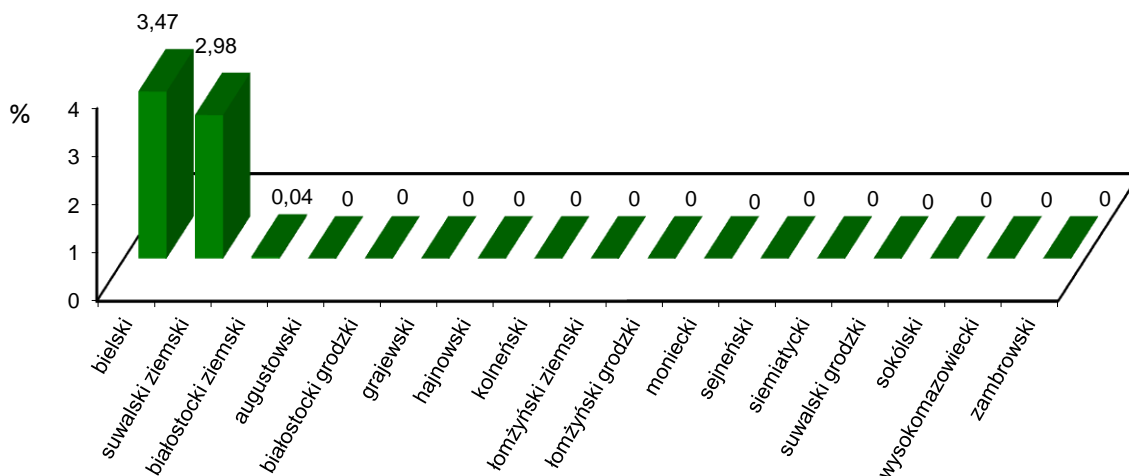
Wykres nr 9

% ludności narażonej w ciągu roku na spożywanie wody warunkowej, w której stwierdzono obecność bakterii grupy coli (ludność powiadomiona o zanieczyszczeniu, zlecono przegotowanie wody)

Wykres nr 10

% ludności narażonej w ciągu roku na spożywanie wody warunkowej – ze względu na ogólną liczbę mikroorganizmów w 22±2 °C po 72 h (ludność powiadomiona o zanieczyszczeniu, zlecono przegotowanie wody)

Wykres nr 11

% ludności zaopatrywanej przez wodociągi, w wodzie których stwierdzono w ciągu roku obecność *Escherichia coli* (ludność powiadomiona o zanieczyszczeniu, w tym okresie zaopatrywana z innych źródeł wody)

1.4. Zaopatrzenie w wodę do spożycia mieszkańców miasta Białegostoku

Miasto Białystok – stolica woj. podlaskiego, której ludność stanowi 24,5% ludności woj. podlaskiego. Mieszkańcy Białegostoku w większości zaopatrywani byli przez Wodociągi Białostockie sp. z o.o. dla którego produktem wyjściowym jest woda mieszana, tj. około 46% wody z ujęcia powierzchniowego, 16 % wody infiltracyjnej oraz 38% z ujęć podziemnych w Jurowcach.

Ponadto około 170 osób korzystało z wody produkowanej przez FADOM - BUD, tj. wodociąg lokalny o charakterze publicznym. Średnie dobowe zaopatrzenie mieszkańców Białegostoku w wodę do spożycia z tych wodociągów wynosiło 35812,4 m³/d, w tym Wodociągi Białostockie dostarczały – 35807,4 m³/d, oraz FADOM – BUD - 5 m³/d.

W 2012r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku kontynuował monitoring kontrolny i przeglądy jakości wody w tych wodociągach oraz pobierał próbki wody do badań laboratoryjnych w ujęciu wody powierzchniowej na rzece Supraśl.

Jakość wody powierzchniowej ujmowanej przez Wodociągi Białostockie oceniana była na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz. U. z 2002r. Nr 204, poz.1728), będącego implementacją dyrektywy UE 79/869/EWG. Próbkę wody do badań pobierano w stawie infiltracyjnym, stanowiącym ujęcie brzegowe rzeki. Oznaczono w nich 45 parametrów/wskaźników, w tym: 6 pestycydów (lindan, aldryna, dieldryna, endryna, izodryna, p,p' DDT) oraz 4 parametry mikrobiologiczne (liczbę bakterii grupy coli, liczbę bakterii grupy coli typu kałowego, enterokoki, bakterie z rodzaju Salmonella).

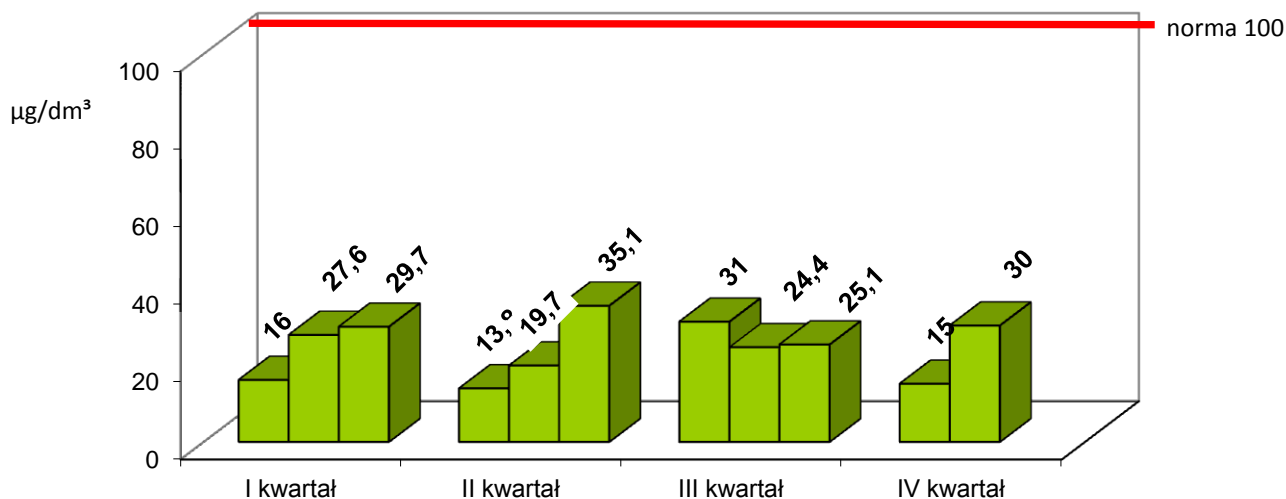
W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że w 2012r. nastąpiła poprawa jej jakości. Zbadane próby wody w zakresie wykonanych w ciągu roku oznaczeń odpowiadała siedmiokrotnie warunkom kategorii A2, jednokrotnie A3 - ze względu na zawartość w niej ogólnego węgla organicznego (w 2011r. odpowiadała 3 – krotnie warunkom kategorii A2, 5-krotnie A3 w tym 4 – krotnie ze względu na zawartość OWO).

Obecność ogólnego węgla organicznego w wodzie może być spowodowana sphywem wód infiltrowanych z torfowego i leśnego podłoża górnej części zlewni do koryta rzeki Supraśl. Wysoka zawartość OWO w wodzie surowej wymaga szczególnego podejścia technologicznego w procesie uzdatniania w celu usunięcia z niej substancji organicznych.

Jakość wody uzdatnionej w Wodociągach Białostockich kontrolowana była w 11 punktach monitoringowych zlokalizowanych na terenie miasta Białegostoku oraz w 1 punkcie na terenie powiatu białostockiego ziemskiego. Pobrane próbki wody wykazały dobrą jej jakość.

W 2012r. stężenie chloroformu, dichlorobromometanu i Σ THM kształtowało się na poziomie wartości niższych niż dopuszczalne przez cały rok. Stężenie pozostałych parametrów zbadanych w wodzie również spełniało wymogi określone w obowiązujących przepisach.

Zawartość trihalometanów (Σ THM) w 11 punktach pomiarowych na sieci wodociągowej Wodociągów Białostockich sp. z o.o. przedstawia poniższy wykres.

Wykres nr 12

Zawartość trihalometanów (Σ THM) w 11 punktach pomiarowych na sieci wodociągowej Wodociągów Białostockich sp. z o.o. w 2012 roku

1.5. Działania naprawcze przeprowadzane przez przedsiębiorstwa wodociągowe w przypadku stwierdzenia niewłaściwej jakości wody

W wodociągach, w których stwierdzono niewłaściwą jakość wody administratorzy przede wszystkim zwiększali częstotliwość poboru próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej w celu ustalenia przyczyny. W zależności od wyników badań podejmowano działania naprawcze:

- zwiększano napowietrzanie wody surowej, w skrajnych przypadkach wyłączano z eksploatacji zanieczyszczone studnie (np. Wodociąg w Chorążowcach. Gmina Nowy Dwór podejmowała działania celem poprawy jakości wody, ale nie przyniosły one spodziewanego efektu. W związku z tym są plany likwidacji ujęcia wody i hydroforni w Chorążowcach i przyłączenie sieci wodociągowej do hydroforni w Rogaczach. Prace te planowane są po uzyskaniu funduszy unijnych),
- płukano i/lub dezynfekowano odcinki sieci wodociągowej oraz urządzenia uzdatniające (np. Wodociągi Moczydły Pszczółki, Perlejewo, Mielnik, Rudawka, Gruszki),

- intensyfikowano płukanie złożeń filtracyjnych lub dokonywano ich wymiany (np. Wodociąg Kłopoty Stanisławy, Klukowicze, Grodzisk).

W wielu przypadkach były to jednak poprawy krótkotrwałe. Praktyka pokazuje, że gruntowna i trwała poprawa jakości wody w większości wodociągów jest ograniczona bieżącymi możliwościami technologicznymi stacji uzdatniania w zakresie filtrowania wody, a jest możliwa tylko poprzez zmianę obecnej technologii uzdatniania, które uwzględniałyby nowe realia, takie jak rozbudowa sieci wodociagowych, zwiększone i nierównomierne zużycie dobowe wody. W takich sytuacjach podejmowano decyzje o modernizacji stacji uzdatniania wody. Przykładem jest modernizacja stacji wodociagowej wraz z procesem technologicznym uzdatniania w wodociągach: Nowoberezowo, Drohiczyn, Kolno, Pruska Mała. Ponadto planowana jest wymiana urządzeń uzdatniających, bądź zmiana sposobu uzdatniania, modernizacja SUW w wodociągach Białaszewo, Niedźwiadna.

Natomiast w Wodociągu Białystok wykonano 2 nowe studnie na ujęciu w Jurowcach o głębokości 105 i 113 m.

W ramach poprawy jakości wody dostarczanej mieszkańcom woj. podlaskiego w 2012r. oddano do eksploatacji nowy wodociąg Orlikowo, gm. Jedwabne.

1.6. Modernizacja infrastruktury wodociagowej m. in. z funduszy UE

W 2012r. na terenie woj. podlaskiego wiele wodociągów uległo modernizacji przy realizacji inwestycji wykorzystywanych z środków własnych gmin, a w części z funduszy unijnych uzyskanych m. in. w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Były to, np:

- powiat augustowski: Wodociąg Pruska Mała (modernizacja SUW – roboty budowlane polegające na izolacji termicznej budynku, wdrożenie unowocześnionej technologii uzdatniania wody z automatyzacją systemu sterowania, wykonaniu robót instalacyjno – montażowych wewnętrznych i zewnętrznych poprawiających bezawaryjność pracy instalacji), Wodociąg w Grabowie (modernizacja sieci wodociagowej),
- powiat białostocki: Wodociągi Garbary, Michałowo, Płonka Strumianka, Gródek – rozbudowa sieci,
- powiat hajnowski: Wodociąg Nowoberezowo (rozpoczęto modernizację stacji wodociagowej wraz z procesem technologicznym uzdatniania wody),
- powiat kolneński: Wodociąg w Kolnie (zakończenie modernizacji SUW i budowa odcinka sieci), Wodociąg w Karwowie (budowa odcinka sieci), Wodociąg w Rogienicach (budowa odcinka sieci),
- powiat moniecki (rozbudowa sieci wodociagowej gminy Krypno),
- powiat siemiatycki: Wodociąg w Drohiczynie (modernizacja SUW, zmiana technologii uzdatniania, remont pomieszczeń SUW, budowa 2 zbiorników wyrównawczych),
- powiat sokólski (rozbudowa sieci wodociagowej gminy Sidra).

1.7. Ocena kontroli wewnętrznej prowadzonej przez przedsiębiorstwa wodociagowe

W 2012 roku państwowi powiatowi inspektorzy sanitarni woj. podlaskiego dokonali oceny realizacji kontroli wewnętrznej jakości wody do spożycia prowadzonej przez przedsiębiorstwa wodociagowo – kanalizacyjne – zgodnie z art. 5 ust. 1a ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków (Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 z późn.zm.). W szczególności oceniono realizację obowiązków zawartych w § 4 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2007r. Nr 61, poz. 417 z późn.zm.). Stwierdzono nadal następujące nieprawidłowości:

- a) wykonano niepełny zakres badań – w 17 wodociągach,
- b) próbki wody do badań pobierano z niewłaściwą częstotliwością – w 14 wodociągach,
- c) nie informowano państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych o pogorszeniu jakości wody – w 30 wodociągach.

Stwierdzono, że przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne w sposób zadowalający realizowały kontrolę wewnętrzną we wszystkich wodociągach na terenie powiatów: augustowskiego, bielskiego, grajewskiego, hajnowskiego, kolneńskiego, łomżyńskiego grodzkiego i ziemskiego, suwalskiego grodzkiego, wysokomazowieckiego i zambrowskiego. Natomiast w powiatach: białostockim grodzkim i ziemskim (dot. gmin: Choroszcz, Czarna Białostocka, Dobrzyniewo Duże, Gródek, Juchnowiec Kościelny, Tykocin, Wasilków, Zabłudów, Zawady), sejneńskim, siemiatyckim, sokólskim, suwalskim ziemskim kontrolę wewnętrzną wodociągi realizowały w niepełnym zakresie i z niewłaściwą częstotliwością. Przedsiębiorstwa wodociągowe nie zawsze w trybie niezwłocznym informowały państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych o ujawnionych w ramach kontroli wewnętrznej przypadkach pogorszenia jakości wody. Staraty się jednak przy tym jednocześnie doprowadzić do szybkiej poprawy jakości wody i udokumentowania tego ponownym jej badaniem. Należy jednak stwierdzić, że nie były to przypadki ekstremalne, wymagające radykalnych działań, np. zamknięcia wodociągu (stwierdzano w wodzie obecność pojedynczych bakterii grupy coli lub nieznacznie podwyższone zawartości żelaza, manganu).

Dużym problemem było wykonanie stałych punktów czerpalnych. Powodem tego w przypadku sieci już eksploatowanej były bariery natury formalnoprawnej. Tego wymogu nie uwzględniono na etapie projektowania i wykonywania infrastruktury wodociągowej. W 2012r. podobnie jak w latach ubiegłych stwierdzono, że dla większości wodociągów wykonywano je w ujęciach wody i w miejscach podawania wody do sieci wodociągowej. Problemem jednak były punkty u odbiorców.

W 2012r. we wszystkich wodociągach punkty poboru próbek wody wraz z terminami badań były wcześniej uzgodnione z państwowymi powiatowymi inspektorami sanitarnymi.

Na terenie woj. podlaskiego tylko jedno laboratorium - należące do Wodociągów Białostockich sp. z o. o. posiadało zatwierdzony przez Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku system jakości, co zgodnie z obowiązującymi przepisami uprawnia do wykonywania badań w ramach kontroli wewnętrznej. Pozostałe wodociągi wykonują badania w ww. laboratorium lub – w ramach umowy/zlecenia - w trzech istniejących laboratoriach Państwowej Inspekcji Sanitarnej funkcjonujących w zintegrowanym systemie badań jakości wody tj. w Białymstoku, Łomży i Suwałkach. W 2012 roku sytuacja w tym zakresie nie uległa poprawie. W województwie podlaskim jako jedynym w kraju funkcjonuje nadal **tylko jedno** laboratorium spełniające wymogi §6 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2007r. Nr 61, poz. 417 z późn.zm.).

1.8. Sposób informowania konsumentów o jakości wody

O jakości spożywanej wody konsumenci wzorem lat poprzednich byli informowani w następujący sposób:

a) poprzez umieszczenie informacji:

- na krajowym portalu internetowym Głównego Inspektoratu Sanitarnego MJSW – w 2012 roku wydano 29 komunikatów,
- na własnych stronach internetowych WSSE i PSSE oraz właścicieli i administratorów wodociągów,
- na stronach Biuletynu Informacji Publicznej,
- na tablicach ogłoszeń w urzędach gmin,
- na tablicach ogłoszeń w poszczególnych miejscowościach,
- na kłatkach schodowych bloków mieszkalnych w przypadku budynków wielorodzinnych,

b) w nielicznych przypadkach informacje o jakości wody publikowane były w prasie lokalnej oraz ogłaszane w radiu lokalnym,

c) w przypadku potwierdzonych zanieczyszczeń mikrobiologicznych informacje przekazywane były sołtysom poszczególnych miejscowości przez konserwatorów wodociągów.

1.9. Ocena jakości wody w innych urządzeniach wodociągowych

Poza wodociągami zbiorowego zaopatrzenia w wodę do spożycia, w 2012 roku na terenie woj. podlaskiego pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej dokonali ponadto oceny jakości wody w 49 lokalnych urządzeniach wodociągowych. Były to wodociągi zakładowe - obiekty produkujące i sprzedające żywność, szkoły, szpitale oraz w sezonie letnim obiekty o znaczeniu turystycznym. Analiza wyników badań wykazała, że powodem kwestionowania jakości wody był również mangan, żelazo, mętność oraz barwa.

1.10. Podsumowanie

Ogółem na kwestionowaną jakość wody Państwowa Inspekcja Sanitarna woj. podlaskiego wydała 85 decyzji administracyjnych i 2 decyzje unieruchamiające wodociągi z powodu przekroczeń parametrów mikrobiologicznych w wodzie. Ponadto wystosowano kilkadziesiąt wystąpień do organów administracji rządowej i samorządowej oraz do jednostek odpowiedzialnych za eksploatację ujęć wodociągowych dotyczących poprawy sytuacji w zakresie zaopatrzenia ludności w wodę.

W wyniku prowadzonego postępowania administracyjnego w wielu przypadkach wyegzekwowano od administratorów wodociągów poprawę jakości wody. Na koniec 2012r. stwierdzono, że już tylko 2,4 % ludności spożywało wodę o kwestionowanej jakości.

2. Obiekty użyteczności publicznej

W ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego znajdowało się 3297 obiektów pełniących funkcję użyteczności publicznej. Liczba tych obiektów w porównaniu z 2011 rokiem zwiększyła się o 131 i były to obiekty zlokalizowane w miastach województwa. Spośród ogólnej liczby obiektów objętych ewidencją w 2012 roku, w miastach zlokalizowane były 2353 obiekty, a na terenach wiejskich województwa 944. Skontrolowano 2350 obiektów, z czego 1683 w miastach i 667 na terenach wiejskich, co stanowiło 71,28% obiektów objętych ewidencją. Z grupy obiektów skontrolowanych w 2012 roku 51 oceniono jako złe pod względem sanitarnym, w tym pod względem technicznym, z czego 31 zlokalizowanych było w miastach, a 20 na terenach wiejskich, co stanowiło 2,17 % obiektów skontrolowanych.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2012

Tabela nr 2. Wybrane obiekty użyteczności publicznej województwa podlaskiego w latach 2011- 2012

L.p.	Grupa obiektów użyteczności publicznej	2011 rok			2012 rok		
		Liczba obiektów objętych ewidencją	Liczba obiektów skontrolowanych	Liczba obiektów ze złym stanem sanitarnym w tym pod względem technicznym	Liczba obiektów objętych ewidencją	Liczba obiektów skontrolowanych	Liczba obiektów ze złym stanem sanitarnym w tym pod względem technicznym
1	Ustępy publiczne	37	37	1	37	37	4
2	Pływalnie kryte	29	28	1	29	28	2
3	Pływalnie odkryte	10	10	3	10	10	1
4	Domy pomocy społecznej i inne jednostki pomocy społecznej oraz placówki zapewniające całodobową opiekę	39	38	1	40	29	3
5	Noclegownie	3	3	0	3	3	0
6	Hotele	27	27	1	30	30	0
7	Motele	1	1	0	1	1	0
8	Pensjonaty	6	6	0	5	5	0
9	Kempingi	2	2	0	3	3	0
10	Schroniska, w tym schroniska młodzieżowe i pola biwakowe	29	29	0	26	26	0
11	Inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie	350	262	8	513	410	9
12	Zakłady fryzjerskie	790	644	15	860	658	0
13	Zakłady kosmetyczne	283	232	11	375	250	0
14	Zakłady tatuażu	7	7	1	10	7	0
15	Zakłady odnowy biologicznej	151	78	4	113	64	1
16	Inne zakłady świadczące usługi łączone w zakresie fryzjerstwa, kosmetyki, tatuażu i odnowy biologicznej	195	107	2	161	97	0
17	Dworce autobusowe	16	16	1	15	14	1
18	Dworce i stacje kolejowe	32	24	7	30	30	7
19	Przystanie statków żeglugi śródlądowej	1	1	0	1	1	0
20	Przystanie jednostek pływających rekreacyjnych i sportowych	3	3	0	4	4	0
21	Przejścia graniczne	7	7	0	7	7	0
22	Tereny rekreacyjne	156	46	2	168	92	5
23	Cmentarze	283	112	0	283	125	0
24	Inne obiekty użyteczności publicznej	640	520	14	523	398	18

Spośród obiektów użyteczności publicznej nadzorowanych w 2012 roku dworce i stacje kolejowe oraz ustępy publiczne stanowiły grupę obiektów o najwyższym odsetku obiektów złych pod względem sanitarnym, w tym pod względem technicznym, w odniesieniu do liczby obiektów skontrolowanych. W grupie dworców i stacji kolejowych stanowiły one 23,33%, a w ustępach publicznych 10,81%. Jednocześnie należy podkreślić, iż 100% obiektów w ww. grupach było skontrolowanych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego w 2012 roku.

Sytuację w poszczególnych wybranych grupach obiektów użyteczności publicznej obrazuje Tabela nr 2.

2.1. Dworce autobusowe, dworce i stacje kolejowe

W 2012 roku ogółem w ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego znajdowało się 30 dworców i stacji kolejowych (14 w miastach i 16 na wsiach). Kontrolą sanitarną objęto 100% obiektów wykazanych w ewidencji. W porównaniu z 2011 rokiem ubyły 2 stacje kolejowe na terenach wiejskich: w Starosielcach i Łapach Osse. Znaczna część, od lat dewastowana i niemodernizowana, nie zapewniała podróżnym odpowiednich warunków sanitarnych. Ogółem jako zły oceniono stan sanitarny, w tym również techniczny 7 obiektów, co stanowi 23,33% skontrolowanych dworców, stacji i przystanków osobowych PKP. Negatywnie oceniono: Dworzec kolejowy w Łapach, Bielsku Podlaskim, Suwałkach, Dąbrowie Białostockiej, Sokółce, Kuźnicy oraz przystanek osobowy PKP w Racewie gm. Sidra. Stwierdzonymi uchybieniami były:

- zniszczone ściany (popisane, nieestetyczne), sufity (odpadający tynk), stolarka okienna i drzwiowa w poczekalni dla podróżnych;
- brudna, zniszczona elewacja budynku dworca;
- popękane, brudne ściany i sufity w toaletach;
- brak ciepłej wody przy umywalkach w sanitariatach;
- uszkodzone spłuczki przy pisuarach;
- brak kratki we wpuszczeniu podłogowym, oderwany kaloryfer w sanitariatach;
- przepełniony kontener na śmieci.

Lepiej przedstawiał się stan sanitarny dworców autobusowych wśród, których negatywnie oceniono 7,14%. Kontrolą sanitarną objęto 14 spośród 15 działających na obszarze województwa. Oceniono negatywnie tylko 1 obiekt jako zły ze stanem sanitarnym i technicznym. Dworzec autobusowy w Brańsku oceniono negatywnie ze względu na: brudną, zniszczoną elewację budynku, zniszczoną stolarkę okienną i drzwiową w poczekalni, zacieki, zawilgocenie, zapleśnienie, odpryski farby i tynku w pomieszczeniu poczekalni i WC.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku zwrócił uwagę na fakt, iż modernizacji wymaga Dworzec PKS w Białymstoku.

2.2. Ustępy publiczne

Ustępy publiczne należą do obiektów, których stan sanitarny, w tym bieżąca czystość i higiena często budzi zastrzeżenia. W 2012 roku przeprowadzono kontrole sanitarne w 37 obiektach będących w ewidencji organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego. Natomiast jako zły stan sanitarny, w tym też techniczny, stwierdzono w 4 obiektach zlokalizowanych w miastach (w 2 skanalizowanych z powiatu białostockiego i bielskiego oraz 2 nieskanalizowanych w powiecie sokólskim), co stanowiło 10,81% wszystkich objętych nadzorem. Najczęściej stwierdzanymi nieprawidłowościami były:

- ściany i sufity w kabinach ustępowych zabrudzone, trudne do utrzymania w czystości,

- łuszcząca się, odpadająca płatami farba ze ścian, brak drzwi do jednej kabiny, pozostałe drzwi do kabin ustępowych zniszczone, odpryski farby, brak zamknięć, oberwane płyty pilśniowe na sufitach w kabinach ustępowych, zniszczona elewacja budynku WC - odpadający tynk, zniszczony murek oddzielający część męską od damskiej,
- brak ciepłej wody bieżącej przy umywalkach, zniszczone ściany i sufit w pomieszczeniu ustępu,
- brudne, poplamione ściany i sufit we wszystkich pomieszczeniach, złuszczenia na lamperkach, zniszczona szafka do przetrzymywania środków czystości, zniszczone płytki glazury, pęknięta obudowa pisuaru, zniszczony sprzęt porządkowy.

Wskutek podjętych działań przez Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych w Bielsku Podlaskim i Sokółce w dwóch ustępach nieprawidłowości usunięto w trakcie 2012 roku. Natomiast Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku po kontroli ustępu publicznego przy Dworcu PKP w Łapach i stwierdzonych licznych nieprawidłowości w drodze decyzji nakazał ich usunięcie. Ponieważ firma prowadząca ustęp nie wywiązała się ze zobowiązań, nałożył kolejno 2 grzywny. Toaleta została okresowo wyłączona z użytkowania, a firma prowadząca ustęp zlikwidowała.

2.3. Domy pomocy społecznej oraz inne placówki organizacyjne pomocy społecznej

W ewidencji organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego w 2012r. znajdowało się ogółem 19 domów pomocy społecznej, w tym 10 obiektów zlokalizowanych było w miastach, 9 na terenach wiejskich. Skontrolowano w roku sprawozdawczym 10 placówek, co stanowi 52,64% obiektów objętych ewidencją.

Przedmiotem kontroli wyżej wymienionych placówek było zaopatrzenie w wodę, gospodarka ściekowa, postępowanie z odpadami komunalnymi, zaopatrzenie w środki czystości, postępowanie z bielizną brudną i czystą, stan pomieszczeń mieszkalnych, sanitariatów zaplecza oraz otoczenia. Obiekty tej grupy charakteryzował dobry stan sanitarno-techniczny.

Innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, w tym świadczących opiekę całodobową było w ewidencji organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej ogółem 21. Na terenie miast funkcjonowało 10 takich placówek, zaś na terenach wiejskich 11.

Skontrolowano 19 tego typu obiektów, co stanowi 90,48% obiektów objętych ewidencją.

Zły stan sanitarno - techniczny stwierdzono w 3 obiektach świadczących całodobową opiekę w:

- Nurcu (*teren działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bielsku Podlaski*). Podczas kontroli pracownicy stwierdzili w placówce zniszczone ściany, sufity w poczekalni i pomieszczeniu sanitarnym. Brak wydzielonego magazynu do przechowywania bielizny czystej i brudnej. Postępowanie zostało zakończone w 2012r.;
- Hajnówce (*teren działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Hajnówce*). Stwierdzono w obiekcie zniszczone ściany i sufity (pęknięcia, zacieki, odpryski farby) w kilku jednostkach mieszkalnych i łazienkach oraz trudną do utrzymania w czystości nawierzchnię przy wejściu do budynku. Postępowanie administracyjne trwa;
- Ostrej Górze (*teren działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sokółce*). W pokojach stwierdzono wykładzinę podłogową z zaciekami, brudne, zakurzone z odpryskami farby grzejniki, zacieki na sufitach, odpryski farby i tynku. We wszystkich pokojach mieszkańców brudne, zakurzone żyrandole. W 2 pokojach była zniszczona stolarka okienna oraz zawilgocone ściany w sanitariacie. Na koniec roku stan sanitarno-techniczny obiektu dobry.

Nadto na terenie województwa podlaskiego objęte nadzorem sanitarnym zostały 3 noclegownie, które zapewniają schronienie w porze nocnej osobom bezdomnym. Dwie z nich znajdują się na terenie działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku i należą do „CARITAS” Archidiecezji Białostockiej. Obie placówki funkcjonują na terenie miasta Białegostoku. Natomiast noclegownia w Łomży - teren działania

Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Łomży - należy do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomży.

Wszystkie noclegownie skontrolowano. Stan sanitarny ww. obiektów w dniach kontroli zastrzeżeń nie budził.

2.4. Obiekty hotelarskie oraz inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie.

W ewidencji organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego w roku 2012 znajdowało się ogółem 65 obiektów hotelarskich posiadających decyzje odpowiedniego organu dotyczące zaszeregowania do właściwego rodzaju i kategorii.

Wszystkie obiekty zostały skontrolowane i utrzymane były w dobrym stanie sanitarno-technicznym. Najwięcej obiektów hotelarskich zarejestrowanych było na terenie działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Augustowie (31) oraz Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku (16).

Ponadto w województwie podlaskim w ewidencji organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajdowało się 513 innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie, z czego 146 z nich zlokalizowanych w miastach, a 367 na terenach wiejskich. Skontrolowano ogółem 410 tego typu obiektów, co stanowi 79,93% obiektów objętych ewidencją.

W trakcie trwania sezonu upoważnieni pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego kontrolowali bazę noclegową w trakcie kontroli planowych i interwencyjnych. Przedmiotem kontroli było przede wszystkim zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia, odprowadzanie ścieków bytowo-gospodarczych, postępowanie z odpadami komunalnymi, postępowanie z bielizną brudną i czystą, zaopatrzenie w środki czystościowe, stan techniczny pomieszczeń mieszkalnych, sanitariatów, zaplecza oraz stan bieżącej czystości i higieny obiektu jak również otoczenia.

Uchybienia natury sanitarno-technicznym stwierdzono ogółem w 9 obiektach, co stanowi tylko 2,20% obiektów skontrolowanych. Najczęściej stwierdzanymi przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej uchybieniami był zły stan sanitarno-techniczny ścian i podłóg w pokojach, łazienkach przy pokojach oraz korytarzach komunikacyjnych.

Należy zauważyć, iż stan bazy noclegowej z roku na rok ulega poprawie. Właściciele obiektów coraz bardziej dbają o wygląd estetyczny obiektów.

W roku 2012 na terenie województwa podlaskiego przybyły nowe obiekty. Do nich należą nowopowstałe hotele m.in. Hotel „Esperanto” mieszczący się przy ul. Legionowej w Białymstoku (*teren działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku*), Hotel „Albatros” w Serwach (*teren działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Augustowie*), Hotel „Akwilon” w Suwałkach, mieszczący się przy ul. Kościuszki (*teren działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Suwałkach*).

2.5. Kąpieliska, miejsca wykorzystywane do kąpieli, plaże

Zgodnie ze zmianami zawartymi w ustawie *Prawo wodne* stanowiącymi wdrożenie do polskiego prawa postanowień dyrektywy 2006/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 lutego 2006r. *dotyczącej zarządzania jakością wody w kąpieliskach i uchylającą dyrektywę 76/160/EWG*, w 2012 roku organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego sprawowały nadzór nad kąpieliskami i miejscami wykorzystywanymi do kąpieli w oparciu o następujące akty prawne:

- Ustawę z dnia 18 lipca 2001r. – *Prawo wodne* (Dz. U. z 2012r., poz. 145 z późn.zm.)

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 lutego 2011r. w sprawie profilu wody w kąpielisku (Dz. U. z 2011r. Nr 36, poz. 191)
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli (Dz. U. z 2011r. Nr 86, poz. 478)
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 kwietnia 2011r. w sprawie ewidencji kąpielisk oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpieli (Dz. U. z 2011r. Nr 91, poz. 527).

Na terenie województwa podlaskiego w 2012 roku, podobnie jak w roku ubiegłym funkcjonowały 2 kąpieliska: Zalew Arkadia w Suwałkach, Zalew Nr 2 w Siemiatyczach. Nadzór nad jakością wody prowadzili Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni w Suwałkach i Siemiatyczach. Próbkę wody do badań pobierano zgodnie z harmonogramem, który sporządzono w oparciu o przesłane przez Departament Bezpieczeństwa Zdrowotnego Wody Głównego Inspektoratu Sanitarnego w Warszawie wytyczne.

W ramach kontroli urzędowej do badań mikrobiologicznych pobrano 2 próby wody (po 1 z każdego kąpieliska). Ponadto w sezonie pracownicy PSSE wykonali dodatkowo 8 ocen wizualnych w zakresie obecności zakwitów sinic, czy obecności innych zanieczyszczeń i odpadów jak: materiały smoliste, szkło, tworzywa sztuczne, przedmioty pływające. W ramach kontroli wewnętrznej administratorzy pobierali próbki wody do badań mikrobiologicznych z częstotliwością co trzy tygodnie. Na podstawie wyników badań próbek wody pobranych w ramach kontroli urzędowej i wewnętrznych Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni wydali łącznie 9 bieżących ocen o jakości wody w kąpieliskach. Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Suwałkach wystosował wystąpienie do administratora kąpieliska w sprawie wykonywania przez niego badań jakości wody w kąpielisku w ramach kontroli wewnętrznej.

Jakość wody z obu kąpielisk przez cały sezon kąpielowy odpowiadała wymaganiom niżej cytowanych przepisów prawa. W związku z tym Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku działając na podstawie art. 4 ust 1 pkt.1, a także art. 12a ust. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej Dz. U. z 2011 r. Nr 63, poz. 322 z późn.zm.), art. 156 ust. 1 pkt. 8 i ust. 2 oraz art. 163 ust 1. pkt 1a ustawy Prawo wodne (Dz. U. z 2012r. poz. 145 z późn.zm.), rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 08.04.2011r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli (Dz. U. z 2011 r. Nr 86 poz. 478) wydał dwa komunikaty o jakości wody w obu kąpieliskach (na początku sezonu - 20.06.2012r. i na końcu sezonu – 05.09.2012r.). Komunikaty były przesłane do: Głównego Inspektora Sanitarnego w Warszawie, Państwowych Wojewódzkich Inspektorów Sanitarnych w całym kraju, Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych województwa podlaskiego, Wojewody Podlaskiego, Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku, Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Białymstoku, Komendy Wojewódzkiej Policji w Białymstoku, Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie oraz środków masowego przekazu.

W wyżej cytowanym komunikacie informowano, iż: nie należy korzystać z kąpieli podczas zakwitów sinic, gdyż może to spowodować ujemne skutki zdrowotne; o kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpieli należy zasięgać informacji bezpośrednio u organizatorów tych obiektów; a aktualnych danych o przydatności wody do kąpieli szukać na stronie internetowej Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku www.wsse.bialystok.pl.

Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku przez cały sezon kąpielowy zbierał informacje na temat funkcjonujących na terenie województwa podlaskiego kąpielisk. Dane na temat ich jakości wody w formie tabelarycznej, w systemie cotygodniowym, przesyłane były do Głównego Inspektoratu Sanitarnego w Warszawie, środków masowego przekazu i umieszczane na stronie internetowej www.gis.gov.pl/dep=4, WSSE w Białymstoku www.wsse.bialystok.pl oraz BIP.

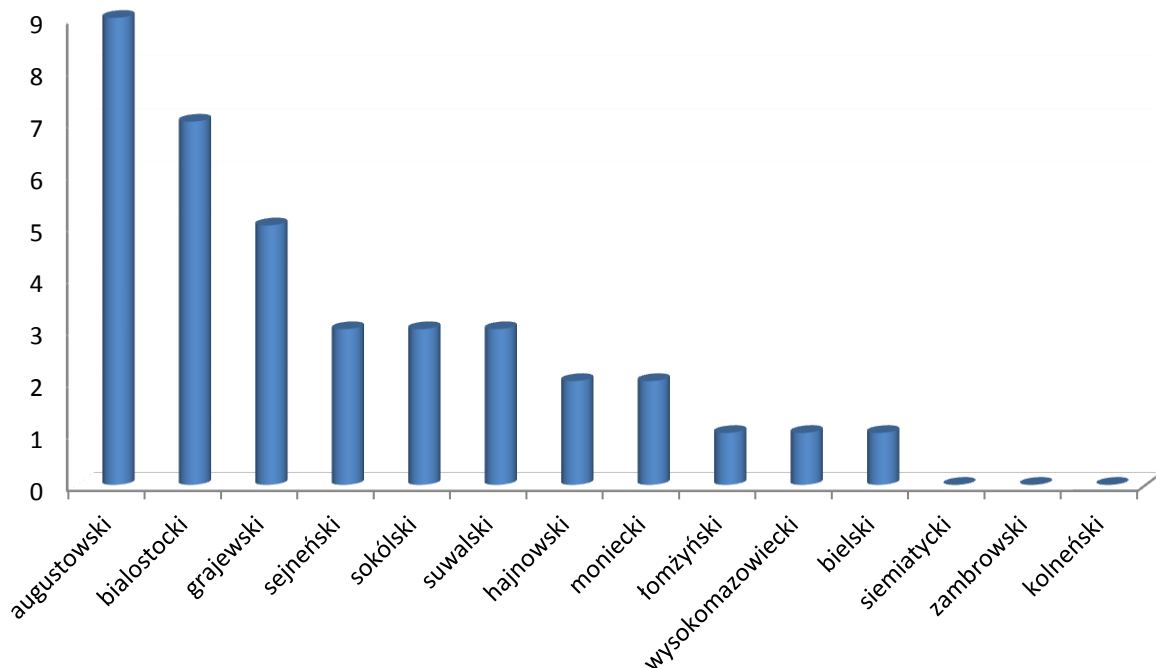
Oba kąpieliska zostały skontrolowane raz w sezonie. Stan sanitarno – techniczny obiektów nie budził zastrzeżeń. Zarówno Zalew Nr 2 w Siemiatyczach, jak i Arkadia w

Suwałkach posiadały wyznaczoną strefę w wodzie (miejsce ogrodzone bojami); wyznaczoną strefę na plaży do rekreacji i sportu (siatkówka plażowa, korty, itd.); na kąpieliskach był pomost; możliwość cumowania sprzętu wodnego; kąpieliska wyposażone były w kosze na śmieci i toalety; były maszty z flagą WOPR i ratownicy; było wydzielone specjalne miejsce do kąpieli dla dzieci i miejsce na plaży dla dzieci (plac zabaw/ piaskownica); na kąpieliskach obowiązywał zakaz wprowadzania zwierząt domowych (psów); był dostępny regulamin dla osób kąpiących się i wypoczywających oraz tablica informacyjna. Ponadto na terenie kąpieliska na Zalewie Arkadia w Suwałkach był dostęp do punktu czerpania wody z odprowadzeniem do ścieków oraz przebieralnie.

Oprócz kąpielisk w świetle wyżej cytowanych przepisów prawnych na terenie województwa podlaskiego w 2012 roku zgłoszono 37 miejsc wykorzystywanych do kąpieli. W 2012 roku organizatorzy nie zgłosili funkcjonujących w ubiegłym roku 3 miejsc do kąpieli (z powiatu siemiatyckiego, kolneńskiego, białostockiego). Natomiast zgłoszono 1 miejsce wykorzystywane do kąpieli z powiatu hajnowskiego.

W 2012 roku największa liczba miejsc wykorzystywanych do kąpieli zlokalizowana była na terenie powiatu augustowskiego – 9, białostockiego -7 i grajewskiego – 5. Na terenie trzech powiatów: sejneńskiego, sokólskiego, suwalskiego znajdowały się po 3 miejsca, w powiecie hajnowskim i monieckim znajdowały się po 2 miejsca wykorzystywane do kąpieli, a w pozostałych powiatach: bielskim, łomżyńskim i wysokomazowieckim po 1 miejscu. Na terenie powiatu siemiatyckiego, kolneńskiego i zambrowskiego nie było miejsc wykorzystywanych do kąpieli. Obrazowo sytuację przedstawia wykres nr 13.

Pobór prób wody w miejscach wykorzystywanych do kąpieli prowadzony był zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli (Dz. U. z 2011r. Nr 86, poz. 478) przez organizatorów tych miejsc. W ramach kontroli wewnętrznej przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego pobierali oni po jednej próbce wody oraz jeden raz w trakcie trwania sezonu. Sprawozdania z wynikami badań laboratoryjnych przekazywane były Państwowym Powiatowym Inspektorom Sanitarnym województwa podlaskiego, którzy na ich podstawie wydawali oceny i decyzje o przydatności wody do kąpieli.

Wykres nr 13

Liczba miejsc wykorzystywanych do kąpieli w powiatach województwa podlaskiego w 2012 roku

Obowiązki nałożone na organizatorów miejsc wykorzystywanych do kąpielii wynikające z wyżej cytowanych przepisów wypełniane były przez nich prawidłowo.

W trakcie trwania sezonu kąpielowego w 2012 roku Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni województwa podlaskiego wydali 66 ocen i decyzji o jakości wody, która w 36 miejscach wykorzystywanych do kąpielii nie była kwestionowana. Wyjątek stanowiło 1 miejsce wykorzystywane do kąpielii zlokalizowane na rzece Nurzec w Ciechanowcu, gdzie w okresie od 13.07.2012r. do 30.07.2012r. tj. przez 18 dni woda nie nadawała się do kąpielii. Na podstawie przekazanych przez organizatora miejsca wykorzystywanego do kąpielii, wyników badań wody, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wysokiem Mazowieckiem wydał decyzję stwierdzającą jej nieprzydatność do kąpielii, z uwagi na wysoką wartość wskaźnika liczby paciorkowców kałowych (*Enterokoków*) w 100 cm³ wody.

Ponadto pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego podczas kontroli miejsc wykorzystywanych do kąpielii dokonywali oceny wizualnej w zakresie obecności zakwitów sinic, czy obecności innych zanieczyszczeń i odpadów jak: materiały smoliste, szkło, tworzywa sztuczne, przedmioty pływające.

Informacje na temat przydatności wody do kąpielii w miejscach wykorzystywanych do kąpielii dostępne były na stronie internetowej Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Białymstoku – www.wsse.bialystok.pl (w zakładce monitoring wody) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.

Ustawodawca w obowiązujących przepisach prawnych nie zobowiązuje organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej do przeprowadzania kontroli miejsc wykorzystywanych do kąpielii, a jedynie do dokonania bieżącej oceny jakości tej wody na podstawie przekazywanych przez organizatora miejsca wykorzystywanego do kąpielii sprawozdań z badań wody. Niemniej jednak większość Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych województwa podlaskiego mając na względzie sprawowanie bezpośredniego nadzoru sanitarno-epidemicznego na terenie objętym ich działaniem, w sezonie letnim zarządzali przeprowadzanie kontroli tych miejsc i terenu wokół nich. W 2012 roku na 37 objętych ewidencją miejsc wykorzystywanych do kąpielii skontrolowano 32, gdzie przeprowadzono 35 kontroli. Z informacji uzyskanych od Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych województwa podlaskiego wynikało, iż stan sanitarno-porządkowy miejsc wykorzystywanych do kąpielii i plaż oraz przyległego terenu w trakcie prowadzonych czynności kontrolnych na ogół nie budził zastrzeżeń.

Podczas prowadzenia czynności kontrolnych przed rozpoczęciem i w trakcie trwania sezonu letniego 2012 roku miejsc wykorzystywanych do kąpielii zlokalizowanych na terenie województwa podlaskiego organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej zwracały uwagę zarówno na ich stan sanitarny jak i wyposażenie na przykład:

- W powiecie hajnowskim podczas kontroli 1 miejsca wykorzystywanego do kąpielii stwierdzono niewłaściwy stan sanitarny pojemników do gromadzenia odpadów, zniszczoną i nieczytelną tablicę z regulaminem obiektu oraz niezgodne z przeznaczeniem oznakowanie obszaru wodnego. Administrator w krótkim czasie usunął wszystkie nieprawidłowości. Dla osób korzystających z kąpielii na zalewie Dubicze Cerkiewne zapewniono ustępy ogólnodostępne nieskanalizowane typu TOI-TOI, natomiast przy zalewie „Repczyce” korzystano z zaplecza sanitarnego z ustępami i natryskami w skanalizowanym budynku. Stan sanitarny otoczenia ww. obiektów nie budził zastrzeżeń.
- W powiecie monieckim funkcjonowały 2 miejsca wykorzystywane do kąpielii. Podczas kontroli nie stwierdzono uchybień stanu sanitarno-porządkowego i technicznego. Jednak w związku z tym, iż oba miejsca wykorzystywane do kąpielii nie były oznakowane tablicą informacyjną, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Mońkach wydał w tej sprawie 2 decyzje administracyjne.
- W powiecie sokólskim organizatorzy zgłosili 3 miejsca wykorzystywane do kąpielii. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sokółce polecił pracownikom przeprowadzenie 6 kontroli warunków sanitarno-technicznych i porządkowych plaż i terenów przyległych do miejsc wykorzystywanych do kąpielii. W jednym miejscu wykorzystywanym do kąpielii podczas kontroli przed sezonem stwierdzono częściowo spróchniały drewniany pomost oraz powykrzywiane, niestabilne pale utrzymujące pomost.

Wystosowano wystąpienie do zarządcy tego obiektu. Usterki usunięto jeszcze przed sezonem kąpielowym.

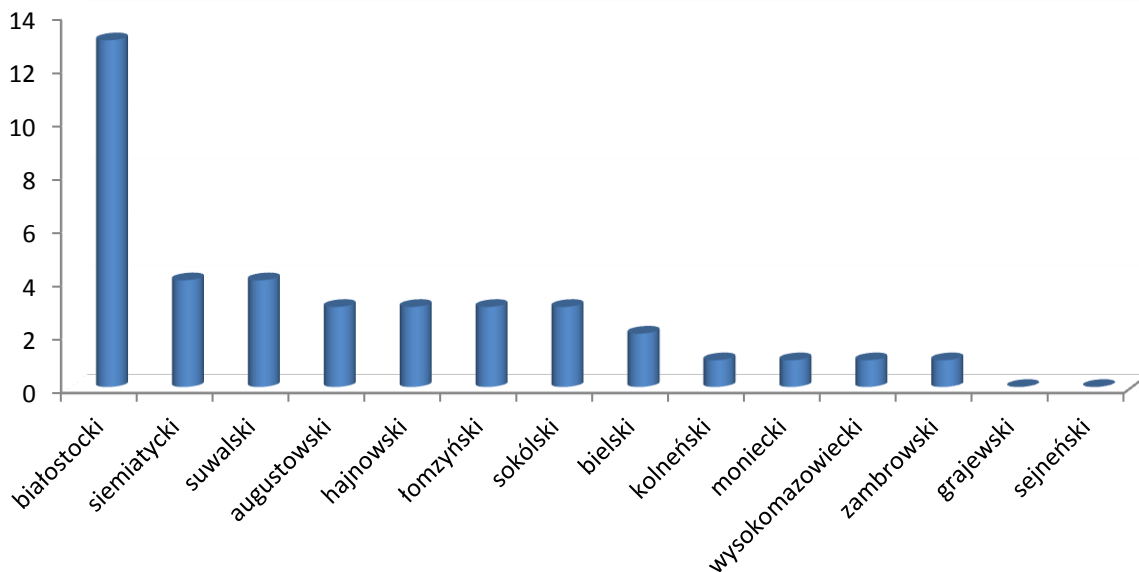
2.6. Baseny kąpielowe

Baseny kąpielowe z uwagi na związane z korzystaniem z nich ryzyko zakażeń wymagają szczególnego nadzoru. Kontrola jakości wody basenowej jest ważnym elementem tego nadzoru, ale właściwa jej realizacja ciągle natrafia na trudności, wynikające z braku szczegółowych regulacji prawnych określających wymagania, jakim woda powinna odpowiadać, oraz sposób ich kontroli i oceny. Ze względu na możliwość wystąpienia zagrożenia zdrowotnego spowodowanego zanieczyszczeniem wody w basenach organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego nadal sprawują nadzór nad jej jakością.

W 2012 roku w ewidencji organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego znajdowało się 39 basenów kąpielowych, z czego 29 to obiekty kryte (w tym 5 parków wodnych) oraz 10 basenów odkrytych funkcjonujących sezonowo. Znaczna większość obiektów zlokalizowana jest w miastach województwa podlaskiego, gdzie nadzorem obejmowano 34 basenów (w tym 5 parków wodnych) oraz 6 basenów odkrytych. Na terenach wiejskich funkcjonują jedynie 4 obiekty typu otwartego o charakterze sezonowym, działające jedynie w okresie letnim.

W porównaniu z 2011 rokiem liczba obiektów zwiększyła się o 1. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Siemiatyczach objął nadzorem basen kąpielowy kryty w Centrum Odnowy i Folkloru Podlaskiego „Eternite” w Wólce Nadbużnej. Natomiast wykreślono z ewidencji 1 basen rehabilitacyjny, który przez cały 2012 rok był nieczynny. Dwa baseny rehabilitacyjne przedszkolne w Białymstoku okresowo były nieczynne.

Liczbę pływalni krytych i odkrytych zlokalizowanych w poszczególnych powiatach województwa podlaskiego w 2012 roku przedstawia wykres nr 14.

Wykres nr 14

Liczba pływalni krytych i odkrytych w powiatach województwa podlaskiego w 2012 roku

W ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego skontrolowano 38 basenów, co stanowi 97,44% tego typu obiektów objętych ewidencją. Przeprowadzono łącznie 68 kontroli, z czego 56 w obiektach całorocznych, a 12 w basenach odkrytych sezonowych.

Stan sanitarno-techniczny nadzorowanych pływalni w 2012 roku w porównaniu z rokiem ubiegłym uległ nieznacznej poprawie. W 2011 roku w grupie obiektów ze złym stanem sanitarnym i technicznym znalazły się 4 obiekty (1 pływalnia kryta i 3 odkryte).

Natomiast w 2012 do tej grupy zaliczono 3 obiekty, z czego 2 z powiatu augustowskiego, będące parkami wodnymi i 1 pływalnię odkrytą z powiatu sokólskiego.

Podczas prowadzenia czynności kontrolnych stwierdzono nieprawidłowości dotyczące stanu sanitarno-technicznego tych obiektów i w drodze decyzji administracyjnej nakazano usunięcie uchybień.

W jednym obiekcie Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Augustowie wydał 2 decyzje administracyjne - jedną po kontroli kompleksowej, drugą po kontroli interwencyjnej. Pierwsza decyzja została wydana w odniesieniu do uchybień stwierdzonych w całym obiekcie tj. wraz z częścią hotelową. Dotyczyła ona zacieków i zniszczonej powierzchni malarskiej ścian i sufitów w szatni damskiej basenu oraz brudnej ściany przy pomieszczeniu dla ratowników. Termin usunięcia nieprawidłowości określono na dzień 19.04.2013r. Druga decyzja została wydana na podstawie kontroli, którą przeprowadzono w związku z wniesioną interwencją. Podczas kontroli stwierdzono liczne uchybienia potwierdzające wniesioną interwencję. Osoby odpowiedzialne ukarano dwiema grzywnami w drodze mandatu karnego (jedna w zakresie higieny żywności i żywienia, druga higieny komunalnej).

Nieprawidłowości sanitarne stwierdzone na tym basenie dotyczyły braku nadzoru, ze strony pracownika basenu, nad czystością niecek basenowych oraz dbania o bezpieczeństwo osób korzystających z basenu tj.: brak porządku w pomieszczeniu biurowym oraz szatni ratowników, dno oraz ściany jednej z niecek pokryte były biało-żółtym osadem, na zewnątrz budynku panował ogólny nieład (porzucane deski, rozsypane śmieci w przypadkowym miejscu). Osobę odpowiedzialną ukarano grzywną w drodze mandatu karnego w wysokości 150,00 złotych. Polecono w ciągu 4 dni usunąć nieprawidłowości. Kontrola sprawdzająca wykazała usunięcie nieprawidłowości sanitarnych oraz dwóch usterek technicznych. Usterki techniczne dotyczyły: braku zabezpieczenia (naderwana i dziurawa siatka) otworu wentylacyjnego znajdującego się przy podłodze, w części leżaków wypoczynkowych naderwanych gum zabezpieczających przed poślizgiem, braku części plastikowych płytek na odpływach przelewowych w wannie z hydromasażem, w szatni męskiej w pomieszczeniu z prysznicami i nad drzwiami wejściowymi do szatni na suficie i ścianach wykwitły wilgoci, w części damskiej w pomieszczeniu z prysznicami oraz w przedsionku do WC na suficie i ścianach stwierdzono zawilgocenia, skorodowany kaloryfer przy drzwiach wyjściowych na baseny, przy pomieszczeniu dla ratowników brudna ściana pod oknem. W wydanej decyzji termin realizacji poleceń określono na dzień 01.05.2013r.

W drugim basenie zakwalifikowanym do grupy obiektów ze złym stanem sanitarno-technicznym w 2012 roku, podczas kontroli sanitarnej stwierdzono zły stan techniczny sufitu w hali filtrów, w sanitariatach oraz sufitu i ścian w saunie. Wydana decyzja nakazywała usunięcie uchybień w terminie do dnia 30.10.2013r.

Trzecim basenem zakwalifikowanym do grupy obiektów ze złym stanem sanitarno-technicznym był obiekt sezonowy (odkryty) z terenu powiatu sokólskiego. Podczas jego kontroli stwierdzono zniszczone i pokruszone dno basenu. Wystosowano w tej sprawie wystąpienie do właściciela obiektu. Usterki usunięto jeszcze przed rozpoczęciem sezonu letniego.

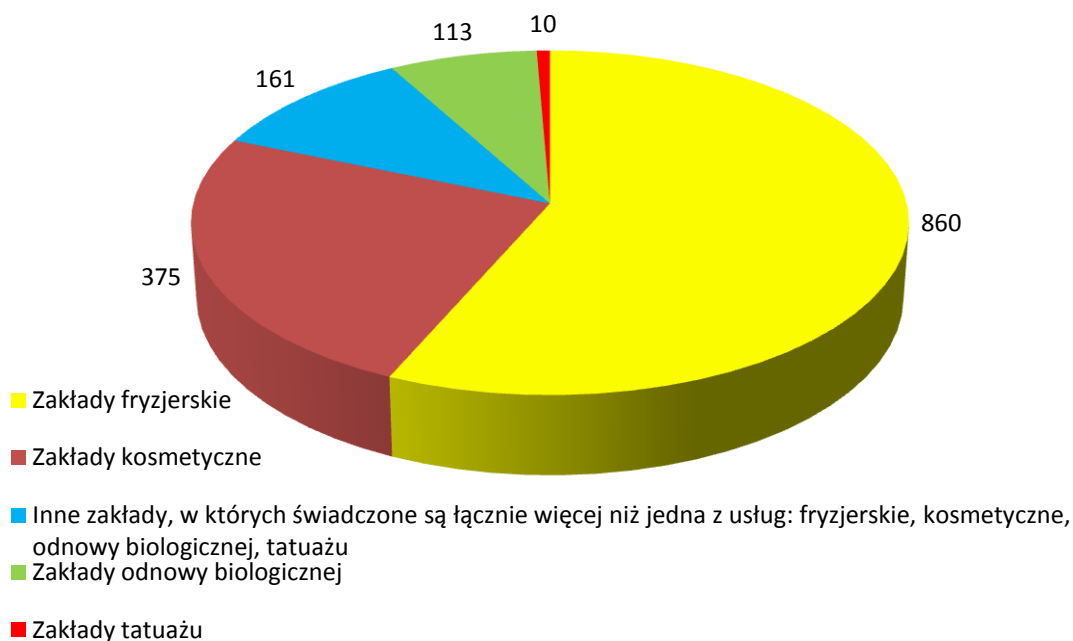
W ramach podejmowanych działań profilaktyczno-prewencyjnych zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa osób kąpiących się, tak jak w ubiegłym roku, organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego prowadziły nadzór nad jakością wody w pływalniach krytych, odkrytych i parkach wodnych. W tym celu przeprowadzono łącznie 235 badań laboratoryjnych, z czego 227 w kierunku oznaczeń mikrobiologicznych. W odniesieniu do 11 prób pobranych w 8 obiektach organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego musiały podjąć natychmiastowe działania zmierzające do eliminacji stwierdzonych zanieczyszczeń wody. W związku z tym wystosowały 7 wystąpień i nadały 7 telefonogramów. Ponadto z uwagi na stwierdzone uchybienia dotyczące stanu technicznego obiektów wydano 5 decyzji administracyjnych. Poza wyżej opisanymi 2 obiektami z terenu powiatu augustowskiego zakwalifikowanymi do grupy obiektów ze złym stanem sanitarno-technicznym postępowanie administracyjne w 2012 roku było prowadzone w 2 pływalniach powiatu białostockiego. Zalecenia wydanych decyzji wykonano. Postępowanie zakończono.

W działających na terenie województwa podlaskiego basenach krytych całorocznych do dyspozycji osób korzystających z tych obiektów udostępniane są następujące atrakcje: 29 saun różnego rodzaju: suche, parowe, fińskie, rzymskie, na podczerwień; 19 jacuzzi, 15 zjeżdżalni, 3 grotty solne, 3 wanny z hydromasażem, 2 solaria, 1 siłownia, a także masujące łóżko jadeitowe, jaskinia śnieżno-lodowa, łaźnia parowa oraz atrakcje wodne typu gejzer wodny, fala i dzika rzeka, trampolina. Ponadto obiekty całoroczne dysponują 64 nieckami basenowymi, a sezonowe 12.

W 2012 roku spośród wszystkich obiektów funkcjonujących na terenie województwa (całorocznych i sezonowych) 18 to obiekty posiadające 1 nieckę basenu, 13 obiektów dysponuje 2 nieckami, 3 obiekty dysponują 3 nieckami, a pozostałe dysponują odpowiednio: 4 – Park Wodny „Tropikana” w Białymstoku, 5 - Pływalnia nr 2 w Łomży, 6 – Centrum Sportu i Rekreacji w Augustowie i 7- Aquapark w Suwałkach.

2.7. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej i inne, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z ww. usług

W 2012 roku w ewidencji Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych województwa podlaskiego ujęto łącznie 1519 tego typu obiektów (wykres nr 15), z czego 1426 w miastach i 93 na terenach wiejskich. Największą grupę stanowiły zakłady fryzjerskie - 860 (788 w miastach i 72 na wsi), zakłady kosmetyczne - 375 (363 w miastach i 12 na wsi), grupa innych zakładów świadczących usługi łączone w zakresie fryzjerstwa, kosmetyki, odnowy biologicznej, tatuażu w liczbie 161 (155 w miastach i 6 na wsi) oraz zakłady odnowy biologicznej - 113 (110 w mieście i 3 na wsi), a także najmniejsza grupa zakładów gdzie wykonuje się tatuaż, których zewidencjonowano tylko 10 i to zlokalizowanych w miastach. Liczba obiektów świadczących ww. usługi rokrocznie ulega zwiększeniu. W porównaniu z 2011 rokiem w 2012 roku ewidencją objęto o 93 zakłady więcej. Znaczna większość zakładów świadczących ww. usługi zlokalizowana jest w miastach. Liczba zakładów świadczących tego rodzaju usługi objętych nadzorem na terenach wiejskich województwa podlaskiego w ciągu dwóch lat nie uległa zmianie i nadal wynosi 93.

Wykres nr 15.

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej i inne, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z ww. usług będące w ewidencji w 2012r.

Pracownicy organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2012 roku skontrolowali ogółem 1076 obiektów świadczących usługi fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu, co stanowi 70,84% ogólnej liczby obiektów tego typu będących w ewidencji województwa.

Biorąc pod uwagę grupy obiektów świadczące usługi w powyższym zakresie stwierdzono, iż spośród 860 zakładów fryzjerskich w 2012 roku skontrolowano 658, co stanowi 76,51% objętych ewidencją w województwie podlaskim. Z 375 zakładów kosmetycznych skontrolowano 250, co stanowi 66,67% tego typu zakładów, natomiast ze 113 gabinetów odnowy biologicznej skontrolowano 64, co stanowi 56,64 % tych zakładów objętych ewidencją. Spośród 161 innych zakładów świadczących usługi łączone w 2012 roku skontrolowano 97, co stanowi 60,25% tych obiektów objętych ewidencją. Na działających 10 gabinetów tatuażu będących w ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej (2 w Augustowie, 1 w Suwałkach i 7 w Białymstoku) w 2012 roku skontrolowano 7, co stanowi 70%.

Nadal na terenie województwa podlaskiego najwięcej obiektów świadczących usługi w zakresie fryzjerstwa, kosmetyki, tatuażu i odnowy biologicznej zlokalizowanych jest w Białymstoku i powiecie białostockim – 607, co stanowi 39,96% wszystkich tego typu obiektów objętych ewidencją w województwie podlaskim. Na terenie miasta i powiatu suwalskiego i łomżyńskiego po 161, natomiast najmniej tego typu zakładów działa na terenie miasta i powiatu sejneńskiego - 21.

Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni województwa podlaskiego w związku ze stwierdzonymi uchybieniami w ww. zakładach prowadzili postępowanie administracyjne mające na celu wyegzekwowanie dobrego stanu sanitarno-technicznego nadzorowanych obiektów. Najczęściej dotyczyły one braku sterylizacji i dezynfekcji narzędzi do wykonywania usług, stosowania brudnej bielizny przy wykonywaniu usług, braku szaf na sprzęt porządkowy, kosmetyki i czystą bieliznę, braku procedur postępowania przy zabiegach naruszających ciągłość tkanek, braku ciepłej wody przy umywalkach w pomieszczeniach wykonywania usług i w toaletach. Jednakże na koniec roku ze złym stanem sanitarnym, w tym pod względem technicznym zakwalifikowano 1 obiekt z grupy zakładów odnowy biologicznej w Augustowie, w którym stwierdzono brak wymaganej wysokości w pomieszczeniach do ćwiczeń oraz prawidłowej wentylacji w pomieszczeniach, w których przebywają ludzie.

Z uwagi na brak obowiązującego prawodawstwa, bowiem Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 lutego 2004r. w sprawie szczegółowych wymagań sanitarnych, jakim powinny odpowiadać zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu i odnowy biologicznej utraciło moc z dniem 2 stycznia 2012r., nadzór nad ww. obiektami został ograniczony do egzekwowania innych przepisów m.in.: *Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2002r. Nr 75, poz. 690 z późn.zm.)*; *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. z 2003r. Nr 169, poz. 1650 z późn.zm.)*; *Ustawy z dnia 5 grudnia 2008r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2008r. Nr 234, poz. 1570 z późn.zm.)*; *Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 października 2002r. w sprawie nadania funkcjonariuszom organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej uprawnień do nakładania grzywnien w drodze mandatu karnego (Dz. U. z 2002r. Nr 174, poz. 1426 z późn.zm.)*.

2.8. Przejścia graniczne

W 2012 roku w obszarze województwa podlaskiego funkcjonowało 8 przejść granicznych zlokalizowanych na granicy z Republiką Białorusi (245,9 km), tj:

– 4 drogowe

- Międzynarodowe Drogowe Przejście Graniczne w Kuźnicy - zlokalizowane w powiecie sokólskim (dozwolony ruch graniczny osobowy i towarowy)
- Międzynarodowe Drogowe Przejście Graniczne w Bobrownikach – zlokalizowane w powiecie białostockim (dozwolony ruch graniczny osobowy i towarowy)

- Międzynarodowe Drogowe Przejście Graniczne w Białowieży - położone w powiecie hajnowskim (dozwolony ruch graniczny osobowy: pieszy i rowerowy - w okresie od 1 kwietnia do 30 września w godzinach 8⁰⁰ - 20⁰⁰, od 1 października do 31 marca w godzinach 8⁰⁰ - 18⁰⁰)
- Drogowe Przejście Graniczne w Połowcach - przejście międzypaństwowe dla obywateli Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Białorusi, położone w powiecie hajnowskim (dozwolony osobowy ruch graniczny z wyłączeniem ruchu autobusowego)
- **3 kolejowe**
 - Kolejowe Przejście Graniczne w Kuźnicy - zlokalizowane w powiecie sokólskim (dozwolony osobowy i towarowy ruch graniczny)
 - Kolejowe Przejście Graniczne w Czeremsze - położone w powiecie hajnowskim (dozwolony osobowy i towarowy ruch graniczny)
 - Kolejowe Przejście Graniczne w Siemianówce - położone w powiecie hajnowskim - (dozwolony wyłącznie towarowy ruch graniczny).
- **1 rzeczne**
 - Rieczne w Rudawce na Kanale Augustowskim - zlokalizowane w powiecie augustowskim (dozwolony ruch graniczny osobowy - przejście sezonowe, czynne od 01.05 do 01.10 w godzinach od 7⁰⁰ do 19⁰⁰).

Państwowy Graniczny Inspektor Sanitarny w Suwałkach obejmował nadzorem sanitarnym wszystkie wyżej wymienione obiekty. Mając na uwadze zapewnienie bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego Turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012 prowadził również wzmożony nadzór sanitarny na przejściach granicznych mających znaczenie dla ruchu osobowego.

W 2012 roku skontrolowano wszystkie przejścia graniczne zlokalizowane w obszarze województwa podlaskiego. Przeprowadzono ogółem 21 kontroli przejść, przy czym realizując harmonogram nadzoru nad obiektami wykonano 19 kontroli planowych z zakresu bieżącego nadzoru sanitarnego oraz dodatkowo 2 kontrole doraźne największych drogowych przejść (w Kuźnicy i Bobrownikach), które przeprowadzono w okresie trwających w Polsce rozgrywek w Piłce Nożnej EURO 2012.

Sporządzono ogółem 21 protokołów kontroli, uchybień nie stwierdzono, grzywien w drodze mandatu karnego nie nakładano. Wydano 21 decyzji administracyjnych, wszystkie dotyczące umorzenia postępowania.

Kontrole stanu sanitarnego przejść granicznych prowadzono na podstawie obowiązujących przepisów prawa, zgodnie z procedurą kontroli Głównego Inspektora Sanitarnego PT/01 „Sposób wykonywania działań w ramach zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych i zakażeń”.

Podczas kontroli sprawdzano:

- stan sanitarno-porządkowy terenu przejść granicznych
- stan sanitarny pomieszczeń do obsługi podróżnych
- stan czystości i porządku węzłów sanitarnych
- zaopatrzenie sanitariatów w ciepłą i zimną wodę oraz środki higieny
- sposób przechowywania sprzętu porządkowego
- zaopatrzenie przejść w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi
- sposób usuwania ścieków oraz postępowania z odpadami komunalnymi.

Ponadto na drogowych przejściach w Kuźnicy i Bobrownikach sprawdzano:

- stan sanitarny pomieszczeń izolatoriów
- zaopatrzenie izolatoriów w środki dezynfekcyjne
- stan sanitarno-techniczny zlewni ścieków z autokarów

Stan sanitarny drogowych przejść granicznych

Pod nadzorem Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego w Suwałkach znajdują się **4 drogowe przejścia graniczne**: MDPG w Bobrownikach, Białowieży i Kuźnicy oraz DPG w Połowcach.

Infrastrukturę tych przejść stanowią: budynki służb kontrolnych (Celnym i Straży Granicznej), budynki administracyjne i zaplecza technicznego, drogi, parkingi, toalety ogólnodostępne zlokalizowane w budynkach wolnostojących bądź w budynkach służb granicznych. Wielkość zaplecza sanitarnego ogólnodostępnego dla podróżnych jest zróżnicowana i dostosowana do obszaru przejścia oraz ilości osób przekraczających granicę Państwa.

Ponadto na dwóch największych drogowych przejściach w Bobrownikach i Kuźnicy (wyznaczonych do kontroli sanitarnej towarów), w skład infrastruktury wchodzi także budynki służb kontroli sanitarnej, fitosanitarnej oraz weterynaryjnej (w Kuźnicy), rampy kontrolne i wyładownicze, budynki do rozładunku wwożonych/wywożonych towarów. Na powyższych przejściach znajdują się również izolatoria z pomieszczeniami do izolacji chorych lub podejrzanych o zachorowanie na choroby szczególnie niebezpieczne i wysoce zakaźne oraz osób z kontaktu, a także zlewnie ścieków z autokarów z uwagi na możliwość ruchu autobusowego.

W 2012 roku przeprowadzono 15 kontroli drogowych przejść granicznych. Sporządzono 15 protokołów, uchybień nie stwierdzono, wydano 15 decyzji administracyjnych - wszystkie umarzające postępowanie na etapie protokołu.

W analizowanym okresie stan sanitarno-techniczny drogowych przejść granicznych nie budził zastrzeżeń. Teren przejść utrzymany w czystości i porządku. Pomieszczenia do obsługi podróżnych, w tym pomieszczenia sanitarne ogólnodostępne dla osób przekraczających granicę Państwa utrzymane we właściwym stanie sanitarnym. Toalety czyste i dezynfekowane, zaopatrzone w ciepłą i zimną wodę, mydło, papier toaletowy, ręczniki bądź suszarki do suszenia rąk. Wentylacja w sanitariatach grawitacyjna lub mechaniczna - sprawna. Na wszystkich przejściach znajdują się toalety przystosowane dla osób niepełnosprawnych. W przypadku drogowego przejścia w Połowcach jest to dodatkowo usytuowana toaleta o dużej przestrzeni manewrowej typu TOI-TOI. Powyższe przejście jest w trakcie modernizacji. Trwa rozbudowa infrastruktury tego przejścia, na terenie przyległym do obecnego obszaru – planowany termin ukończenia prac listopad 2014r. Wszystkie drogowe przejścia zaopatrzone w wystarczającą ilość środków myjących i dezynfekcyjnych, a sposób przechowywania sprzętu porządkowego i środków czystości nie budził zastrzeżeń.

Podróżni przekraczający granicę Państwa mieli zapewnioną odpowiedniej jakości wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi. MDPG w Kuźnicy i DPG w Połowcach korzystają z wodociągów gminnych będących pod nadzorem właściwych terenowo PPIS w Sokółce i Hajnówce. MDPG w Bobrownikach i Białowieży zaopatrywane są w wodę z urządzeń wodociagowych zlokalizowanych w obszarze tych przejść, nad którymi nadzór sprawuje Państwowy Graniczny Inspektor Sanitarny w Suwałkach. W 2012r. przeprowadzono 4 kontrole tych urządzeń (po 2 każdego urządzenia). Sporządzono 4 protokoły kontroli, uchybień nie stwierdzono, wydano 4 decyzje administracyjne dotyczące umorzenia postępowania administracyjnego. Jakość wody oceniono na podstawie badań laboratoryjnych 4 próbek wody pobranych w okresie przygotowań do EURO 2012 oraz sezonu turystycznego - po 2 próbki z każdego urządzenia wodociagowego. Jakość wody nie budziła zastrzeżeń.

W wyniku przeprowadzonych kontroli przejść nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie usuwania ścieków jak i postępowania z odpadami komunalnymi. Na przejściach granicznych w Bobrownikach i Białowieży nieczystości płynne oczyszczane są we własnych oczyszczalniach ścieków, zaś w Kuźnicy odprowadzane są do sieci kanalizacyjnych i gminnej oczyszczalni. Natomiast na przejściu granicznym w Połowcach, ścieki odprowadzane są do zbiornika bezodpływowego i systematycznie wywożone przez specjalistyczną firmę. Nieczystości stałe gromadzone w pojemnikach lub kontenerach utrzymanych czysto, w dobrym stanie technicznym, systematycznie opróżnianych. Wszystkie nadzorowane przejścia posiadały aktualne umowy na odbiór odpadów komunalnych. Ponadto na MDPG w Kuźnicy i Bobrownikach prowadzono segregację odpadów opakowaniowych – papierowych i z tworzyw sztucznych, które gromadzone w oddzielnych kontenerach.

Stan sanitarny izolatoriów zlokalizowanych na MDPG w Kuźnicy i Bobrownikach, przeznaczonych do tymczasowej izolacji chorych lub podejrzanych o zachorowanie na choroby szczególnie niebezpieczne i wysoce zakaźne nie budził zastrzeżeń. Pokoje chorych i osób z kontaktu utrzymane w czystości. Sanitariaty zaopatrzone w ciepłą i zimną wodę oraz środki higieny: mydło, papier toaletowy, ręczniki jednorazowego użytku i suszarki do suszenia rąk. Izolatoria zaopatrzone w środki dezynfekcyjne: Domestos - do dezynfekcji powierzchni, Stabimed - do dezynfekcji narzędzi, Spitaderm, Skinman@Soft - do odkażania rąk.

Zlewnie ścieków z autokarów zlokalizowane na przejściach granicznych z możliwością ruchu autobusowego tj. MDPG w Bobrownikach i Kuźnicy utrzymane w czystości, w dobrym stanie sanitarno-technicznym.

Stan sanitarny kolejowych przejść granicznych

W analizowanej grupie pod nadzorem Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego w Suwałkach znajdowały się **3 przejścia graniczne**: KPG w Kuźnicy, Czeremsze i Siemianówce. W 2012 roku znaczenie dla ruchu osobowego miało jedynie Kolejowe Przejście Graniczne w Kuźnicy, gdyż od 01.01.2012r. zlikwidowano połączenie kolejowe przewozu osób w ruchu międzynarodowym (Czeremcha – Wysokolitowski) na KPG w Czeremsze, a kolejowe przejście w Siemianówce jest przejściem wyłącznie towarowym.

Infrastrukturę kolejowych przejść granicznych stanowią: budynki PKP, w których znajdują się pomieszczenia służb kontrolnych (Celnych i Straży Granicznej), pomieszczenia pracowników PKP oraz poczekalnie i toalety ogólnodostępne dla podróżnych, perony, parkingi.

W okresie objętym informacją skontrolowano wszystkie nadzorowane kolejowe przejścia graniczne. Przeprowadzono ogółem 4 kontrole tych obiektów, przy czym KPG w Kuźnicy skontrolowano dwukrotnie. Sporządzono 4 protokoły – uchybień nie stwierdzono, wydano 4 decyzje administracyjne umarzające postępowanie na etapie protokołu.

Kontrolowane obiekty utrzymane były w należyтым stanie sanitarnym. Zachowana była czystość bieżąca posesji, peronów, poczekalni dla podróżnych oraz pomieszczeń sanitarnych ogólnodostępnych, które na KPG w Kuźnicy i Czeremsze zlokalizowane są w budynkach dworców kolejowych (towarowe kolejowe przejście w Siemianówce nie posiada zaplecza sanitarnego ogólnodostępnego). Toalety oddzielne dla kobiet, mężczyzn i osób niepełnosprawnych czyste, dezynfekowane, zaopatrzone w zimną i ciepłą wodę oraz środki higieny: mydło, papier toaletowy i ręczniki papierowe. Wentylacja w sanitariatach grawitacyjna lub mechaniczna – sprawna. Sprzęt porządkowy i środki czystości, których zapas uzupełniano na bieżąco, przechowywane w wydzielonych miejscach, a sposób ich przechowywania nie budził zastrzeżeń.

Kolejowe przejścia graniczne zaopatrywane są w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi z wodociągów gminnych nadzorowanych przez właściwych terenowo powiatowych inspektorów sanitarnych: KPG w Kuźnicy przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sokółce, KPG w Czeremsze i Siemianówce przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Hajnówce. Jakość wody nie budziła zastrzeżeń.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gromadzenia i usuwania nieczystości stałych i płynnych. Odpady komunalne gromadzone w pojemnikach i kontenerach utrzymanych czysto, w dobrym stanie technicznym. Wywozem odpadów zajmują się specjalistyczne firmy – umowy aktualne. Ścieki na kolejowym przejściu w Kuźnicy odprowadzane do sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni gminnej, natomiast w Czeremsze do oczyszczalni ścieków należącej do PKP. Kolejowe przejście w Siemianówce posiada zbiorniki bezodpływowe, które są opróżniane przez specjalistyczną firmę na telefoniczne zgłoszenie administratora.

Stan sanitarny rzeczno-przejścia granicznego

Państwowy Graniczny Inspektor Sanitarny w Suwałkach obejmował nadzorem sanitarnym **1 rzeczno-przejście** w Rudawce na Kanale Augustowskim.

W skład infrastruktury tego przejścia wchodzi: graniczna śluza Kurzyniec, pomost pływający do odpraw sprzętu wodnego, budynek kontenerowy przeznaczony dla służb kontrolnych (Celnych i Straży Granicznej), budynek kontenerowy (magazynowo-warsztatowy), hangar na łodzie dla służb granicznych, żuraw elektryczny do wyciągania sprzętu pływającego, budynek toalet ogólnodostępnych (nowo wybudowany) z trzema oddzielnymi kabinami ustępowymi: dla kobiet, mężczyzn i osób niepełnosprawnych oraz toalety typu TOI-TOI dodatkowo usytuowane na terenie przejścia.

W 2012 roku przeprowadzono 2 kontrole sanitarne rzeczno-przejścia- przed sezonem oraz w sezonie turystycznym. Sporządzono 2 protokoły, wydano 2 decyzje administracyjne umarzające postępowanie na etapie protokołu. Stan sanitarny kontrolowanego obiektu nie budził zastrzeżeń. Teren posesji utrzymany w czystości i porządku. Sanitariaty dla podróżnych we właściwym stanie sanitarnym, zaopatrzone w zimną i ciepłą wodę, mydło, ręczniki jednorazowego użytku, papier toaletowy. Toalety przenośne były również zaopatrzone w środki higieny i zimną wodę do mycia rąk. Czyszczeniem, myciem i dezynfekcją tych toalet zajmuje się specjalistyczna firma – nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono.

Rzeczno-przejście w Rudawce zaopatrywane jest w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi z wodociągu gminnego nadzorowanego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Augustowie. Jakość wody nie budziła zastrzeżeń.

Odpady komunalne gromadzone w pojemnikach, ustawionych w wydzielonym miejscu, opróżnianych w miarę potrzeb na telefoniczne zgłoszenie administratora – umowa aktualna. Nieczystości płynne z nowo wybudowanej toalety odprowadzane do zbiornika bezodpływowego, wywożone i oczyszczane w gminnej oczyszczalni ścieków.

3. Akcje kontrolne

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego w trakcie 2012 roku przeprowadziły akcje kontrolne obiektów użyteczności publicznej oraz transportu kolejowego i drogowego dotyczące przygotowania do Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012 pod względem sanitarnym.

W związku z organizacją Turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012 w wybranych miastach w Polsce prowadzono również w województwie podlaskim wzmożony nadzór nad obiektami użyteczności publicznej towarzyszącymi EURO 2012 takimi jak: dworce i stacje PKP i PKS, środki transportu publicznego, miejsca obsługi pasażerów, bazy noclegowe, ustępy publiczne, obiekty sportowe i rekreacyjne.

W okresie od 1 stycznia do 1 lipca 2012 roku ujętych w ewidencji było 712 obiektów użyteczności publicznej. W obiektach tych pracownicy pionu higieny komunalnej przeprowadzili 551 kontroli, podczas których skontrolowano 668 obiektów, gdzie najczęstsze nieprawidłowości dotyczyły uchybień natury sanitarno-technicznej. W skutek prowadzonych czynności administracyjnych Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni województwa podlaskiego wydali 43 decyzje administracyjne dotyczące eliminacji stwierdzonych uchybień. W związku z naruszeniami dotyczącymi stanu sanitarnego obiektów w trakcie kontroli sanitarnych nałożono mandat karny na sumę 200,00 zł.

W uzgodnieniu z Wydziałem Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego przy Podlaskim Urzędzie Wojewódzkim w Białymstoku szczególnie wzmożonym nadzorem objęto drogę krajową nr 19 prowadzącą do przejścia granicznego w Kuźnicy. Od marca do końca

czerwca 2012r. przeprowadzono 11 kontroli sanitarnych. Wystosowano wystąpienie do Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad sugerujące potrzebę ustawiania w obrębie pasa drogowego ubikacji przenośnych, szczególnie w przypadkach wydłużającej się kolejki samochodów oczekujących na przekroczenie granicy. Wydano decyzję administracyjną nakazującą systematyczne i dokładne sprzątanie drogi oraz zapewnienie wystarczającej liczby koszy na odpady. Powyższe zalecenia zostały wykonane, co w sposób bezsporny wpłynęło na poprawę warunków sanitarnych panujących na drodze. W okresie od kwietnia do lipca br. przeprowadzono 10 kontroli dworca PKP w Kuźnicy. Wydano decyzję administracyjną na usterki natury technicznej pomieszczeń dworca oraz niedostateczną liczbę pojemników na odpady. Wzmocniony nadzór nad obiektem przez organy PIS doprowadził do stałego monitorowania czystości i porządku na dworcu przez jego administratora, co skutkowało znaczną poprawą stanu sanitarnego budynku i jego otoczenia.

Nadzór prowadzony przez organy PIS na terenie województwa podlaskiego doprowadził do zmobilizowania zarządców obiektów użyteczności publicznej w tym komunikacji publicznej do utrzymywania w nich właściwego stanu sanitarnego przed rozpoczęciem i w czasie trwania turnieju UEFA EURO 2012.

Podsumowując stan sanitarny ww. obiektów w kontekście przygotowań oraz w trakcie trwania Mistrzostw Europy w Piłce nożnej UEFA EURO 2012 na terenie województwa podlaskiego oceniono jako dobry. W tym okresie nie zaistniały zdarzenia, które spowodowałyby rażące naruszenia warunków sanitarnych, a tym samym zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi.

Druga akcja kontrolna odbyła się w związku z niskimi temperaturami powietrza atmosferycznego panującymi w kraju w końcu stycznia i w lutym 2012r. organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego na wniosek Głównego Inspektoratu Sanitarnego w Warszawie przeprowadziły kontrole dotyczące sprawdzenia temperatur m.in. w szpitalach, domach pomocy społecznej oraz innych obiektach zapewniających całodobową opiekę osobom w podeszłym wieku.

Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni województwa podlaskiego upoważnili pracowników do przeprowadzenia kontroli w powyższym zakresie. Zakres temperatur w skontrolowanych 8 obiektach był zgodny z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2002r. Nr 75, poz. 690 z późn.zm.).

Nadto według informacji uzyskanych od dyrektorów 12 placówek wynikało, iż tylko w 3 domach pomocy społecznej miała miejsce sytuacja obniżenia temperatury powietrza wewnątrz pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi. W jednym z nich temperatura spadła do 15°C (przyczyną była awaria sieci). W drugim z nich przez jeden dzień w stołówce i sali gimnastycznej temperatura spadła od 16°C do 18°C. Zdjęcie obudowy grzejników poprawiło sytuację. W trzecim obiekcie temperatura przez jeden dzień w jednym pokoju wynosiła 19°C. Po uszczelnieniu drzwi wejściowych poprzez zamontowanie progów temperatura wzrosła.

4. Podsumowanie

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego w zakresie higieny komunalnej w 2012 roku przeprowadziły 4570 kontroli. Na podstawie tych kontroli wydano 1429 decyzji merytorycznych i 290 płatniczych, oraz 273 postanowienia. W ramach postępowań odwoławczych w II instancji Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku wydał 4 decyzje. W związku ze stwierdzonymi naruszeniami dotyczącymi stanu sanitarno-higienicznego nałożono 13 mandatów karnych na sumę 1.700,00 zł. W ramach prowadzonego postępowania egzekucyjnego wystawiono 11 tytułów wykonawczych, nałożono 6 kar pieniężnych na sumę 90.000, 00 zł.

W ramach działalności statutowej do badań laboratoryjnych pobrano 2166 próbek wody. Ogółem przeprowadzono 6432 badania, wykonano 14725 oznaczeń chemicznych, 9897 oznaczeń fizycznych i 5695 mikrobiologicznych.

Wnioski:

1. Zapewnienie wody do picia w odpowiedniej ilości i jakości ma istotne znaczenie dla zdrowia i warunków życia społeczeństwa, a także bezpieczeństwa sanitarnego województwa. W województwie podlaskim 94,98% ludności spożywało wodę o kontrolowanej jakości, z których 19,24% spożywało wodę, której jakość w ciągu roku, w różnych okresach, w zakresie różnych parametrów była kwestionowana.
2. W wyniku prowadzonego przez Państwową Inspekcję Sanitarną woj. podlaskiego wzmożonego nadzoru, w wielu przypadkach wyegzekwowano od administratorów wodociągów poprawę jakości wody. Na koniec 2012r. stwierdzono, że tylko 2,4% ludności spożywała wodę, której jakość była kwestionowana.
3. Podstawowe źródło zaopatrzenia w wodę ludności województwa podlaskiego stanowią wody podziemne. Wody te charakteryzują się stosunkowo dobrą jakością, w związku z tym w większości nie wymagają uzdatniania – wymagają natomiast ochrony ilościowej i jakościowej.
4. Mieszkańcy Białegostoku stanowiący 24,5% ogółu ludności woj. podlaskiego w większości zaopatrywani byli przez Wodociągi Białostockie sp. z o.o. (około 290.018 osób) dla którego produktem wyjściowym jest woda mieszana, z której około 46% stanowią wody z ujęcia powierzchniowego na rzece Supraśl. Zbadane próby wody surowej w ciągu roku odpowiadały 7 – krotnie warunkom kategorii A2, 1 – krotnie A3 (ze względu na zawartość w niej ogólnego węgla organicznego).
5. Aglomeracja białostocka zaopatrywana była w wodę dobrej jakości. W 2012r. stężenie chloroformu, dichlorobromometanu i Σ THM kształtowało się na poziomie wartości niższych niż dopuszczalne przez cały rok. Stężenie pozostałych parametrów zbadanych w wodzie również spełniało wymogi określone w obowiązujących przepisach.
6. Zgodnie z art. 5 ust. 1a ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków (Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 z późn.zm.) w 2012 roku państwowi powiatowi inspektorzy sanitarni woj. podlaskiego dokonali oceny realizacji kontroli wewnętrznej jakości wody do spożycia prowadzonej przez przedsiębiorstwa wodociągowo – kanalizacyjne. Stwierdzono nadal następujące nieprawidłowości: w 17 wodociągach wykonano niepełny zakres badań, w 14 wodociągach próbki wody do badań pobierano z niewłaściwą częstotliwością, administratorzy/ właściciele 30 wodociągów nie informowali państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych o pogorszeniu jakości wody.
7. Na terenie woj. podlaskiego tylko jedno laboratorium - należące do Wodociągów Białostockich sp. z o. o. posiadało zatwierdzony przez Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku system jakości, co zgodnie z obowiązującymi przepisami uprawnia do wykonywania badań w ramach kontroli wewnętrznej. Pozostałe wodociągi wykonują badania w ww. laboratorium lub – w ramach umowy/zlecenia - w trzech istniejących laboratoriach Państwowej Inspekcji Sanitarnej funkcjonujących w zintegrowanym systemie badań jakości wody tj. w Białymstoku, Łomży i Suwałkach. W 2012 roku sytuacja w tym zakresie nie uległa poprawie. W województwie podlaskim jako jedynym w kraju funkcjonuje nadal tylko jedno laboratorium spełniające wymogi §6 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2007r. Nr 61, poz. 417 z późn.zm.).
8. W 2012 roku skontrolowano wszystkie przejścia graniczne funkcjonujące w obszarze województwa podlaskiego zgodnie z „Planem nadzoru nad obiektami”. Dokonano kontroli przejść mających znaczenie dla ruchu turystycznego, zarówno przed rozpoczęciem jak i w trakcie sezonu letniego 2012. W ramach wzmożonego nadzoru w okresie przygotowań do EURO 2012 oraz w czasie trwania rozgrywek Europy w piłce nożnej, skontrolowano kilkakrotnie przejścia mogące mieć znaczenie dla wzmożonego w tym okresie ruchu osobowego. Państwowy Graniczny Inspektor Sanitarny w Suwałkach na podstawie wszystkich kontroli przejść przeprowadzonych w 2012 roku dokonał oceny i stwierdził, iż stan sanitarny przejść granicznych zlokalizowanych w obszarze województwa podlaskiego nie budził zastrzeżeń.

9. Egzekucja należytego stanu sanitarnego terenów i obiektów dworcowych jest szczególnie trudna ze względu na rozdrobnienie kompetencyjne komórek organizacyjnych działających na mieniu PKP oraz brak służb ochrony kolei, głównie na małych dworcach, sprzyja dewastacji obiektów. Nadzór nad wyżej wymienionymi obiektami utrudnia nadal brak przepisów prawnych dotyczących prawidłowego ich stanu sanitarno-technicznego.
10. Nadal niezbędne jest podjęcie wszelkich działań zmierzających do budowy stałych, skanalizowanych ustępów publicznych w miejscowościach i na trasach turystycznych województwa podlaskiego, w tym przy drodze dojazdowej do przejścia granicznego w Kuźnicy.
11. Brak szczegółowych przepisów prawnych dotyczących nadzoru sanitarnego nad obiektami użyteczności publicznej utrudnia prowadzenie bieżącego nadzoru sanitarnego przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

VII. OCENA STANU SANIATRNEGO I HIGIENY PROCESÓW NAUCZANIA W PLACÓWKACH OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZYCH WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO ZA 2012r.

W roku 2012 Państwowa Inspekcja Sanitarna obejmowała nadzorem ogółem 1459 placówek, w tym :

- 1095 stałych placówek oświatowo-wychowawczych,
- 20 szkół wyższych i 12 domów studenta,
- 332 placówki sezonowe.

W ciągu roku sprawozdawczego skontrolowano 1022 stałe placówki oświatowo-wychowawcze, 20 szkół wyższych, 12 domów studenta i przeprowadzono 1383 kontrole, podczas których dokonano oceny:

- stanu sanitarnego i technicznego placówek,
- umebłowania sal zabaw/lekcyjnych i usadzenia uczniów zgodnie z wymogami ergonomii,
- przestrzegania zasad higieny przy układaniu tygodniowych rozkładów zajęć,
- przestrzegania przez szkoły obowiązków wynikających z ustawy z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz. U. Nr 63, poz. 322 z późn.zm.) oraz rozporządzeń Wspólnot Europejskich w niej wymienionych.

Ponadto zbierano dane statystyczne na temat liczby dzieci korzystających z różnych form dożywiania prowadzonych przez szkoły.

Jak wynika z analizy sporządzonej na podstawie materiałów własnych i otrzymanych z PSSE stan sanitarny i techniczny placówek stałych utrzymuje się na dobrym poziomie, gdyż tylko w:

- 1,23 % skontrolowanych stwierdzono zły stan techniczny budynku, tj. w :
 - 1 przedszkolu (w powiecie monieckim),
 - 6 samodzielnych szkołach podstawowych, w których znajduje się 6 oddziałów przedszkolnych (1 w powiecie łomżyńskim, 3 w powiecie monieckim oraz 2 w powiecie sokólskim),
 - 1 szkole filialnej z oddziałem przedszkolnym działającej w ramach zespołu szkół (w powiecie białostockim),
 - 2 samodzielnych gimnazjach (po 1 w powiatach: łomżyńskim i monieckim),
 - 1 samodzielnym liceum ogólnokształcącym (w powiecie łomżyńskim),
 - 1 zespole szkół w skład którego wchodzi szkoła podstawowa (w powiecie monieckim),
 - 1 placówce opiekuńczo-wychowawczej wsparcia dziennego (w powiecie augustowskim).

Na koniec roku sprawozdawczego w dalszym ciągu ubikacje zewnętrzne posiadała jedynie stała baza harcerska w pow. sokólskim. Uległa natomiast zmianie liczba placówek zlokalizowanych w budynkach nieprzystosowanych. W roku sprawozdawczym w powiecie grajewskim zlikwidowano jedną szkołę podstawową z oddziałem przedszkolnym, a w powiecie augustowskim jedną placówkę opiekuńczo-wychowawczą wsparcia dziennego. Wyżej wymienione placówki działały w budynkach adoptowanych. W związku z tym na

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2012

koniec roku sprawozdawczego w budynkach nieprzystosowanych funkcjonowało 9 placówek, w tym:

- 2 przedszkola (po 1 w powiatach: białostockim i grajewskim),
- 4 szkoły podstawowe, w których znajdują się 3 oddziały przedszkolne (1 w powiecie bielskim i 3 w grajewskim),
- 1 filia szkoły podstawowej wchodząca w skład zespołu szkół (w powiecie zambrowskim),
- 1 zespół szkół ogólnokształcących w skład którego wchodzi: szkoła podstawowa specjalna, gimnazjum specjalne, zasadnicza szkoła zawodowa specjalna i szkoła przysposabiająca do pracy (w powiecie grajewskim),
- 1 placówka opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego tj. świetlica środowiskowa (w powiecie augustowskim).

Placówki te mieszczą się między innymi: w budynkach zabytkowych, w budynku po komitecie partii oraz w budynkach mieszkalnych adoptowanych na ich potrzeby. W części budynków sale są małe, niektóre wąskie uniemożliwiające zachowanie odpowiedniej odległości między rzędami ławek, wąskie korytarze, wspólne klatki schodowe z mieszkaniami prywatnymi. W jednej placówce opiekuńczo-wychowawczej wsparcia dziennego (w powiecie augustowskim) w pomieszczeniach brak wentylacji grawitacyjnej, a w obiekcie szkoły filialnej (w powiecie zambrowskim) sanitariat wspólny dla personelu i uczniów. W budynkach dwóch szkół podstawowych nadal stwierdzano niezachowanie standardów dostępności do urządzeń sanitarnych (po 1 w powiatach: bielskim i grajewskim).

Dane liczbowe dotyczące warunków do utrzymania higieny oraz jakości wody używanej w placówkach nauczania i wychowania województwa podlaskiego w latach 2011- 2012 przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 1. Warunki do utrzymania higieny i jakość wody używanej w placówkach nauczania i wychowania województwa podlaskiego w latach 2011-2012.

Rok	Placówki					
	Objęte nadzorem	Skontrolowane	Korzystające z wody nie odpowiadającej wymogom rozporządzenia	Z niewłaściwymi warunkami do utrzymania higieny		
				ogółem	w tym w których stwierdzono	
			niezachowanie standardów dostępności do urządzeń sanitarnych		brak dostępu do ciepłej wody w sanitariatach	
2011	1107	1078	25 (2,32%)	43 (3,99%)	29 (2,69%)	14 (1,30%)
2012	1127	1054	16 (1,52%)	32 (3,04%)	29 (2,75%)	3 (0,29%)

Z przedstawionych w tabeli danych liczbowych wynika, że na terenie województwa podlaskiego. poprawiły się warunki do utrzymania higieny osobistej uczniów i wychowanków, ponieważ o 1,01 % zmniejszyła się liczba placówek, w których notowano brak dostępu do ciepłej wody w sanitariatach. Do poprawy warunków w tym zakresie obligowały dyrektorów placówek oświatowych przepisy prawa. Ustawodawca w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 października 2010 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 215, poz. 1408) zmieniając zapis w § 8 nakazał do 1 września 2011r. zapewnić ciepłą i

zimną bieżącą wodę oraz środki higieny osobistej w pomieszczeniach sanitarnohigienicznych.

Jednak w dalszym ciągu brak dostępu do ciepłej wody we wszystkich pomieszczeniach sanitariatach odnotowano w następujących placówkach:

- w 1 samodzielnej szkole podstawowej (w powiecie białostockim),
- w 2 zespołach szkół w skład których wchodzi 2 oddziały przedszkolne, 2 szkoły podstawowe i 2 gimnazja (w powiecie białostockim).

W dalszym ciągu jednak w 2,75% skontrolowanych placówek notowano ponadnormatywną liczbę uczniów/wychowanków na 1 urządzenie sanitarne. Dane o niezachowaniu standardów dostępności do urządzeń sanitarnych są zmienne, ponieważ ich liczbę ustala się przeliczając znajdujące się w placówce urządzenia sanitarne na największą liczbę uczniów/wychowanków przebywających jednocześnie w placówce, która co roku może być inna.

W 2012 r. ponadnormatywną liczbę uczniów/wychowanków na 1 urządzenie sanitarne odnotowano w następujących placówkach:

- w 1 placówce innych form wychowania przedszkolnego (1 w powiecie augustowskim),
- w 8 szkołach podstawowych samodzielnych, w których znajduje się 7 oddziałów przedszkolnych (po 1 w powiatach: bielskim, grajewskim, suwalskim i zambrowskim oraz 4 w powiecie augustowskim),
- w 1 gimnazjum samodzielnym (w powiecie augustowskim),
- w 4 samodzielnych liceach ogólnokształcących (3 w powiecie białostockim i 1 w bielskim),
- w 15 zespołach szkół w skład których wchodzi 2 oddziały przedszkolne, 2 szkoły podstawowe, 2 gimnazja, 8 liceów ogólnokształcących, 5 zasadniczych szkół zawodowe, 10 techników, 3 licea profilowane i 1 ogólnokształcąca szkoła sztuk pięknych (po 1 w powiatach: augustowskim, bielskim, sokólskim, wysokomazowieckim i zambrowskim, 2 w powiecie grajewskim, 3 w powiecie suwalskim oraz w 5 w powiecie białostockim).

Z przedstawionych w tabeli danych liczbowych wynika, że o 0,8 % zmniejszyła się liczba placówek oświatowo – wychowawczych korzystających z wody nie odpowiadającej wymogom rozporządzenia. W związku z tym w porównaniu do 2011 r. odnotowano spadek współczynnika określającego placówki z wodą nie odpowiadającą wymogom rozporządzenia na 10 skontrolowanych w następujących powiatach:

- białostockim o 0,24
- łomżyńskim o 0,06
- monieckim o 0,54
- siemiatyckim o 0,29
- wysokomazowieckim o 0,63.

Na koniec roku sprawozdawczego z wody warunkowo dopuszczonej do spożycia korzystało 16 placówek, w tym:

- 3 placówki innych form wychowania przedszkolnego (po 1 w powiatach: hajnowskim, siemiatyckim i wysokomazowieckim),
- 9 samodzielnych szkół podstawowych, w których znajduje się 8 oddziałów przedszkolnych (po 1 w powiatach: hajnowskim, łomżyńskim i sokólskim oraz po 2 w powiatach: augustowskim, grajewskim i wysokomazowieckim),
- 4 zespoły szkół, w skład których wchodzi: 1 przedszkole, 3 oddziały przedszkolne, 4 szkoły podstawowe, 4 gimnazja (1 w powiecie siemiatyckim oraz 3 w powiecie hajnowskim),

Szkoły zaopatrzone w wodę nie odpowiadającą wymogom rozporządzenia znajdują się w powiecie augustowskim, grajewskim, hajnowskim, łomżyńskim, siemiatyckim, sokólskim i wysokomazowieckim, a obliczony współczynnik określający placówki zaopatrzone w wodę warunkowo dopuszczoną do spożycia na 10 skontrolowanych wynosi odpowiednio 0,29; 0,18; 0,44; 1,43; 0,12; 0,57; 0,13 i 0,54. W porównaniu do 2011r. jest on wyższy tylko w powiatach: augustowskim o 0,29, grajewskim o 0,26 i hajnowskim o 1,15.

Podobnie jak w roku ubiegłym jakość wody kwestionowano głównie ze względu na przekroczenia parametrów fizyko-chemicznych, tj. ze względu na przekroczenia zawartości

żelaza, azotanów, manganu, jonu amonowego jak również ze względu na mętność, barwę i określono jako wodę warunkowo dopuszczoną do użytku na podstawie Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. (Dz. U. Nr 61, poz. 417 z późn. zm.).

W 2012 r. nie badano wody z 1 wodociągu lokalnego w powiecie białostockim zaopatrującego w wodę szkołę podstawową z oddziałem przedszkolnym na wsi, ponieważ wszystkie podejmowane wcześniej działania nie doprowadziły do poprawy jakości wody. W dalszym ciągu dyrekcja szkoły zgodnie z zaleceniem decyzji administracyjnej wydanej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku w 2008 r. zapewniała uczniom i personelowi placówki wodę mineralną.

Kwestionowaną jakość wody w placówkach oświatowo-wychowawczych w poszczególnych powiatach przedstawia **Załącznik nr 17**.

Mając na uwadze poprawę warunków higieniczno-sanitarnych i technicznych w placówkach oświatowo-wychowawczych na terenie województwa podlaskiego organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej wydały ogółem w 2012 roku 334 decyzje administracyjne, w tym 147 nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości i 187 zmieniających treść wydanych decyzji. Ogółem wyegzekwowano wykonanie 169 decyzji, w tym 111 z lat ubiegłych. W związku z tym odnotowano poprawę warunków higienicznych i zdrowotnych w niżej wymienionych placówkach ponieważ:

- przeprowadzono remonty generalne w całym/części budynku w :
 - 1 samodzielnej szkole podstawowej z oddziałem przedszkolnym – w powiecie suwalskim
 - 1 zespole szkół, w skład którego wchodzi: technikum i zasadnicza szkoła zawodowa - w powiecie białostockim,
 - 1 bursie szkolnej – w powiecie suwalskim,
- przeprowadzono remonty bieżące polegające na malowaniu części pomieszczeń placówek i /lub doprowadzeniu do należytego stanu technicznego podłóg w:
 - 10 przedszkolach – po 1 w powiatach: hajnowskim, monieckim i sokólskim, 3 w powiecie siemiatyckim oraz 4 w białostockim,
 - 1 placówce innych form wychowania przedszkolnego – w powiecie monieckim,
 - 44 samodzielnych szkołach podstawowych, w których znajduje się 38 oddziałów przedszkolnych - po 1 w powiatach: kolneńskim, łomżyńskim i sokólskim, 2 w powiecie zambrowskim, 4 w siemiatyckim, 5 w grajewskim, 6 w bielskim, 10 w białostockim oraz 14 w augustowskim,
 - 15 samodzielnych gimnazjach – po 1 w powiatach: augustowskim i siemiatyckim, po 2 w powiatach: bielskim i monieckim, 3 w grajewskim oraz 6 w białostockim,
 - 4 samodzielnych liceach ogólnokształcących – 3 w powiecie białostockim oraz 1 w bielskim,
 - 53 zespołach szkół, w skład których wchodzi: 7 przedszkoli, 1 placówka innych form wychowania przedszkolnego, 31 oddziałów przedszkolnych, 44 szkoły podstawowe, 43 gimnazja, 6 liceów ogólnokształcących, 4 technika, 5 zasadniczych szkół zawodowych i 1 szkoła przysposabiająca do pracy – po 1 w powiatach: kolneńskim, wysokomazowieckim i zambrowskim, 2 w powiecie sokólskim, 3 w monieckim, po 4 w powiatach: grajewskim i suwalskim, 5 w powiecie augustowskim, 6 w hajnowskim, 8 w siemiatyckim i po 9 w powiatach: białostockim i bielskim,
 - 1 internacie zespołu szkół – w powiecie białostockim,
 - 1 internacie liceum ogólnokształcącego - w powiecie białostockim,
 - 1 internacie samodzielnego technikum – w powiecie hajnowskim,
 - 2 warsztatach zespołów szkół - w powiecie białostockim,
 - 1 centrum kształcenia praktycznego – w powiecie bielskim,
 - 2 szkołach wyższych – w powiecie białostockim,
 - 2 domach studenta – w powiecie białostockim,

- przeprowadzono remonty sanitariatów (malowanie pomieszczeń, wymiana urządzeń sanitarnych, wyłożenie ścian glazurą i posadzek terakotą) połączone z modernizacją podnoszącą ich standard w placówkach:
 - 5 przedszkolach – po 2 w powiatach: białostockim i siemiatyckim oraz 1 w powiecie hajnowskim,
 - 1 przedszkolu działającym w ramach zespołu szkół - w powiecie monieckim,
 - 9 samodzielnych szkół podstawowych, w których znajduje się 8 oddziałów przedszkolnych – po 3 w powiatach: suwalskim i zambrowskim, 1 w powiecie białostockim oraz 2 w grajewskim,
 - 3 samodzielnych gimnazjach – 1 w powiecie zambrowskim oraz 2 w powiecie grajewskim,
 - 6 zespołach szkół, w skład których wchodzi: 2 przedszkola, 3 oddziały przedszkolne, 5 szkół podstawowych, 5 gimnazjów, 1 zasadnicza szkoła zawodowa i 1 szkoła przysposabiająca do pracy – po 1 w powiatach: białostockim i suwalskim oraz po 2 w grajewskim i hajnowskim,
 - 1 internacie samodzielnego technikum – w powiecie hajnowskim,
- zainstalowano wentylację mechaniczną w sanitariatach w placówce:
 - 1 internacie zespołu szkół – w powiecie białostockim,
- zapewniono dostęp do ciepłej wody w sanitariatach w następujących placówkach:
 - 1 przedszkolu – w powiecie sokólskim
 - 3 samodzielnych szkół podstawowych, w których znajdują się 2 oddziały przedszkolne – po 1 w powiatach: białostockim, monieckim i sejneńskim,
 - 1 samodzielnym gimnazjum – w powiecie sejneńskim,
 - 1 samodzielnym liceum ogólnokształcącym – w powiecie białostockim,
 - 7 zespołach szkół w skład których wchodzi: 1 przedszkole, 3 oddziały przedszkolne, 5 szkół podstawowych, 4 gimnazja, 2 licea ogólnokształcące, 2 zasadnicze szkoły zawodowe, 2 technika i 1 liceum profilowane – 1 w powiecie kolneńskim, 2 w sokólskim oraz 4 w białostockim,
 - 1 warsztatach szkolnych zespołu szkół – w powiecie sokólskim,
- zwiększono liczbę pomieszczeń sanitarnych w następujących placówkach:
 - 1 samodzielnej szkole podstawowej z oddziałem przedszkolnym – w powiecie suwalskim,
 - 1 szkole podstawowej działającej w ramach zespołu szkół - w powiecie hajnowskim
- dostosowano do wzrostu dzieci urządzenia sanitarne w placówkach:
 - 3 samodzielnych szkół podstawowych, w których znajduje się 3 oddziały przedszkolne – 1 w powiecie grajewskim oraz 2 w bielskim,
 - 1 szkole filialnej z oddziałem przedszkolnym - w powiecie bielskim,
- przeprowadzono termomodernizację budynków w następujących placówkach:
 - 4 przedszkolach – po 1 w powiatach: białostockim i siemiatyckim oraz 2 w powiecie hajnowskim,
 - 7 samodzielnych szkół podstawowych, w których znajduje się 6 oddziałów przedszkolnych – po 1 w powiatach: bielskim, hajnowskim i wysokomazowieckim oraz po 2 w augustowskim i grajewskim,
 - 2 samodzielnych gimnazjach – po 1 w powiatach: grajewskim i wysokomazowieckim,
 - 4 zespołach szkół, w skład których wchodzi: 1 placówka innych form wychowania przedszkolnego, 2 oddziały przedszkolne, 4 szkoły podstawowe i 4 gimnazja – po 1 w powiatach: hajnowskim i wysokomazowieckim oraz 2 w powiecie białostockim,
 - 1 szkole wyższej - w powiecie hajnowskim,
- dokonano wymiany/naprawy dachu w placówkach:
 - 1 przedszkolu – w powiecie białostockim,
 - 4 samodzielnych szkół podstawowych w skład których wchodzi 4 oddziały przedszkolne – po 1 w powiatach: siemiatyckim i suwalskim oraz 2 w powiecie augustowskim,

- 8 zespołach szkół, w skład których wchodzi: 5 oddziałów przedszkolnych, 6 szkół podstawowych, 6 gimnazjów, 1 liceum ogólnokształcące, 1 liceum profilowane, 2 technika, 1 zasadnicza szkoła zawodowa – po 1 w powiatach: bielskim, kolneńskim, siemiatyckim i suwalskim oraz po 2 w augustowskim i białostockim,
- 1 domu studenta – w powiecie białostockim,
- dokonano wymiany bądź bieżących napraw w ogrodzeniu terenu placówki w:
 - 1 przedszkolu – w powiecie suwalskim,
 - 7 samodzielnych szkołach podstawowych, w skład których wchodzi 7 oddziałów przedszkolnych – po 1 w powiatach: monieckim, sokólskim i suwalskim oraz po 2 w augustowskim i białostockim,
 - 3 zespołach szkół, w skład których wchodzi: 2 oddziały przedszkolne, 3 szkoły podstawowe, 3 gimnazja – 2 w powiecie białostockim oraz 1 w suwalskim,
- przeprowadzono remont kapitalny bloku żywienia w placówce:
 - 1 samodzielnej szkole podstawowej z oddziałem przedszkolnym – w powiecie augustowskim,
- przeprowadzono remonty bieżące bloków żywienia w placówkach:
 - 1 samodzielnej szkole podstawowej z oddziałem przedszkolnym – w powiecie bielskim,
 - 2 samodzielnych gimnazjach – po 1 w powiatach: bielskim i monieckim,
 - 4 zespołach szkół, w skład których wchodzi: 1 oddział przedszkolny, 4 szkoły podstawowe, 4 gimnazja, 1 zasadnicza szkoła zawodowa i 1 liceum ogólnokształcące – 1 w powiecie suwalskim i 3 w bielskim,
- oddano do użytku nowo otwarte bloki żywienia zbiorowego typu zamkniętego w placówkach:
 - 2 zespołach szkół, w skład których wchodzi: 1 placówka innych form wychowania przedszkolnego, 1 oddział przedszkolny, 2 szkoły podstawowe i 2 gimnazja – po 1 w powiatach: siemiatyckim i wysokomazowieckim,
 - 1 bursie szkolnej – w powiecie suwalskim,
- oddano do użytku nowo otwarte bloki żywienia oparte na cateringu w placówkach:
 - 10 żłobkach – 10 w pow. białostockim,
 - 4 przedszkolach – po 2 w powiatach: białostockim i suwalskim,
 - 8 placówkach innych form wychowania przedszkolnego – 3 w powiecie białostockim i 5 w suwalskim,
 - 1 samodzielny oddział przedszkolny – w powiecie suwalskim,
 - 2 samodzielnych szkołach podstawowych, w skład których wchodzi 1 oddział przedszkolny – po 1 w powiatach: grajewskim i suwalskim,
 - 2 samodzielnych gimnazjach – w powiecie suwalskim,
- dokonano modernizacji istniejących bloków żywienia w placówkach:
 - 1 samodzielnej szkole podstawowej z oddziałem przedszkolnym – w powiecie augustowskim,
 - 1 zespole szkół, w skład którego wchodzi technikum i zasadnicza szkoła zawodowa – w powiecie suwalskim,
 - 1 bursie szkolnej – w powiecie zambrowskim,
- wymieniono instalację elektryczną w części lub we wszystkich pomieszczeniach w budynkach :
 - 2 samodzielnych szkół podstawowych w skład których wchodzi 1 oddział przedszkolny – 2 w powiecie białostockim,
 - 1 samodzielnego gimnazjum – 1 w powiecie białostockim,
 - 1 samodzielnego liceum ogólnokształcącego – w powiecie białostockim,
 - 4 zespołów szkół, w skład których wchodzi: 1 przedszkole, 2 oddziały przedszkolne, 3 szkoły podstawowe, 3 gimnazja, 1 zasadnicza szkoła zawodowa, 1 technikum – po 1 w powiatach: białostockim i suwalskim oraz 2 w powiecie siemiatyckim,
 - 1 warsztatu szkolnego zespołu szkół – w powiecie białostockim,
 - 1 placówki wychowania pozaszkolnego – w powiecie siemiatyckim,

- wymieniono/odrestaurowano stolarkę okienną i/lub drzwiową w części pomieszczeń w budynkach placówek:
 - 4 przedszkoli – 1 w powiecie siemiatyckim oraz 3 w białostockim,
 - 1 placówce innych form wychowania przedszkolnego – w powiecie monieckim,
 - 6 samodzielnych szkół podstawowych w których znajduje się 5 oddziałów przedszkolnych – po 1 w powiatach: augustowskim, bielskim i łomżyńskim oraz 3 w powiecie białostockim,
 - 1 samodzielnego gimnazjum – w powiecie białostockim,
 - 2 samodzielnych liceów ogólnokształcących - po 1 w powiatach: augustowskim i białostockim,
 - 11 zespołów szkół, w skład których wchodzi: 5 oddziałów przedszkolnych, 5 szkół podstawowych, 5 gimnazjów, 2 licea ogólnokształcące, 1 liceum profilowane, 4 zasadnicze szkoły zawodowe, 1 technikum i 1 szkoła przysposabiająca do pracy – po 1 w powiatach: bielskim, grajewskim, siemiatyckim, wysokomazowieckim, 3 w powiecie białostockim i 4 w suwalskim,
 - 1 internatu zespołu szkół – w powiecie białostockim,
 - 1 warsztatu szkolnego zespołu szkół – w powiecie białostockim,
- oddano do użytku nowo wybudowane sale gimnastyczne z pełnym zapleczem sanitarnym w placówkach:
 - 2 samodzielnych szkołach podstawowych w których znajduje się 1 oddział przedszkolny – po 1 w powiatach: grajewskim i kolneńskim,
 - 1 samodzielnej szkole podstawowej i 1 samodzielnym gimnazjum (1wspólna sala gimnastyczna dla dwóch szkół) – w powiecie siemiatyckim
 - 2 zespołach szkół, w skład których wchodzi 2 oddziały przedszkolne, 2 szkoły podstawowe i 2 gimnazja – po 1 w powiatach: białostockim i kolneńskim,
- oddano do użytku nowo wybudowane hale sportowe z pełnym zapleczem sanitarnym w placówkach:
 - 1 samodzielnej szkole podstawowej z oddziałem przedszkolnym – w powiecie augustowskim,
 - 2 zespołach szkół, w skład których wchodzi 2 licea ogólnokształcące, 1 liceum profilowane, 2 zasadnicze szkoły zawodowe i 1 technikum – po 1 w powiatach: sokólskim i zambrowskim,
- oddano do użytku nowe boiska sportowe w placówkach:
 - 2 samodzielnych szkołach podstawowych w których znajdują się 2 oddziały przedszkolne – w powiecie augustowskim,
 - 1 zespole szkół, w skład którego wchodzi oddział przedszkolny, szkoła podstawowa i gimnazjum – w powiecie suwalskim,
- oddano do użytku nowy kompleks boisk sportowych z projektu „Moje Boisko-Orlik 2012” w placówce:
 - 1 samodzielnej szkole podstawowej w której znajduje się oddział przedszkolny - w powiecie siemiatyckim,
- dokonano adaptacji istniejących pomieszczeń na salę rekreacyjną w budynku:
 - 2 samodzielnych szkół podstawowych w których znajduje się 1 oddział przedszkolny – 2 w powiecie suwalskim,
 - 1 samodzielnego technikum – w powiecie białostockim,
- dokonano modernizacji istniejących sal gimnastycznych/zastępczych i/lub pomieszczeń zaplecza sanitarnego w budynkach:
 - 3 zespołów szkół, w skład których wchodzi: 2 oddziały przedszkolne, 2 szkoły podstawowe, 2 gimnazja, 1 liceum profilowane, 1 technikum i 1 zasadnicza szkoła zawodowa – po 1 w powiatach: bielskim, siemiatyckim i suwalskim,
- dokonano modernizacji istniejących boisk szkolnych w placówkach:
 - 1 zespole szkół, w skład którego wchodzi: 1 oddział przedszkolny, 1 szkoła podstawowa i 1 gimnazjum – w powiecie białostockim,

- doprowadzono do właściwego stanu technicznego nawierzchnię boiska szkolnego w placówkach:
 - 1 zespole szkół, w skład którego wchodzi: 1 oddział przedszkolny, 1 szkoła podstawowa i 1 gimnazjum – w powiecie białostockim,
- przeprowadzono remonty bieżące bloków sportowych w placówkach:
 - 5 samodzielnych szkół podstawowych, w których znajduje się 4 oddziały przedszkolne – po 1 w powiatach: łomżyńskim, monieckim i zambrowskim oraz 2 powiecie sokólskim,
 - 1 samodzielnym liceum ogólnokształcącym – w powiecie białostockim,
 - 1 samodzielnym technikum – w powiecie hajnowskim,
 - 9 zespołów szkół, w skład których wchodzi: 2 przedszkola, 3 oddziały przedszkolne, 7 szkół podstawowych, 7 gimnazjów, 1 liceum ogólnokształcące, 1 liceum profilowane, 2 technika, 3 zasadnicze szkoły zawodowe – po 1 w powiatach: bielskim, grajewskim i sokólskim oraz 6 w powiecie hajnowskim
- naprawiono i odnowiono sprzęt terenowy do gier i zabaw w placówkach:
 - 3 samodzielnych szkół podstawowych, w których znajduje się 3 oddziały przedszkolne – 1 w powiecie suwalskim i 2 w augustowskim,
- wybudowano nowe place zabaw dla dzieci w placówkach:
 - 1 przedszkolu działającym w ramach zespołu szkół – w powiecie hajnowskim,
 - 11 samodzielnych szkółach podstawowych w których znajduje się 9 oddziałów przedszkolnych – po 1 w powiatach: białostockim i siemiatyckim, 3 w powiecie suwalskim oraz 6 w wysokomazowieckim,
 - 5 zespołach szkół, w skład których wchodzi: 2 przedszkola, 2 placówki innych form wychowania przedszkolnego, 4 oddziały przedszkolne, 5 szkół podstawowych, 3 gimnazja – 1 w powiecie białostockim oraz po 2 w powiatach: hajnowskim i wysokomazowieckim,
- doprowadzono do właściwego stanu technicznego plac szkolny (np. ułożono polbruk) w placówce:
 - 1 zespołu szkół, w skład którego wchodzi: oddział przedszkolny, szkoła podstawowa i gimnazjum - w powiecie suwalskim,
- urządzono sanitariat dla uczniów niepełnosprawnych w placówce:
 - 1 zespołu szkół, w skład którego wchodzi oddział przedszkolny, szkoła podstawowa i gimnazjum – 1 w powiecie białostockim,
- zamontowano windę dla uczniów niepełnosprawnych w placówce:
 - 1 samodzielnej szkoły podstawowej – w powiecie białostockim,
- zapewniono w salach lekcyjnych/ pokojach mieszkalnych wentylację grawitacyjną w placówkach:
 - 1 samodzielnej szkole podstawowej z oddziałem przedszkolnym – w powiecie suwalskim
 - 1 zespole szkół, w skład którego wchodzi technikum i liceum profilowane – w powiecie bielskim,
 - 1 internacie zespołu szkół – w powiecie siemiatyckim,
- obudowano kaloryfery w pomieszczeniach przeznaczonych na zbiorowy pobyt dzieci w placówkach:
 - 2 przedszkoli – w powiecie białostockim
 - 2 zespołów szkół, w skład których wchodzi: 1 przedszkole, 2 szkoły podstawowe - w powiecie białostockim ,
- dokonano wymiany stolików i krzeseł na nowe w części sal lekcyjnych w placówkach:
 - 2 przedszkoli – po 1 w powiatach: siemiatyckim i suwalskim,
 - 8 samodzielnych szkół podstawowych, w których znajduje się 6 oddziałów przedszkolnych – po 1 w powiatach: łomżyńskim, monieckim, siemiatyckim i suwalskim oraz 2 w powiecie białostockim,
 - 2 samodzielnych gimnazjach – po 1 w powiatach: białostockim i siemiatyckim,

- 4 zespołach szkół, w skład których wchodzi 3 oddziały przedszkolne, 4 szkoły podstawowe i 3 gimnazja – po 1 w powiatach: siemiatyckim i suwalskim oraz 2 w powiecie białostockim.

Ponadto poprawiono warunki do nauki/opieki w istniejących placówkach oświatowo-wychowawczych podejmując następujące działania:

- przenosząc placówki do budynków dostosowanych do ich potrzeb:
 - 3 zespołów szkół specjalnych, w skład których wchodzi: 2 szkoły podstawowe, 2 gimnazja, 1 zasadnicza szkoła zawodowa i 1 szkoła przysposabiająca do pracy – po 1 w powiatach: augustowskim, białostockim i siemiatyckim,
- rozbudowując bazę dydaktyczną placówek:
 - 4 zespołów szkół, w skład których wchodzi: 1 przedszkole, 1 szkoła podstawowa, 2 gimnazja, 1 liceum ogólnokształcące, 1 liceum profilowane, 1 liceum muzyczne, 2 technika, 2 zasadnicze szkoły zawodowe, 1 szkoła muzyczna II°) – po 1 w powiatach: białostockim, hajnowskim, kolneńskim i wysokomazowieckim,
 - 2 szkół wyższych – 2 w powiecie białostockim,
- zwiększając bazę lokalową placówki przez przejęcie i zaadoptowanie budynku po innym zakładzie:
 - 1 placówki opiekuńczo-wychowawczej z pobytem całodobowym – w powiecie białostockim,
- przygotowując w placówce w ramach projektu unijnego „Kwalifikacje zawodowe kluczem do sukcesu” pracownie do zajęć praktycznych: salę obsługi konsumenta, pracownię gastronomiczną, jednostkę mieszkalną, węzeł sanitarno-higieniczny, pomieszczenie gospodarcze
 - w 1 zespole szkół specjalnych, w skład którego wchodzi: zasadnicza szkoła zawodowa i szkoła przysposabiająca do pracy – w powiecie białostockim.

Podobnie jak w latach ubiegłych w czasie przeprowadzanych kontroli poza bezpieczeństwem i higieną bazy lokalowej oceniano również przestrzeganie zaleceń higienistów przy organizacji procesów nauczania.

Warunki higieny procesów nauczania w szkołach charakteryzują wyniki:

- oceny wyposażenia sal zabaw/lekcyjnych w meble dostosowane do wzrostu wychowanków/uczniów,
- oceny prawidłowości układania tygodniowych rozkładów zajęć.

Tabela nr 2. Ocena warunków higieny procesów nauczania.

Rok	Umeblowanie pomieszczeń do nauki				Tygodniowe rozkłady zajęć			
	Dostosowanie do wzrostu		Meble niedostosowane		Skontrolowano		Niewłaściwe	
	Liczba zbadanych uczniów	Ilość szkół	Liczba uczniów	Ilość szkół	Oddziałów	Ilość szkół	W ilu oddziałach	Ilość szkół
2011	15583	608	72 (0,46%)	7 (1,15%)	2571	680	277 (10,77%)	94 (13,82%)
2012	18460	575	29 (0,16%)	4 (0,70%)	2751	718	153 (5,56%)	50 (6,96%)

Oceny dostosowania mebli do wzrostu uczniów dokonywano w szkołach samodzielnych i wchodzących w skład zespołów szkół. Ogółem przeprowadzono ją w 575 szkołach, w tym:

- w 384 szkołach podstawowych (256 samodzielnych i 128 wchodzących w skład zespołów szkół),
- w 191 gimnazjach (66 samodzielnych i 125 wchodzących w skład zespołów szkół),

Z danych zamieszczonych w powyższej tabeli wynika, że w bieżącym roku sprawozdawczym o 0,45% zmniejszyła się liczba szkół, w których dzieci siedzą w meblach niedostosowanych do wzrostu, a także o 0,3 % zmniejszyła się liczba dzieci siedzących nieprawidłowo.

Należy stwierdzić, że na terenie województwa podlaskiego w dalszym ciągu w 0,7 % ocenianych szkół z mebli niedostosowanych do wzrostu korzystało 0,16 % badanych uczniów.

Ponadto pracownicy PSSE dokonali oceny dostosowania mebli do wzrostu dzieci w 298 przedszkolach, w tym 261 samodzielnych i 37 wchodzących w skład zespołów szkół.

Tabela nr 3. Oceny dostosowania mebli do wzrostu dzieci w przedszkolach

Rok	Umieblowanie sal zabaw w przedszkolach			
	Dostosowanie do wzrostu		Meble niedostosowane	
	Liczba zbadanych dzieci	Ilość przedszkoli	Liczba dzieci	Ilość przedszkoli
2011	5878	267	0	0
2012	8183	298	0	0

W roku sprawozdawczym wszystkie dzieci badane w skontrolowanych przedszkolach siedziały w meblach dostosowanych do wzrostu.

Tygodniowe rozkłady zajęć skontrolowano w 718 szkołach, w tym w:

- 385 szkołach podstawowych (256 samodzielnych i 129 wchodzących w skład zespołów szkół),
- 198 gimnazjach (66 samodzielnych i 132 wchodzących w skład zespołów szkół),
- 56 liceach ogólnokształcących (17 samodzielnych i 39 wchodzących w skład zespołów szkół)
- 79 ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych (10 samodzielnych i 69 wchodzących w skład zespołów szkół),

W porównaniu do 2011 roku stwierdzono zmniejszenie się o 6,86 % liczby szkół, w których oceniono rozkłady zajęć jako niewłaściwe i zmniejszenie się o 5,21 % liczby oddziałów, w których tygodniowe rozkłady oceniono jako nieprawidłowe. Należy jednak zaznaczyć, że w roku sprawozdawczym zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektoratu Sanitarnego w Warszawie zmieniły się kryteria oceny tygodniowych rozkładów zajęć. Dyskwalifikowano tylko rozkłady zajęć w których stwierdzano, że:

- zajęcia nie rozpoczynają się o stałej porze,
- różnica liczby godzin lekcyjnych pomiędzy poszczególnymi dniami tygodnia jest większa od 1 godziny

Z przedstawionych w tabeli danych liczbowych wynika, że w roku sprawozdawczym w 6,96 % badanych szkół tygodniowe rozkłady zajęć nie spełniały powyższych kryteriów.

Dożywianie uczniów. Ze względu na długi okres pobytu dzieci w szkole, często wydłużony o czas dojazdu, spożywanie posiłku w szkole staje się koniecznością. Dane liczbowe zebrane w 2012 roku na temat korzystania uczniów z różnych form dożywiania prowadzonego przez szkoły podstawowe (samodzielne i wchodzące w skład zespołów szkół) oraz gimnazjalne (samodzielne oraz wchodzące w skład zespołów szkół) przedstawiają tabela nr 4 i 5.

Tabela nr 4. Dożywianie uczniów szkół podstawowych (łącznie z dziećmi z oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych) i gimnazjalnych.

Rok	Liczba uczniów w szkołach	Dożywianie							
		Wydawanie ciepłych posiłków				Organizowanie II śniadań		Podawanie napoju	
		Liczba placówek	Liczba uczniów korzystających ogółem	W tym:		Liczba placówek	Liczba korzystających	Liczba placówek	Liczba korzystających
Liczba uczniów korzystających z posiłków dwudaniowych	Liczba uczniów korzystających z posiłków jednodaniowych								
2011	113406	494	48123 (42,43%)	39338 (34,69%)	8785 (7,75%)	81	3566 (3,14%)	251	32645 (28,79%)
2012	106591	500	47192 (44,27%)	38078 (35,72%)	9114 (8,55%)	69	2166 (2,03%)	257	35609 (33,41%)

Porównując dane liczbowe przedstawione w tabeli zauważa się, że w roku sprawozdawczym zwiększyła się liczba uczniów korzystających z ciepłych posiłków i napoju a zmniejszyła się liczba korzystających z drugich śniadań organizowanych przez szkoły. I tak obserwuje się:

- wzrost liczby korzystających:
 - z posiłków dwudaniowych o 1,03 %
 - z posiłków jednodaniowych o 0,8 %
 - z napoju o 4,62%
- spadek liczby korzystających:
 - z drugich śniadań organizowanych przez szkoły o 1,11%

Przedstawione dane jednoznacznie świadczą o tym, że w dalszym ciągu w szkołach najczęstszą formą dożywiania jest:

- podawanie posiłku dwudaniowego
- podawanie napoju

Tabela nr 5. Korzystanie uczniów z ciepłych posiłków w szkołach podstawowych i gimnazjalnych na terenie województwa podlaskiego w latach 2011 – 2012

		Augustów	Białystok	Bielsk Podlaski	Grajewo	Hajnówka	Kolno	Łomża	Mońki	Sejny	Siemiatycze	Sokółka	Suwałki	Wysokie Mazowieckie	Zambrów	Razem:
Liczba uczniów w skontrolowanych szkołach ogółem	2011	6198	38367	4780	6318	3458	4451	10605	3980	2072	4493	6428	11432	6316	4508	113406
	2012	6203	36322	4802	6262	3332	4341	8424	3812	1834	4237	6181	10272	6104	4465	106591
Liczba uczniów korzystających z dożywiania w szkołach	2011	1711	17940	2771	2413	2351	1925	2525	1914	740	2981	4621	3513	1554	1164	48123
	2012	1564	16994	2959	2453	2127	1785	3656	1918	629	2816	4094	3127	1816	1254	47192
Współczynnik uczniów dożywianych na 100 uczących się w szkołach	2011	27,61	46,76	57,97	38,19	67,99	43,25	23,81	48,09	35,71	66,35	71,89	30,73	24,60	25,82	42,43
	2012	25,21	46,79	61,62	39,17	63,84	41,12	43,4	50,31	34,3	66,46	66,24	30,44	29,75	28,09	44,27

Na podstawie analizy danych liczbowych z tabeli nr 5 należy stwierdzić, że w porównaniu do roku 2011 odnotowano wzrost współczynnika korzystających z ciepłych posiłków na 100 uczących się w szkołach o 1,84. W dalszym ciągu najwyższy współczynnik odnotowano w szkołach w powiecie siemiatyckim, sokólskim, hajnowskim, bielskim, i monieckim. Najniższy współczynnik odnotowano w powiecie augustowskim, zambrowskim i wysokomazowieckim.

Częstość korzystania uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych z ciepłych posiłków w poszczególnych powiatach przedstawia **Załącznik nr 18**.

Nadzór nad szkołami wyższymi w roku 2012.

W 2012 roku w ewidencji wyższych uczelni poszczególnych PSSE zaszły następujące zmiany:

- z ewidencji PSSE w Suwałkach wykreślono Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny Politechniki Białostockiej w Suwałkach ul. Sejneńska 30.

W związku z tym na koniec roku sprawozdawczego ewidencja szkół wyższych w poszczególnych PSSE przedstawiała się następująco:

- PSSE w Białymstoku- 14 szkół wyższych i 10 domów studenta,
- PSSE w Hajnówce -1 szkoła wyższa,
- PSSE w Łomży – 3 szkoły wyższe i 1 dom studenta,
- PSSE w Suwałkach – 2 szkoły wyższe i 1 dom studenta.

Pracownicy PSSE skontrolowali 57 obiektów należących do 20 szkół przeprowadzając 21 kontroli oraz 12 obiektów należących do 12 domów studenta przeprowadzając 7 kontroli. Kontrole uczelni, które posiadają laboratoria przeprowadzono wspólnie z pracownikami pionu higieny pracy.

W czasie kontroli wyższych uczelni zgodnie z wytycznymi zawartymi w załącznikach do obowiązującej procedury kontroli pracownicy Powiatowych Stacji Sanitarno - Epidemiologicznych dokonywali:

- oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego obiektów dydaktycznych oraz bloków i terenów sportowych,
- oceny warunków zaplecza do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego,
- oceny stanu technicznego umeblowania,
- oceny przestrzegania przepisów z zakresu bhp,
- oceny przestrzegania przepisów w zakresie stosowania i przechowywania substancji i preparatów chemicznych (wiodący w realizacji zagadnienia był Oddział Higieny Pracy).

Wydano 7 decyzji administracyjnych, w tym:

- 2 na poprawę warunków sanitarno-technicznych w domach studenta – w powiecie białostockim
- 2 na poprawę warunków środowiska pracy – w powiecie białostockim
- 3 decyzje prolongujące terminy wykonania nakazów – w powiecie białostockim.

W czasie kontroli zebrano także informacje o zmianach jakie zaszły w 3 szkołach wyższych, w tym w 1 placówce publicznej i 2 niepublicznych. Odnotowano następujące zmiany:

- rozbudowano budynek Wyższej Szkoły Medycznej w Białymstoku - dobudowano piątą kondygnację
- oddano do użytku nowo wybudowane obiekty Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku
 - budynek Centrum Dydaktyczno-Naukowe Wydziału Nauk o Zdrowiu
 - budynek Euroregionalne Centrum Farmacji
- ze względu na brak naboru Wyższa Szkoła Suwalsko-Mazurska działała tylko w jednym obiekcie, ponieważ zrezygnowała z budynku w którym mieściła się pracownia komputerowa.

Infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego na poszczególnych uczelniach przedstawia się następująco:

Uczelnie państwowe

W roku sprawozdawczym pięć uczelni państwowych posiadało infrastrukturę do prowadzenia wychowania fizycznego.

Trzy niżej wymienione dysponowały własnymi zespołami sportowymi składającymi się z jednej lub więcej sal sportowych i pomieszczeń pomocniczych: przebieralni, natryskowni, ustępów, przechowalni sprzętu sportowego, gabinetu wychowania fizycznego oraz posiadały własne siłownie, sale do aerobiku tj.

- Politechnika Białostocka
- Uniwersytet w Białymstoku,
- Uniwersytet Medyczny w Białymstoku.

Natomiast Zamiejscowy Wydział Zarządzania Środowiskiem Politechniki Białostockiej w Hajnówce posiada tylko zastępczą salę gimnastyczną, ale ze względu na rodzaj

prowadzonych zajęć studenci korzystają z sali do zajęć judo i siłowni znajdującej się w Klubie Sportowym „Żubr” zlokalizowanym w odległości około 100 m od budynków uczelni oraz basenu miejskiego.

Studenci Wyższej Szkoły Zawodowej w Suwałkach korzystają z własnej pracowni dydaktyczno – sportowej, w której znajdują się jacuzzi i sauna oraz korzystają z sali gimnastycznej i basenu OSiR.

Pozostałe szkoły wyższe państwowe (3 szkoły) nie posiadają infrastruktury do prowadzenia wychowania fizycznego i studenci korzystają z bloków sportowych innych szkół wyższych, szkół podstawowych, z bloku sportowego zespołu szkół, z hali sportowej Ośrodka Sportu i Rekreacji, z siłowni oraz uczęszczają na basen.

Uczelnie niepaństwowe

Także trzy niżej wymienione szkoły wyższe niepaństwowe posiadają własne zespoły sportowe z pełnym zapleczem sanitarnym, są to:

- Wyższa Szkoła Wychowania Fizycznego i Turystyki w Białymstoku
- Niepaństwowa Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Białymstoku
- Wyższa Szkoła Agrobiznesu w Łomży.

Pozostałe uczelnie nie posiadają warunków do prowadzenia wychowania fizycznego i korzystają z bloków sportowych zakładów nauczania i wychowania.

Stan sanitarno-techniczny uczelni wyższych i domów studenta w woj. podlaskim ulega systematycznej poprawie.

Nadzór nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami.

W roku sprawozdawczym pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej skontrolowali 127 szkół posiadających substancje chemiczne i ich mieszaniny, w tym:

- 29 samodzielnych gimnazjów
- 10 samodzielnych liceów ogólnokształcących
- 1 samodzielną szkołę policealną
- 87 zespołów szkół, w tym 1 specjalny.

W czasie kontroli ustalono, że część szkół przekazało posiadane odczynniki chemiczne w całości do utylizacji. W związku z tym z „ewidencji szkół posiadających substancje chemiczne i ich mieszaniny” wykreślono następujące szkoły:

- 1 samodzielne gimnazjum - w powiecie monieckim,
- 6 zespołów szkół – po1 w powiatach: białostockim, łomżyńskim i siemiatyckim oraz 3 w powiecie augustowskim.

Wyżej wymieniony zespół szkół w powiecie siemiatyckim planuje zakup nowego zestawu odczynników chemicznych.

Natomiast dwa zespoły szkół w powiecie augustowskim, które także przekazały do utylizacji w całości posiadane przeterminowane odczynniki chemiczne zakupiło nowe zestawy substancji chemicznych. Także 1 zespół szkół w powiecie białostockim, który w ubiegłym roku nie znajdował się w ewidencji placówek posiadających substancje chemiczne i ich mieszaniny, zakupił odczynniki chemiczne.

Ponadto w roku sprawozdawczym w związku ze zmianą stopnia organizacyjnego szkół w posiadanej ewidencji wprowadzono następujące zmiany. W wykazie placówek

- dopisano:
 - 8 zespołów szkół, w skład których weszły gimnazja wykazywane poprzednio jako samodzielne posiadające substancje chemiczne i ich mieszaniny – po 1 w powiatach: białostockim, hajnowskim, suwalskim i wysokomazowieckim oraz po 2 w powiatach: grajewskim i sokólskim
- wykreślono:
 - 8 samodzielnych gimnazjów - po 1 w powiatach: białostockim, hajnowskim, suwalskim i wysokomazowieckim oraz po 2 w powiatach: grajewskim i sokólskim

W dalszym ciągu w czasie przeprowadzonych kontroli stwierdzano, że szkoły sukcesywnie w miarę posiadanych środków przekazują przeterminowane substancje chemiczne i ich mieszaniny do utylizacji wyspecjalizowanym firmom. W przypadku braku dostatecznych środków finansowych na utylizację posiadane odczynniki chemiczne przeterminowane są ewidencjonowane i odpowiednio zabezpieczone. Przechowuje się je w oddzielnych szafach i nie są wykorzystywane na zajęciach dydaktycznych.

Z uzyskanych informacji wynika, że szkoły sukcesywnie dokupują nowe zestawy odczynników chemicznych do celów dydaktycznych lub otrzymują je w związku z uczestnictwem w projekcie pt. „Archimedes” pilotowanym przez Augustowskie Centrum Edukacyjne, który ma na celu rozwijanie umiejętności uczniów w zakresie kluczowych kompetencji nauk matematyczno-przyrodniczych.

W roku sprawozdawczym wydano 1 decyzję administracyjną nakazującą sporządzenie aktualnego spisu posiadanych substancji i preparatów chemicznych oraz usunięcie odczynników chemicznych oznakowanych niezgodnie z przepisami w zespole szkół w powiecie augustowskim. We wszystkich skontrolowanych szkołach osoby pracujące z niebezpiecznymi substancjami chemicznymi i ich mieszaninami zapoznały się z kartami charakterystyki. W magazynkach i pracowniach chemicznych, w których znajdują się substancje i mieszaniny niebezpieczne, wywieszono odpowiednie instrukcje bhp. Uczniom i pracownikom zapewniono wszystkie wymagane środki do udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku.

Ocena infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach na terenie woj. podlaskiego.

Warunki do prowadzenia wychowania fizycznego w szkołach ulegają systematycznej poprawie. W 2012 roku oddano do użytku:

- 5 nowo wybudowanych sal gimnastycznych z pełnym zapleczem sanitarnym w placówkach:
 - 2 samodzielnych szkołach podstawowych, w których znajduje się 1 oddział przedszkolny – po 1 w powiatach: grajewskim i kolneńskim,
 - 1 samodzielnej szkole podstawowej i 1 samodzielnym gimnazjum (1wspólna sala gimnastyczna dla dwóch szkół) – w powiecie siemiatyckim
 - 2 zespołach szkół, w skład których wchodzi 2 oddziały przedszkolne, 2 szkoły podstawowe i 2 gimnazja – po 1 w powiatach: białostockim i kolneńskim,
- 3 nowo wybudowane hale sportowe z pełnym zapleczem sanitarnym w placówkach:
 - 1 samodzielnej szkole podstawowej z oddziałem przedszkolnym – w powiecie augustowskim,
 - 2 zespołach szkół, w skład których wchodzi 2 licea ogólnokształcące, 1 liceum profilowane, 2 zasadnicze szkoły zawodowe i 1 technikum – po 1 w powiatach: sokólskim i zambrowskim,
- 3 nowe boiska sportowe przy szkołach:
 - 2 samodzielnych szkołach podstawowych w których znajdują się 2 oddziały przedszkolne – w powiecie augustowskim,
 - 1 zespole szkół, w skład którego wchodzi oddział przedszkolny, szkoła podstawowa i gimnazjum – w powiecie suwalskim,
- 1 nowy kompleks boisk sportowych z projektu „Moje Boisko-Orlik 2012” w placówce:
 - 1 samodzielnej szkole podstawowej w której znajduje się oddział przedszkolny - w powiecie siemiatyckim,
- 1 siłownię w placówce:
 - 1 zespole szkół, w skład którego wchodzi: oddział przedszkolny, szkoła podstawowa i gimnazjum – w powiecie suwalskim.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2012

Ponadto dokonano:

- adaptacji istniejących pomieszczeń na salę rekreacyjną w budynkach:
 - 2 samodzielnych szkół podstawowych w których znajduje się 1 oddział przedszkolny – 2 w powiecie suwalskim,
 - 1 samodzielny technikum – w powiecie białostockim,
- modernizacji istniejących sal gimnastycznych/zastępczych i/lub pomieszczeń zaplecza sanitarnego w budynkach:
 - 3 zespołów szkół, w skład których wchodzi: 2 oddziały przedszkolne, 2 szkoły podstawowe, 2 gimnazja, 1 liceum profilowane, 1 technikum i 1 zasadnicza szkoła zawodowa – po 1 w powiatach: bielskim, siemiatyckim i suwalskim,
- modernizacji istniejących boisk szkolnych w placówce:
 - 1 zespole szkół, w skład którego wchodzi: 1 oddział przedszkolny, 1 szkoła podstawowa i 1 gimnazjum – w powiecie białostockim,

Także doprowadzono do właściwego stanu technicznego nawierzchnię boiska szkolnego w jednej placówce:

- 1 zespole szkół, w skład którego wchodzi: 1 oddział przedszkolny, 1 szkoła podstawowa i 1 gimnazjum – w powiecie białostockim,

Przeprowadzono remonty bieżące bloków sportowych polegające na malowaniu części pomieszczeń i/lub doprowadzeniu do należytego stanu technicznego podłóg w następujących placówkach:

- 5 samodzielnych szkołach podstawowych, w których znajduje się 4 oddziały przedszkolne – po 1 w powiatach: łomżyńskim, monieckim i zambrowskim oraz 2 powiecie sokólskim,
- 1 samodzielnym liceum ogólnokształcącym – w powiecie białostockim,
- 1 samodzielnym technikum – w powiecie hajnowskim,
- 9 zespołach szkół, w skład których wchodzi: 2 przedszkola, 3 oddziały przedszkolne, 7 szkół podstawowych, 7 gimnazjów, 1 liceum ogólnokształcące, 1 liceum profilowane, 2 technika, 3 zasadnicze szkoły zawodowe – po 1 w powiatach: bielskim, grajewskim i sokólskim oraz 6 w powiecie hajnowskim.

Ponadto w celu dalszej poprawy warunków do prowadzenia wychowania fizycznego rozpoczęto budowę sali gimnastycznej z pełnym zapleczem sanitarnym w :

- 1 zespole szkół, w skład którego wchodzi liceum ogólnokształcące, technikum, zasadnicza szkoła zawodowa i ogólnokształcąca szkoła sztuk pięknych – w powiecie wysokomazowieckim.

Tabela nr 6. Infrastruktura do prowadzenia wychowania fizycznego w placówkach szkolnych województwa podlaskiego w latach 2011-2012

Rok	Liczba placówek		liczba placówek posiadających										liczba placówek nie posiadających warunków do prowadzenia wychowania fizycznego
	w ewidencji	skontrolowanych	tylko			salę(e) gimnastyczną(e) z boiskiem	salę(e) zastępczą(e)/rekreacyjną(e) z boiskiem	salę(e) gimnastyczną(e) i salę(e) zastępczą(e) /rekreacyjną(e)		szkolny zespół sportowy			
			salę(e) gimnastyczną(e)	salę(e) zastępczą(e)/rekreacyjną(e)	boisko(a) szkolne			z boiskiem	bez boiska	z boiskiem	bez boiska		
2011	636	635	11 1,73%	22 3,46%	90 14,17%	29 4,57%	144 22,68%	17 2,68%	1 0,16%	259 40,79%	21 3,31%	41 6,46%	
2012	619	588	11 1,87%	17 2,89%	81 13,78%	29 4,93%	117 19,9%	14 2,38%	1 0,17%	254 43,20%	22 3,74%	42 7,14%	

Z przedstawionych danych wynika, że w porównaniu do ubiegłego roku zaszły następujące zmiany:

- o 0,14 % wzrosła liczba szkół posiadających tylko sale gimnastyczne,
- o 0,36% wzrosła liczba szkół posiadających salę gimnastyczną z boiskiem,
- o 0,01% wzrosła liczba szkół posiadających zarówno salę gimnastyczną i salę zastępczą, ale bez boiska,
- o 2,41 % wzrosła liczba szkół posiadających szkolny zespół sportowy z boiskiem,
- o 0,43 % wzrosła liczba szkół posiadających szkolny zespół sportowy bez boiska,
- o 0,68 wzrosła liczba szkół nie posiadających warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego,
- o 0,57 % zmniejszyła się liczba szkół posiadających tylko salę zastępczą/rekreacyjną,
- o 0,39 % zmniejszyła się liczba szkół posiadających tylko boisko sportowe,
- o 2,78 % zmniejszyła się liczba szkół posiadających salę zastępczą /rekreacyjną z boiskiem,
- o 0,3% zmniejszyła się liczba szkół posiadających zarówno salę gimnastyczną, salę zastępczą i boisko,

W związku z powyższym dokonana w czasie przeprowadzanych kontroli ocena warunków do prowadzenia wychowania fizycznego w skontrolowanych szkołach przedstawia się następująco:

- o 2,27% zwiększyła się liczba szkół, w których warunki do prowadzenia wychowania fizycznego oceniono jako wystarczające,
- o 2,95% zmniejszyła się liczba szkół, w których warunki do prowadzenia wychowania fizycznego oceniono jako niewystarczające,
- o 0,68% zwiększyła się liczba placówek, w których stwierdzono brak warunków do prowadzenia wychowania fizycznego.

Z informacji zebranych w czasie kontroli wynika, że szkoły w których stwierdzono brak warunków lub niewystarczające warunki do prowadzenia wychowania fizycznego korzystają z infrastruktury poza placówką lub ćwiczą na korytarzach. Z sal gimnastycznych lub hal sportowych w innych szkołach, klubach sportowych lub ośrodkach sportu i rekreacji korzystało 59 szkół, z siłowni/fitness klubu/innej placówki specjalistycznej 39 szkół, z basenu 164 szkoły i z boisk/stadionów sportowych 55 szkół.

Wnioski:

1. Warunki zdrowotne w placówkach oświatowo-wychowawczych na terenie województwa podlaskiego ulegają systematycznej poprawie. Jednak w dalszym ciągu istnieją placówki zlokalizowane w obiektach nie w pełni spełniających warunki do ich prawidłowego funkcjonowania.
2. Z punktu widzenia higieny osoby odpowiedzialne za kształtowanie środowiska szkolnego powinny stworzyć warunki do prawidłowego rozwoju psychofizycznego ucznia. Jednak w dalszym ciągu stwierdza się, że przy ustalaniu tygodniowych rozkładów zajęć często nie uwzględnia się zasad higieny pracy umysłowej ucznia, a przy usadzaniu dzieci w ławkach szkolnych zasad ergonomii.
3. Posiłek w szkole stanowi niezbędny element racjonalnego żywienia warunkujący prawidłowy rozwój dziecka, jego dobre samopoczucie i zdolność do pracy. Dlatego konieczne jest kontynuowanie działań zmierzających do zapewnienia przynajmniej jednego posiłku w szkole jak największej liczbie uczniów.

VIII. DZIAŁANIA PODEJMOWANE W RAMACH PROMOCJI ZDROWIA CELEM ZMNIEJSZENIA SKUTKÓW ZAGROŻEŃ DLA ZDROWIA MIESZKAŃCÓW WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W 2012r.

Nieustający rozwój cywilizacyjny oraz postępujące uprzemysłowienie i urbanizacja niosą za sobą negatywne skutki zdrowotne dla uczestniczących w nich społeczeństw. Proces umożliwiający jednostkom i grupom społecznym zwiększenie kontroli nad

uwarunkowaniami zdrowia w celu poprawy ich stanu zdrowia oraz sprzyjający rozwijaniu zdrowego stylu życia, a także kształtowaniu innych środowiskowych i osobniczych czynników prowadzących do zdrowia nazwano promocją zdrowia.

Głównym zadaniem promocji zdrowia jest reprezentowanie strategii mediacyjnej pomiędzy ludźmi a ich środowiskiem w celu umożliwienia zarówno wyboru osobniczego, jak i odpowiedzialności społecznej za zdrowie obecnie i w przyszłości. Ma ona obejmować wszystkich ludzi i dotyczyć ich codziennego życia oraz publicznego udziału w określaniu problemów, podejmowaniu decyzji dotyczących poprawy lub zmiany czynników warunkujących zdrowie.

Misja promocji zdrowia realizowana jest poprzez programy prozdrowotne (w placówkach oświatowych, podmiotach leczniczych i środowisku pracy), akcje i kampanie informacyjno-edukacyjne kierowane do konkretnych grup odbiorców (np. studentów, kobiet) i/lub ogółu społeczeństwa, szkolenia tematyczne, a także imprezy plenerowe, ekspozycje form wizualnych i informacje upowszechniane za pośrednictwem mediów lokalnych.

Wszelkie inicjatywy w zakresie promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej podejmowane przez Państwową Inspekcję Sanitarną wynikają ze zdiagnozowanych problemów zdrowotnych w skali globalnej, krajowej lub lokalnej. Kierunki działań profilaktycznych wytycza zatem Światowa Organizacja Zdrowia, Ministerstwo Zdrowia, Główny Inspektorat Sanitarny oraz sytuacja epidemiologiczna w województwie i poszczególnych jego powiatach.

Tabela 1. Zakres tematyczny działań promujących zdrowie podejmowanych przez PIS woj. podlaskiego w 2012 roku

Rodzaj i zakres oddziaływań	Sposób realizacji	Zasięg
Profilaktyka palenia tytoniu i chorób odtytoniowych	PROGRAM OGRANICZANIA ZDROWOTNYCH NASTĘPSTW PALENIA TYTONIU	
	PROGRAMY PROFILAKTYCZNE	
	Realizowane w placówkach oświatowych: a) Program przedszkolnej edukacji antytytoniowej „Czyste powietrze wokół nas” b) Program edukacji antytytoniowej dla uczniów klas I-III szkół podstawowych „Nie pal przy mnie, proszę” c) Program profilaktyki palenia tytoniu dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej i gimnazjum „Znajdź właściwe rozwiązanie”	ogólnopolski
	AKCJE I KAMPANIE SPOŁECZNE	
	Światowy Dzień bez Tytoniu	ogólnopolski
	Światowy Dzień Rzucania Palenia	
	DZIAŁANIA SŁUŻĄCE UPOWSZECHNIANIU INFORMACJI O OBOWIĄZUJĄCYCH REGULACJACH PRAWNYCH W ZAKRESIE MIEJSC WOLNYCH OD DYMU TYTONIOWEGO ORAZ EGZEKWOWANIU ZAPISÓW USTAWY z dnia 8 kwietnia 2010r o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych	
	Projekt „Odświeżamy nasze miasta. TOB3CIT (Tobacco Free Cities)”	ogólnopolski
	Nadzór nad przestrzeganiem art.4 ustawy z 9 listopada 1995 roku o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych	ogólnopolski

KRAJOWY PROGRAM ZWALCZANIA AIDS I ZAPOBIEGANIA ZAKAŻENIOM HIV		
Profilaktyka HIV/AIDS	Kampania społeczna „Fair Play” oraz „Zrób test na HIV!”	ogólnopolski
	Światowy Dzień Pamięci o Zmarłych na AIDS	
	Światowy Dzień Walki z AIDS	
	Konkurs na tekst i wykonanie piosenki o HIV/AIDS ph „MAT – wygrywa Miłość Akceptacja Tolerancja”	wojewódzki
	Wojewódzka Olimpiada Wiedzy o HIV/AIDS	wojewódzki
	Powiatowa Olimpiada Wiedzy o HIV/AIDS	lokalny
Profilaktyka innych chorób zakaźnych	STOP! HCV	lokalny
	Profilaktyka grypy sezonowej oraz powikłań pogrypowych	wojewódzki
	Profilaktyka chorób wywołanych przez meningokoki w tym programy: „Nie! Dla Meningokoków” , „Pierwszy dzwonek”	lokalny
	Światowy Dzień Zdrowia ph. „Starzenie się i zdrowie(ang. Ageing and Health).”	ogólnopolski
	Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach	lokalny
Profilaktyka chorób odkleszczowych (KZM, borelioza)	Program zapobiegania chorobom przenoszonym przez kleszcze na człowieka pn. „Kleszcz mały czy duży – nic dobrego nie wróży”	lokalny
Profilaktyka nadwagi i otyłości	Program edukacyjny promujący zdrowe odżywianie się i aktywność fizyczną pn. „Trzymaj Formę!”	ogólnopolski
	Festyn „Chodzę, biegam więc jestem”	lokalny
NARODOWY PROGRAM ZWALCZANIA CHOROÓB NOWOTWOROWYCH		
Profilaktyka chorób nowotworowych	Program profilaktyki nowotworów piersi „Różowa Wstążeczka”	lokalny
	Skutki zdrowotne wynikające z ekspozycji na nadmierne promieniowanie ultrafioletowe	lokalny
	Miesiąc Walki z Rakiem	lokalny
Profilaktyka próchnicy zębów i chorób przyzębia	Program edukacyjny „Radosny Uśmiech - Radosna Przyszłość”	lokalny
Profilaktyka wad wrodzonych u dzieci	Program Pierwotnej Profilaktyki Wad Cewy Nerwowej	lokalny
Profilaktyka schorzeń układu oddechowego	Program edukacyjny „Wolność Oddechu – Zapobiegaj Astmie”	lokalny
Profilaktyka schorzeń przewodu pokarmowego	Profilaktyka zakażeń pokarmowych i zatruc grzybami	lokalny
Profilaktyka uzależnień	STOP dopalaczom	wojewódzki
	Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych w ramach	ogólnopolski

	Szwajcarsko – Polskiego Programu Współpracy. – „Zachowania zdrowotne kobiet w ciąży”	
	Profialktyka zatruc alkoholom metylowym	lokalny
Promocja zdrowia psychicznego	„Stres pod kontrolą”	lokalny
Promocja higieny osobistej i otoczenia	Program „Dbam o swoje zdrowie”	lokalny
	Program „Powiedz nie trądzikowi”	lokalny
	Higiena Osobista Warunkiem Zdrowia – „Mamo, Tato kąp mnie śmiało, żeby nie śmierdziało ciało”	lokalny
Promocja bezpiecznych zachowań	Letnia Szkoła Bezpieczeństwa 2012	wojewódzki
	Zimowa Szkoła Bezpieczeństwa 2012	wojewódzki
Promocja wychowania zdrowotnego	Program edukacyjny „Moje dziecko idzie do szkoły”	wojewódzki
Popularyzacja wiedzy o zdrowiu	Program „Edukacja prozdrowotna w oczach dziecka”	lokalny

1. PROFILAKTYKA PALENIA TYTONIU I CHOROÓB ODTYTONIOWYCH

Działania podejmowane przez Państwową Inspekcję Sanitarną woj. podlaskiego realizowane były w oparciu o zapisy Krajowego Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu na lata 2010 – 2013 i miały na celu:

- a) zmianę klimatu społecznego i zachowań w stosunku do palenia tytoniu poprzez wielopłaszczyznowe populacyjne działania informacyjno-edukacyjne,
- b) zapobieganie paleniu tytoniu przez dzieci i młodzież poprzez realizację programów propagujących modę na niepalenie,
- c) upowszechnianie programów edukacyjnych i interwencyjnych w zakładach pracy i placówkach użyteczności publicznej oraz nadzór nad przestrzeganiem przepisów ustawy antytytoniowej.

Antytytoniowe inicjatywy skierowane były do różnorodnych grup odbiorców, co służyło zwiększaniu zasięgu prozdrowotnych oddziaływań:

- dzieci w wieku przedszkolnym i ich rodziców,
- uczniów szkół podstawowych ich rodziców i nauczycieli,
- młodzieży szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych,
- studentów,
- pacjentów zakładów ochrony zdrowia,
- ogółu społeczeństwa

STRATEGIE I METODY REALIZACJI PODEJMOWANYCH DZIAŁAŃ

- a) Zadania programowe kierowane do dzieci w wieku przedszkolnym i ich rodziców realizowane były na bazie przedszkoli poprzez uczestnictwo w programie pn. „Czyste powietrze wokół nas”, którego głównym celem jest ochrona dzieci przed narażeniem na bierną inhalację dymu tytoniowego. Realizacja zadań programowych zakładała ścisłą współpracę i współdziałanie wychowawców, rodziców i dzieci. W programie uczestniczyło 7206 dzieci 3-4-5-6-letnich ze 168 placówek (przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych) i 6375 rodziców.

b) Edukacja młodzieży szkół podstawowych realizowana była w ramach programu „Nie pal przy mnie proszę” (uczniowie klas I-III) i „Znajdź właściwe rozwiązanie” (klas IV-VI). W programie „Nie pal przy mnie proszę” uczestniczyło 9382 uczniów ze 129 szkół podstawowych woj. podlaskiego oraz 4247 rodziców. W programie dla starszych uczniów szkół podstawowych i gimnazjów „Znajdź właściwe rozwiązanie” uczestniczyło 15521 uczniów z 176 placówek oraz 5060 rodziców.

- c) Działaniami edukacyjnymi objęto dzieci, młodzież i inne grupy osób odpoczywających w okresie ferii zimowych i latem na terenie województwa podlaskiego w ramach interwencji nieprogramowych pn. „Letnia i Zimowa Szkoła Bezpieczeństwa”. Interwencjami objęto 16059 uczestników.
- d) W ramach Światowego Dnia bez Tytoniu działania dot. szkodliwości biernego palenia kierowano głównie do rodziców i opiekunów dzieci. Organizowano akcje informacyjno-edukacyjne, przemarsze, happeningi, imprezy prozdrowotne, konkursy z nagrodami, rozdawnictwo materiałów oświatowo-zdrowotnych i gadżetów, ekspozycje plakatów, punkty informacyjne. Podejmowane inicjatywy realizowane były we współpracy z władzami lokalnymi, instytucjami zdrowia publicznego, placówkami oświatowymi, mediami lokalnymi.
- e) W ramach „Światowego Dnia bez Tytoniu” pracownicy Oddziału Promocji Zdrowia WSSE w Białymstoku na prośbę Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego przeprowadzili działania kierowane do pracowników Urzędu Wojewódzkiego. Przeprowadzono m.in badania profilaktyczne, pomiar wagi i składu ciała, określano BMI, dokonywano pomiaru ciśnienia tętniczego a także konkursy z nagrodami. Najważniejszym elementem akcji był przemarsz przedszkolaków ubranych w koszulki z zakazem palenia tytoniu, niosących transparenty antynikotynowe ulicami Białegostoku. Dzieci w asyście funkcjonariuszy Podlaskiej Policji ukończyły swój przemarsz przed Podlaskim Urzędem Wojewódzkim gdzie oczekiwał na nich Wojewoda Podlaski, który otrzymał petycję o tworzeniu jak największej ilości stref bezdymnych. W kampanii wzięło udział ok. 300 pracowników Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego.
- Do ogółu społeczeństwa docierano głównie poprzez ogólnokrajowe akcje prozdrowotne: „Światowy Dzień Rzucania Palenia”. Ogółem w działaniach interwencyjnych w województwie zaangażowały się 944 podmioty oraz ok 130 tysięcy mieszkańców województwa podlaskiego.
- f) W ramach „Światowego Dnia Rzucania Palenia” WSSE w Białymstoku zorganizowała akcję prozdrowotną na Dworcu Kolejowym w Białymstoku oraz szynobusie Podlaskiego Zakładu Przewozów Regionalnych na trasie Białystok – Szepietowo – Białystok. Działania kierowano do podróżnych przebywających na dworcu kolejowym oraz podróżujących szynobusem. Kampanię na dworcu zainicjowała konferencja prasowa. Prowadzono działania edukacyjno – informacyjne; poradnictwo; konkursy z nagrodami; rozdawnictwo materiałów edukacyjnych i gadżetów. Działaniami zostało objętych około 200 osób.
- g) W 2012 roku realizowano działania antytytoniowe na terenie województwa podlaskiego poprzez uczestnictwo w programie "Odświeżamy nasze miasta. TOB3CIT (Tobacco Free Cities)". Jego głównym celem jest poprawa egzekwowania i wzrost przestrzegania postanowień ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. Postawione zadania realizowane są dzięki współpracy instytucji odpowiedzialnych za sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem zakazu palenia tytoniu tj. Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Policji i Straży Miejskiej.

Najważniejsze działania realizowane w 2012 roku to szkolenia strażników miejskich i policjantów województwa podlaskiego z zakresu stosowania znowelizowanej „ustawy

antytytoniowej” prowadzone przez specjalistów dziedziny prawa, oraz medycyny, w których uczestniczyło ok. 120 funkcjonariuszy. W ramach realizacji programu „TOB3CIT” zorganizowano również konferencję podsumowującą działania antynikotynowe przeprowadzane na terenie województwa podlaskiego w 2012 r., którą uświetnili swoją obecnością przedstawiciele m.in.: Głównego Inspektoratu Sanitarnego, Izby Celnej w Białymstoku, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego,

Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku.

- h) Zgodnie z „Ustawą z dnia 8 kwietnia 2010 r. o zmianie ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych oraz ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej” zakazem palenia tytoniu od 15 listopada 2010 r. objęte są pomieszczenia zakładów pracy, obiektów sportowych, jednostek oświatowych, obiektów kultury i wypoczynku, tereny podmiotów leczniczych i opieki społecznej, lokale gastronomiczno-rozrywkowe, środki pasażerskiego transportu publicznego, obiekty służące obsłudze podróżnych, przystanki komunikacji publicznej oraz ogólnodostępne miejsca przeznaczone do zabaw dzieci. Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. podlaskiego dokonywali w 2012 r. oceny przestrzegania zapisów ustawy w 8637 obiektach.

2. PROFILAKTYKA HIV/AIDS

Działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie zwalczania pandemii AIDS i profilaktyki zakażeń wirusem HIV realizowane były we współpracy z urzędami, instytucjami i organizacjami związanymi z ochroną zdrowia wchodzącymi w skład Podlaskiego Wojewódzkiego Zespołu ds. Realizacji Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS na lata 2012 – 2016. W 2012 w działaniach wzięło udział 105456 mieszkańców województwa podlaskiego. Realizowano je przy współpracy 579 podmiotów (szkoły, szpitale, przychodnie).

2.1. Kampania społeczna „Zrób test na HIV!”

Celem kampanii było promowanie testowania w kierunku HIV, które jest przejawem odpowiedzialności za zdrowie własne i innych. Do odbiorców docierano poprzez:

- lokalne mass media (reklama prasowa, emisja spotu zachęcającego do wykonania testu w kierunku HIV w TV kablowej, radiowe konkursy wiedzy o HIV/AIDS)
- emisję informacji o HIV/AIDS na monitorach LED w salonach fryzjerskich i kosmetycznych w Białymstoku
- rozdawnictwo materiałów oświatowo-zdrowotnych oraz gadżetów z logo kampanii podczas imprez masowych.

2.2. Kampania „FAIR PLAY. Gram fair, używam prezerwatywy”.

Celem kampanii było propagowanie myśli: „Baw się dobrze w czasie Euro, ale unikaj ryzykownych zachowań seksualnych. Jeśli podejmujesz kontakty seksualne używaj prezerwatywy. Zrób wszystko, by HIV/AIDS nie było twoim problemem”. Kampania obejmowała kompleks działań reklamowych realizowanych poprzez media audiowizualne i drukowane. Kampania była skierowana do ogółu społeczeństwa a zwłaszcza do kibiców piłkarskich uczestniczących w „Mistrzostwach Europy w Piłce Nożnej Euro 2012”.

2.3. Konkurs na tekst i wykonanie piosenki o HIV/AIDS ph. „MAT – wygrywa Miłość Akceptacja Tolerancja”

W 2012 roku odbyła się XI edycja tego artystycznego przedsięwzięcia, które cieszy się niesłabnącym zainteresowaniem młodzieży. Organizatorami konkursu były instytucje: Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Białymstoku, Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego w Białymstoku i Urząd Miejski w Białymstoku.

Konkurs kierowany był do młodzieży szkół ponadgimnazjalnych woj. podlaskiego i miał na celu:

- podniesienie poziomu wiedzy młodzieży województwa podlaskiego z zakresu problematyki HIV/AIDS,
- kształtowanie właściwych postaw młodzieży w stosunku do zakażonych wirusem HIV i chorych na AIDS,
- zintegrowanie środowisk młodzieżowych we wspólnych działaniach z zakresu profilaktyki HIV/AIDS poprzez przygotowanie i prezentację własnych utworów muzycznych.

Przedsięwzięcie składało się z trzech etapów:

- przesłuchań wstępnych, do których zgłosiło się 12 szkół ponadgimnazjalnych które zaprezentowały 13 autorskich piosenek. Do udziału w koncercie finałowym jury zakwalifikowało 12 piosenek propagujących miłość, akceptację, tolerancję,
- warsztatów muzycznych dla uczestników konkursu połączonych z nagraniem płyty z ich piosenkami,
- koncertu finałowego mającego na celu zaprezentowanie piosenek szerokiemu gronu publiczności i wyłonienie zwycięzców konkursu. Koncertu wysłuchało ok. 550 osób. W jego trakcie odbyły się konkursy wiedzy przeznaczone dla przedstawicieli widowni. Jury przyznało nagrody za zajęcie I, II i III miejsca oraz wyróżnienie za najlepszy tekst piosenki.

2.4. Wojewódzka Olimpiada Wiedzy o HIV/AIDS – realizowana w 13 powiatach województwa podlaskiego

Celem działania było poszerzenie wiedzy młodzieży na temat zapobiegania zakażeniom HIV, chorobom przenoszonym drogą płciową oraz kształtowanie pozytywnych postaw wobec ludzi żyjących z HIV i chorych na AIDS. W zmaganiach wzięło udział:

- Około 1100 uczniów z 52 szkół ponadgimnazjalnych województwa podlaskiego na etapie szkolnym,
- Około 260 uczniów z 52 szkół ponadgimnazjalnych województwa podlaskiego na etapie powiatowym,
- 36 uczniów z 22 szkół ponadgimnazjalnych województwa podlaskiego na etapie wojewódzkim.

3. PROFILAKTYKA NADWAGI I OTYŁOŚCI

Jak wskazują wyniki badań prowadzonych przez Instytut Żywności i Żywienia w Warszawie, ponad 50% osób dorosłych cierpi na nadwagę bądź otyłość. Problemy z wagą w

coraz większym stopniu dotyczą także dzieci i młodzież - wystąpiły one u 13,3% młodzieży w wieku 13-15 lat i mają tendencję wzrostową. Równie alarmujące są dane dotyczące aktywności fizycznej - zaledwie 30% młodzieży uprawia aktywność ruchową w czasie wolnym od zajęć, co przyczynia się do pogorszenia jej sprawności fizycznej. Tymczasem nadmierna masa ciała lub w połączeniu ze znikomą aktywnością fizyczną stanowią czynnik ryzyka przewlekłych chorób niezakaźnych (chorób układu krążenia, cukrzycy typu II, kamicy żółciowej, niektórych nowotworów, schorzeń układu kostno-stawowego). Dlatego zapobieganie nadwadze, otyłości i przewlekłym chorobom niezakaźnym stało się obecnie priorytetem na poziomie Unii Europejskiej.

3.1. Program edukacyjny promujący zdrowe odżywianie i aktywność fizyczną pn. „Trzymaj Formę!”

W 2012 roku realizowana była VI edycja tego ogólnopolskiego programu, którego celem jest motywowanie do zmiany nawyków żywieniowych poprzez racjonalizację żywienia i ograniczenie spożycia produktów powodujących przyrost masy ciała, przy jednoczesnym zwiększeniu aktywności fizycznej.

Uczestniczyło w nim 25146 uczniów z 235 placówek oświatowych województwa podlaskiego (z klas I -III szkół gimnazjalnych i klas V-VI szkół podstawowych). W ramach realizacji programu odbyły się 363 spotkania w których uczestniczyło 10472 rodziców.

Promowanie zdrowego stylu życia polegało nie tylko na przekazywaniu wiedzy, ale przede wszystkim służyło nabywaniu umiejętności, wykonywaniu ćwiczeń i wprowadzaniu zmian w funkcjonowaniu szkoły, stołówki czy sklepiku szkolnego.

W trakcie realizacji programu uczniowie pogłębiali wiedzę dotyczącą zdrowego odżywiania i aktywności fizycznej, obliczali swoje BMI, poznali znakowanie produktów żywnościowych, układali wiersze, malowali plakaty, wykonywali gazetki, brali udział w różnych konkursach o tematyce związanej ze zdrowym odżywianiem i aktywnością fizyczną, uczestniczyli w zawodach sportowych, przygotowywali inscenizacje, układy gimnastyczne, rytmiczno – taneczne, organizowali akcje promujące zdrowe odżywianie.

Najciekawszym działaniem realizowanym w ramach programu była biesiada wiosenna zatytułowana „Kanapka; co w sobie ma ?” zorganizowana w Zespole Szkół w Jabłoni Kościelnej (powiat wysokomazowiecki). Na życzenie młodzieży asortyment stołówki poszerzono o kanapki, płatki z mlekiem i gofry z dżemem (pieczone z pomocą rodziców). Aby zasiąść do konsumpcji należało ustalić wartość odżywczą wybranego przez siebie dania/organizatorzy przygotowali potrzebne urządzenia i materiały informacyjne. Po konsumpcji należało obliczyć jaki procent dziennego zapotrzebowania na podstawowe składniki pokarmowe zaspokojono tym posiłkiem.

3.2. Pozostałe działania w zakresie kształtowania prawidłowych nawyków żywieniowych

Główny Inspektorat Sanitarny wraz z Polską Federacją Producentów Żywności Związek Pracodawców w edycji 2011/2012 programu „Trzymaj formę” zorganizował konkurs mający na celu zaangażowania rodziców w działania programowe. Na etap wojewódzki konkursu wpłynęło 5 prac ze szkół gimnazjalnych województwa podlaskiego. W działania konkursowe na etapie wojewódzkim zaangażowana została Agencja Rynku Rolnego w Białymstoku, która ufundowała nagrody uczestnikom.

3.3. Imprezy plenerowe

9 września 2012 roku odbył się w Białymstoku coroczny festyn pod hasłem „Chodzę, biegam więc jestem”, którego celem było promowanie zdrowego stylu życia jako profilaktyki chorób nowotworowych. Była to doskonała okazja do przypomnienia zarówno dzieciom, młodzieży, jak i ich rodzicom o znaczeniu aktywności fizycznej, zbilansowanej diety oraz wolności od nałogów dla zdrowia i prawidłowego rozwoju człowieka. Imprezę rozpoczął coroczny przemarsz prozdrowotny, w którym wzięli udział przedstawiciele władz i instytucji lokalnych, uczniowie szkół oraz mieszkańcy miasta dając wyraz swojemu poparciu dla propagowanej idei. Na mecie marszu czekały na Białostoczan liczne stoiska instytucji zajmujących się ochroną zdrowia oraz propagujących aktywne spędzanie wolnego czasu. Na stoiskach Państwowej Inspekcji Sanitarnej można było wziąć udział w prozdrowotnych konkursach z nagrodami, sprawdzić swoją wiedzę nt. prawidłowego odżywiania się, następstw palenia tytoniu, profilaktyki HIV/AIDS, zaopatrzyć się w materiały oświatowo-zdrowotne. W konkursach brały udział dzieci, młodzież, osoby dorosłe i starsze. Liczba osób objętych zadaniem ok 500.

23 września 2012 roku w Białymstoku odbył się 2 Ogólnopolski Bieg Uliczny „Białystok Biega”. W imprezie uczestniczyło około 400 dzieci oraz ich opiekunów. W ramach tej akcji również zorganizowano stoiska instytucji zajmujących się ochroną zdrowia oraz propagujących aktywne spędzanie wolnego czasu. Na stoiskach Państwowej Inspekcji Sanitarnej można było wziąć udział w prozdrowotnych konkursach z nagrodami, sprawdzić swoją wiedzę nt. prawidłowego odżywiania się, następstw palenia tytoniu, profilaktyki HIV/AIDS, zaopatrzyć się w materiały oświatowo-zdrowotne.

4. PROFILAKTYKA PRÓCHNICY ZĘBÓW I CHORÓB PRZYŻĘBIA

Próchnica jest chorobą zakaźną i z uwagi na najszerszy zasięg występowania zaliczana jest do chorób społecznych. Szczególnie intensywnie rozwija się u dzieci i młodzieży. Dane epidemiologiczne próchnicy jednoznacznie pokazują, że stan uzębienia dzieci w Polsce jest bardzo zły, a województwo podlaskie ma jedno z najgorszych wskaźniki PUW (liczba zębów z próchnicą, usuniętych i wypełnionych w przeliczeniu na jedną osobę).

4.1. Program edukacyjny „Radosny Uśmiech - Radosna Przyszłość”

Realizacja programu edukacyjnego „Radosny Uśmiech - Radosna Przyszłość” jest jednym ze sposobów walki z pogarszającym się stanem uzębienia dzieci. W 2012 roku przystąpiły do niego placówki z powiatu bielskiego, hajnowskiego i sejneńskiego. Treści programowe służyły motywowaniu do zmiany nawyków higienicznych poprzez:

- podnoszenie poziomu wiedzy nt. zdrowia jamy ustnej,
- kształtowanie umiejętności prawidłowego szczotkowania zębów,
- kształtowanie pozytywnego nastawienia do wizyt u stomatologa,
- podniesienie odpowiedzialności za higienę jamy ustnej wśród dzieci i ich rodziców.

Realizatorami działań byli nauczyciele nauczania zintegrowanego oraz personel medyczny (higienistki szkolne, pielęgniarki medycyny szkolnej, stomatolodzy).

W programie uczestniczyło 477 uczniów z 11 szkół podstawowych. Dzieci brały udział w pokazach i ćwiczeniach prawidłowego szczotkowania zębów, fluoryzacji zębów, oglądały filmy edukacyjne. W niektórych szkołach objęte zostały fluoryzacją zębów i zorganizowano im wizyty u stomatologa.

5. PROFILAKTYKA CHORÓB ODKLESZCZOWYCH

5.1. Program zapobiegania chorobom przenoszonym przez kleszcze na człowieka pn. „Kleszcz mały czy duży – nic dobrego nie wróży”.

W związku z faktem, iż na terenie województwa podlaskiego wskaźniki zapadalności na kleszczowe zapalenie mózgu i opon mózgowo – rdzeniowych oraz na boreliozę należą do

najwyższych w kraju, Państwowa Inspekcja Sanitarna realizowała w 2012 r. VII edycję programu zapobiegania chorobom przenoszonym przez kleszcze na człowieka pn. „Kleszcz mały czy duży – nic dobrego nie wróży”.

Celem programu jest zmniejszenie liczby zachorowań na choroby przenoszone przez kleszcze na człowieka poprzez:

- edukację młodzieży szkół gimnazjalnych w zakresie profilaktyki chorób wywoływanych przez kleszcze,
- zaktywizowanie środowisk szkolnych do działań edukacyjnych dotyczących profilaktyki chorób wywoływanych przez kleszcze,
- promowanie szczepień ochronnych jako skutecznej metody profilaktyki kleszczowego zapalenia opon mózgowych i mózgu.

Uczniowie poznawali zagadnienia z zakresu fizjologii kleszczy, uczyli się rozpoznawać pajęczaki, a także nabywali umiejętności usuwania wkłutego kleszcza za pomocą dostępnych urządzeń. W trakcie realizacji programu zapoznawano również z chorobami przenoszonymi przez kleszcze oraz motywowano wszystkie uczestniczące w nim osoby do szczepień profilaktycznych i używania repelentów.

Działania programowe kierowane były głównie do uczniów kl. II, rodziców i kadry pedagogicznej 33 szkół gimnazjalnych 6 powiatów województwa podlaskiego. Ogółem w programie uczestniczyło 2578 uczniów.

6. ZAPOBIEGANIE ROZPRZESTRZENIANIU SIĘ CHOROÓB ZAKAŹNYCH

Działania profilaktyczne w zakresie chorób zakaźnych na poziomie promocji zdrowia sprowadzają się do zwiększania świadomości społeczeństwa nt. etiologii tych chorób oraz sposobów zapobiegania ich rozprzestrzenianiu się.

6.1. STOP! HCV

Wirusowe zapalenie wątroby typu C zostało uznane przez Światową Organizację Zdrowia za jedno z największych światowych zagrożeń epidemiologicznych (dotyczący około 3% populacji świata). Zwane jest cichym zabójcą, gdyż zakażenie przebiega bezobjawowo lub objawy są niecharakterystyczne, co powoduje, że choroba rozpoznana zostaje po wielu latach w okresie poważnych zmian chorobowych w wątrobie. Podstawową metodą rozpoznania zakażenia HCV jest wykrycie przeciwciał anti-HCV, które są odpowiedzią organizmu na obecność wirusa.

W celu zwiększenia świadomości społeczeństwa w tym zakresie Państwowa Inspekcja Sanitarna oraz Polska Grupa Ekspertów HCV realizowała w 2011r pilotażową wersję Programu Profilaktyki Zakażeń HCV „STOP! HCV”, którego elementem był moduł szkolny skierowany do uczniów kl. I lub II szkół ponadgimnazjalnych. Działania programowe służyły edukacji młodzieży w zakresie dróg szerzenia się i profilaktyki zakażenia HCV. Celem było także dotarcie do rodziców z przekazem motywującym do wykonania testu na obecność wirusa.

W woj. podlaskim w 2012 roku kontynuowano realizację programu na poziomie lokalnym, Program realizowało 658 uczniów z 4 szkół ponadgimnazjalnych.

Z analizy ankiet dla ucznia wynika, że nastąpił znaczny wzrost poziomu wiedzy uczestników programu po lekcji edukacyjnej.

6.2. Profilaktyka grypy sezonowej, oraz powikłań pogrypowych

Celem podejmowanych inicjatyw było zmniejszenie liczby zachorowań na grypę sezonową poprzez podniesienie poziomu wiedzy nt. zasad higieny oraz znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych, a także propagowanie zaleceń dotyczących zdrowego stylu życia i postępowania w przypadku zachorowania.

Działaniami edukacyjnymi objęto:

- dzieci i młodzież z placówek oświatowych oraz placówek wypoczynku, ich rodziców i opiekunów,
- personel i pacjentów zakładów opieki zdrowotnej,
- ogół społeczeństwa.

Głównymi formami dotarcia były pogadanki i prelekcje dla uczniów, spotkania z rodzicami oraz dystrybucja materiałów edukacyjnych i plakatów do szkół i zakładów opieki zdrowotnej. Równocześnie prowadzono analizę sytuacji epidemiologicznej w zakresie zachorowalności na grypę i infekcje grypopodobne poprzez monitoring frekwencji uczniów w placówkach oświatowych.

Do ogółu społeczeństwa kierowano informacje zamieszczane w mediach lokalnych, na stronach internetowych Państwowej Inspekcji Sanitarnej i popularnych portalach. W prowadzonych działaniach pracowników pionu promocji zdrowia wspierali pracownicy higieny dzieci i młodzieży oraz epidemiologii, Kuratorium Oświaty w Białymstoku, władze i instytucje lokalne, pielęgniarki środowiska szkolnego oraz lokalne media.

6.3. Profilaktyka chorób wywoływanych przez meningokoki

Zakażenia meningokokowe wywołwane są przez bakterie, które mogą spowodować zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych a także sepsę. Dochodzi do nich drogą kropelkową oraz przez kontakt bezpośredni, dlatego podstawą działań profilaktycznych jest uwrażliwienie społeczeństwa na problem, informowanie o sposobach minimalizowania ryzyka zakażenia i szczepieniach ochronnych oraz utrwalanie podstawowych zasad higieny.

W tym celu realizowano kampanię „Nie! Dla meningokoków” w placówkach oświatowo – wychowawczych i zakładach opieki zdrowotnej. Prowadzono pogadanki i prelekcje dla uczniów, pokazy prawidłowego mycia rąk oraz emisję filmu „Pierwszy dzwonek” w 7 placówkach nauczania dla 560 uczniów.

Działania kierowano również do uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, rodziców dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym oraz osób uczestniczących w różnych formach wypoczynku letniego. W zajęciach edukacyjnych uczestniczyło 3121 uczniów z 7 placówek.

6.4. Światowy Dzień Zdrowia ph. „Starzenie się i zdrowie”

Tematem przewodnim obchodów Światowego Dnia Zdrowia w 2012 roku były zagrożenia zdrowotne i aktywność zawodowa pracowników 50+. 9 listopada 2012r. w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podlaskiego zorganizowano konferencję skierowaną do lekarzy medycyny pracy oraz pracodawców. Głównym organizatorem przedsięwzięcia był Podlaski Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Białymstoku we współpracy z Wojewódzką Stacją Sanitarno – Epidemiologiczną w Białymstoku oraz Urzędem Marszałkowskim Województwa Podlaskiego. Honorowy patronat nad Konferencją objął

Marszałek Województwa Podlaskiego.

27 kwietnia 2012r. z okazji obchodów Światowego Dnia Zdrowia pracownicy i funkcjonariusze Izby Celnej w Białymstoku podczas akcji pt. „Dzień Zdrowia” mieli możliwość wykonania badań profilaktycznych oraz zadbać o swoje zdrowie. Akcja zorganizowana została przez Oddział Promocji Zdrowia Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Białymstoku oraz Podlaski Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Białymstoku. W tym dniu osoby chętne mogły zmierzyć ciśnienie krwi, sprawdzić ostrość wzroku oraz prawidłowość rozpoznawania barw, obliczyć

wskaźnik prawidłowej masy ciała. Osoby palące mogły dokonać pomiaru tlenu węgla w wydychanym powietrzu. Uczestnicy akcji sprawdzili swój poziom wiedzy na temat zdrowego stylu życia podczas konkursów wiedzy z nagrodami. W działania na terenie województwa zaangażowało się 270 podmiotów. Akcją zostało objętych 23123 obywateli.

6.5. Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach

W związku z tworzeniem się coraz większej liczby szczepów bakterii opornych na antybiotyki, a co za tym idzie zmniejszaniem skuteczności tej formy leczenia wielu chorób, 18 listopada 2012 r. obchodzony był Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach.

Ideę rozsądnego stosowania antybiotyków popiera również Państwowa Inspekcja Sanitarna przekazując wytyczne oraz materiały informacyjne o kampanii do podległych jednostek, motywując do podjęcia działań edukacyjnych w tym zakresie oraz umieszczając informacje w lokalnych mediach i na stronach internetowych. W działania na terenie województwa zaangażowało się 71 podmiotów.

7. PROFILAKTYKA CHOROÓB NOWOTWOROWYCH

7.1. Program profilaktyki nowotworów piersi „Różowa Wstążeczka”

Różowa wstążka jest międzynarodowym symbolem oznaczającym walkę z rakiem piersi. Profilaktyka tego nowotworu w formie programu edukacyjnego „Różowa wstążeczka” realizowana była w 2012 r. w trzech powiatach woj. podlaskiego: sokólskim, siemiatyckim i hajnowskim.

Celem podejmowanych działań było zmniejszenie śmiertelności kobiet z powodu zbyt późnego wykrywania zmian nowotworowych poprzez zachęcanie do badań profilaktycznych oraz naukę samokontroli piersi. Grupę docelową stanowiły uczennice szkół ponadgimnazjalnych, oraz kobiety dorosłe. Treści programowe realizowali pracownicy służby zdrowia (pielęgniarki szkolne, położne) przy wsparciu pracowników promocji zdrowia. Prowadzono prelekcje, pogadanki także pokazy i ćwiczenia samobadania piersi. Działania skierowano do 1550 osób, w tym młodzieży z 14 placówek oświatowych.

7.2. Skutki zdrowotne wynikające z nadmiernego promieniowania ultrafioletowego

Działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej polegały na przeprowadzeniu akcji informacyjnej służącej podniesieniu poziomu wiedzy na temat zagrożeń wynikających z nadmiernej ekspozycji na promienie UV, zarówno sztuczne (solaria), jak i naturalne (kąpiele słoneczne). Odbiorcami treści profilaktycznych byli głównie uczniowie i uczestnicy wypoczynku letniego. W 66 placówkach przeprowadzono pogadanki, prelekcje, rozdawnictwo materiałów oświatowo- zdrowotnych. Działaniami objęto ok. 3200 osób.

7.3. Miesiąc Walki z Rakiem Piersi

Rak piersi jest najczęściej występującym nowotworem złośliwym u kobiet. Z powodu późnej wykrywalności umiera rocznie blisko połowa z 12 tysięcy Polek, u których stwierdzono jego obecność. Dlatego październik 2012 r. jak co roku był miesiącem, w którym prowadzono kampanię społeczną dot. raka piersi.

Państwowa Inspekcja Sanitarna aktywnie wspierała działania

Wojewódzkiego Ośrodka Koordynującego Populacyjny Program Wczesnego Wykrywania Raka Piersi poprzez udział w Marszu Nadziei ph. „Rak to nie wyrok”, a także propagowanie badań mammograficznych i samobadania piersi oraz zajęcia edukacyjne w placówkach oświatowych.

8. PROFILAKTYKA CHOROÓB UKŁADU ODDECHOWEGO

8.1. Program edukacyjny „Wolność Oddechu- Zapobiegaj Astmie”

Astma oskrzelowa jest przewlekłą chorobą zapalną dróg oddechowych i jednocześnie najczęstszą chorobą przewlekłą występującą u dzieci. Skuteczność i efekty leczenia, a także jakość życia pacjentów uzależnione są od tego, na jakim etapie rozwoju choroba zostanie wykryta.

W 2012 r. program „Wolność Oddechu - Zapobiegaj Astmie” realizowany był lokalnie w trzech powiatach województwa podlaskiego: sokólskim, białostockim i hajnowskim. Jego adresatami byli uczniowie kl. I-III szkół podstawowych, ich rodzice i nauczyciele, pielęgniarki środowiska szkolnego. Działania podejmowane w trakcie realizacji treści programowych służyły głównie:

- uświadomieniu rodzicom i opiekunom dzieci znaczenia wczesnej profilaktyki astmy,
- stworzeniu dzieciom zagrożonym chorobą możliwości optymalnej jakości życia.

Zasadniczymi działaniami podejmowanymi w trakcie realizacji programu były: prelekcje, pogadanki, wykłady, szkolenia, projekcje filmów, spotkania i rozmowy indywidualne z rodzicami. W programie uczestniczyło 630 uczniów z 9 szkół.

9. ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU WAD WRODZONYCH U DZIECI

9.1. Program Pierwotnej Profilaktyki Wad Cewy Nerwowej

Wady cewy nerwowej są to nieprawidłowości w procesie tworzenia się centralnego układu nerwowego, powstające w pierwszych 4 tygodniach rozwoju zarodka. Należą do nich bezmózgowie oraz przepukliny mózgu i rdzenia. Badania wykazały, że ich występowanie jest przyczynowo związane z niedoborami kwasu foliowego w okresie przedkonceptyjnym i pierwszych 12-tu tygodniach ciąży. Polska należy do krajów o najwyższej w Europie umieralności niemowląt z powodu WCN.

W celu upowszechnienia spożycia kwasu foliowego przez kobiety w wieku rozrodczym oraz kształtowania wśród młodych kobiet świadomości realnego wpływu na zdrowie ich przyszłego potomstwa w dwóch powiatach woj. podlaskiego: białostockim i sokólskim realizowany był Program Pierwotnej Profilaktyki Wad Cewy Nerwowej. Działania prowadzone były w szkołach gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych, na uczelniach wyższych, w placówkach służby zdrowia oraz podczas imprez prozdrowotnych w środowisku lokalnym. Edukacja młodzieży odbywała się poprzez wykłady, prelekcje, emisje filmów i rozmowy indywidualne. Środowisko studentów uczulano na problem podczas szkoleń i za pomocą materiałów edukacyjnych. Współpracowano również z Archidiecezjalnym Duszpasterstwem Rodzinnym zaopatrując doradców rodzinnych w materiały informacyjne. Działania edukacyjne prowadzono także w gabinetach ginekologicznych w Sokółce. Łącznie działaniami profilaktycznymi objęto 4172 osoby z 33 placówek oświatowych.

10. PROFILAKTYKA SCHORZEŃ UKŁADU POKARMOWEGO

10.1. Profilaktyka zakażeń pokarmowych i zatruc grzybami

W celu upowszechnienia informacji nt. profilaktyki zakażeń pokarmowych oraz bezpiecznego grzybobrania skierowano do społeczeństwa powiatu bielskiego, hajnowskiego oraz sokólskiego działania mające na celu zapoznanie z w/w tematyką. Inicjatywę realizowano w zakładach opieki zdrowotnej oraz placówkach wypoczynku letniego poprzez pogadanki, propagowanie zasad higieny, rozdawnictwo materiałów edukacyjnych, filmy edukacyjne oraz strony internetowe. Treści profilaktyczne upowszechniano także w lokalnych mediach. Zasięgiem oddziaływań objęto 4456 osób. Efektem podejmowanych działań był brak zatruc grzybami na terenie powiatu bielskiego w 2012 roku.

11. PROMOCJA BEZPIECZNYCH ZACHOWAŃ

11.1. „Zimowa Szkoła Bezpieczeństwa 2012”

Akcja bezpieczne ferie to cykliczne profilaktyczno-edukacyjne działanie Policji, Państwowej Inspekcji Sanitarnej i innych jednostek zaangażowanych w ochronę zdrowia publicznego. Skierowana jest do dzieci i młodzieży przebywającej w placówkach wypoczynku zimowego, w świetlicach, domach kultury oraz osiedlowych klubach w miastach na terenie całego województwa. Podejmowane inicjatywy profilaktyczne służą zapewnieniu bezpiecznych i higienicznych warunków wypoczynku oraz uświadomieniu młodym ludziom zagrożeń wynikających z niewłaściwych zachowań zdrowotnych.

11.2. „Letnia Szkoła Bezpieczeństwa 2012”

Celem działań podejmowanych w ramach akcji „Bezpieczne wakacje” w 2012r. było uświadomienie dzieciom i młodzieży wpływu niewłaściwego stylu życia na zdrowie. W zajęciach edukacyjnych uczestniczyły osoby przebywających w okresie letniego wypoczynku na obozach i koloniach w województwie podlaskim, dzieci i młodzież spędzająca wakacje w domu, a także osoby uczestniczące w prozdrowotnych imprezach masowych organizowanych w czerwcu, lipcu i sierpniu.

Przeprowadzone zajęcia służyły wyposażeniu uczestników wypoczynku w wiedzę nt. profilaktyki chorób, znaczenia aktywności fizycznej i higieny osobistej, wskazywaniu sposobów bezpiecznego spędzania czasu wolnego, uświadamianiu wpływu substancji psychoaktywnych na zdrowie oraz kształtowaniu postawy odpowiedzialności za zdrowie własne i innych. Zajęciom edukacyjno – informacyjnym towarzyszyły emisje filmów oraz rozdawnictwo ulotek, broszur i gadżetów, konkursy, gry i zabawy. W celu dotarcia do jak największej grupy odbiorców problem nagłaśniano także w lokalnych mediach.

W ramach współpracy z Policją przeprowadzono kontrole turnusów wypoczynkowych oraz miejsc wykorzystywanych do kąpieli. Podczas kontroli organizowano pogadanki z uczestnikami wypoczynku i sprawdzano stan bezpieczeństwa placówek oraz miejsc wykorzystywanych do kąpieli.

12. PROMOCJA ZDROWIA PSYCHICZNEGO

12.1. Program „Stres pod kontrolą”

Program edukacyjny „Stres pod kontrolą” jest cykliczną inicjatywą Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku kierowaną do uczniów klas maturalnych ze szkół ponadgimnazjalnych miasta Białystok i powiatu białostockiego. Głównym celem podejmowanych działań jest zwiększenie umiejętności radzenia sobie ze stresem w sytuacjach trudnych, ze szczególnym uwzględnieniem matury. Dodatkowo zwiększano wiedzę młodzieży na temat istoty stresu oraz ukierunkowanie uwagi młodzieży na jego pozytywne i negatywne skutki, a także ich wpływ na zdrowie, samopoczucie i sprawność psychiczną. W 2012 roku w działaniach uczestniczyło 3061 uczniów z 23 szkół ponadgimnazjalnych. Zajęcia z młodzieżą prowadzili nauczyciele, wychowawcy, pedagodzy i psycholodzy szkolni, którzy dostarczali maturzystom niezbędnej wiedzy o stresie, jego przyczynach i technikach redukcji napięcia emocjonalnego. Wsparciem merytorycznym służyły zakłady ochrony zdrowia zajmujące się zdrowiem psychicznym.

13. PROMOCJA HIGIENY OSOBISTEJ I OTOCZENIA

13.1. Program „Dbam o swoje zdrowie”

W 2012 roku w powiecie hajnowskim realizowana była kolejna edycja programu, którego głównym celem było kształtowanie u dzieci postaw prozdrowotnych. Treści programowe

dotyczyły higieny osobistej, higieny otoczenia oraz bezpieczeństwa własnego i innych. Odbiorcami działań było 135 dzieci z 3 przedszkoli.

13.2. Program „Powiedz nie trądzikowi”

W związku z faktem, iż problemy wieku dojrzewania są istotnym czynnikiem wpływającym na poziom samooceny i samoakceptacji, w powiecie białostockim, sokólskim i monieckim realizowany był program „Powiedz nie trądzikowi” mający na celu zwiększenie wiedzy i umiejętności młodzieży w zakresie dbałości o wygląd i zdrowie. Odbiorcami programu była młodzież ze szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Treści programowe realizowane były przez nauczycieli oraz pielęgniarki szkolne, na podstawie materiałów edukacyjnych będących na wyposażeniu programu i zgodnie ze scenariuszem zajęć. Prowadzono pogadanki, wykłady, szkolenia, emisje filmu. Działaniem edukacyjnym objęto 478 osób z 4 placówek oświatowych.

13.3. Higiena Osobista Warunkiem Zdrowia

W powiecie monieckim podejmowane były działania służące zapobieganiu występowania chorób pasożytniczych związanych z brakiem higieny osobistej, tj. wszawicy i świerzbu. Akcja informacyjno-edukacyjna skierowana była do dzieci przedszkolnych, uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych oraz rodziców i nastawiona była na kształtowanie prawidłowych postaw i nawyków higienicznych. Służyły temu pogadanki, prelekcje, konkursy plastyczne oraz akcje kontroli czystości. W programie uczestniczyło 1841 osób z 17 placówek.

14. PROMOCJA WYCHOWANIA ZDROWOTNEGO

14.1. Program edukacyjny „Moje dziecko idzie do szkoły”

Celem programu jest wspieranie prawidłowego rozwoju fizycznego i psychicznego dzieci poprzez kształtowanie prawidłowych nawyków i umiejętności prozdrowotnych oraz podniesienie poziomu wiedzy rodziców na temat zdrowego stylu życia oraz czynników wpływających na zachowanie zdrowia. W 2012 roku program realizowany był w sześciu powiatach województwa podlaskiego. Grupę odbiorców stanowiły dzieci 5 i 6-letnie oraz ich rodzice z 96 przedszkoli i szkół podstawowych (5375 osób).

15. POPULARYZACJA WIEDZY O ZDROWIU

15.1. Program „Edukacja prozdrowotna w oczach dziecka”

W 2012 roku odbyła się XIII edycja cieszącego się nieustannie zainteresowaniem programu „Edukacja prozdrowotna w oczach dziecka”. Celem podejmowanych działań było zwiększenie skuteczności edukacji zdrowotnej oraz działań w zakresie promocji zdrowia poprzez:

- popularyzację wiedzy o zdrowiu,
- kształtowanie pozytywnych postaw prozdrowotnych do zdrowia własnego, innych ludzi i otoczenia,
- upowszechnienie twórczości teatralnej jako metody promocji zdrowia.

Inicjatywa skierowana była do uczniów kl. 0-VI białostockich szkół podstawowych. Zadaniem kadry pedagogicznej było przeprowadzenie szeregu działań edukacyjnych dotyczących szeroko rozumianego zdrowia (higieny, ekologii, zdrowego stylu życia, stosunku do innych ludzi, tolerancji, szacunku dla starszych itp.), a następnie zaprezentowanie przygotowanych form scenicznych w trakcie XIII Przeglądu Dziecięcej Twórczości Teatralnej ph...„Bądź zdrow”. Występy artystyczne oceniane były przez jury konkursu, które spośród prezentujących się placówek wyłaniało laureatów.

W programie uczestniczyło 9 szkół podstawowych Białegostoku. Edukacją objętych zostało 5421 uczniów, natomiast 200 spośród nich zostało bezpośrednio zaangażowanych w przegląd twórczości teatralnej.

16. POZOSTAŁE DZIAŁANIA

Pracownicy promocji zdrowia Państwowej Inspekcji Sanitarnej na skutek ścisłej współpracy z podległymi placówkami angażowali się w następujące działania:

- prowadzili edukację prozdrowotną uczniów i rodziców na zaproszenie przedszkoli i szkół różnego szczebla,
- brali udział w komisjach konkursowych zmaganiach o charakterze prozdrowotnym (olimpiad, konkursów),
- udzielali poradnictwa metodycznego i merytorycznego osobom realizującym działania w placówkach oświatowych i jednostkach ochrony zdrowia,
- opracowywali oraz udostępniali pomoce dydaktyczne służące wspieraniu procesu dydaktycznego i uatrakcyjnianiu działań.

PODSUMOWANIE DZIAŁALNOŚCI

Działania z zakresu Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia realizowane były w 2012 roku zgodnie z planem, aktualną sytuacją epidemiologiczną w województwie i poszczególnych powiatach, według ujednoczonych standardów i procedur. Duży nacisk kładziono na uzyskanie szerokiego zasięgu oddziaływań profilaktycznych, w związku z czym stosowano różnorodne kanały dotarcia do adresatów działań. Nawiązywano i podtrzymywano dotychczasową współpracę z władzami samorządowymi, instytucjami i organizacjami w środowisku lokalnym, dzięki czemu pozyskiwano środki finansowe przeznaczone na realizację i uatrakcyjnianie podejmowanych inicjatyw. Dążono do zwiększenia kompetencji zawodowych pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej poprzez organizowanie szkoleń oraz utrzymania wysokiego poziomu merytorycznego realizowanych działań w ramach współpracy z placówkami doskonalenia i specjalistami z różnych dziedzin.

Współdziałanie z jednostkami realizującymi programy edukacyjne, zawiązywanie lokalnych koalicji i nagłaśnianie działań pozwalały na szybsze i bardziej efektywne działanie w zakresie promocji zdrowia.

IX. OCENA STANU SANITARNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO ZA 2012R. W ZAKRESIE NADZORU ZAPOBIEGAWCZEGO

Zadaniem zapobiegawczego nadzoru sanitarnego jest podejmowanie działań mających na celu zapobieganie negatywnym skutkom wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi na etapie planowania przestrzennego, projektowania i realizacji inwestycji oraz dopuszczenia do użytkowania obiektów budowlanych. Zakres kompetencji wskazuje ustawa o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz inne ustawy i akty wykonawcze.

W ostatnich latach zaobserwowano zainteresowanie gmin w kierunku zmiany polityki przestrzennej i dostosowanie jej do obowiązujących wymogów. Organy administracji samorządowej sporządzają studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, a na ich podstawie opracowują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Należy zauważyć, iż działania planistyczne generują przyjmowanie rozwiązań proekologicznych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki energetycznej, gospodarki odpadami, co znacząco wpływa na poprawę stanu sanitarno - higienicznego miast, gmin i osiedli wiejskich. Na podkreślenie zasługuje fakt, że zapisy do większości planów przewidują zaopatrzenie w wodę z ujęć publicznych, odprowadzanie ścieków do kanalizacji sanitarnej, funkcjonowanie kotłowni wyłącznie na paliwo ekologiczne.

Nieodłącznym elementem przy rozpatrywaniu studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest analiza prognozy oddziaływania na środowisko, która uwzględnia skutki dla środowiska, w tym zdrowia ludzi, wynikające z projektowanego przeznaczenia terenu, powodowane emisją zanieczyszczeń do powietrza, wprowadzaniem ścieków do wód i do ziemi, wytwarzaniem odpadów oraz zanieczyszczeniami gleby.

W 2012r. organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej na terenie woj. podlaskiego działając na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012r. poz. 647 z późn. zm.), uzgodniły łącznie **175** miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Ustawa z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008r. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) przywołuje organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej jako kompetentne w sprawach opiniowania i uzgadniania w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz w kwestiach opiniowania w ramach oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

Na etapie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wydano:

- **292** uzgodnienia dot. odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (w 2011r. – 214 uzgodnień),
- **268** uzgodnień zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko (w 2011r. – 127 uzgodnień),
- **206** opinii do projektów polityk, strategii, planów lub programów (w 2011r. – 111 opinii).

W większości przypadków przeważały projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, plany gospodarki odpadami i ich aktualizacje, programy ochrony środowiska oraz plany urządzenia lasu.

Odrębną kwestią w działaniach zmierzających do poprawy stanu sanitarno-higienicznego województwa (następny etap w procesie inwestycyjnym) stanowi określenie przez państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego i powiatowego inspektora sanitarnego warunków realizacji szczególnej grupy inwestycji – przedsięwzięć mogących (zawsze lub potencjalnie) znacząco oddziaływać na środowisko, których pełną listę zawiera rozporządzenie Rady Ministrów z 9 listopada 2010r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz. 1397). Każde z wymienionych w rozporządzeniu przedsięwzięć wymaga wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Najczęściej rozpatrywane przedsięwzięcia to: elektrownie wiatrowe, drogi, sieci wodociągowe, sieci kanalizacyjne, ферmy, oczyszczalnie ścieków, biogazownie. Podczas opiniowania zwracano szczególną uwagę na zebranie pełnej informacji o przedsięwzięciu i jego wpływie na zdrowie i życie okolicznych mieszkańców.

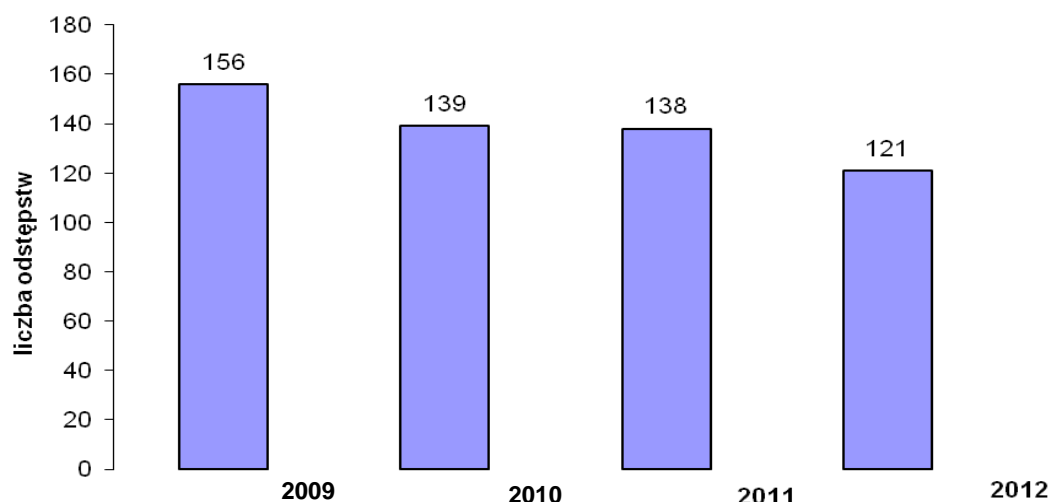
W ramach postępowania dotyczącego oceny oddziaływania przedsięwzięć kwalifikowanych do mogących znacząco oddziaływać na środowisko organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. podlaskiego wydały:

- **656** opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć należących do II- ej grupy (mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko), a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko (w 2011r. – 708 opinii),
- **91** opinii przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (w 2011r. – 86 opinii),
- **7** opinii na etapie ponownego przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko (w 2011r. – 10 opinii).

Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w porozumieniu z Okręgowym Inspektorem Pracy zajmował stanowiska dotyczące odstępstw od przepisów określających warunki techniczne jakie muszą spełniać budynki oraz od przepisów określających wymogi bezpieczeństwa i higieny pracy. W 2012r. wydano **121** decyzji administracyjnych co stanowi o 12 % mniej niż w 2011r. (m.in. w zakresie obniżenia wysokości pomieszczeń, zagłębienia

Odstępstwa od warunków technicznych

pomieszczeń poniżej terenu, braku oświetlenia naturalnego).

Kolejny bardzo ważny etap w działalności inwestycyjnej stanowi uzgadnianie i opiniowanie dokumentacji projektowej w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych.

Uzgodnień dokonują działający na mocy upoważnienia Głównego Inspektora Sanitarnego rzeczoznawcy ds. sanitarno – higienicznych, natomiast opiniowanie następuje przez Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych i Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej zaopiniowali **76** projektów budowlanych tj. o ok. 33% mniej niż w 2011r. (2011r. – 114), a rzeczoznawcy ds. sanitarno - higienicznych uzgodnili **543** dokumentacje projektowe, tj. o 43% mniej niż w 2011 r. (2011r. – 958).

Ustawa Prawo ochrony środowiska nakłada na Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego obowiązek weryfikacji sprawozdań z pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz przyjmowania zgłoszeń instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne, które są składane przez prowadzącego daną instalację.

W 2012 roku zweryfikowano **259** sprawozdań z pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz przyjęto **112** zgłoszeń instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne, których funkcjonowanie nie stwarza zagrożeń zdrowotnych.

Ostatni etap działania Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego stanowi uczestniczenie pracowników w dopuszczaniu obiektów budowlanych do użytkowania. W 2012r. na tym etapie postępowania zajęto **176** stanowisk, tj. o 9% więcej niż w 2011r. (2011r. – 162).

Ponadto Oddział Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego WSSE w Białymstoku od 2004 roku posiada Certyfikat Akredytacji Polskiego Centrum Akredytacji w zakresie:

- wydawania decyzji dotyczących wyrażenia zgody na lokalizację poniżej poziomu otaczającego terenu pomieszczeń stałej pracy oraz na obniżenie poziomu podłogi poniżej terenu urządzonego przy budynku pomieszczeń produkcyjnych i usługowych,
- wydawania decyzji dotyczących wyrażenia zgody na obniżenie wysokości pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi.

Podsumowanie

W porównaniu z latami poprzednimi w dalszym ciągu obserwuje się poprawę warunków sanitarno - higienicznych na różnych etapach procesu inwestycyjnego. Dotyczy to zwłaszcza dużych obiektów użyteczności publicznej, komunalnych, usługowych, zakładów pracy, służby zdrowia i oświaty, które były kontrolowane pod względem zastosowania rozwiązań zapewniających bezpieczeństwo zdrowotne przyszłych użytkowników.

W 2012r. ogólna liczba stanowisk zajętych w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego przez Państwową Inspekcję Sanitarną wyniosła 4559 i była o 19% mniejsza niż w 2011r. (2011r. – 5638).

X. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE HIGIENY RADIACYJNEJ WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO ZA 2012r.

Higieną radiacyjną w Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku zajmuje się Oddział Higieny Radiacyjnej i Dział Laboratoryjny (Sekcja Badań i Pomiarów w Zakresie Higieny Radiacyjnej ze stanowiskami pracy ds. Pomiarów Radiacyjnych w Łomży). Od 2000r. Oddział Higieny Radiacyjnej posiada akredytację w zakresie: „Sposobu przeprowadzania kontroli sanitarnej w ramach nadzoru bieżącego zgodnie z procedurą: PT/01”.

Dział Laboratoryjny Sekcja Badań i Pomiarów w Zakresie Higieny Radiacyjnej ze stanowiskami pracy ds. Pomiarów Radiacyjnych w Łomży posiada akredytację na pomiary:

Badane cechy i metody badawcze	Normy i/lub udokumentowane procedury badawcze
<p>Natężenie pola elektrycznego E w zakresie częstotliwości 5 Hz – 38 GHz zakresy pomiarowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 0,01 V/m – 100 kV/m dla pasma 5 Hz – 100kHz - 1,5 V/m – 1200 V/m dla pasma 100 kHz – 300 MHz - 2 V/m – 90 V/m dla pasma 300 MHz – 38 GHz <p>Natężenie pola magnetycznego H w zakresie częstotliwości 0 Hz – 1 GHz</p> <p>Zakresy pomiarowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 0,01 mT – 1999 mT dla 0 Hz, 1 nT – 10 mT dla pasma 5 Hz – 100 kHz - 0,7 A/m – 210 A/m dla pasma 100 kHz – 10 MHz - 0,02 A/m – 20 A/m dla pasma 10 MHz – 60 MHz - 0,026 A/m – 16 A/m dla pasma 60 MHz – 1 GHz 	<p>PN-T-06580-1:2002 PN-T-06580-3:2002</p>
<p>Natężenie pola elektrycznego E w zakresie częstotliwości 5 Hz - 300 MHz</p> <p>Zakresy pomiarowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 0,01 V/m -100 kV/m dla pasma 5 Hz -100 kHz -1,5 V/m -1200 V/m dla pasma 100 kHz - 300 MHz <p>Gęstość mocy w zakresie częstotliwości 300 MHz - 38 GHz</p> <p>Zakres pomiarowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> -14 mW/m²-20W/m² <p>Natężenie pola magnetycznego H w zakresie częstotliwości 0 Hz -1 GHz</p> <p>Zakresy pomiarowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 0,01 mT – 1999 mT dla 0 Hz -1 nT – 10 mT dla pasma 5 Hz -100 kHz - 0,7 A/m - 210A/m dla pasma 100 kHz - 10 MHz - 0,02 A/m - 20 A/m dla pasma 10 MHz - 60 MHz - 0,026 A/m -16 A/m dla pasma 60 MHz -1 GHz 	<p>Rozp. Ministra Środowiska z dnia 30.10.2003r. (Dz. U. Nr 192, poz.1883) PN-T-06580-3:2002</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Dawka ekspozycyjna promieniowania X - Moc dawki ekspozycyjnej promieniowania X <p>zakres pomiarowy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dolny zakres mocy dawki 0,2 mR/h; - dolny zakres dawki 0,2 mR 	<p>PB-56, wyd. 4:21.05.2007</p>
<p>Stężenie radionuklidów: ¹³⁷Cs i ⁴⁰K metodą spektrometrii gamma w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> 6,0 – 10 kBq/kg dla ¹³⁷Cs 40,0 – 100 kBq/kg dla ⁴⁰K 	<p>PB-58 wyd. 5:17.05.2007</p>

Badane cechy i metody badawcze	Normy i/lub udokumentowane procedury badawcze
Parametry fizyczne: - Wysokie napięcie - Czas ekspozycji - Całkowita filtracja - Warstwa pochłonna - Wydajność lampy - Geometria wiązki - Oświetlenie pola symulującego pole promieniowania rentgenowskiego - Wielkość ogniska - Kratka przeciwrozproszeniowa - Odległość ognisko lampy- rejestrator obrazu - System automatycznej kontroli ekspozycji - Ekrany wzmacniające - Moc dawki - Rozdzielczość wysokokontrastowa toru wizyjnego - Progowy kontrast obrazu - Czas reakcji wyłącznika - Kinematografia - Zgodność pola promieniowania X z polem widzenia wzmacniacza - Warunki pracy ciemni - Przebieg procesu wywoływania	PB-86 wyd. 1:01.09.2006 PB-54 wyd. 1:21.02.2007 PB-13 wyd. 1:28.03.2008

W Oddziale Higieny Radiacyjnej zatrudnionych jest pięć osób upoważnionych przez Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku do wykonywania czynności kontrolnych. Kontrole prowadzone są w następujących zakresach tematycznych:

1. wykonywanie czynności nadzoru w zakresie higieny radiacyjnej, w tym:
 - kontrola zakładów, otoczenia zakładów i innych miejsc stosowania źródeł promieniowania jonizującego,
 - kontrola zakładów, otoczenia zakładów i innych miejsc użytkowania źródeł elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego,
 - prowadzenie dochodzenia w sprawach związanych ze stosowaniem źródeł promieniowania jonizującego i elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego,
 - udział w akcjach awaryjnych związanych ze stosowaniem źródeł promieniowania jonizującego i elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego;
2. dokonywanie ustaleń kontroli;
3. sporządzanie dokumentacji w zakresie czynności nadzoru służących do opracowywania protokołów kontroli oraz projektów wystąpień pokontrolnych.

W 2012r. sprawowano nadzór w zakresie higieny radiacyjnej nad 366 zakładami w województwie podlaskim. W 338 zakładach użytkowanych było 593 medycznych aparatów rtg, w 58 zakładach stosowano 310 urządzeń wytwarzających pole elektromagnetyczne. W 308 zakładach stosowano wyłącznie aparaturę rentgenowską, w 28 zakładach wyłącznie źródła pola elektromagnetycznego i w 30 stosowano źródła promieniowania jonizującego oraz źródła pola elektromagnetycznego, w tym w 2 zakładach stosowano źródła izotopowe w celach medycznych. Liczbę urządzeń z podziałem na rodzaj zastosowania przedstawiają tabela 1 oraz tabela 4. Tabele 2 i 3 przedstawiają strukturę wiekową użytkowanej aparatury rtg.

Tabela 1. Ogólna liczba i rodzaj aparatów rtg według ewidencji na koniec 2012r.

Rodzaj aparatu rtg		liczba
tylko do prześwietleń	stosowane w radiologii zabiegowej naczyniowej	8
	stosowane w radiologii zabiegowej pozostałej	20
	stosowane w diagnostyce bez radiologii zabiegowej	4
tylko do zdjęć		86
do zdjęć i prześwietleń		43
mammografy		10
do wewnątrzustnych zdjęć zębów		353
do zdjęć panoramicznych		41
densytometry		14
tomografy komputerowe		14

Tabela 2. Wiek aparatów mammograficznych użytkowanych w województwie podlaskim – stan na koniec 2012r.

Rok produkcji	2010r.	2008r.	2007r.	2006r.	2005r.	2003r.	2000r.	1997r.
Mammografy ogółem	1	1	2	1	2	1	1	1
Mammobusy	0	1	0	0	1	1	1	0
Mammografy stosowane do badań skryningowych	1	1	2	1	2	1	1	1

Tabela 3. Struktura wiekowa aparatury RTG na terenie województwa podlaskiego na koniec 2012r.

<i>Rok produkcji</i>	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
Liczba aparatów rtg	12	66	60	41	48	37	33	72	37	37
<i>Rok produkcji</i>	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995	1994	1993
Liczba aparatów rtg	21	20	29	11	11	9	8	3	5	2
<i>Rok produkcji</i>	1992	1991	1990	1989	1988	1987	1986	1985	1984	1983
Liczba aparatów rtg	1	2	1	2	3	2	1	4	0	2
<i>Rok produkcji</i>	1982	1981	1980	1979	1978	1976		Brak danych		
Liczba aparatów rtg	5	0	0	0	1	1		7		

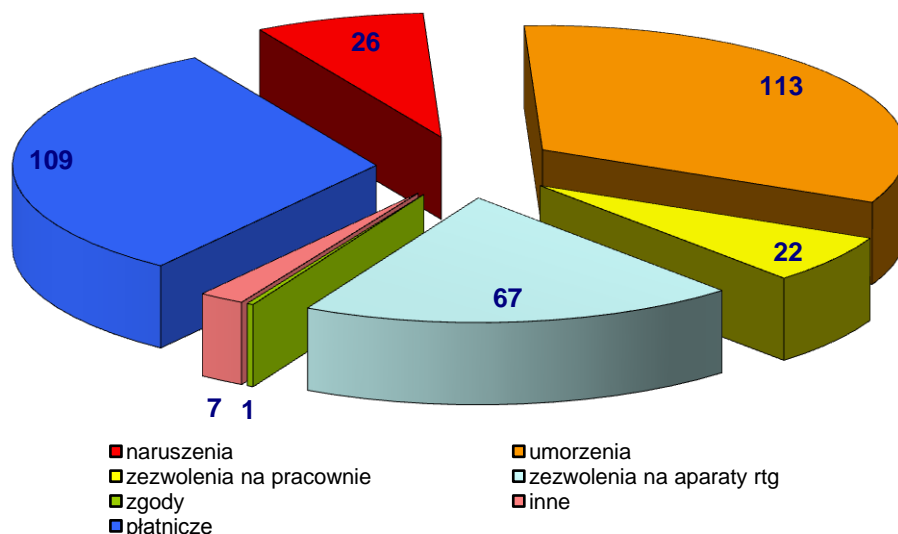
Tabela 4. Ogólna liczba i rodzaj urządzeń wytwarzających pole elektromagnetyczne 0 Hz – 300 GHz według ewidencji na koniec 2012r.

Dziedzina zastosowań	Urządzenia i instalacje	Liczba
Ochrona zdrowia	aparaty do elektrochirurgii	145
	diatermie	69
	urządzenia MRI	8
	inne	45
Przemysł	urządzenia indukcyjne	8
	zgrzewarki	1
Radiokomunikacja i łączność	radiofoniczne	23
	telewizyjne	11

Zdjęcie 1. Jedno z najnowszych urządzeń MRI na terenie województwa podlaskiego.

W nadzorowanych obiektach przeprowadzono 201 kontroli. W 2012r. w zakresie higieny radiacyjnej Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny wydał 345 decyzji administracyjnych, w tym 282 decyzje dotyczące zakładów użytkujących źródła promieniowania jonizującego, 44 dotyczące jednostek użytkujących źródła pól elektromagnetycznych oraz 19 decyzji dotyczących jednostek użytkujących zarówno źródła promieniowania jonizującego jak i źródła pól elektromagnetycznych. Z wydanych decyzji administracyjnych 19 (łącznie 45 zaleceń pokontrolnych) obligowało użytkowników źródeł promieniowania jonizującego do usunięcia stwierdzonych podczas kontroli naruszeń. W 2012r. zakładom użytkującym źródła pól elektromagnetycznych wydano 4 decyzje (łącznie 23 zalecenia pokontrolne) nakazujące usunięcie naruszeń. W przypadku jednostek użytkujących zarówno źródła promieniowania jonizującego jak i źródła pól elektromagnetycznych zostało wydanych 7 decyzji administracyjnych (łącznie 9 zaleceń pokontrolnych) obligujących strony do usunięcia stwierdzonych naruszeń.

Wykres 1. Liczba i rodzaj decyzji wydanych w zakresie higieny radiacyjnej w 2012r.

Wydano 22 decyzje zezwalające na uruchomienie pracowni rtg oraz 67 na uruchomienie i stosowanie aparatów rentgenowskich w celach medycznych. Wykres 1 przedstawia całościowo liczbę i rodzaje decyzji wydanych przez Oddział Higieny Radiacyjnej w 2012r. Liczby wydanych zezwoleń w 2012r. z podziałem na rodzaje aparatów rtg prezentuje tabela 5.

W województwie podlaskim, w narażeniu na promieniowanie jonizujące pracuje 1228 osób, z tego 1049 osób jest objętych pomiarami dawek indywidualnych. W ubiegłym roku nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych dawek rocznych u tych osób. Na tej podstawie ocenia się, że ochrona radiologiczna na stanowiskach pracy jest właściwa. W kontakcie z polem elektromagnetycznym pracowały 1372 osoby. Wskaźnik ekspozycji W na PEM był poniżej 0,5 w przypadku 1355 osób, w przypadku 17 osób mieścił się w przedziale $0,5 \leq W \leq 1$. Nie stwierdzono stanowisk pracy, na których wskaźnik ekspozycji $W > 1$. Ocena wartości wskaźnika ekspozycji pozwala stwierdzić, że organizacja pracy i ochrona przed polami elektromagnetycznymi na stanowiskach pracy jest prawidłowa.

Tabela 5. Wydane zezwolenia na uruchomienie i stosowanie aparatury rentgenowskiej w 2012r.

Rodzaj aparatu	Liczba wydanych zezwoleń
aparat stomatologiczny do zdjęć wewnątrzustnych zębów	42
aparat stomatologiczny do zdjęć pantomograficznych i cefalometrycznych	6
aparat zdjęciowy	6
aparat mammograficzny	2
aparat zdjęciowo- prześwietleniowy	1
aparat prześwietleniowy	0
aparaty stosowane w radiologii zabiegowej naczyniowej	2
aparaty stosowane w radiologii zabiegowej pozostałej	1
tomograf komputerowy	2
aparat do densytometrii kości	3

W tabeli 6 przedstawiono nieprawidłowości stwierdzone podczas kontroli urządzeń wytwarzających pole elektromagnetyczne w zakresie 0 Hz – 300 GHz, natomiast w tabeli 7

przedstawiono nieprawidłowości z zakresu ochrony radiologicznej stwierdzone podczas kontroli zakładów stosujących aparaturę rentgenowską w celach medycznych występujące w roku 2012.

Dane dotyczące higieny radiacyjnej w 2012r. gromadzone były z wykorzystaniem posiadanego oprogramowania biurowego w opracowanych rejestrach i bazach.

Tabela 6. Naruszenia stwierdzone podczas kontroli zakładów stosujących urządzenia wytwarzających pole elektromagnetyczne w zakresie 0 Hz - 300 GHz w 2012r.

Lp.	Temat	Liczba stwierdzonych nieprawidłowości
1.	brak aktualnych pomiarów rozkładu pola elektromagnetycznego	5
2.	brak oznakowania zasięgu stref ochronnych i oznakowania źródła pola elektromagnetycznego	5
3.	brak szkoleń pracowników w zakresie bhp przy pracy w polu elektromagnetycznym	2
4.	brak rejestru czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowisku pracy	1
5.	brak karty badań i pomiarów czynników szkodliwych	1
6.	brak orzeczenia lekarskiego	2

Tabela 7. Naruszenia stwierdzone podczas kontroli pracowni rtg w 2012r.

Lp.	Temat	Liczba stwierdzonych nieprawidłowości
1.	brak kontroli narażenia pracowników	2
2.	brak ewidencji dawek, osób i orzeczeń lekarskich	3
3.	brak certyfikatów potwierdzających przeszkolenie w dziedzinie ochrony radiologicznej pacjenta	3
4.	brak testów specjalistycznych	11
5.	brak testów podstawowych	4
6.	zakaz użytkowania aparatury rtg	7
7.	brak odpowiedniego oznakowania	2
8.	brak protokołu przeglądu wentylacji	4
9.	brak inspektora ochrony radiologicznej	4
10.	brak lub nieprawidłowa instrukcji ochrony radiologicznej	3
11.	brak skutecznego działania wentylacji mechanicznej w ciemni	1
12.	brak rejestracji fizycznych parametrów ekspozycji	1
13.	brak skierowania na badania rtg	1
14.	brak dostępu do zbiorów przepisów prawnych	1
15.	nieprawidłowy program zapewnienia jakości	6
16.	brak zgodności stanu faktycznego z projektem	1
17.	w radioterapii nie wykonywano testów ciężowych	1

Zdjęcie 2. Aparat rtg do zdjęć przyłóżkowych, odczyt cyfrowy.

Zdjęcie 3. Aparat rtg do zdjęć z podwieszeniem sufitowym, odczyt cyfrowy.

Zgodnie z zatwierdzonymi przez Prezesa PAA harmonogramami Dział Laboratoryjny WSSE wykonywał pomiary skażeń promieniotwórczych żywności, wody i pasz na terenie województwa podlaskiego. Wyniki oznaczeń Cs-137 z uwzględnieniem podziału na poszczególne produkty żywnościowe wykonane w ramach placówek pomiaru skażeń promieniotwórczych przedstawia tabela 8. Skażenia promieniotwórcze żywności od kilku lat utrzymują się na bardzo niskim poziomie.

Dział Laboratoryjny WSSE wykonywał testy eksploatacyjne kontroli fizycznych parametrów aparatury rtg oraz pomiary pól elektromagnetycznych. Wykonano badania 39 aparatów rentgenowskich oraz pomiary rozkładu pola elektromagnetycznego 24 urządzeń. W żadnym z badań nie stwierdzono negatywnych wyników.

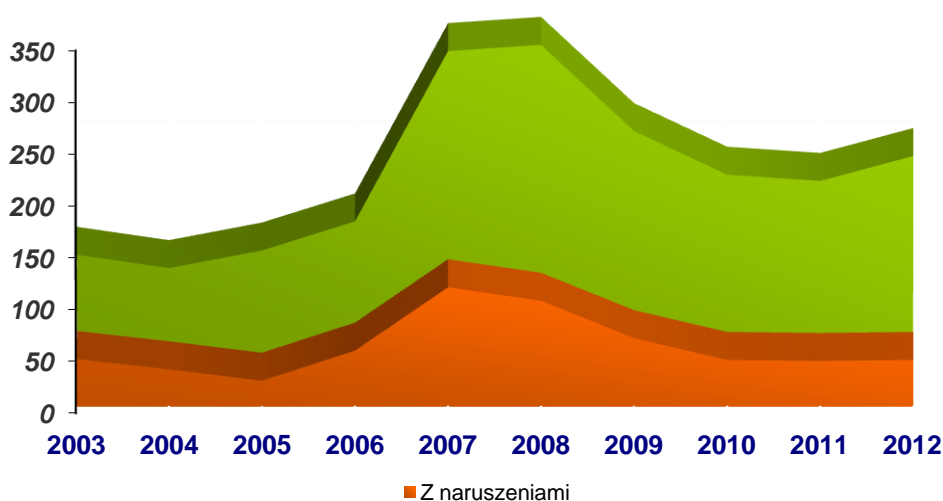
Tabela 8. Wyniki oznaczeń Cs-137 z uwzględnieniem podziału na poszczególne produkty żywnościowe wykonane w ramach placówek pomiaru skażeń promieniotwórczych.

Lp.	Rodzaj próbki (produkt)	Liczba wykonanych oznaczeń Cs-137	Liczba oznaczeń w których przekroczona była norma ¹	Przedział w jakim mieściły się wyniki oznaczeń ²
1.	Mleko – Płynne	8	0	0,23 – 0,80
2.	Mięso – Wołowina i wieprzowina	8	0	0,24 – 0,83
3.	Ryby – Słodkowodne	4	0	0,21 – 0,49
4.	Drób – Kurczak	4	0	0,24 – 0,31
5.	Jaja	8	0	0,17 – 0,42
6.	Zboża – Pszenica i żyto	2	0	0,24 – 1,00
7.	Ziemniaki	2	0	0,23 – 0,60
8.	Warzywa – Kapusta, buraki	2	0	0,21 – 0,73
9.	Owoce – Jabłka	2	0	0,30 – 0,35
10.	Woda wodociągowa	8	0	0,004 – 0,014
11.	Woda powierzchniowa lub jezioro	2	0	0,005– 0,014
12.	Środki żywienia zwierząt – Pasze zielone	2	0	0,29 – 1,36

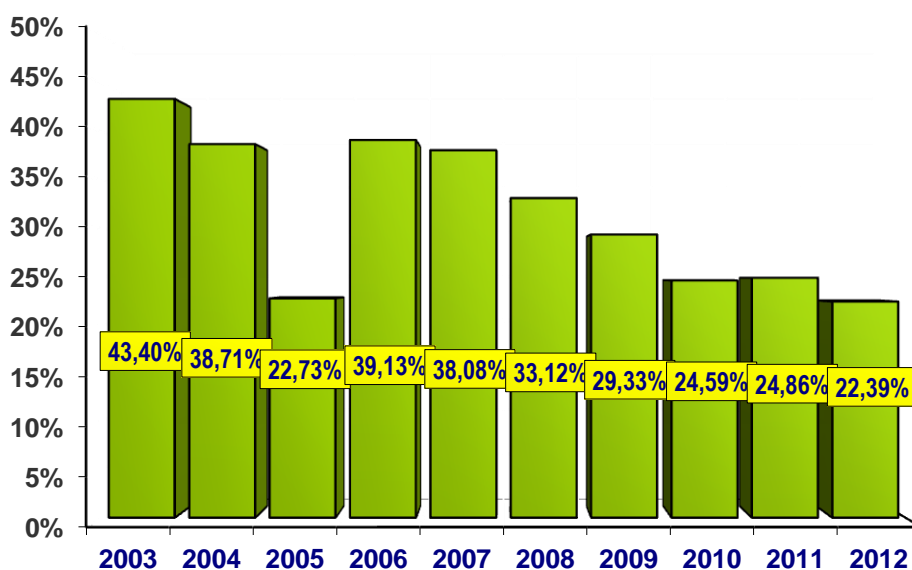
¹ 370Bq/kg dla –mleka i jego przetworów;600Bq/kg inne produkty,

² w Bq/kg (Bq/l).

W roku 2003 stwierdzono naruszenia podczas 46 kontroli na ogólną liczbę 155 kontroli, co stanowiło 29,68% kontrolowanych obiektów. W roku 2004 stwierdzono naruszenia podczas 36 kontroli na ogólną liczbę 180 kontroli, co stanowi 20%, zaś w 2005r. stwierdzono naruszenia podczas 25 kontroli na ogólną liczbę 214, co stanowi 11,68%. W 2006r. z przeprowadzonych 186 kontroli, naruszenia stwierdzono podczas 54 kontroli, co stanowi 29,03% kontroli. W 2007r. stwierdzono naruszenia podczas 115 kontroli na ogólną liczbę 302 kontroli, co stanowi 38,1% kontroli. W 2008r. stwierdzono naruszenia podczas 102 kontroli na ogólną liczbę 308 kontroli, co stanowi 33,1% kontroli. W 2009r. stwierdzono naruszenia podczas 66 kontroli na ogólną liczbę 225 kontroli, co stanowi 29,33%. W 2010r. wykonano 183 kontrole podczas 45 stwierdzono naruszenia, co stanowi 24,59%. W 2011r. przeprowadzono 177 kontroli podczas 44 stwierdzono naruszenia, co stanowi 24,86%. W 2012r. wykonano 201 kontroli podczas 45 kontroli stwierdzono naruszenia, co stanowi 22,39% wszystkich przeprowadzonych kontroli. Dane zostały wizualizowane na wykresach 2 i 3

Wykres 2. Zestawienie wykonanych kontroli i kontroli, w czasie których stwierdzono naruszenia na przestrzeni lat 2003 - 2012.

Wykres 3. Procent kontroli podczas których stwierdzono naruszenia w latach 2003-2012.

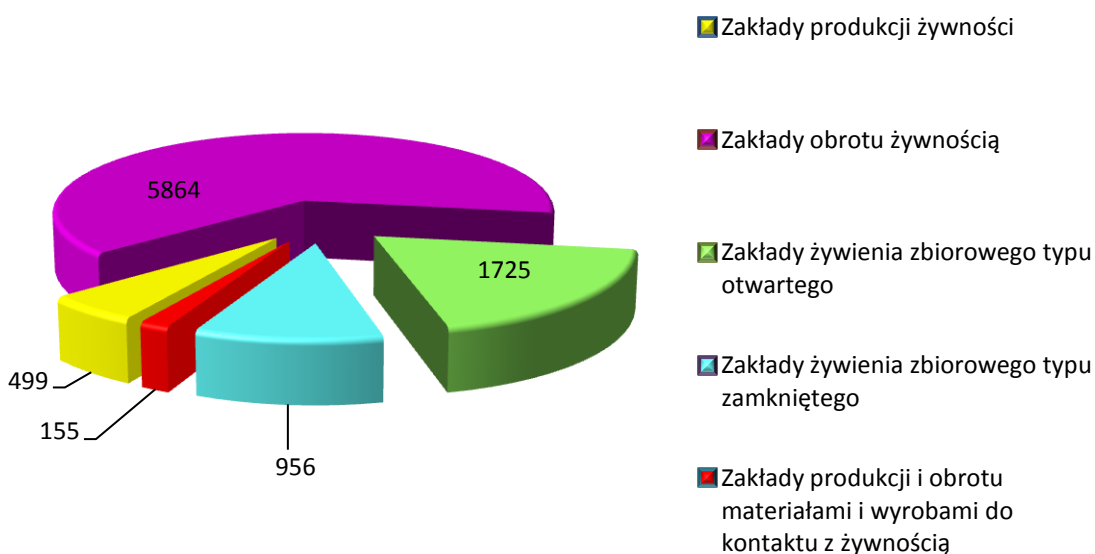
Od roku 2006 wprowadzony został obowiązek wykonywania testów podstawowych i specjalistycznych fizycznych parametrów aparatury rtg oraz wdrożenia systemu zarządzania jakością, co spowodowało wzrost stwierdzanych naruszeń. W tej chwili obserwowany jest powolny spadek liczby stwierdzanych nieprawidłowości, co wynika z dostosowania się jednostek do obecnie obowiązujących przepisów w zakresie ochrony radiologicznej.

Zmniejszenie ilości stwierdzonych nieprawidłowości wynika z lepszej znajomości przepisów prawnych i przestrzegania ich przez personel. Dzięki zwiększonej ilości obowiązujących szkoleń w zakresie ochrony radiologicznej, jak również z zastosowania bardziej nowoczesnego sprzętu stan higieny radiacyjnej w naszym województwie ulega stalej, systematycznej poprawie.

XI. OCENA STANU SANITRNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA, MATERIAŁÓW I WYROBÓW PRZEZNACZONYCH DO KONTAKTU Z ŻYWNOSCIĄ ORAZ KOSMETYKÓW ZA ROK 2012

1. URZĘDOWA KONTROLA ZAKŁADÓW ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA ORAZ MATERIAŁÓW I WYROBÓW DO KONTAKTU Z ŻYWNOSCIĄ

Pion bezpieczeństwa żywności i żywienia Państwowej Inspekcji Sanitarnej w województwie podlaskim w roku 2012 obejmował urzędowym nadzorem łącznie **9199** zakładów, w tym **9044** obiektów żywności i żywienia oraz **155** zakładów produkcji i obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

Wykres 1: Rodzaje obiektów żywności, żywienia oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością objętych nadzorem w roku 2012 wg ich liczebności

Spośród obiektów ujętych w ewidencji w 2012r skontrolowano **8496** (tj. 92,36%), w tym w **7255** zakładach (tj. 78,87%) dokonano kompleksowej oceny stanu sanitarnego według jednolitych kryteriów ustalonych w obowiązujących arkuszach oceny. Na podstawie ocen

klasyfikacyjnych **103** zakłady uznano za niezgodne z wymaganiami obowiązującego prawa, co stanowi **1,42 %** ogółu obiektów sklasyfikowanych.

Łącznie w nadzorowanych obiektach przeprowadzono **15263** kontrole i rekontrole, w tym **2011** kontroli interwencyjnych. Wyniki przeprowadzonych inspekcji wykazały, iż **6930** zakładów wdrożyło zasady GHP/GMP, natomiast **1954** posiada wdrożony system HACCP.

W ramach nadzoru nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością skontrolowano **21** zakładów produkcji oraz **109** miejsc obrotu. W sumie przeprowadzono **183** kontrole, w tym **25** w zakładach produkcji i **158** w miejscach obrotu materiałami i wyrobami.

W wyniku nadzoru sanitarnego prowadzonego w 2012 przez pion bezpieczeństwa żywności i żywienia Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. podlaskiego wydano **2214** nakazowych decyzji administracyjnych, w tym **26** nakazujących unieruchomienie/przerwanie działalności całego lub części zakładu oraz **67** zakazujących wprowadzania produktu do obrotu. Ponadto w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego wydawano decyzje zatwierdzające działalność podmiotów branży spożywczej oraz inne wynikające z prowadzonego postępowania administracyjnego. Łącznie w roku 2012 pion bezpieczeństwa żywności i żywienia wydał **9122** decyzje administracyjne oraz **3655** decyzji płatniczych.

Za stwierdzone naruszenia wymagań higieniczno-sanitarnych nałożono **656** mandatów karnych na łączną kwotę **113 950 zł** oraz skierowano **13** wniosków o ukaranie osób winnych stwierdzanych zaniedbań, w tym **2** do Sądu Grodzkiego oraz **11** wniosków o nałożenie kar pieniężnych przez Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku. Aktów oskarżenia i zawiadomień do prokuratury nie składano.

Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny działając jako organ I instancji na mocy art. 104 ustawy z dnia 25.08.2006r.o bezpieczeństwie żywności i żywienia wydał w roku 2012 łącznie **10** decyzji administracyjnych wymierzających karę pieniężną przedsiębiorcom województwa podlaskiego na podstawie wniosków złożonych przez Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych. Łączna kwota wymierzonych kar wynosiła **20 115 zł**. Kary pieniężne wymierzono m.in. za: rozpoczęcie działalności w zakresie produkcji lub obrotu żywnością bez uzyskania wymaganej prawem decyzji właściwego PPIS, za prowadzenie produkcji lub obrotu żywnością w zakresie niezgodnym z uzyskaną decyzją o zatwierdzeniu oraz za nieprzestrzeganie wymagań w zakresie znakowania środków spożywczych.

W 3 przypadkach przedsiębiorcy odwołali się od decyzji PPWIS w Białymstoku nakładającej karę do Głównego Inspektora Sanitarnego. Wszystkie w/w decyzje Główny Inspektor Sanitarny utrzymał w mocy.

Uzyskane dane pokontrolne wskazują, iż stan sanitarny skontrolowanych zakładów żywności i żywienia w województwie podlaskim w 2012r w stosunku do roku poprzedniego uległ poprawie. Największą poprawę odnotowano w grupie zakładów obrotu żywnością.

Spośród obiektów **produkcji żywności** zakłady niespełniające wymagań stwierdzono jedynie w grupach: piekarnie i ciastkarnie. Negatywnie oceniono 2,04% piekarń oraz 1,64% ciastkarni.

W odniesieniu do **zakładów obrotu żywnością** negatywnie oceniono 1,47% skontrolowanych zakładów. Największy odsetek obiektów ocenionych jako niezgodne z wymaganiami odnotowano w grupie: kioski na targowiskach sprzedające inne środki spożywcze (6,67%) i sklepy spożywcze (1,92%).

Wśród **obiektów żywienia zbiorowego** większy odsetek zakładów negatywnie ocenionych stwierdzono w zakładach żywienia zbiorowego typu otwartego (1,08%) w stosunku do zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego (0,32%). Należy przy tym zaznaczyć, iż wśród obiektów żywienia typu zamkniętego obiekty niezgodne stwierdzono jedynie w 2 grupach zakładów tj. bufety przy zakładach pracy (1,85%) i stołówkach szkolnych (0,63%).

Państwowa Inspekcja Sanitarna oprócz inspekcji kompleksowych zakładów przeprowadzała również **kontrole tematyczne** mające na celu szczegółową ocenę danego zagadnienia m.in. w zakresie oceny :

- znakowania środków spożywczych wytwarzanych i oferowanych w sprzedaży na terenie województwa podlaskiego,
- wdrażania i utrzymywania przez zakłady żywności i żywienia procedur opartych o zasady HACCP,
- prawidłowości stosowania w produkcji i przetwórstwie żywności substancji dodatkowych i substancji pomagających w przetwarzaniu,
- warunków zdrowotnych suplementów diety i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego,
- przestrzegania przepisów w sprawie oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych dotyczących żywności,
- przestrzegania wymagań prawa dotyczącego żywności zmodyfikowanej genetycznie,
- warunków produkcji przetworów grzybowych oraz skupu i sprzedaży grzybów świeżych, w szczególności na targowiskach oraz zakładach żywienia zbiorowego,
- warunków produkcji oraz jakości zdrowotnej naturalnych wód mineralnych, wód źródlanych i stołowych,
- nadzoru nad jakością zdrowotną środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, kosmetyków produkowanych i wprowadzanych do obrotu na terenie województwa podlaskiego,
- działalności nadzorowanych podmiotów w zakresie sprzedaży bezpośredniej środków spożywczych

Do **nieprawidłowości** odnotowywanych w zakładach sektora spożywczego skontrolowanych w roku 2012 należały w szczególności:

- nieprawidłowe warunki przechowywania środków spożywczych (niezgodne z deklaracją producenta, narażenie na zanieczyszczenie, brak segregacji asortymentowej, nie zachowana ciągłość łańcucha chłodniczego),
- wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia/daty minimalnej trwałości,
- brak zachowania właściwej higieny zatrudnionego personelu,
- brak właściwego zabezpieczenia zakładu przez szkodnikami,
- niewłaściwie zorganizowana i prowadzona kontrola wewnętrzna (nie przestrzeganie w praktyce zasad GHP i GMP, brak systematycznych zapisów dokumentujących realizację zasad dobrych praktyk, brak monitoringu parametrów w Krytycznych Punktach Kontrolnych lub monitoring prowadzony niewłaściwie),
- brak spełnienia wymagań prawa w odniesieniu do materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością (m.in. brak deklaracji zgodności, brak stosowanego oznakowania, nieprawidłowe warunki przechowywania opakowań przeznaczonych do pakowania żywności),
- niewłaściwy stan sanitarno - techniczny pomieszczeń zakładu, wyposażenia i sprzętu,
- oraz brak czystości i porządku

2. URZĘDOWA KONTROLA KOSMETYKÓW

W roku 2012 pion higieny żywności, żywienia i przedmiotów użytku również prowadził nadzór nad **produkcją i obrotem kosmetykami**.

Ogółem skontrolowano **136** obiektów, w tym **3** zakłady produkcji kosmetyków, **133** obiekty obrotu kosmetykami (20 hurtowni i 113 sklepów specjalistycznych).

Łącznie przeprowadzono **185** kontroli i rekontroli, w wyniku których nie stwierdzono nieprawidłowości, w związku z czym nie wydawano decyzji administracyjnych oraz nie nakładano mandatów karnych.

3. URZĘDOWA OCENA JAKOŚCI ZDROWOTNEJ ZBADANYCH ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH, MATERIAŁÓW I WYROBÓW DO KONTAKTU Z ŻYWNOSCIĄ ORAZ KOSMETYKÓW.

W roku 2012 pion bezpieczeństwa żywności i żywienia Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. podlaskiego do badań laboratoryjnych pobrał łącznie **2711** próbek, w tym **2533** pobrano w zakładach żywności, żywienia oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością, **124** próbki w zakładach produkcji i obrotu kosmetykami oraz **54** próbki w ramach granicznej kontroli sanitarnej.

Rodzaj próbek pobranych z nadzorowanych zakładów przedstawiał się następująco: **2140** próbek żywności, **64** próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, **323** próbki sanitarne oraz **130** próbek kosmetyków.

W uszczegółowieniu do nadzorowanych zakładów pobrano odpowiednio: w zakładach produkcji żywności - **516** próbek, w zakładach obrotu żywnością – **1749** próbek, w zakładach żywienia zbiorowego – **219** próbek, w wytwórniach i miejscach obrotu materiałami i wyrobami – **49** próbek oraz w zakładach produkcji i obrotu kosmetykami – **124** próbki.

Z ogólnej liczby próbek pobranych w nadzorowanych zakładach zakwestionowano 173. Kwestionowany rodzaj próbek to: 105 próbek żywności, 64 próbki sanitarne oraz 4 próbki materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością.

W kierunku zawartości **zanieczyszczeń mikrobiologicznych** oceniono 1237 próbek, w tym 1193 krajowych środków spożywczych, 32 z UE i 12 z importu. Zakwestionowano 44 próbki krajowe, co stanowi 3,56%.

W kierunku **parametrów chemicznych** (metale szkodliwe dla zdrowia, pozostałości pestycydów, mikotoksyny, azotany, substancje dodatkowe, obecność organizmów GMO) zbadano łącznie 583 próbki. Zakwestionowano 1 próbkę żywności z uwagi na przekroczenie NDP pozostałości pestycydów, co stanowi 0,17%.

Organoleptycznie oceniono 1588 próbek (1493 krajowe, 56 z UE i 39 z importu), z czego zakwestionowano 20 próbek (19 próbek krajowych oraz 1 próbkę z importu), co stanowi 1,26%.

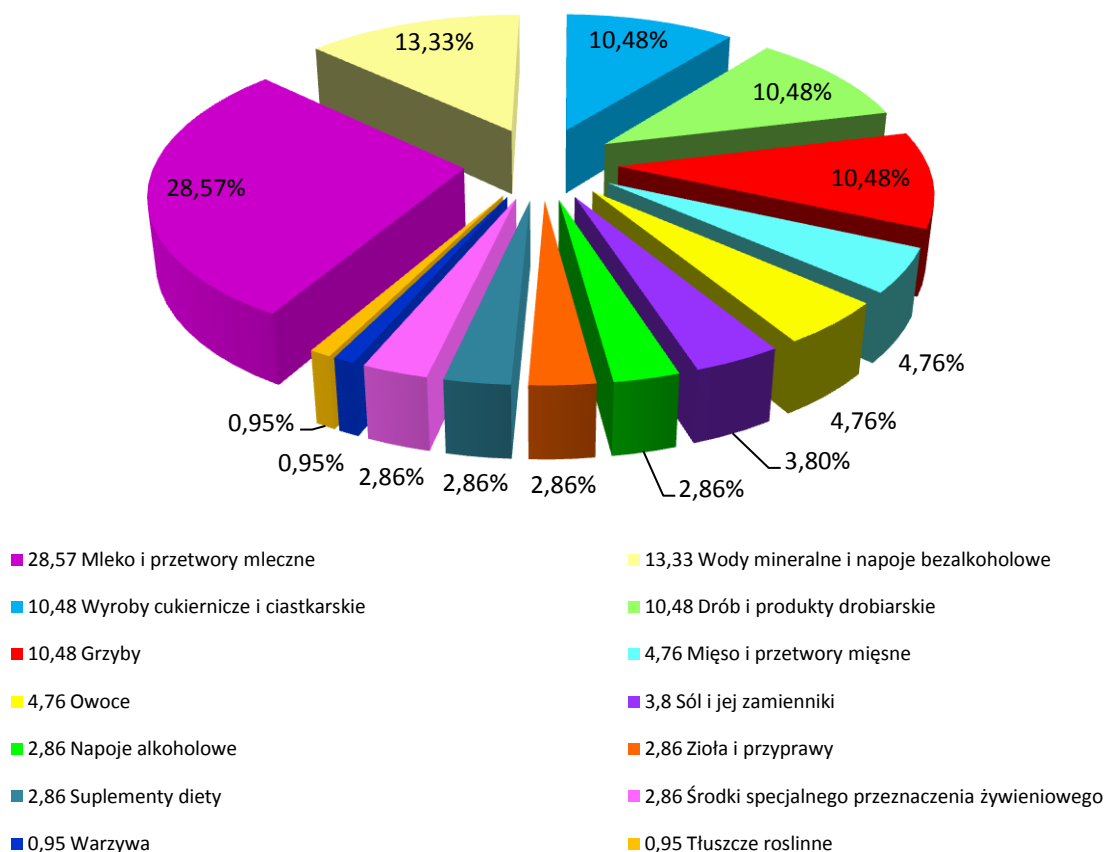
W kierunku **znakowania** oceniono 1072 próbki. Niewłaściwe znakowanie stwierdzono w 35 próbkach (27 krajowych środków spożywczych, 5 z UE oraz 3 z importu), co stanowi 3,26%.

Badania na **inne parametry** przeprowadzono ogółem w 409 próbkach (335 krajowych, 56 z UE, oraz 18 z importu). Zakwestionowano 1 próbkę krajową z uwagi na przekroczenie NDS WWA, co stanowi 0,67%.

Ponadto w związku ze stwierdzoną ilością zawartości siarczanów zdyskwalifikowano 4 próbki z grupy sól i jej zamienniki.

Reasumując, w 2012r. w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększył się odsetek próbek kwestionowanych zwłaszcza w kierunku organoleptyki, natomiast zmniejszył się odsetek próbek kwestionowanych z powodu stwierdzenia zanieczyszczeń mikrobiologicznych i niewłaściwego znakowania.

Wśród kwestionowanych asortymentów największy odsetek stanowiły: mleko i przetwory mleczarskie, wody mineralne i napoje bezalkoholowe, wyroby cukiernicze i ciastkarskie, drób i produkty drobiarskie oraz grzyby. Główną przyczyną negatywnej oceny laboratoryjnej było niewłaściwa jakość mikrobiologiczna, nieprawidłowe znakowanie oraz niewłaściwe cechy organoleptyczne.

Wykres 2: Asortymenty środków spożywczych kwestionowane w roku 2012

W roku 2012r Państwowa Inspekcja Sanitarna prowadziła również ocenę laboratoryjną jakości materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością produkowanych i wprowadzanych do obrotu na terenie województwa podlaskiego, jak też kosmetyków.

Łącznie do badań pobrano **64** próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, w tym **2** z wytwórni materiałów i wyrobów, **47** z miejsc obrotu materiałami i wyrobami oraz **15** z obiektów obrotu środkami spożywczymi.

Ogółem zbadano 10 próbek materiałów opakowaniowych oraz 54 próbki pozostałych wyrobów do kontaktu z żywnością:

Spośród **64** zbadanych próbek, **10** stanowiły materiały opakowaniowe i opakowania do żywności (6 krajowe, 1 z importu i 3 z UE), a **54** (10 krajowe, 39 z importu, 5 z UE) - pozostałe wyroby do kontaktu z żywnością tj. wyroby z melaminy, wyroby ceramiczne, butelki dla niemowląt, przybory kuchenne z poliamidu.

Zakwestionowano **4** próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością tj. **2** wyroby z melaminy (przekroczenie migracji specyficznej formaldehydu), **1** czajnik elektryczny (ze względu na niewłaściwe cechy organoleptyczne), oraz **1** lejek z tworzywa sztucznego (niewłaściwe oznakowanie).

Na przestrzeni roku 2012 zbadano **130** próbek **kosmetyków** (22 z zakładów produkcji kosmetyków, 102 z hurtowni i sklepów specjalistycznych oraz 6 z innych nadzorowanych zakładów obrotu), w tym **66** w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych i **64** w zakresie parametrów chemicznych.

Pobrany asortyment stanowiły głównie: kremy, balsamy, mydła w płynie, żele pod prysznic, szampony, pasty do zębów i farby do włosów.

Pobrane próbki wyrobów kosmetycznych w zbadanych parametrach nie były kwestionowane.

4. SYSTEM RASFF

W odniesieniu do żywności zagrażającej zdrowiu konsumentów podejmowano działania w ramach europejskiego **Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Paszach (RASFF)**.

Wojewódzki Punkt Kontaktowy systemu RASFF w WSSE w Białymstoku w roku 2012 otrzymał łącznie **104 powiadomienia**, w tym **64 alarmowe**, **37 informacyjnych** oraz **3 typu NEWS**. Informacje przesyłane były bezpośrednio z Krajowego Punktu Kontaktowego oraz za pośrednictwem innych Państwowych Wojewódzkich Inspektorów Sanitarnych. W każdym przypadku powiadomienia natychmiast przesyłano do właściwego Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego celem podjęcia działań wyjaśniających i zaradczych zmierzających do wycofania produktów niebezpiecznych z obrotu handlowego.

W związku z otrzymanymi powiadomieniami dotyczącymi niebezpiecznych środków spożywczych lub materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, pracownicy pionu bezpieczeństwa żywności i żywienia Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. podlaskiego przeprowadzili łącznie **1202 kontrole interwencyjne** w obiektach wskazanych na listach dystrybucji, do których trafiły produkty będące przedmiotem powiadomień.

Z terenowej sieci powiadamiania systemu RASFF (Powiatowe Stacje Sanitarно-Epidemiologiczne) Wojewódzki Punkt Kontaktowy otrzymał w sumie **8 powiadomień**, w tym **4 alarmowe** i **4 informacyjne**. Wszystkie powiadomienia przekazano do Krajowego Punktu Kontaktowego systemu RASFF w Głównym Inspektoracie Sanitarnym.

W związku z sytuacjami kryzysowymi zaistniałymi w sektorze żywności w roku 2012 pion bezpieczeństwa żywności i żywienia prowadził dodatkowo skoordynowane kontrole rynku związane ze stwierdzeniem w obrocie handlowym:

- a) soli technicznej jako soli spożywczej,
- b) proszku jajecznego z nielegalnej produkcji i produktów z jego udziałem,
- c) napojów spirytusowych pochodzących z Republiki Czeskiej skażonych alkoholem metylowym.

O wynikach kontroli przeprowadzonych na terenie woj. podlaskiego, w tym wycofywanych produktach regularnie informowano w meldunkach Głównego Inspektora Sanitarnego oraz Centrum Zarządzania Kryzysowego Wojewody Podlaskiego.

5. KONTROLA GRANICZNA PRODUKTÓW Z IMPORTU PRZYWOŻONYCH Z PAŃSTW TRZECICH NA TEREN UE LUB WYWOŻONYCH POZA JEJ OBSZAR.

Graniczną kontrolę sanitarną realizowano przy uwzględnieniu szczególnych warunków wwozu niektórych produktów z państw trzecich objętych rozporządzeniem Komisji (WE) **Nr 669/2009** z dnia 24.07.2009r, rozporządzeniem (WE) **Nr 1152/2009** z dnia 27.11.2009r. – pod kątem aflatoksyn, rozporządzeniem (UE) **Nr 258/2010** z dnia 25.03.2010r. – odnośnie gumy guar, rozporządzeniem (WE) **Nr 1135/2009** z dnia 25.11.2009r. – pod kątem melaminy, rozporządzeniem (UE) **Nr 284/2011** – odnośnie przyborów kuchennych z Chin i Hongkongu, decyzją Komisji z dnia 22.12.2011r. w sprawie ryżu z Chin.

W roku 2012 w punktach granicznej kontroli sanitarnej w Bobrownikach i Kuźnicy łącznie oceniono **530 partii produktów z importu**, w tym **452** partie żywności oraz **78** partii materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Państwowy Graniczny Inspektor Sanitarny w Suwałkach wystawił ogółem **527** świadectw spełnienia wymagań zdrowotnych, w tym **449** dotyczących żywności (**111** dopuszczających do obrotu i **338** z adnotacją tranzyt) oraz **78** dotyczących materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (**38** dopuszczających do obrotu i **40** z adnotacją tranzyt). Ponadto PGIS w Suwałkach wydał **1 świadectwo niespełnienia wymagań dla żywności** (wsad owocowy truskawka z ciastkami) oraz **decyzję zakazującą** wprowadzania do obrotu i nakazującą jego zniszczenie.

Do badań laboratoryjnych pobrano **20 próbek żywności**, których nie kwestionowano.

W 2012 roku nadzór w ramach granicznych kontroli sanitarnych realizowali również Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni województwa podlaskiego (tj. 6 PSSE - w Białymstoku, Grajewie, Hajnówce, Łomży, Siemiatyczach, Suwałkach) dokonując oceny importowanych i eksportowanych partii towarów w składach celnych i miejscach docelowego przeznaczenia na podstawie wniosków otrzymanych od importerów/eksporterów lub zawiadomień Państwowych Granicznych Inspektorów Sanitarnych.

Łącznie oceniono **211** partii towarów, w tym **138** partii żywności (126 partii z państw trzecich, 9 partii w ramach eksportu, 2 partie żywności krajowe odrzucone przez odbiorcę w kraju trzecim oraz 1 partię żywności po przetworzeniu wskutek zwrotu przez odbiorcę w kraju trzecim) oraz **73** partii materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Oceniane produkty importowane pochodziły m.in. z Chin, Wietnamu, Rosji, Białorusi, Ukrainy, Kambodży, Indii, Egiptu, Serbii, USA i Kanady.

W wyniku granicznej kontroli sanitarnej Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni wystawili łącznie **208** świadczeń spełnienia wymagań zdrowotnych ocenionym towarom, z czego **136** dla żywności i **72** dla materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością.

Dodatkowo, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku wydał **1** świadczenie oceny partii środka spożywczego niespełniającej wymagań zdrowotnych (produkt pn. „Borowiki sterylizowane krojone puszka”). Produkt został wyprodukowany w kraju i zwrócony ze Szwajcarii z uwagi na zardzewiałe puszki. W ramach nadzoru pobrano do badań 21 próbek w/w borowików w celu oceny organoleptycznej produktu. Próbek nie kwestionowano. Wobec powyższego PPIS w Białymstoku wydał decyzję zakazującą wprowadzania do obrotu ww. środka spożywczego i zezwalającą na przetwórstwo produktu. Produkt wykorzystano do produkcji borowików marynowanych. PPIS w Białymstoku po dokonaniu oceny nowo wyprodukowanego produktu, wystawił świadectwo spełnienia wymagań zdrowotnych.

W ramach oceny jakości zdrowotnej żywności z importu pobrano łącznie **34** próbki środków spożywczych (5 próbek grzybów w solance (kurki) z Białorusi w kierunku skażeń promieniotwórczych, 1 próbkę grzybów świeżych (kurki) z Rosji w kierunku skażeń promieniotwórczych, 1 próbkę borowików mrożonych z Chin w kierunku zawartości kadmu i oceny organoleptycznej, 21 próbek borowików sterylizowanych krojonych w puszcze (produkt krajowy), zwrot przez odbiorcę w państwie trzecim (Szwajcarii) do oceny organoleptycznej, 1 próbkę papryki suszonej czerwonej płatek z Chin w kierunku określenia poziomu aflatoksyn B1 oraz sumy aflatoksyn B1+B2+G1+G2, 2 próbki papryki suszonej czerwonej płatek z Chin (z jednej partii) w kierunku określenia obecności szkodników oraz cech organoleptycznych, 1 próbkę chrzanu suszonego z Chin w kierunku określenia obecności szkodników oraz cech organoleptycznych, 1 próbkę imbiru puder z Chin w kierunku określenia obecności szkodników oraz cech organoleptycznych, 1 próbkę szczypioru suszonego z Chin w kierunku określenia obecności szkodników oraz cech organoleptycznych).

W wyniku badań laboratoryjnych zakwestionowano 1 próbkę papryki czerwonej z Chin, ze względu na obecność szkodników oraz zmianę cech organoleptycznych. W związku z powyższym, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży wydał decyzję zakazującą wprowadzania do obrotu i przetwórstwa spożywczego w Polsce części partii w ilości 60 kg, z której pobrana próbka była kwestionowana oraz zezwalającą na jej zniszczenie poprzez utylizację w wyspecjalizowanym zakładzie. Nie podejmowano działań w ramach systemu RASFF.

6. OCENA SPOSOBU ORAZ JAKOŚCI ŻYWIENIA W ZAKŁADACH ŻYWIENIA ZBIOROWEGO TYPU ZAMKNIĘTEGO

Badaniami sposobu żywienia w 2012 roku objęto **711** obiektów żywienia zbiorowego zamkniętego, co stanowi 74,37% ogółu tego typu zakładów ujętych w ewidencji.

Do oceny teoretycznej sposobu żywienia pobrano ogółem **78** próbek (zestawień dekadowych), z czego **70** próbek tj. 89,74% nie spełniało zaleceń.

Przyczyną kwestionowania próbek zbadanych teoretycznie była niewłaściwa zawartość wapnia (71,80% zbadanych próbek), zawartość żelaza (70,51% badanych próbek), a także niezgodna z zaleceniami zawartość witaminy C (66,67% zbadanych próbek) przypadająca na jeden dzień ocenianej dekady. Ze względu na nieprawidłową wartość energetyczną, negatywnie oceniono 32,05% próbek, w tym ze względu na zbyt niski udział energii z białka 19,23% próbek oraz zbyt wysoki procent udziału energii z tłuszczu 60,26% badanych próbek.

Biorąc pod uwagę grupy obiektów, w których oceniano sposób żywienia największy odsetek próbek kwestionowanych stwierdzono w: domach opieki społecznej (50,72%), w tym w żywiących systemie cateringowym (40,0%), w stołówkach w bursach i internatach (41,30%), w blokach żywienia w sanatoriach i prewentoriach (40,0%), w stołówkach zakładów specjalnych i wychowawczych (35,0%), w blokach żywienia w szpitalach (34,38%), w tym serwujących posiłki w systemie cateringowym (44,44%).

W 2012r. laboratoryjnie oceniono **215 próbek posiłków**, zwracając szczególną uwagę na wartość energetyczną, procentowy udział energii z białka oraz z tłuszczu, zawartość wapnia i żelaza.

Jako nieprawidłowe oceniono **96** próbek, co stanowi 44,65%. Najczęstszą przyczyną kwestionowania była nieprawidłowa wartość energetyczna ocenianego posiłku. Z tego względu zakwestionowano **91** próbek, co stanowi 94,79% ogółu nieprawidłowych. Z uwagi na zbyt niski udział energii z białka zakwestionowano **17** posiłków, tj. 8,02%, a zbyt wysoki udział energii z tłuszczu stwierdzono w **55** posiłkach, co stanowi 25,94% ogółu kwestionowanych.

W 2012r. oceniono **773 jadłospisy**, kwestionowano **59**, co stanowi 7,63%.

Wyniki oceny żywienia nie odbiegają w znaczący sposób od rezultatów działań dokonywanych w latach poprzednich. Nadal żywienie w większości zakładów należy uznać za niezadowolające. Prowadzone od lat działania mobilizujące i edukacyjne kierowane do osób odpowiedzialnych za organizację racjonalnego żywienia w nadzorowanych obiektach, przyczyniły się w znacznym stopniu do jego prawidłowego planowania. Natomiast realizacja żywienia w praktyce ciągle odbiega od przyjętych założeń i jest nieprawidłowa. Główną przyczyną powyższego są przede wszystkim wciąż zbyt niskie nakłady finansowe na żywienie, co w znacznym stopniu utrudnia sprostanie obowiązującym i zalecanym normom żywieniowym

7. WSPÓŁPRACA Z INNYMI JEDNOSTKAMI KONTROLNYMI

W roku 2012 pion bezpieczeństwa żywności i żywienia wojewódzkiej i powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych współpracował w podejmowanych działaniach z innymi jednostkami kontrolnymi, głównie z Inspekcją Weterynaryjną, jak też Inspekcją Farmaceutyczną, Inspekcją Handlową, Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz Służbą Celną, realizując zapisy zawartych porozumień.

Prowadzona współpraca realizowana była m.in. poprzez:

- organizację wspólnych szkoleń dla przedstawicieli służb kontrolnych,
- wzajemne przekazywanie informacji i materiałów dotyczących naruszeń obowiązujących przepisów prawa ujawnionych w wyniku kontroli, w tym w ramach systemu RASFF na szczeblu wojewódzkim i powiatowym,
- wzajemne informowanie się o wynikach badań laboratoryjnych wskazujących na niewłaściwą jakość składników żywności,
- w przypadkach uzasadnionych organizowanie wspólnych kontroli na szczeblu powiatowym,
- udzielanie sobie stosownej pomocy merytorycznej w ramach sprawowanego nadzoru,
- przekazywanie informacji w sprawie eksportu świeżych warzyw i owoców do Federacji Rosyjskiej,

- przesyłanie do Inspekcji Handlowej aktualizowanych wykazów obiektów wprowadzających żywność do obrotu oraz programów szkoleń organizowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną.

Wyniki współpracy prowadzonej z innymi organami kontrolnymi w roku 2012 oceniono pozytywnie.

XII. DZIAŁANIA PODEJMOWANE W RAMACH NADZORU NAD ŚRODKAMI ZASTĘPCZYMI W 2012R.

Środki zastępcze, potocznie zwane „dopalaczami”, są to nowe narkotyki oferowane w różnych postaciach (tabletki, kapsułki, proszek, ziele), zażywane wziewnie lub doustnie, w celu uzyskania efektu jak po środkach odurzających lub psychotropowych.

Zawarte w środkach zastępczych substancje czynne stanowią niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia, z uwagi na szereg działań niepożądanych poczynając od objawów w ostrej fazie zatrucia np. zaburzenia świadomości, pobudzenie, agresja, po odległe skutki np. psychozy, zaburzenia funkcjonowania układu nerwowego, pracy serca, wątroby i nerek.

Nowe narkotyki wprowadzane na rynek w lawinowym tempie nie mają badań toksyczności. Przebadane próbki dopalaczy najczęściej zawierały substancje czynne pochodzenia syntetycznego, rzadziej roślinnego (nawet jeżeli oferowane były jako roślinne), stanowiące zamienniki substancji narkotycznych lub psychotropowych wymienionych w wykazie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Były zanieczyszczone rozpuszczalnikami, nieprzereagowanymi substratami, których kombinacja daje nieprzewidywalne efekty, czasem bardziej toksyczne niż sama substancja czynna. Wprowadzane na rynek środki zastępcze stanowią nieidentyfikowalną i niejednorodną grupę produktów o trudnym do przewidzenia rzeczywistym efekcie działania. Kolejne modyfikacje pochodnych narkotycznych związków „testowane” są na naiwnych kupujących, czego efektem są zatrucia zgłaszane przez szpitale.

Nadzór nad środkami zastępczymi, potocznie zwanymi „dopalaczami”, jest względnie młodym obszarem działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej, prowadzonym od roku 2010, w związku z art. 44 c ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. 2012, poz. 124). Nałożył on na organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej obowiązek nadzoru nad przestrzeganiem zakazu wytwarzania lub wprowadzania do obrotu środków zastępczych.

W związku z przejęciem zadania od Oddziału Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku, w roku 2012, w strukturze organizacyjnej Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku utworzono Sekcję Nadzoru nad Środkami Zastępczymi. Na szczeblu powiatowym w działania w zakresie środków zastępczych zaangażowane były różne pionos Powiatowych Stacji Sanitarno- Epidemiologicznych. Czynności kontrolne przeprowadzali pracownicy pionów bezpieczeństwa żywności i higieny pracy, meldunki dot. podejrzenia zatrucia środkiem zastępczym przekazywali pracownicy epidemiologii, natomiast pracownicy pionu promocji zdrowia prowadzali działania edukacyjne i profilaktyczne.

Egzekwowanie zakazu wprowadzania do obrotu i wytwarzania środków zastępczych poprzez kontrole podejmowane w przypadku podejrzenia wprowadzania do obrotu lub wytwarzania środków zastępczych

Wprowadzanie do obrotu lub wytwarzanie środków zastępczych jest w Polsce nielegalne. Państwowy Inspektor Sanitarny w przypadku uzasadnionego podejrzenia

zagrożenia życia lub zdrowia ludzi po użyciu środków zastępczych, posiada uprawnienia do wycofania tego typu produktów, nakazania zaprzestania działalności obiektów służących do wytwarzania lub wprowadzania oraz wymierzenia kary pieniężnej w wysokości od 20 000zł do 1 000 000zł.

W roku 2012 Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni w województwie podlaskim przeprowadzili 92 kontrole: w sklepach, pubach, restauracjach, centrach rozrywkowych, dyskotekach i innych podmiotach, w których istniało prawdopodobieństwo wprowadzania do obrotu środków zastępczych. Przykładowo w Białymstoku z uwagi na specyfikę sprzedaży środków zastępczych, większość kontroli przeprowadzono w obiektach funkcjonujących w dni weekendowe, w godzinach wieczornych w centrum miasta. **W wyniku przeprowadzonych działań nie stwierdzono sprzedaży środków zastępczych w kontrolowanych obiektach.**

Sprawdzono również miejsca w których tzw. „dopalacze” sprzedawane były w 2010r., w 21 obiektach zamykanych w województwie w wyniku decyzji Głównego Inspektora Sanitarnego z dn. 02.10 2010r. Nie stwierdzono sprzedaży środków zastępczych. Lokale pozostawały nieczynne lub przeznaczone do wynajęcia lub funkcjonowały w nich inne podmioty nie związane z działalnością z 2010r.

W celu zwalczania obrotu środkami zastępczymi monitorowano strony internetowe pod kątem sprzedaży tego typu produktów w województwie podlaskim. Sprzedaż internetowa środków zastępczych w dalszym ciągu pozostaje problemem w związku z brakiem rozstrzygnięć prawnych.

Informacje o podmiotach oferujących środki zastępcze można zgłaszać do właściwych Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych. W 2012r. jeden z kontrolowanych podmiotów w Białymstoku sprawdzono w związku ze zgłoszeniem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku, wskazującym na podejrzenie wprowadzania do obrotu środków zastępczych w postaci kadzidełek zapachowych. Przeprowadzone kontrole nie potwierdziły podejrzenia sprzedaży środków zastępczych. Z wyjątkiem w/w zgłoszenia w roku 2012 do organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego nie wpływały interwencje ani sygnały odnośnie wprowadzania do obrotu lub wytwarzania środków zastępczych.

Jednocześnie należy wspomnieć, iż osoby które uległy zatruciu po zażyciu środka zastępczego, mogą zgłosić zdarzenie Policji w związku z narażeniem na bezpośrednie narażenie utraty życia lub zdrowia, karanym z Art. 160 Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeksu karnego (Dz.U. 1997 nr 88 poz. 553), „kto naraża człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu podlega karze pozbawienia wolności do lat 3”.

Współpraca z innymi jednostkami kontrolnymi.

W roku 2012 w zakresie środków zastępczych nawiązywano współpracę z innymi jednostkami kontrolnymi, głównie z Policją.

Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni województwa podlaskiego podjęli współpracę z Komendantami Miejskimi/Powiatowymi Policji, w formie spotkań, wymiany pism i kontaktów telefonicznych. Uzgodniono zakres współdziałania i wymieniono bieżące informacje. Jednocześnie od Policji uzyskano informację potwierdzającą brak sygnałów dotyczących sprzedaży środków zastępczych na terenie województwa podlaskiego.

Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni w ramach działań monitorujących współpracowali ze szpitalami w zakresie przekazywania informacji o podejrzeniu zatrucia środkiem zastępczym. W roku 2012 zgłoszono 3 podejrzenia zatrucia środkiem zastępczym, o których poinformowano Komendę Wojewódzką Policji w Białymstoku oraz Krajowego Konsultanta w Dziedzinie Toksykologii.

Podjęto współpracę ze Służbą Celną w związku z informacją z Urzędu Celnego Oddziału Celnego Poczтового w Warszawie o zatrzymaniu przesyłki kierowanej do mieszkańca, zawierającej środki zastępcze.

Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku nawiązał współpracę z Dyrektorem Urzędu Kontroli Skarbowej w Białymstoku. Ustalono, iż współpraca będzie polegać na wzajemnym przekazywaniu informacji i podejmowaniu działań zgodnie z kompetencjami organów.

Działania prozdrowotne

W 2012r. na terenie woj. podlaskiego kontynuowano działania prozdrowotne służące zmniejszeniu skutków zdrowotnych i społecznych wynikających z używania środków psychoaktywnych. Pracownicy promocji zdrowia organizowali szkolenia kadry pedagogicznej szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (dyrektorów, nauczycieli pedagogów, psychologów), pielęgniarek szkolnych oraz służb interwencyjnych. Motywowali szkoły do edukacji antyuzależnieniowej, prowadzili prelekcje i pogadanki dla młodzieży angażując m.in. przedstawicieli ośrodka leczenia uzależnień, Policji i rodziców w placówkach oświatowych, placówkach wypoczynku letniego oraz zimowego, uświadamiając o szkodliwym wpływie dopalaczy na zdrowie człowieka. Prowadzono również dystrybucję ulotek i filmów edukacyjnych do podległych jednostek.

Podsumowanie

1. Porównując rok 2010, w którym w województwie podlaskim zamknięto 21 obiektów sprzedających tzw. „dopalacze” i lata 2011-2012, w których nie zidentyfikowano podmiotów sprzedających lub produkujących środki zastępcze należy stwierdzić, iż obrót w obiektach stacjonarnych na terenie województwa podlaskiego został wyeliminowany.
2. Problemem wymagającym dopracowania podstaw prawnych pozostaje sprzedaż internetowa środków zastępczych.
3. W związku ze specyfiką rynku środków zastępczych nieodzowne jest kontynuowanie współpracy z wieloma organami kontrolnymi, w tym szczególnie z Policją.
4. W dalszym ciągu konieczne jest uświadamianie społeczeństwa o zagrożeniach wynikających z używania środków zastępczych z jednoczesnym informowaniem o możliwości karania podmiotów wprowadzających do obrotu środki zastępcze.

XIII. SYSTEM ZARZĄDZANIE JAKOŚCIĄ I AKREDYTACJA DZIAŁALNOŚCI INSPEKCYJNEJ W 2012R.

W Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. podlaskiego wdrożony jest jednolity system zarządzania jakością oparty na spełnieniu wymagań normy PN-EN ISO/IEC 17020 „*Ogólne kryteria działania różnych rodzajów jednostek inspekcyjnych*”.

Celem udokumentowanego i stale nadzorowanego system zarządzania jakością jest:

- poprawa skuteczności zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego,
- gwarancja takiego samego trybu postępowania podczas każdej kontroli,
- gwarancja precyzyjnych i wnikliwych kontroli przeprowadzanych zgodnie z najlepszą praktyką,
- gwarancja uzyskiwania wiarygodnych i odtwarzalnych wyników kontroli,
- wykorzystywanie tego mechanizmu w celu zapewnienia publicznego zaufania w odniesieniu do wiarygodności działań istotnych z punktu ochrony zdrowia ludzkiego.

Przyjęta polityka jakości jest realizowana w oparciu o:

1. wysoką etykę zawodową pracowników,
2. bezstronność i niezależność pracowników od jakichkolwiek nacisków finansowych, handlowych i innych, mogących wpływać na ich osąd,
3. zachowanie poufności informacji uzyskiwanych podczas kontroli oraz ochronę praw własności klienta,
4. powszechną i świadomą odpowiedzialność każdego pracownika za jakość wszystkich czynności,

5. wysoki poziom kompetencji personelu,
6. wiarygodność i rzetelność prowadzonych kontroli,
7. przeprowadzanie czynności kontrolnych w oparciu o jednolite zasady i metody zgodnie z udokumentowanymi procedurami kontroli opartymi na obowiązujących przepisach prawnych,
8. promocję zdrowego stylu życia.

Służy to przede wszystkim **ZAPEWNIENIU BEZPIECZEŃSTWA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNEGO** na terenie woj. podlaskiego w obszarach działania zgodnych z Ustawą o Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Białymstoku od 2000 roku posiada certyfikat akredytacji nr AK 002 jednostki inspekcyjnej typu A spełniającej wymagania normy PN-EN ISO/IEC 17020 w następującym zakresie:

- zapobiegawczy nadzór sanitarnego – kontrola pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi, i
- nadzór bieżący – higiena radiacyjna.

Szczegółowy zakres akredytacji znajduje się na stronie internetowej Polskiego Centrum Akredytacji www.pca.gov.pl oraz na stronie internetowej Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku www.wsse.bialystok.pl.

Akredytowane obszary i system zarządzania jakością poddawany jest corocznej niezależnej ocenie przez Polskie Centrum Akredytacji. Celem tych ocen jest potwierdzenie ciągłego spełnienia wymagań normy, utrzymywania odpowiednich kompetencji oraz doskonalenie systemu zarządzania jakością.

XIV. SYSTEM ZARZĄDZANIA W LABORATORIUM W 2012R.

Laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku posiada akredytację od 2000 roku (**Certyfikat akredytacji AB 311**). Zakres akredytacji jest bardzo szeroki i obejmuje:

- badania biologiczne i biochemiczne produktów rolnych w tym pasz, wyrobów konsumpcyjnych przeznaczonych dla ludzi - w tym żywności,
- badania chemiczne, produktów rolnych w tym pasz, kosmetyków i wyrobów chemicznych, wody, powietrza, ceramiki, materiałów opakowaniowych, wyrobów z tworzyw sztucznych i gum, wyrobów konsumpcyjnych przeznaczonych dla ludzi - w tym żywności,
- badania kliniczne medyczne obiektów i materiałów biologicznych,
- badania dotyczące inżynierii środowiska – oświetlenia, mikroklimatu, drgań, pola elektromagnetycznego w środowisku pracy i ogólnym oraz od urządzeń, hałasu w środowisku pracy i w środowisku ogólnym,
- badania mikrobiologiczne obiektów i materiałów biologicznych, kosmetyków, wody, wyrobów konsumpcyjnych przeznaczonych dla ludzi - w tym żywności,
- badania właściwości fizycznych wody, wyposażenia medycznego, wyrobów konsumpcyjnych przeznaczonych dla ludzi - w tym żywności,
- badania radiochemiczne i promieniowania w środowisku, produktów rolnych w tym pasz dla zwierząt, wyposażenia medycznego, wyrobów konsumpcyjnych przeznaczonych dla ludzi - w tym żywności,
- badania sensoryczne materiałów opakowaniowych, wyrobów konsumpcyjnych przeznaczonych dla ludzi - w tym żywności

Akredytowane są również Oddziały Laboratoryjne: Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Łomży (**Certyfikat akredytacji AB 635**) i Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Suwałkach (**Certyfikat akredytacji AB 530**).

Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Łomży posiada akredytację od 30.07.2009 roku.

W zakresie akredytacji przeprowadza:

- badania chemiczne żywności, wody, powietrza, pyłów, wyrobów konsumpcyjnych przeznaczonych dla ludzi,
- badania dotyczące inżynierii środowiska pracy – hałasu w środowisku pracy, oświetlenia, drgań,
- badania mikrobiologiczne obiektów i materiałów biologicznych ludzkich, wody, wyrobów konsumpcyjnych przeznaczonych dla ludzi – w tym żywności,
- badania właściwości fizycznych wyrobów konsumpcyjnych przeznaczonych dla ludzi – w tym żywności

Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Suwałkach posiada akredytację od 07.09.2004r.

W zakresie akredytacji przeprowadza:

- badania chemiczne wody, żywności
- badania biologiczne produktów rolnych,
- badania medyczne materiałów biologicznych
- badania mikrobiologiczne wody, żywności, materiałów biologicznych ludzkich i innych,
- badania sensoryczne żywności, wody

Szczegółowe zakresy akredytacji znajdują się na stronie www.pca.gov.pl

Laboratoria utrzymują i rozszerzają zakresy akredytacji.

Certyfikaty akredytacji potwierdzają wysoką jakość usług świadczonych przez laboratoria zgodnych ze standardami systemu zarządzania wg normy PN-EN ISO 17025.

XV. ZADANIA DZIAŁU LABORATORYJNEGO W 2012r.

W Dziale Laboratoryjnym w Białymstoku są realizowane zadania wynikające z ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej w celu ochrony zdrowia publicznego.

W skład laboratoriumchodzi 8 sekcji, w których są zatrudnione 82 osoby:

1. Sekcja Badania Żywności, Przedmiotów Użytku i Struktury Żywnienia
2. Sekcja Badań i Pomiarów w Środowisku Pracy
3. Sekcja Badań Powietrza, Wody i Gleby
4. Sekcja Badań i Pomiarów w Zakresie Higieny Radiacyjnej ze stanowiskami pracy ds. pomiarów radiacyjnych w Łomży
5. Sekcja Analizy Instrumentalnej
6. Sekcja Badań Mikrobiologicznych
7. Sekcja Badań Żywności Genetycznie Zmodyfikowanej
8. Sekcja Badań Epidemiologiczno-Klinicznych

Laboratorium wykonuje badania:

- fizykochemiczne i mikrobiologiczne środków spożywczych, kosmetyków, próbek sanitarnych
- materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością
- mikrobiologiczne wymazów sanitarnych
- posiłków,
- żywności genetycznie modyfikowanej
- fizykochemiczne i mikrobiologiczne wody do spożycia
- mikrobiologiczne wody w kąpieliskach i miejscach przeznaczonych do kąpieli
- powietrza wewnątrz pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi
- materiału biologicznego

oraz pomiary:

- w środowisku pracy i na stanowiskach pracy
- pól elektromagnetycznych
- testy specjalistyczne kontroli jakości aparatów rentgenowskich w zakresie radiografii ogólnej

Działalność laboratorium oparta jest na systemie zarządzania jakością zgodnie z wymaganiami normy PN-EN ISO 17025. Metody badawcze w większości są akredytowane.

Laboratorium realizuje politykę jakości poprzez:

- kompetentny personel posiadający odpowiednie wykształcenie, przeszkolenie, wiedzę, i doświadczenie zawodowe
- odpowiednie, wysokospecjalistyczne wyposażenie pomiarowo-badawcze
- stosowanie uznanych i wiarygodnych metod badawczych
- stosowanie certyfikowanych materiałów odniesienia
- wewnętrzną kontrolę jakości wyników badań
- szkolenia zewnętrzne i wewnętrzne personelu
- udział w międzylaboratoryjnych krajowych i międzynarodowych badaniach biegłości

Laboratorium WSSE w Białymstoku:

- doskonalili systemu zarządzania
- wdraża nowe techniki i rozszerza systematycznie zakres metod akredytowanych
- prowadzi nadzór merytoryczny nad działalnością laboratoriów działających w systemie zintegrowanym w PSSE w Łomży i w Suwałkach
- organizuje szkolenia i konsultacje w zakresie swojej działalności
- współpracuje z innymi komórkami organizacyjnymi WSSE i innymi laboratoriami badawczymi
- opracowuje sprawozdania statystyczne z zakresu swojej działalności

Sekcja Badania Żywności, Przedmiotów Użytku i Struktury Żywienia

Sekcja wykonuje badania w ramach ogólnokrajowego planu kontroli urzędowej i monitoringu, ustawowego nadzoru oraz badania zlecane przez klientów. W sekcji są wykonywane badania fizykochemiczne, organoleptyczne oraz znakowanie:

- żywności
- posiłków
- materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością
- kosmetyków

oraz

- badania próbek sanitarnych
- ocena teoretyczna żywienia

W sekcji w 2012 roku wykonano 3777 oznaczeń w 1640 próbkach:

środki spożywcze – 1122 próbki, materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością – 219 próbek, kosmetyki – 64 próbki, próbki sanitarne – 21, posiłki – 217

Ponadto przeprowadzono ocenę teoretyczną sposobu żywienia na podstawie zestawień dekadowych (61 zestawień).

Sekcja Badań i Pomiarów w Środowisku Pracy

Sekcja zajmuje się:

- pobieraniem próbek do oceny narażenia zawodowego na czynniki chemiczne i pyły przemysłowe
- badaniem chemicznych zanieczyszczeń powietrza na stanowiskach pracy
- badaniem pyłowych zanieczyszczeń powietrza na stanowiskach pracy
- badaniem czynników biologicznych w środowisku pracy
- pomiarami hałasu słyszalnego, hałasu infradźwiękowego i hałasu ultradźwiękowego na stanowiskach pracy
- pomiarami hałasu w pomieszczeniach przeznaczonych do przebywania ludzi
- pomiarami drgań mechanicznych o ogólnym działaniu na organizm człowieka i działających na organizm człowieka przez kończyny górne na stanowiskach pracy
- oceną warunków pracy w środowisku zimnym, umiarkowanym i gorącym
- pomiarami oświetlenia elektrycznego miejsc pracy

W 2012 roku Sekcja Badań i Pomiarów w Środowisku Pracy WSSE wykonała badania w 93 zakładach pracy w województwie podlaskim. W zakładach tych przeprowadzono

pomiary czynników fizycznych na 338 stanowiskach pracy, badania stężenia czynników chemicznych na 92 stanowiskach pracy, badania stężenia pyłu całkowitego i respirabilnego na 75 stanowiskach pracy oraz badania ogólnej liczby drobnoustrojów w 3 pomieszczeniach należących do podmiotów leczniczych. Pracownicy sekcji wykonali 2100 pomiarów czynników fizycznych, 1111 oznaczeń szkodliwych czynników chemicznych w 534 próbkach powietrza, 26 oznaczeń mikrobiologicznych, pobrano i oznaczono 101 próbek powietrza w zakresie badania stężenia pyłu na stanowiskach pracy.

Ponadto przeprowadzono pomiary hałasu w 8 obiektach przeznaczonych do przebywania ludzi.

Sekcja Badań Powietrza, Wody i Gleby

Sekcja wykonuje badania fizykochemiczne:

Wody:

- przeznaczonej do spożycia
- powierzchniowej wykorzystywanej do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia
- naturalnej wody mineralnej, źródlanej i stołowej

Powietrza wewnątrz pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi:

– oznaczanie zanieczyszczeń emitowanych przez materiały budowlane (rozpuszczalniki organiczne, związki pochodzące z ksylamitów, formaldehyd)
W 2012 roku w sekcji zbadano 2395 próbek i wykonano 21475 oznaczeń.

Sekcja Badań i Pomiarów w Zakresie Higieny Radiacyjnej ze stanowiskami pracy ds. pomiarów radiacyjnych w Łomży

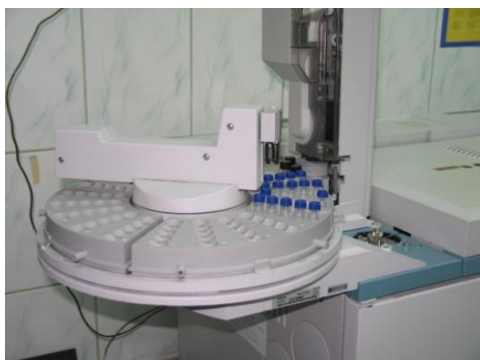
Sekcja zajmuje się wykonywaniem pomiarów:

- pól elektromagnetycznych dla celów BHP i ochrony ludzi i środowiska
 - aktywności właściwej cezu 137 i potasu 40 metodą spektrometryczną
 - aktywności właściwej cezu 137 i strontu 90 metodą radiochemiczną
 - dozymetrycznych w środowisku pracy i otoczeniu, w związku ze zastosowaniem promieniowania rentgenowskiego
- oraz wykonuje:
- testy specjalistyczne kontroli jakości aparatów rentgenowskich w zakresie radiografii ogólnej
 - testy specjalistyczne kontroli jakości aparatów rentgenowskich w zakresie fluoroskopii
 - testy specjalistyczne kontroli jakości aparatów rentgenowskich w zakresie stomatologii
 - testy specjalistyczne kontroli jakości stomatologicznych aparatów rentgenowskich
 - testy specjalistyczne kontroli jakości aparatów rentgenowskich w zakresie mammografii
 - poświadczenia radiologiczne świadectw eksportowych na produkty rolno-spożywcze pochodzenia nie zwierzęcego do krajów Unii Europejskiej

W 2012 roku pracownicy sekcji wykonali 9714 pomiarów oraz 59 oznaczeń radiochemicznych.

Sekcja Analizy Instrumentalnej

Sekcja wykonuje oznaczenia:

- zawartości metali szkodliwych dla zdrowia metodą absorpcyjnej spektrometrii atomowej w mineralizatach próbek żywności, próbkach środowiskowych
- mykotoksyn, dozwolonych substancji dodatkowych w ekstraktach próbek żywności metodą GC, GC/MS, HPLC
- rozpuszczalników organicznych i innych węglowodorów w próbkach środowiskowych

W 2012 roku w sekcji wykonano

15056 oznaczeń (większość wspólnie z Sekcją Badań i Pomiarów w Środowisku Pracy, Sekcją Badania Żywności, Przedmiotów Użytku i Struktury Żywnienia oraz Sekcją Badań Powietrza, Wody i Gleby)

Sekcja Badań Mikrobiologicznych

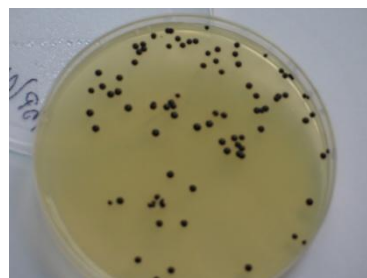

W sekcji wykonuje się badania mikrobiologiczne środków spożywczych w ramach ogólnokrajowego planu kontroli urzędowej i monitoringu, w ramach nadzoru sanitarnego i na zlecenie klienta zewnętrznego:

- wody przeznaczonej do spożycia
- wody powierzchniowej
- wód mineralnych
- powietrza na obecność czynników biologicznych

- żywności
- kosmetyków
- wymazów sanitarnych.

W roku 2012 zbadano 4583 próbki w tym badania: woda – 3060 próbek, środki spożywcze – 1186 próbek, kosmetyki – 79 próbek, wymazów sanitarnych – 258 próbek) i wykonano 12423 oznaczenia.

Sekcja Badań Żywności Genetycznie Zmodyfikowanej

Sekcja wykorzystuje metodę PCR:

- do badań materiału roślinnego zawartego w próbkach żywności/pasz w kierunku obecności lub względnej zawartości DNA zmodyfikowanego genetycznie
- do wykrywania bakterii chorobotwórczych (*Campylobacter*, *Escherichia coli* O157) w żywności,
- do wykrywania obecności wirusa grypy typu A (w tym wirusa grypy pandemicznej A/H1N1/v) oraz typu B w materiale biologicznym.

W 2012 roku wykonano badania 195 próbek w kierunku obecności materiału zmodyfikowanego genetycznie, 72 oznaczenia w kierunku obecności bakterii chorobotwórczych w żywności (próbki wspólne z Sekcją Badań Mikrobiologicznych) oraz 27 oznaczeń w kierunku obecności wirusa grypy (próbki wspólne z Sekcją Badań Epidemiologiczno-Klinicznych).

Sekcja Badań Epidemiologiczno-Klinicznych

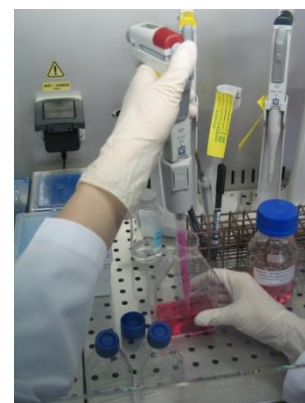
Sekcja wykonuje badania materiału biologicznego:

- bakteriologiczne
- parazytologiczne
- do książeczek zdrowia w kierunku wykrywania pałeczek z rodzaju *Salmonella* i *Shigella*
- identyfikację szczepów *Salmonella* i *Shigella*
- badania skuteczności procesów sterylizacji
- badania bakteriologiczne czystości środowiska szpitalnego

wirusologiczne:

- izolacja wirusów grypy na tkance MDCK

badania serologiczne w kierunku wykrywania zakażeń:

- WZW
- krztuśca, mycoplasmy
- durów i paradurów
- wirusa opryszczki – Herpes Simplex, wirusa różyczki – Rubella Virus
- rotawirusów i adenowirusów, astrowirusów, norowirusów
- parainfluenzy typu 1, 2 i 3, RSV, adenowirusów metodą immunofluorescencji bezpośredniej
- badania molekularne:
 - w kierunku wirusów grypy typu A (w tym podtypu A/H1N1/v) oraz typu B w materiale biologicznym.

W 2012 roku w sekcji przebadano 28781 próbek materiału biologicznego, wykonując przy tym 57580 oznaczeń.

W Dziale Laboratoryjnym w 2012 roku w ramach nadzoru sanitarnego wykonano ogółem 12463 badania i 37952 oznaczenia, w tym:

- 13302 - oznaczenia chemiczne
- 10561 - oznaczenia fizyczne
- 14089 - oznaczenia mikrobiologiczne .

Działalność laboratorium jest oceniana przez klientów poprzez „Ankiety badania poziomu zadowolenia klienta”. Analiza ankiet za 2012 rok przeprowadzana na przeglądzie zarządzania, podsumowując wszystkie elementy oceny wykazała poziom zadowolenia klienta z usług laboratorium to ocena średnia – 4,6. Poznane opinie i uwagi są wykorzystane do dalszego doskonalenia działalności laboratorium, aby spełnić oczekiwania klienta.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2012

Załącznik Nr 1

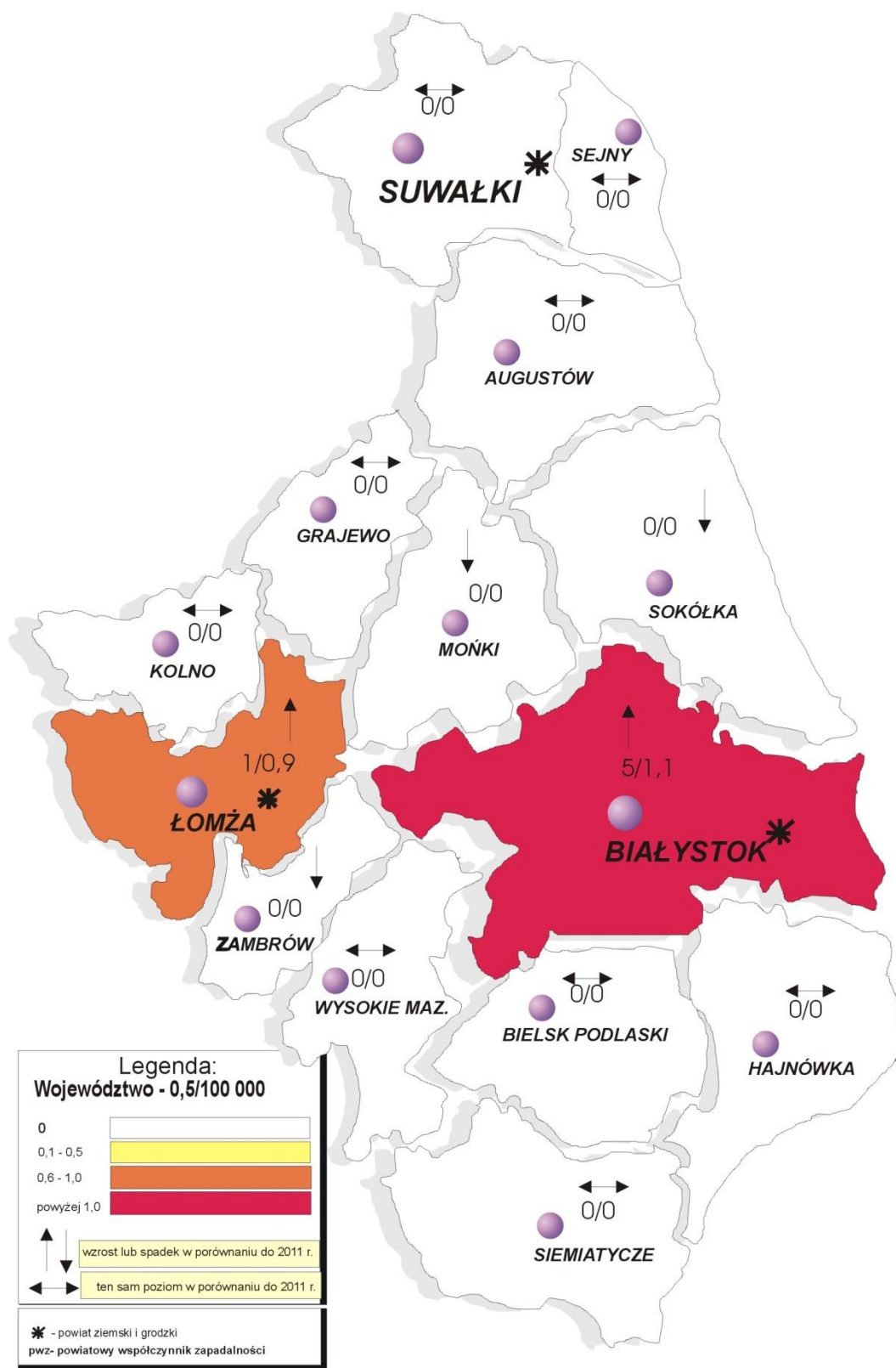
Liczba zachorowań i współczynnik zapadalności w województwie podlaskim w 2012 roku

Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań	Współczynnik zapadalności
Salmonelloza - zatrucia pokarmowe	398	33,5
Salmonelloza - posocznica	2	0,2
Salmonelloza – inne zakażenia pozajelitowe	3	0,3
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez <i>E. coli</i> biegunkotwórczą	6	0,5
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez <i>E. coli</i> inną i BNO	6	0,5
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez <i>Yersinia enterocolitica</i> lub <i>pseudotuberculosis</i>	1	0,1
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe - inne określone	307	25,8
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe - nie określone	98	8,2
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2	118	48,8
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe gronkowcowe	16	1,3
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe jadem kiełbasianym (botulizm)	2	0,2
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe inne określone	11	0,9
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe nie określone	15	1,3
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe u dzieci do lat 2	6	2,5
Lamblioza (giardioza)	381	32,1
Wirusowe zakażenia jelitowe – wywołane przez rotawirusy	796	67,0
Wirusowe zakażenia jelitowe – wywołane przez norowirusy	22	1,9
Wirusowe zakażenia jelitowe - inne określone	156	13,1
Wirusowe zakażenia jelitowe - nie określone	1295	109,0
Wirusowe zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2	927	383,4
Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu - ogółem	442	37,2
Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu - dzieci do lat 2	148	61,2
Listerioza	4	0,3
Tężec – ogółem	1	0,1
Krztusiec	407	34,2
Płonica (szkarlatyna)	521	43,8
Choroba meningokokowa inwazyjna - ogółem	6	0,5
Choroba meningokokowa inwazyjna - zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	3	0,3
Choroba meningokokowa inwazyjna - posocznica	6	0,5
Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pyogenes</i> , inwazyjna - ogółem	59	5,0
Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pyogenes</i> , inwazyjna – róża	59	5,0
Borelioza z Lyme	976	82,1

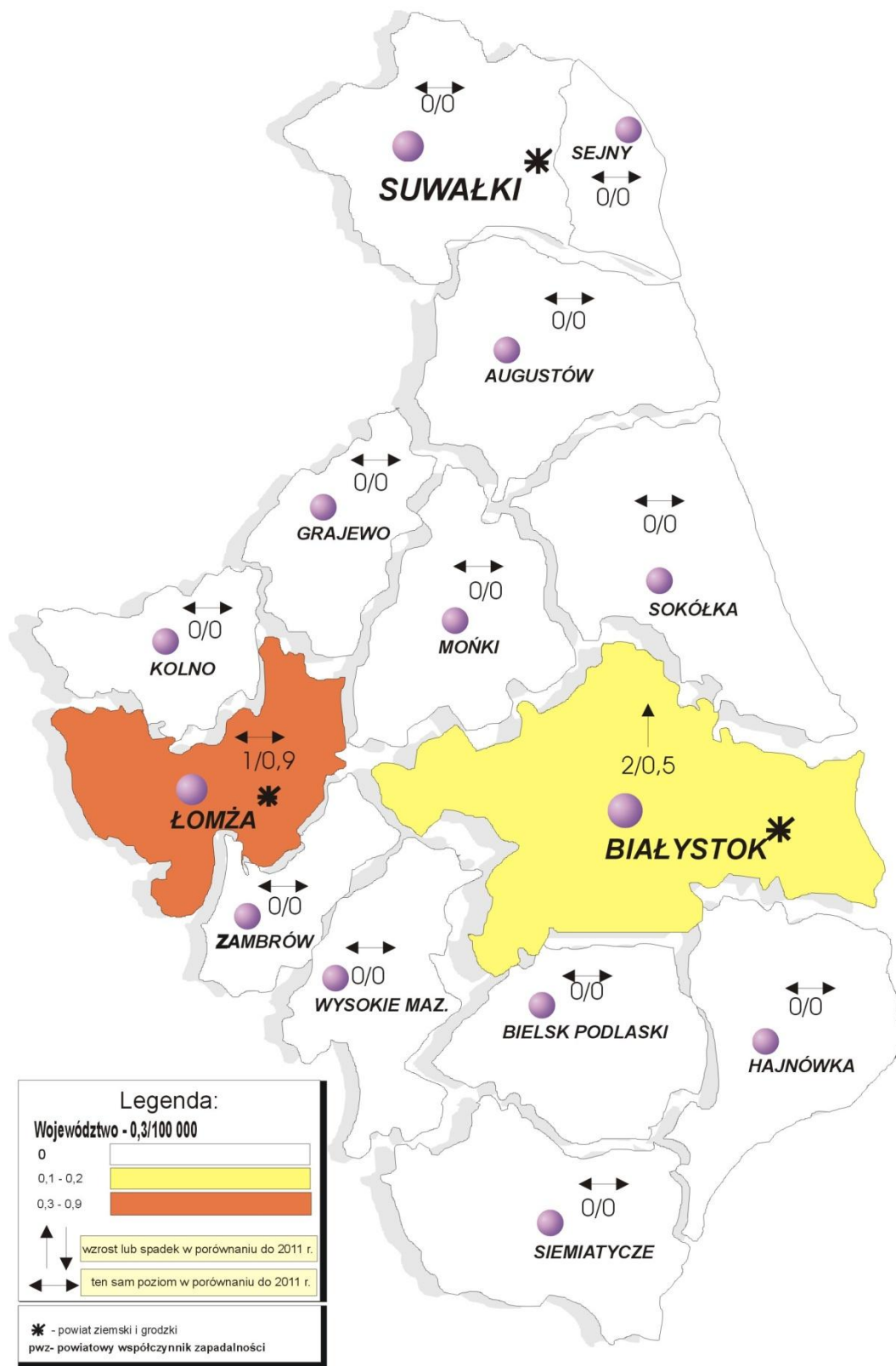
Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2012

Gorączka plamista i inne riketsjozy	3	0,3
Styczność i narażenie na wściekliznę / potrzeba szczepień	227	19,1
Kleszczowe zapalenie mózgu	105	8,8
Inne wirusowe zapalenie mózgu - nie określone	5	0,4
Wirusowe zap. opon mózgowych – enterowirusowe	7	0,6
Wirusowe zapalenie opon mózgowych - inne określone i nie określone	24	2,0
Ospa wietrzna	4908	413,0
Różyczka	74	6,2
Wirusowe zapalenie wątroby typu A	1	0,1
Wirusowe zapalenie wątroby typu B – ostre	4	0,4
Wirusowe zapalenie wątroby typu B – przewlekłe	85	7,2
Wirusowe zapalenie wątroby typu C, wg definicji przypadku – 2009r.	66	5,6
Wirusowe zapalenie wątroby typu C, wg definicji przypadku – 2005r.	70	5,9
Wirusowe zapalenie wątroby typu B+C (zakażenie mieszane)	3	0,3
Wirusowe zapalenie wątroby inne i nie określone	1	0,1
AIDS – Zespół nabytego upośledzenia odporności	10	0,8
Nowo wykryte zakażenia HIV	11	0,9
Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)	84	7,1
Bąblowica (echinokokoza)	2	0,2
Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumonia</i> inwazyjna - ogółem	8	0,7
Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> inwazyjna – zap. opon mózg. i/lub mózgu	3	0,3
Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> inwazyjna - posocznica	6	0,5
Choroba wywołana przez <i>Haemophilus influenzae</i> , inwazyjna - ogółem	2	0,2
Choroba wywołana przez <i>Haemophilus influenzae</i> , inwazyjna – zap. opon mózg. i/lub	1	0,1
Choroba wywołana przez <i>Haemophilus influenzae</i> inwazyjna - posocznica	1	0,1
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu w innych chorobach objętych MZ-56	22	1,9
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu inne określone	4	0,3
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu inne, nie określone	19	1,6
Zapalenie opon mózgowych inne i nie określone	42	3,5
Zapalenie mózgu inne i nie określone	3	0,3
Grypa - ogółem	3	0,3
Inne wrodzone zakażenia i choroby pasożytnicze – listerioza	2	0,2
Zatrucia pestycydami - ostre	1	0,1
Zatrucie naturalnie toksycznymi substancjami spożytymi jako pokarm – grzyby	2	0,2

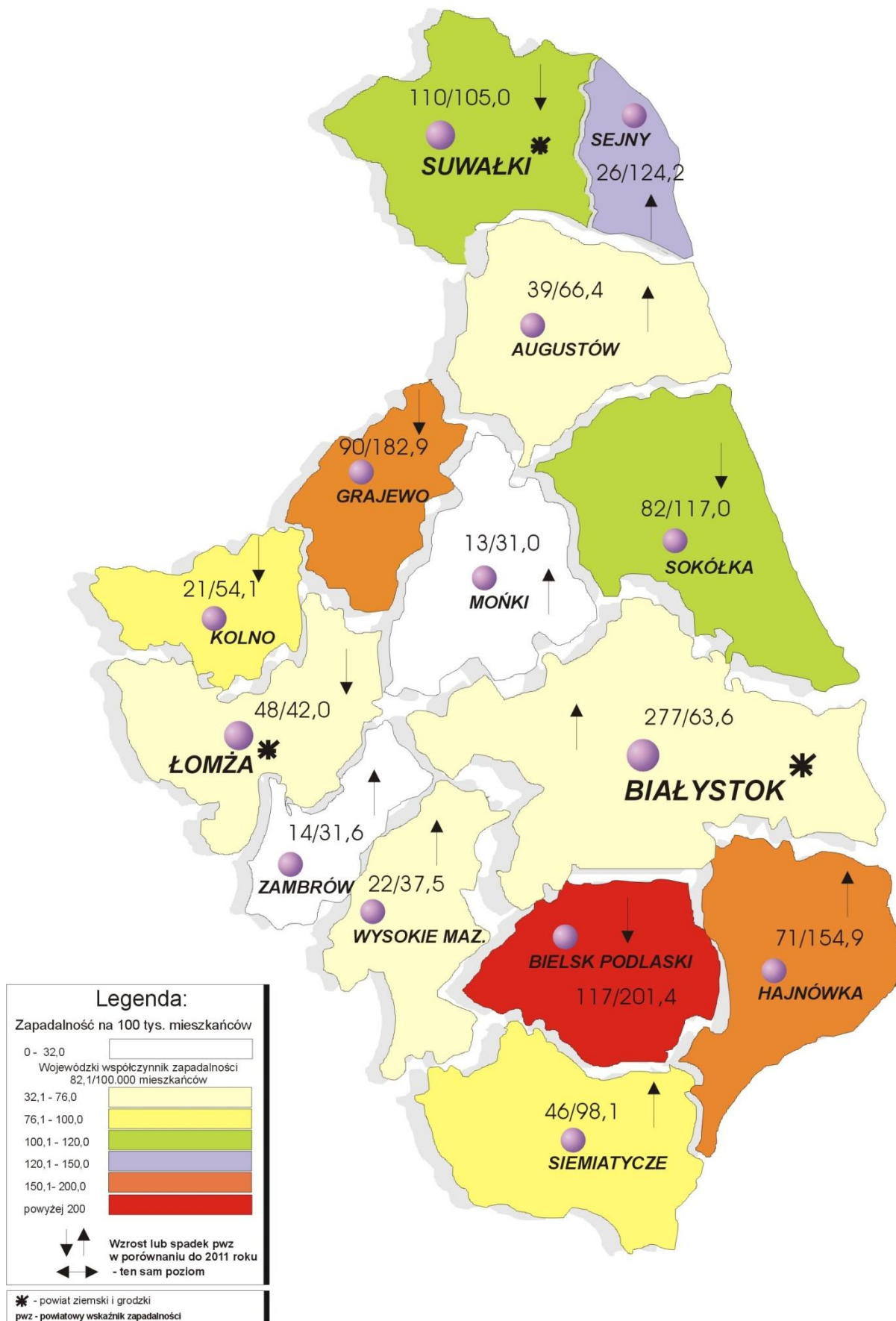
**ZACHOROWANIA NA CHOROBE MENINGOKOKWĄ - POSOCZNICĘ
(zapadalność na 100 tys. mieszkańców) w województwie podlaskim w 2012 roku.**

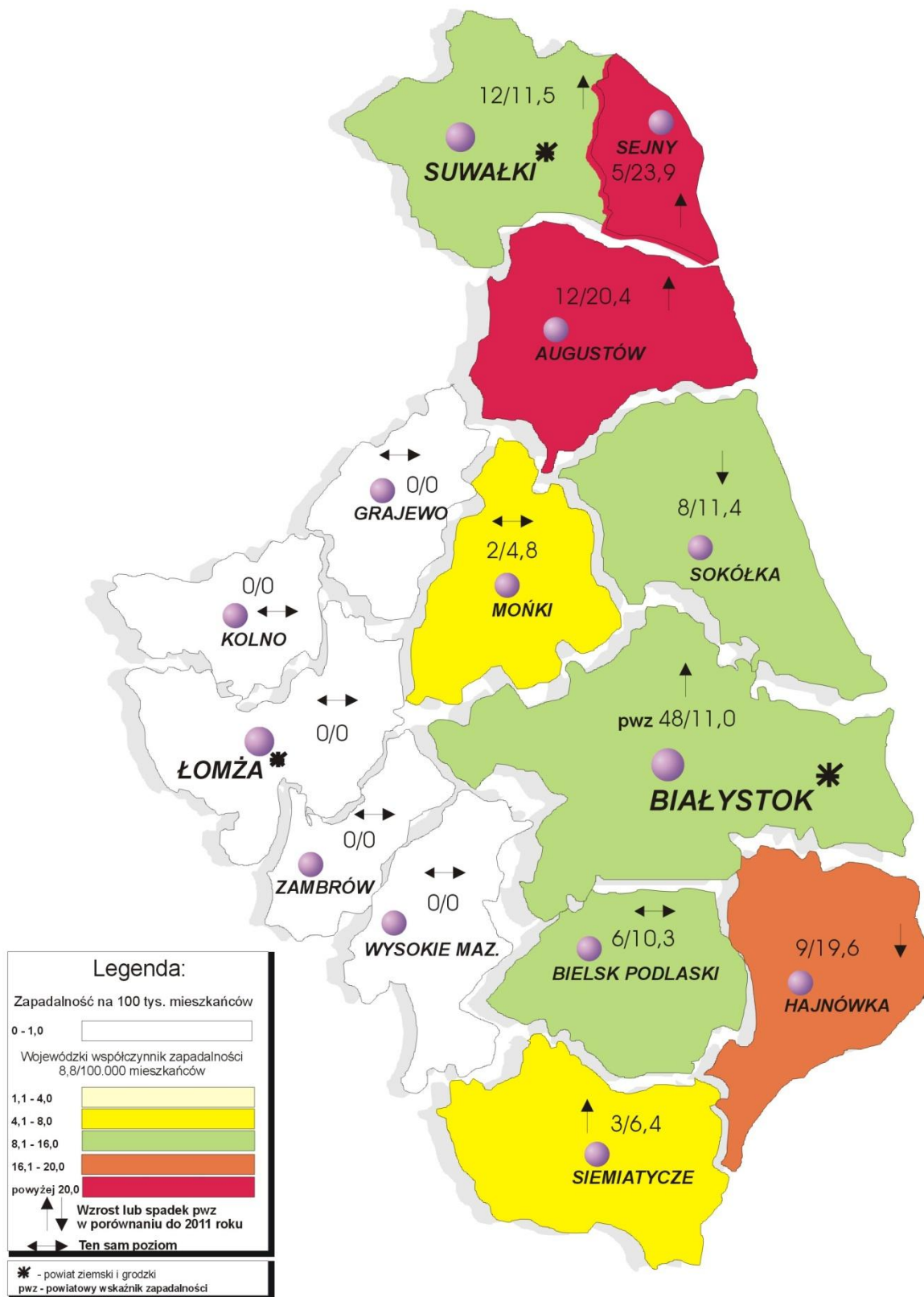
**ZACHOROWANIA NA CHOROBE MENINGOKOWĄ - ZAPALENIE OPON MÓZGOWYCH
(zapadalność na 100 tys. mieszkańców) w województwie podlaskim w 2012 roku.**

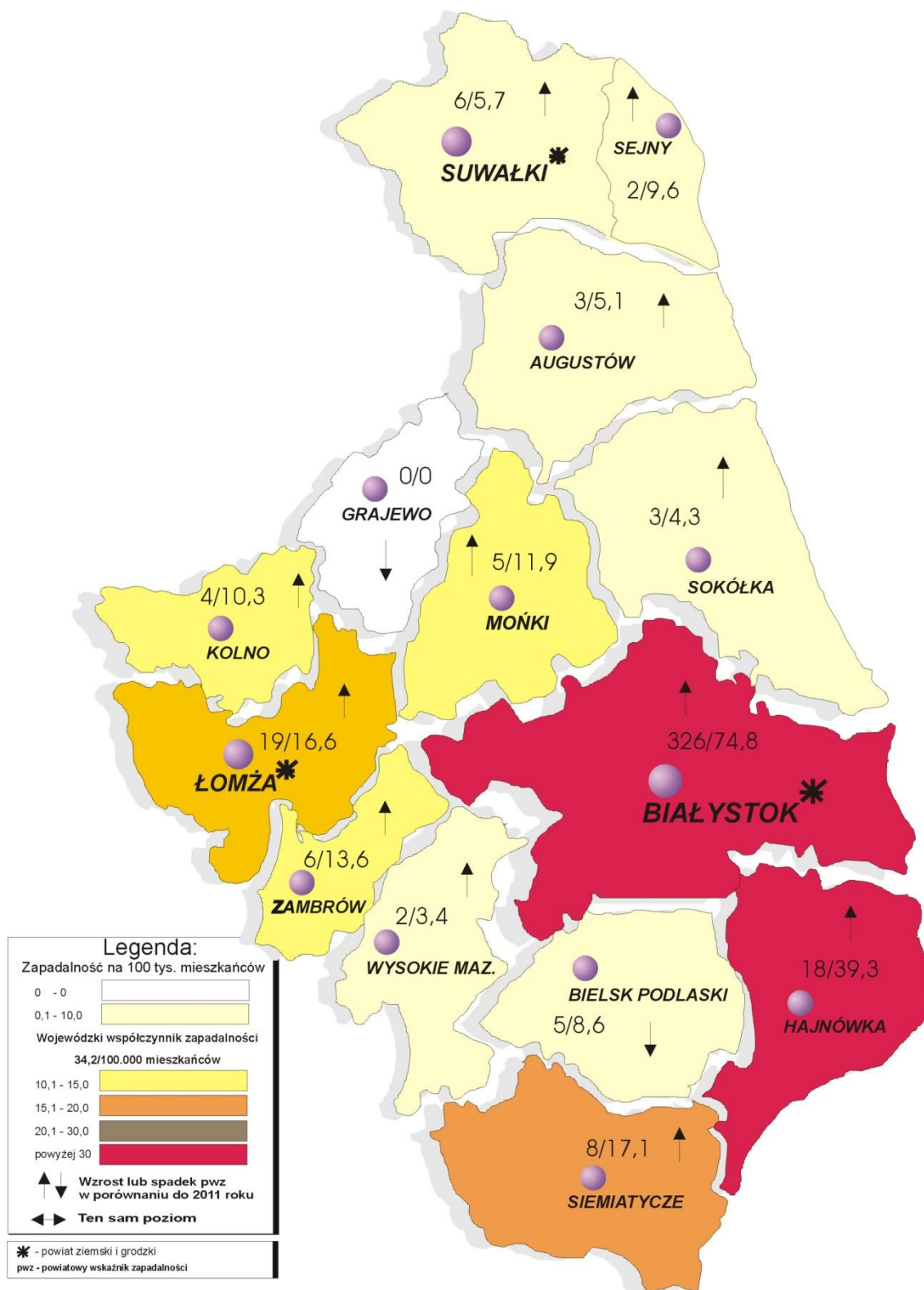
**ZACHOROWANIA NA BORELIOZĘ (zapadalność na 100 tys. mieszkańców)
w województwie podlaskim w 2012 roku.**

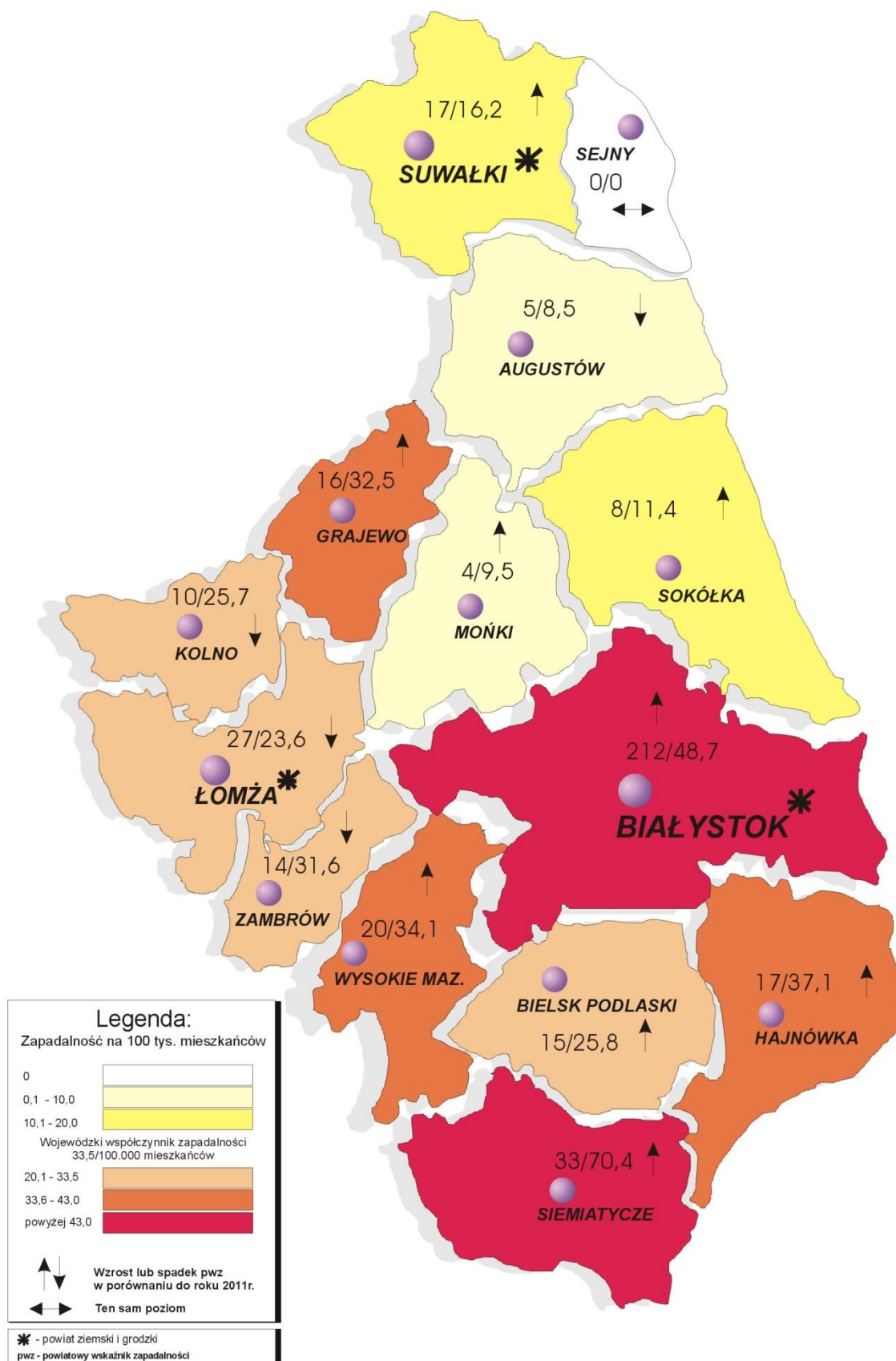
**ZACHOROWANIA NA WIRUSOWE ZAPALENIE MÓZGU
PRZENOSZONE PRZEZ KLESZCZE (zapadalność na 100 tys. mieszkańców)
w województwie podlaskim w 2012 roku.**

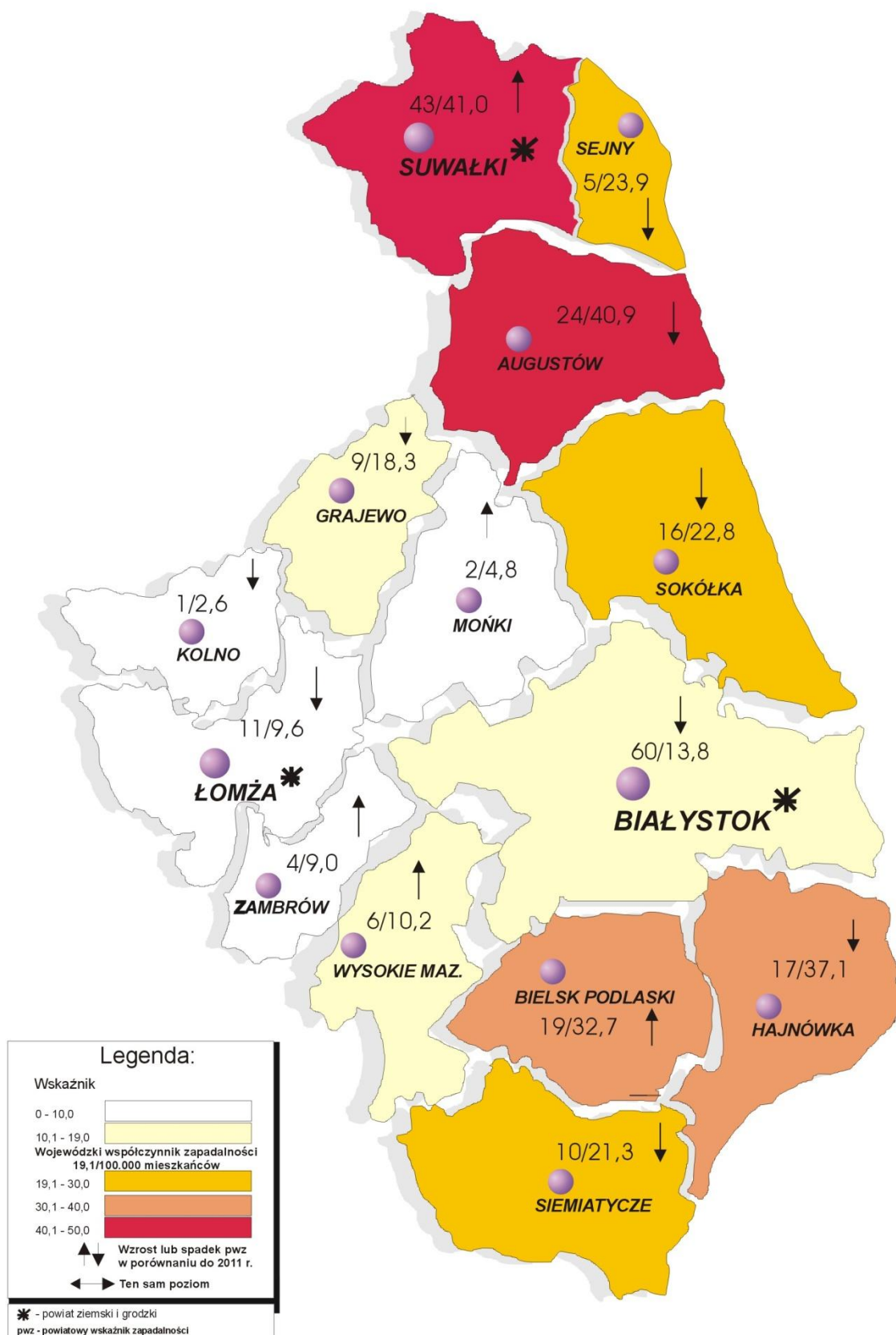
**ZACHOROWANIA NA KRZTUSIEC (zapadalność na 100 tys. mieszkańców)
w województwie podlaskim w 2012 roku.**

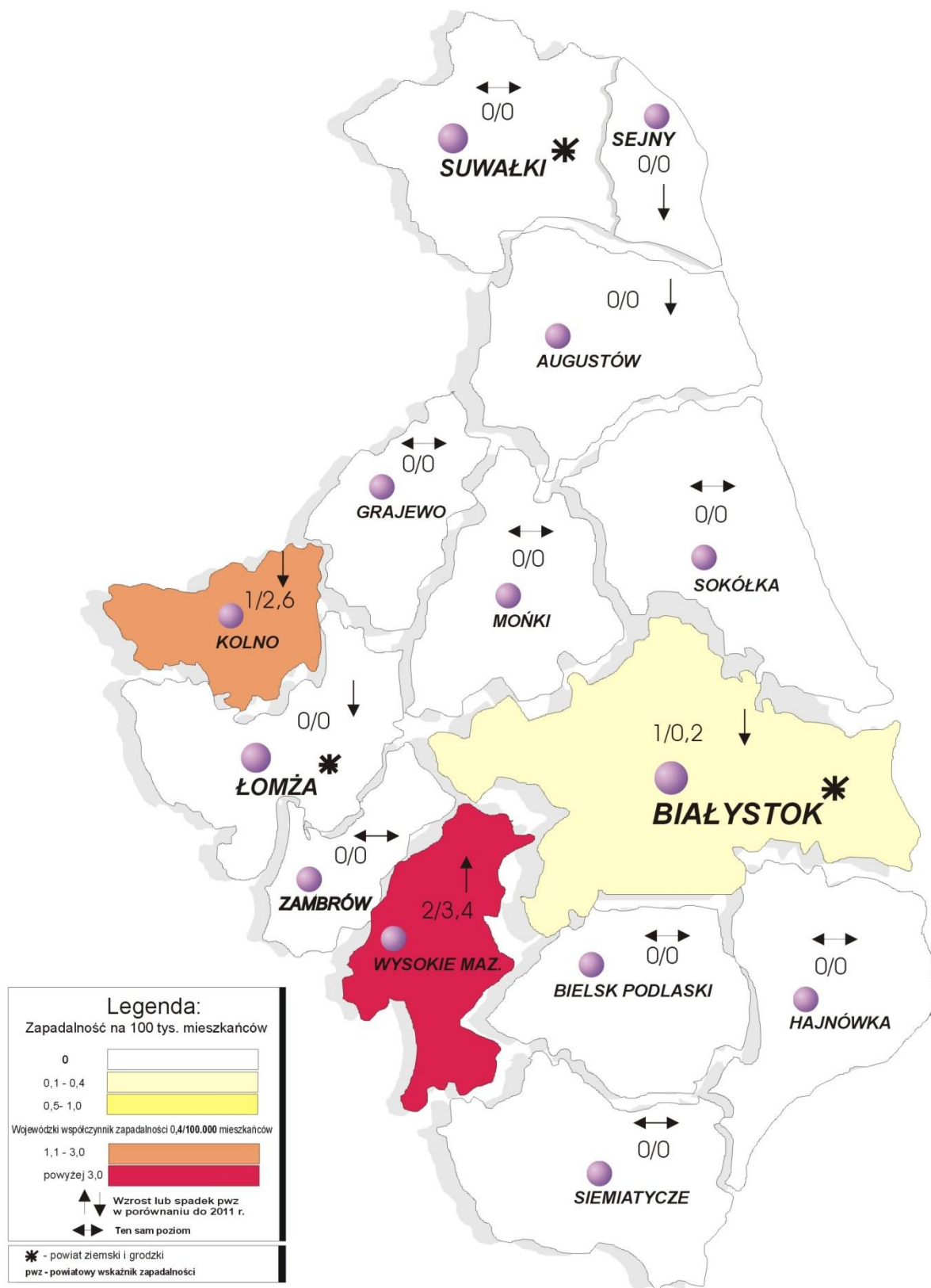
**ZACHOROWANIA NA SALMONELOZĘ (zapadalność na 100 tys. mieszkańców)
w województwie podlaskim w 2012 roku.**

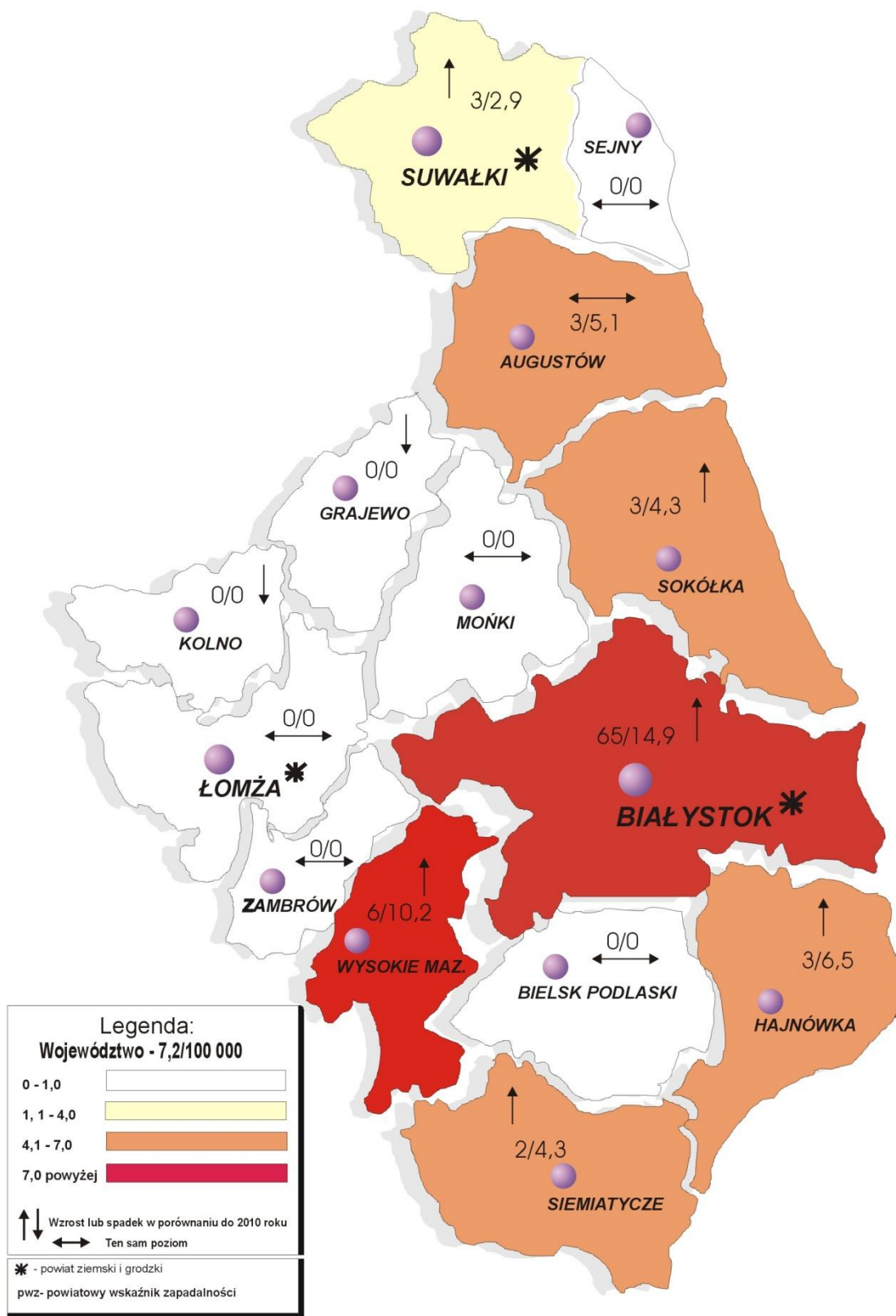
**WSKAŹNIK ZASZCZEPIENIA
OSÓB NARAŻONYCH NA ZAKAŻENIE WIRUSEM WŚCIEKLIWY
na terenie województwa podlaskiego w 2012 roku.**

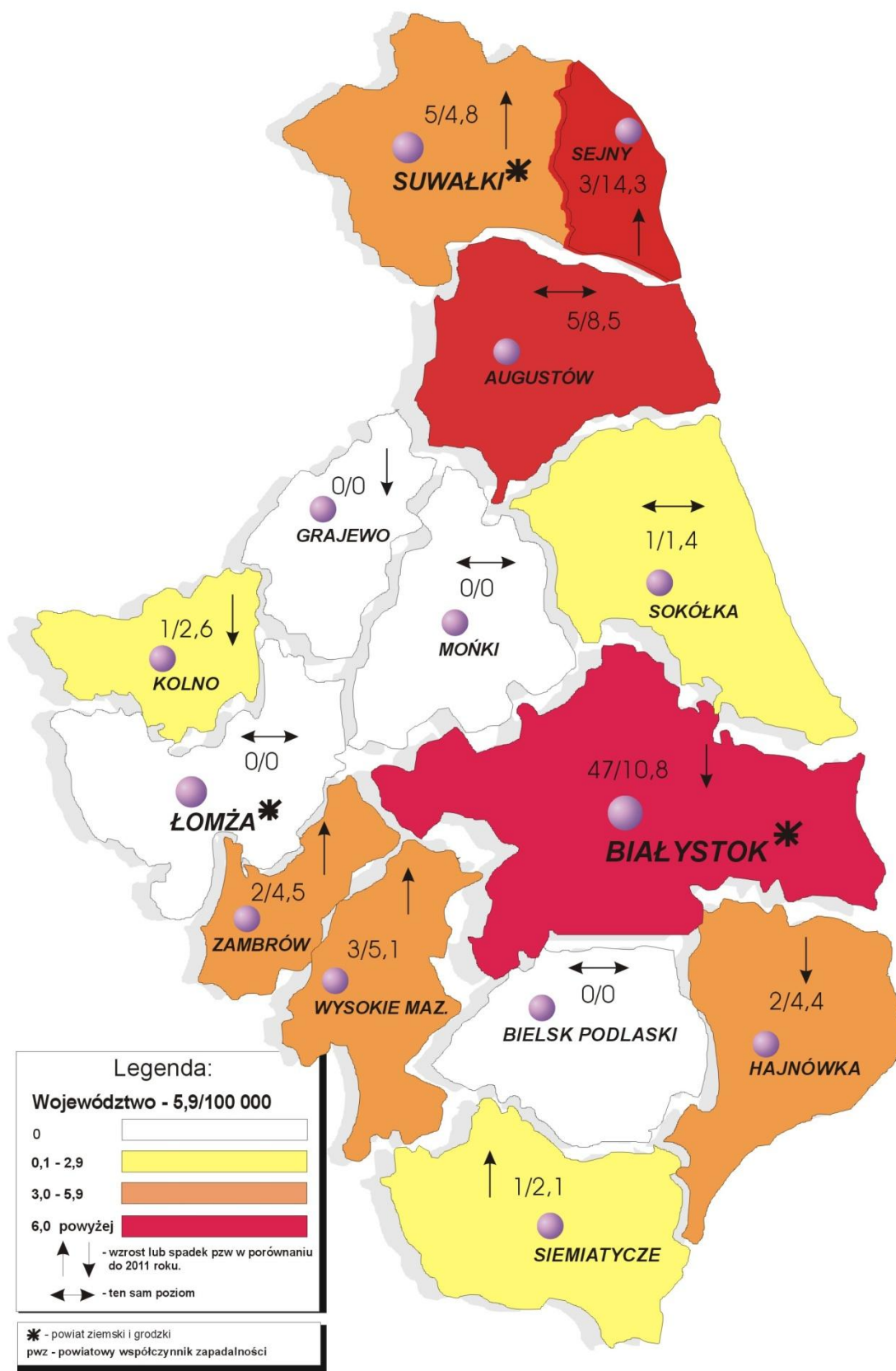
**ZACHOROWANIA NA WZW typu B (ostre) (zapadalność na 100 tys. mieszkańców)
W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM W 2012 ROKU.**

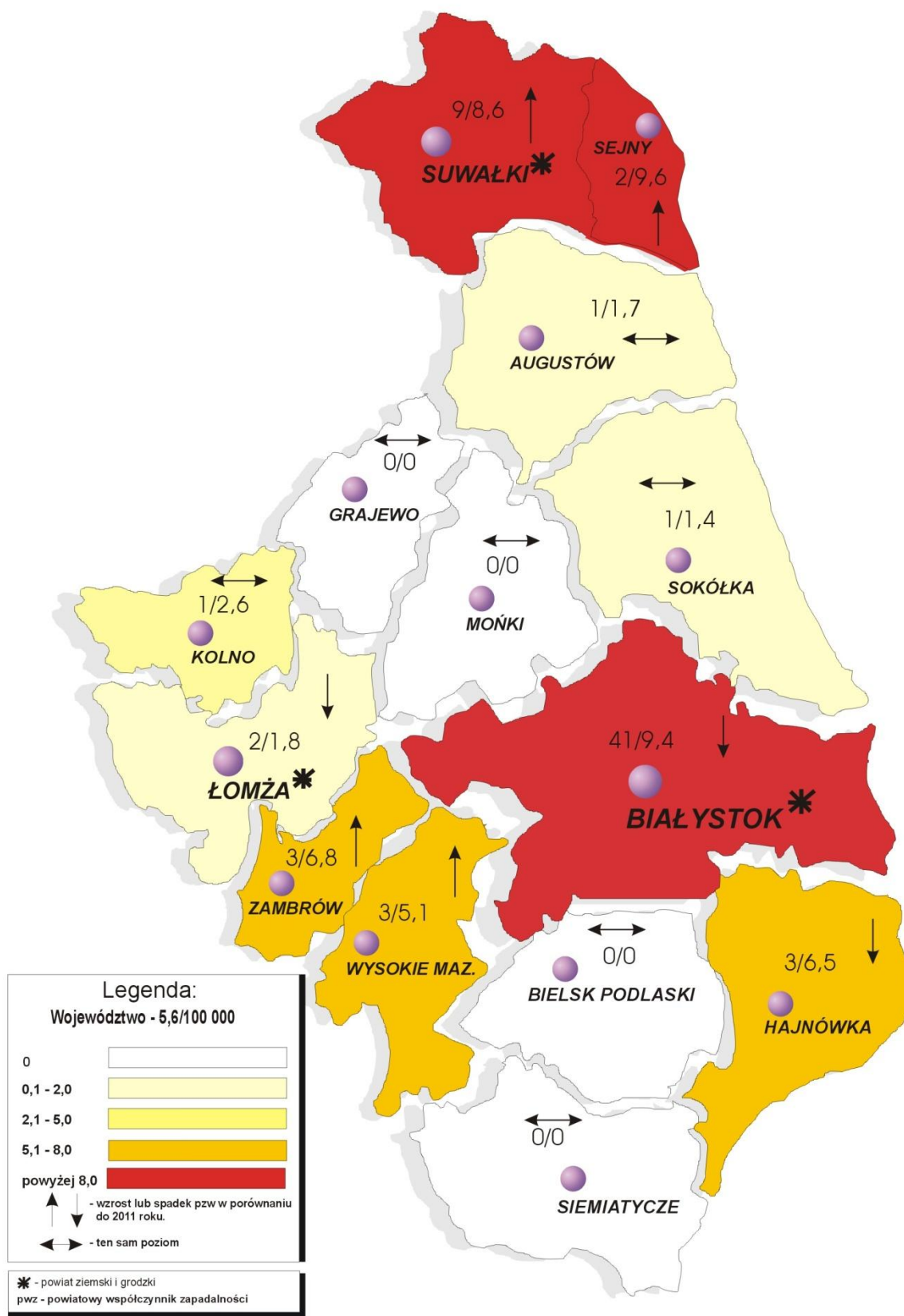
**ZACHOROWANIA NA WZW typu B (przewlekłe) (zapadalność na 100 tys. mieszkańców)
W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM W 2012 ROKU.**

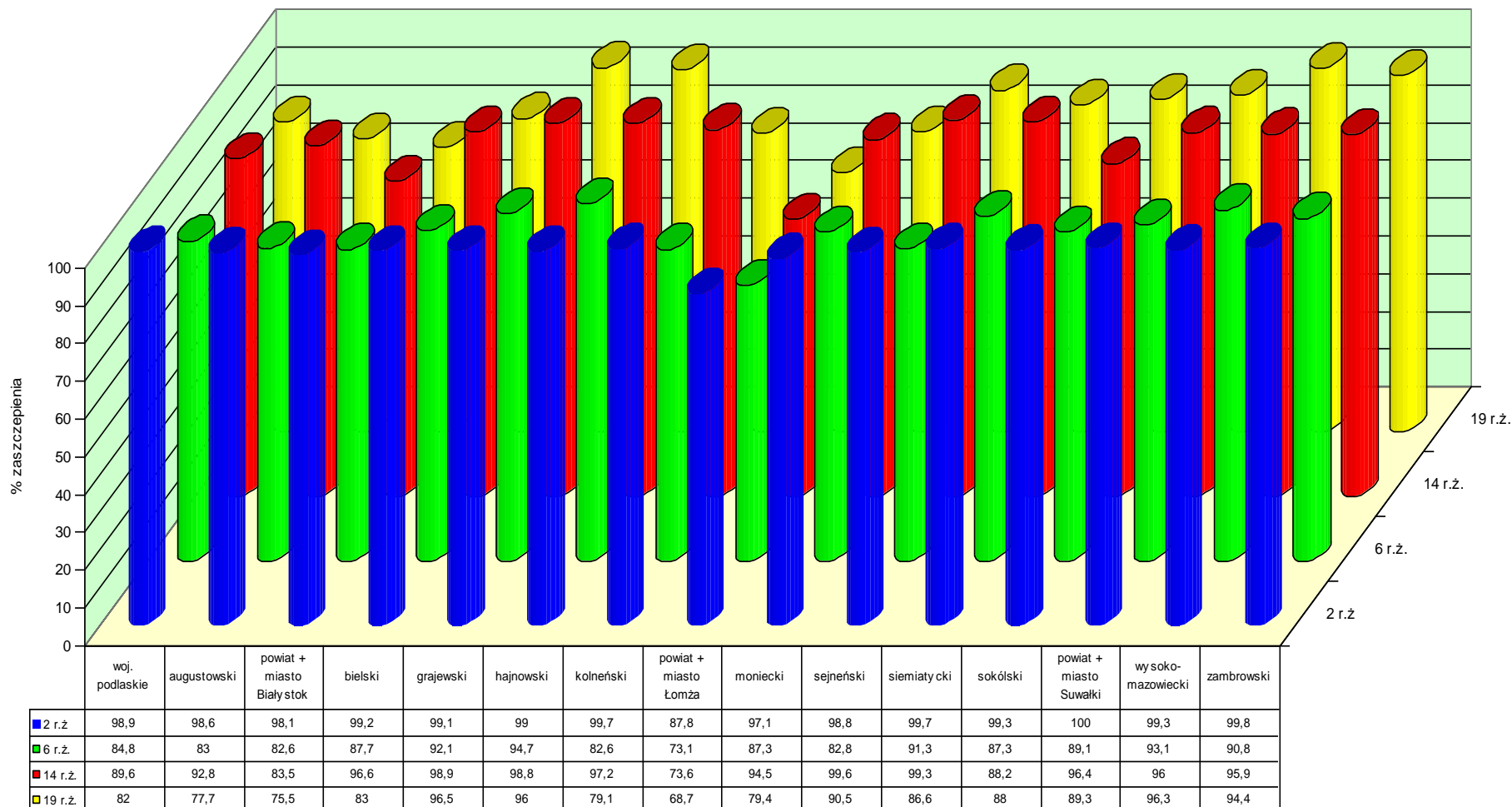
**ZACHOROWANIA NA WZW typu C
(zapadalność na 100 tys. mieszkańców) W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM W 2012 ROKU.**

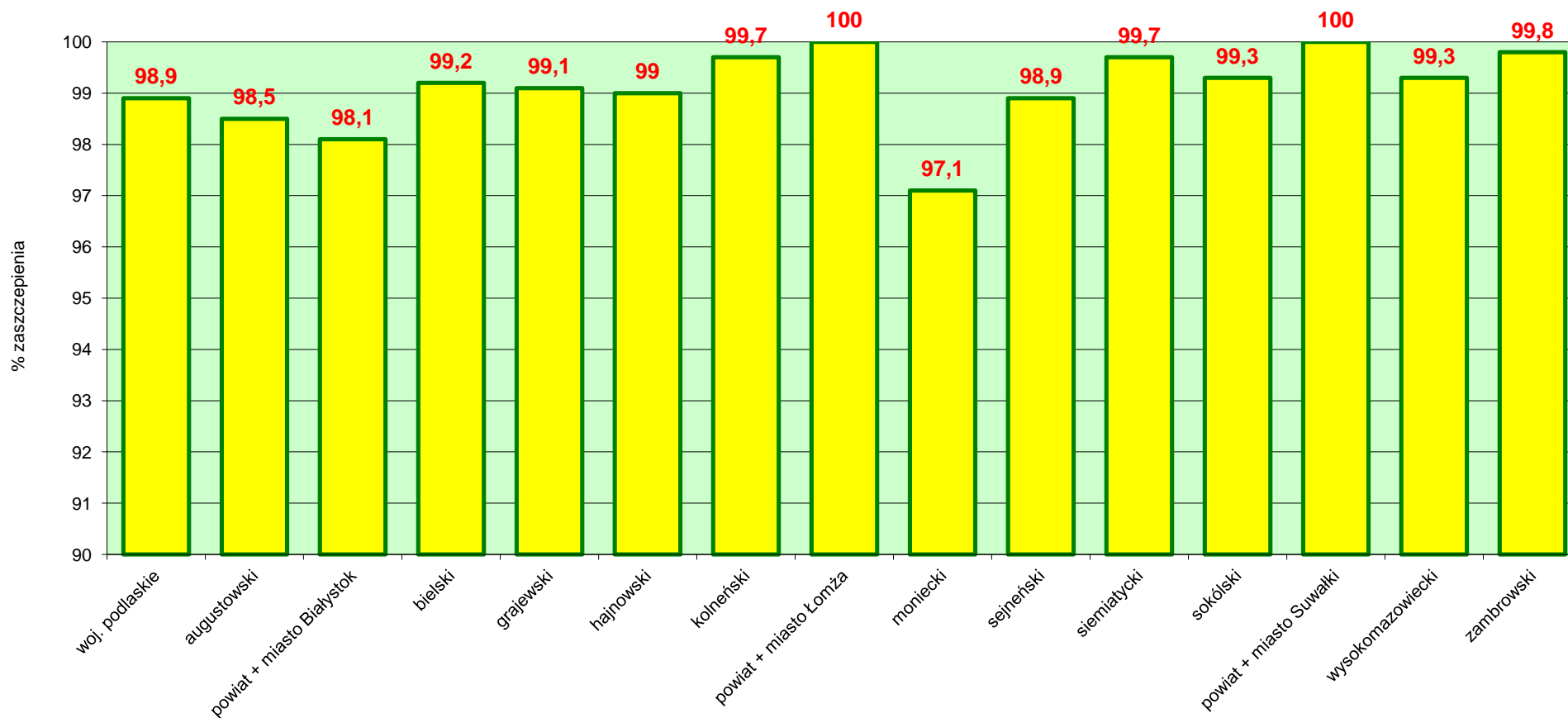
**ZAKAŻENIA WIRUSEM HCV
(zapadalność na 100 tys. mieszkańców) W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM W 2012 ROKU.**

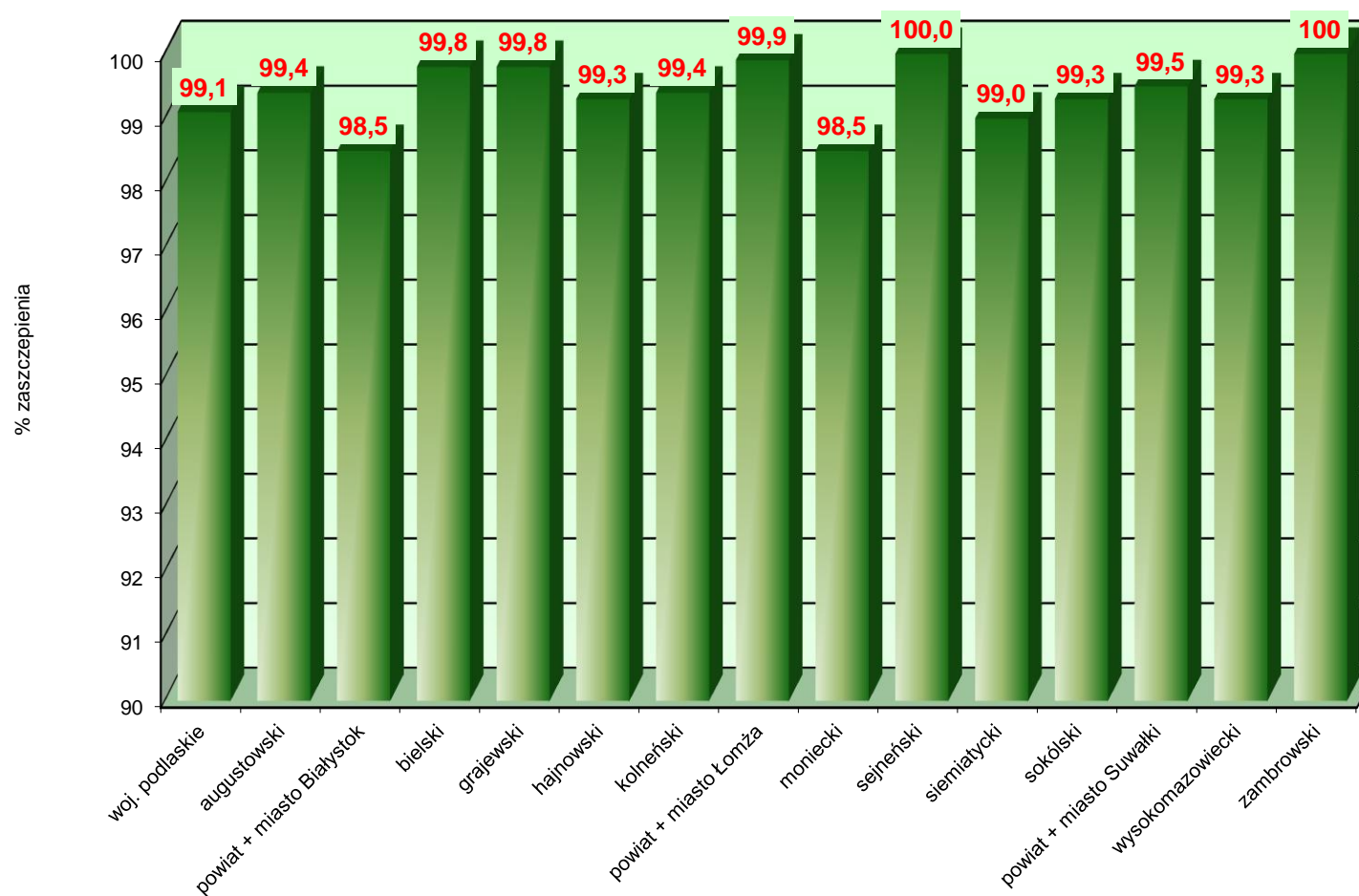
Wykonawstwo szczepień obowiązkowych dzieci i młodzieży przeciw błonicy i tężcowi prowadzonych szczepionkami finansowanymi przez MZ w 2012r. w woj. podlaskim

Wykonawstwo szczepień obowiązkowych dzieci w 2 roku życia przeciw Haemophilus influenzae prowadzonych szczepionkami finansowanymi przez MZ w 2012r. w województwie podlaskim

Wykonawstwo szczepień obowiązkowych noworodków przeciw gruźlicy prowadzonych szczepionkami finansowanymi przez MZ w 2012r. w województwie podlaskim

Wykaz administratorów wodociągów			
powiat	nazwa administratora	adres administratora	nazwy administrowanych wodociągów
1	2	3	4
augustowski	Wodociągi i Kanalizacje Miejskie sp. z o.o. w Augustowie	16-300 Augustów ul. Filtrowa 2	Augustów
	Zakład Gospodarki Komunalnej w Lipsku	16-315 Lipsk ul. Stolarska 3	Lipsk, Skieblewo, Krasne
	Zakład Gospodarki Komunalnej w Bargłowie Kościelnym	16-320 Bargłów Kościelny ul. Augustowska 47	Bargłów Kościelny, Pomiany, Tajno Stare
	Samorządowy Zakład Gospodarki Komunalnej w Płaskiej	16-326 Płaska	Płaska, Serski Las, Strzelcowizna, Gruszki, Rudawka
	Wodociągi Podlaskie sp. z o.o. w Zaściankach	15-521 Białystok ul. Usługowa 6	Nowinka, Bryzgiem, Jaziewo, Krasnybór, Kamień
	„Optima” sp. z o.o. w Olecku	19-400 Olecko Aleja Zwycięstwa 6	Pruska Mała, Rutki, Netta Janówka, Grabowo
białostocki grodzki	Wodociągi Białostockie sp. z o. o.	15-404 Białystok ul. Młynowa 52/1	Białystok
	FADOM-BUD sp. z o.o.	15-703 Białystok Al. Jana Pawła II 79	FADOM-BUD
	Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Łapach	18-100 Łapy ul. Płonkowska 44	Łapy, Daniłowo Duże, Płonka Strumianka, Bokiny, Uhowo, Brzozowo Stare
	Wodociągi Podlaskie sp. z o.o. w Zaściankach	15-521 Białystok ul. Usługowa 6	Baciuły, Czaczki Małe, Pomigacze, Tołcze, Turośń Dolna, Ignatki-Osiedle, Juchnowiec Kościelny, Kleosin, Wojszki, Suraż
	Komunalny Zakład Budżetowy w Supraślu	16-030 Supraśl ul. Zielona 5	Grabówka, Ogrodniczki, Supraśl, Zaścianki
	Urząd Gminy w Dobrzyniewie Dużym	16-002 Dobrzyniewo Kościelne, ul. Białostocka 25	Bohdan, Dobrzyniewo Duże, Fasty, Jaworówka, Kopisk, Obrubniki
	Komunalny Zakład Budżetowy w Gródku	16-040 Gródek ul. Fabryczna 12/1	Bielewicze, Bobrowniki, Gródek, Waliły
	Przedsiębiorstwo Komunalne w Czarnej Białostockiej sp. z o.o.	16-020 Czarna Białostocka ul. Piłsudzkiego 62	Czarna Białostocka, Czarna Wieś Kościelna, Niemczyn
	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Michałowie	16-050 Michałowo ul. Białostocka 7	Garbary, Jałówka, Michałowo, Sokole, Szymki
	Urząd Miejski w Zabłudowie	16-060 Zabłudów ul. Rynek 8	Białostoczek, Krynickie, Kuriany, Pawły, Zabłudów
	Zakład Gospodarki Komunalnej w Wasilkowie	16-010 Wasilków ul. Supraślska 21	Nowodworze, Rybniki
	Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Tykocinie	16-080 Tykocin ul. Browarna 2	Bagienki, Jeżewo Stare, Pajewo, Saniki, Sierki, Stelmachowi, Tykocin
	Zakład Energetyki Ciepłej Wodociągów i Kanalizacji w Choroszczu sp. z o. o.	16-070 Choroszcz ul. Sienkiewicza 25A	Barszczewo, Choroszcz, Rogowo, Złotoria
	Urząd Gminy w Zawadach	16-075 Zawady Plac Wolności 12	Cibory Gałeckie, Zawady
	KURAT sp. z o.o.	15-740 Białystok ul. Antoniukowska 11	RSP Łużany

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2012

1	2	3	4
białostocki grodzki c. d.	Nadleśnictwo Supraśl	16-030 Supraśl ul. Podsupraśl 8	Nadleśnictwo Supraśl
	Spółdzielnia Mieszkaniowa „KROKUS” w Dobrzyniówce	16-060 Zabłudów Dobrzyniówka 65	Sobolewo, Dobrzyniówka
	Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Zubrach	16-040 Gródek Zubry 76	Zubry
	Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Studziankach	16-010 Wasilków, Studzianki, ul. Spółdzielcza 7	Studzianki
	Uniwersytecki Dziecięcy Szpital Kliniczny	15-274 Białystok ul. Waszyngtona 17	UDSK wodociąg lokalny
	Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. K. Dłuskiego	15-540 Białystok ul. Żurawia 12	Szpitala Zakaźnego wodociąg lokalny
	SP Psychiatryczny ZOZ im. St. Deresza	16-070 Choroszcz Plac Z. Brodowicza 1	Szpitala Psychiatrycznego w Choroszczy wodociąg lokalny
	Dom Pomocy Społecznej „Jawor” w Jałowie	16-050 Michałowo Jałówka, ul. Leśna 11	Wodociąg DPS w Jałowie wodociąg lokalny
	Dom Pomocy Społecznej w Białymstoku – Filia w Bobrowej	15-530 Białystok ul. Baranowicza 203	DPS w Białymstoku – Filia w Bobrowej wodociąg lokalny
	Dom Dziecka im. Janusza Korczaka w Krasnem	16-060 Zabłudów Krasne	DPS w Krasnem wodociąg lokalny
bielski	Przedsiębiorstwo Komunalne sp. z o.o.	17-100 Bielsk Podlaski ul. Studziwodzka 37	Bielsk Podlaski
	Zakład Usług Komunalnych	17-100 Bielsk Podlaski ul. Mickiewicza 46	Bielsk Podlaski (gminy), Rajsk, Bolesty
	Gmina Orla	17-106 Orla, ul. Mickiewicza 5	Orla, Oleksze
	Miasto Brańsk	17-120 Brańsk ul. Rynek 8	Brańsk
	Gmina Brańsk	17-120 Brańsk ul. Rynek 8	Domanowo, Koszewo, Kalnica, Brzeźnica
	Gmina Rudka	17-123 Rudka ul. Brańska 13	Rudka
	Zakład Usług Komunalnych w Wyszkiach	17-132 Wyszki ul. Usługowa 11	Budlewo
	Wodociągi Podlaskie sp. z o.o. w Zaściankach	15-521 Białystok ul. Usługowa 6	Boćki
grajewski	Zakład Wodociągów i Kanalizacji	19-200 Grajewo, ul. Sienkiewicza 34	Grajewo
	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	ul. Warszawska 2A 19-206 Rajgród	Rajgród
	Wielobranżowe Przedsiębiorstwo Komunalne Spółka z o.o.	19-230 Szczuczyn	Szczuczyn, Niedźwiadna, Wólka
	Wodociągi Wiejskie sp. z o.o.	18-402 Łomża ul. Akademicka 18	Wąsosz, Ławsk, Zalesie
	Zakład Komunalny	19-213 Radziłów Pl. 500 lecia 14	Radziłów, Święcienin, Łoje Awista, Słucz
	Gminny Zakład Komunalny	19-200 Grajewo Wierzbowo 56 A	Wojewodzin, Białaszewo

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2012

1	2	3	4
hajnowski	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o.	17-200 Hajnówka ul. J. Słowackiego 29	Miejski Hajnówka, Stary Kornin, Dubicze Cerkiewne, Orzeszkowo, Nowoberezowo
	Wodociągi Podlaskie sp. z o.o. w Zaściankach	15-521 Białystok ul. Usługowa 6	Narew, Iwanki, Łosinka, Białowieża, Narewka, Siemianówka, Maszewo, Gruszki, Kleszczele I, Kleszczele II, Suchowole, Klejniki, Czyże
	Gmina Czeremcha	17-240 Czeremcha ul. Dubois 14	Kuzawa
	Nadleśnictwo Białowieża	17-230 Białowieża ul. Wojciechówka 4	Czerlonka
	Ceramika Budowlana LEWKOWO sp. z o.o.	17-220 Narewka Lewkowo Stare nr 64	„CB” Lewkowo Stare
kolneński	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej i Gospodarki Wodno-Ściekowej sp. z o.o.	18-500 Kolno ul. Witosa 4	Kolno
	Wójt Gminy Kolno	18-500 Kolno ul. Wojska Polskiego 20	Janów, Zabiele, Kumelsk
	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	18-520 Stawiski ul. Polowa 21	Stawisk, Sokoły, Karwów
	Zakład Gospodarki Komunalnej	18-516 Mały Płock ul. Ogrodowa 1	Korzeniste, Rogienice
	Wójt Gminy Grabowo	18-507 Grabowo ul. Wł. Sikorskiego 1	Grabów, Gnatów
	Wójt Gminy Turośl	18-525 Turośl ul. Jana Pawła II 49	Turośl
łomżyński grodzki	Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Łomży	18-400 Łomża ul. Zjazd 23	Łomża, Piątnica, Drozdowo, Dobrzyjałowo, Jeziorko gm. Piątnica
łomżyński ziemski	Wodociągi Wiejskie sp. z o.o.	18-402 Łomża ul. Akademicka 18	Zbójna, Miastkowo, Łuby Kiertany, Jarnuty, Kuliski, Bacze Suche, Siemień, Podgórze, Modzele Stare
	Komunalny Zakład Budżetowy w Nowogrodzie	18-414 Nowogród ul. Łomżyńska 41	Nowogród, Sławiec
	Komunalny Zakład Budżetowy w Jedwabnem	18-420 Jedwabne ul. Mickiewicza 4	Jedwabne
	Gmina Przytuły	18-423 Przytuły ul. Supska 10	Nowa Kubra
	Zakład Gospodarki Komunalnej w Śniadowie	18-411 Śniadowo ul. Ostrołęcka 11	Ratowo Stare, Szczepankowo
	Spółdzielnia Kółek Rolniczych	18-430 Wizna ul. Łomżyńska 41	Wizna, Bożejewo, SKR Wizna
	Zespół Szkół im. chorążego Jana Szymańskiego w Marianowie	18-421 Piątnica Marianowo 7	Marianowo

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2012

1	2	3	4
moniecki	Urząd Gminy Krypno	19-11 Krypno Krypno Kościelne 23	Długołęka
	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Mońkach	19-100 Mońki ul. Kolejowa 21	Mońki, Rybaki, Kulesze, Boguszewo
	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Knyszynie	19-110 Knyszyn ul. Rynek 39	Knyszyn, Zofiówka
	Zakład Usług Komunalnych w Goniądzu	19-12- Goniądz ul. Kościuszki 21	Goniądz, Osowiec, Downary, Wroceń, Białosuknie
	Wodociągi Podlaskie sp. z o.o. w Zaściankach	15-521 Białystok ul. Usługowa 6	Jaświły, Dolistowo, Mikicin, Krasne Folwarczne, Słomianka
	Wodociągi Wiejskie sp. z o.o.	18-402 Łomża ul. Akademicka 18	Trzcianne, Laskowiec, Zajki
sejneński	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Sejnach sp. z o.o.	16-500 Sejny ul. 1 Maja 15	Sejny, Krasnopol
	Obsługa Komunalna Gminy Sejny w Sejnach	16-500 Sejny ul. Świerczewskiego 1	Berzniki, Burbiszki
	Urząd Gminy w Gibach	16-506 Giby 74 A	Giby
	Gospodarka Komunalna Gminy Puńsk w Puńsku	16-515 Puńsk ul. Mickiewicza 23	Puńsk, Pelele
	Spółdzielnia Mleczarska „Mlekoop” Grajewo Oddział Zakładu Produkcji Mleczarskiej w Sejnach	16-500 Sejny ul. 1 Maja 41	ZPM w Sejnach
siemiatycki	Wodociągi Podlaskie sp. z o.o. w Zaściankach	15-521 Białystok ul. Usługowa 6	Kłopoty Stanisławy, Tołwin, Czarna Średnia, Nurzec-Stacja, Grodzisk, Czartajew, Klukowicze, Tymianka, Perlejewo, Moczydły Pszczółki
	Przedsiębiorstwo Komunalne sp. z o.o. w Siemiatyczach	17-300 Siemiatycze ul. A. Krajowej 26	Siemiatycze
	Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Drohiczynie	17-312 Drohiczyn ul. Montera 7	Drohiczyn, Narojki
	Zakład Gospodarki Komunalnej Gminy Dziadkowice	17-306 Dziadkowice 36	Dziadkowice, Hornowo, Dołubowo
	Zakład Gospodarki Komunalnej w Mielniku	17-307 Mielnik ul. Popław 8	Mielnik
	Gmina Milejczyce	17-332 Milejczyce ul. Szkolna 5	Milejczyce
	Oerlemans Foods Siemiatycze sp. z o.o.	17-300 Siemiatycze ul. A. Krajowej 31	Oerlemans Foods
sokólski	Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Sokółce	16-100 Sokółka ul. Targowa 15	Sokółka, Bogusze, Stara Kamionka, Stara Rozedranka
	Wodociągi Podlaskie sp. z o.o. w Zaściankach	15-521 Białystok ul. Usługowa 6	Janów, Białousy, Korycin, Bombla, Długi Ług, Jałówka, Nierošno, Stock, Zwierzyniec Wielki
	Zakład Komunalny w Krynkach	16-120 Krynki ul. Garbarska 16	Krynki, Górka, Kruszyniany
	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kuźnicy	16-123 Kuźnica Pl. 1000-lecia PP 1	Kuźnica, Kuścińce

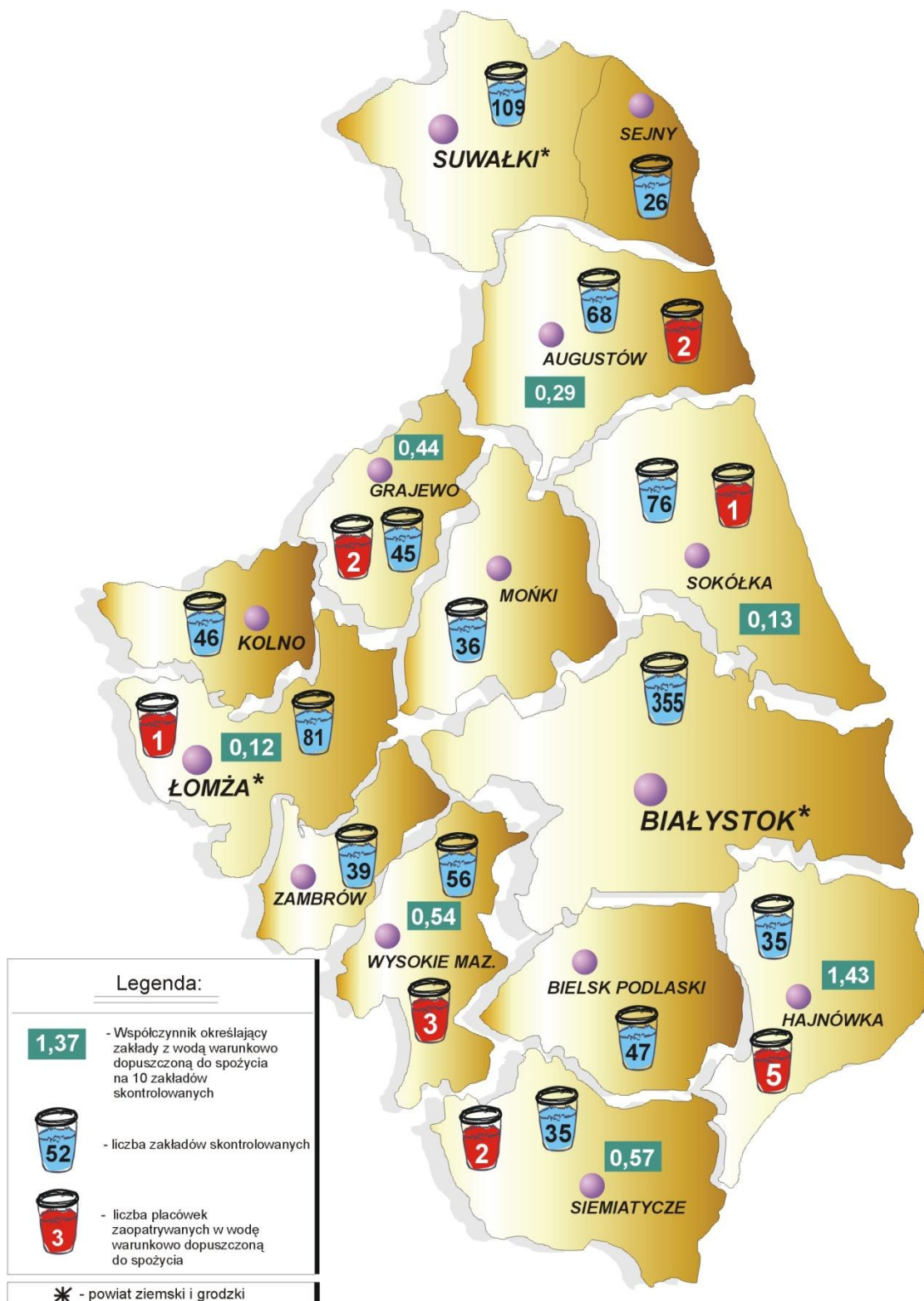
Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2012

1	2	3	4
sokólski c.d.	Zakład Obsługi Gospodarki Komunalnej i Mieszaniowej w Sidrze	16-124 Sidra ul. Fabryczna 4	Sidra, Makowlany, Krzysztoforowo
	Zakład Gospodarki Komunalnej	16-113 Szudziałowo, ul. Bankowa 1	Szudziałowo, Babiki
	Urząd Gminy w Nowym Dworze Referat Komunalny	16-205 Nowy Dwór ul. Sidrzańska 11	Nowy Dwór, Chorużowce, Dubaśno, Rogacze
	Centrosom sp. z o.o. w Suchowoli	16-150 Suchowola ul. Goniądzka 58	Suchowola, Leśniki, Kopciówka
	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszaniowej	16-200 Dąbrowa Białostocka, ul. Gen. Sulika 1	Dąbrowa Białostocka
	SP ZOZ w Sokółce	16-100 Sokółka ul. Sikorskiego 40	SPZOZ W Sokółce wodociąg lokalny
suwalski grodzki	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. Zakład Wodociągów i Kanalizacji	16-400 Suwałki ul. Sikorskiego 14	Suwałki
suwalski ziemski	„Optima” sp. z o.o. w Olecku	19-400 Olecko Aleja Zwycięstwa 6	Bakałarzewo, Przerośl, Śmieciuchówka
	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszaniowej	16-404 Jeleniewo ul. Słoneczna 3	Białonogi, Gulbieniszki, Jeleniewo, Szurpiły
	Zakład Instalacji Sanitarnych Marian Ciszewski	16-424 Filipów ul. Polna 8	Czarne, Filipów, Motule Stare
	Spółdzielnia Mieszkaniowa „DROZD”	19-420 Kowale Oleckie ul. Witosa 4	Garbas, Mieruniszki
	Przedsiębiorstwo Remontowo-Budowlane „GRES” W. Kamiński, J. Brzozowski s. j.	16-400 Suwałki ul. Minkiewicza 8	Kaletnik, Podwojponie, Rutka Tartak, Szypliszki
	Spółdzielnia Mieszkaniowa, Przegród	16-400 Suwałki Przegród 3	Przebród
	WODNIK Wodociągi i Kanalizacje Marek Wnuk	16-400 Suwałki ul. Zacisze 7	Nowa Wieś, Płociczno, Stary Folwark, Turówka Stara, Dubowo
	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszaniowej	16-420 Raczki ul. Kolejowa 4	Raczki, Wierciochy
	Urząd Gminy, Wiżajny	16-407 Wiżajny ul. Rynek 1	Wiżajny, Smolniki
wysokomazowiecki	Zakład Wodociągów i Kanalizacji i Energetyki Ciepłej w Wysokim Mazowieckiem sp. z o.o.	18-200 Wysokie Mazowieckie, ul. 1 Maja 6	Wysokie Mazowieckie, Jabłonka Kościelna, Kalinowo Czosnowo, Mazury
	Wodociągi Wiejskie sp. z o.o.	18-402 Łomża ul. Akademicka 18	Gródek, Piętki Gryzki, Wyszonki Kościelne
	Gmina Czyżew	18-220 Czyżew ul. Mazowiecka 34	Czyżew, Rosochate Kościelne
	Spółdzielnia Kółek Rolniczych w Sokołach	18-218 Sokoły ul. Kolejowa 31	Sokoły, Bruszewo, Jeńki, Drągi, Truskolasy Olszyna
	Gmina Kobylin Borzymy	18-204 Kobylin Borzymy ul. Główna 11	Kobylin borzymy, Szypułki Święchy, Pszczółczyn, Wnory Stare

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2012

1	2	3	4
wysokomazowiecki c. d.	Przedsiębiorstwo Robót Komunalnych FARE w Ciechanowcu	18-230 Ciechanowiec ul. Podlaska 1	Ciechanowiec, Radziszewo Sieńczuch
	Zakład Wodociągów Kanalizacji i Oczyszczania w Szepietowie	18-210 Szepietowo ul. Główna 6	Szepietowo, Szepietowo Podleśne, Dąbrówka Kościelna, Wojny Krupy, Bryki, Średnica
	Gmina Nowe Piekuty	18-212 Nowe Piekuty ul. Główna 8	Nowe Piekuty, Wierzbowizna
	Gmina Kulesze Kościelne	18-2018 Kulesze Kościelne ul. Główna 6	Kulesze Kościelne, Czarnowo Biki
	DPS w Kozarzach	18-23- Ciechanowiec Kozarze	DPS w Kozarzach wodociąg lokalny
zambrowski	Zambrowskie Ciepłownictwo i Wodociągi sp. z o.o.	18-300 Zambrów ul. Papieża J. P. 5	Zambrów
	Zakład Gospodarki Komunalnej sp. z o.o.	18-305 Szumowo ul. 1-go Maja 50	Szumowo, Pęczratka, Łętownia, Srebrny Borek, Wyszomierz
	Wodociągi Wiejskie sp. z o.o.	18-402 Łomża ul. Akademicka 18	Rutki, Szlasy Lipno
	Urząd Gminy w Kołakach	18-315 Kołaki ul. Kościelna 11	Kołaki Kościelne, Szczodruchy, Zanie
	Spółdzielnia Mieszkaniowa NAREW	18-319 Grądy Woniecko	Grądy Woniecko
	Gospodarstwo Pomocnicze przy Zakładzie Karnym	18-400 Łomża Czerwony Bór 23	Czerwony Bór
	Zakład Wodociągów i Kanalizacji i Energetyki Ciepłej w Wysokim Mazowieckiem sp. z o.o.	18-200 Wysokie Mazowieckie ul. 1 Maja 6	Mrocзки, Poryte Jabłoń
	Zespół Szkół im. Gen. Ludwika Michała Paca w Dowspudzie	14-420 Raczki Dowspuda	wodociąg lokalny w Dowspudzie

KWESTIONOWANA JAKOŚĆ WODY W PLACÓWKACH OŚWIATOWO - WYCHOWAWCZYCH na terenie województwa podlaskiego w 2012 roku.

**WYDAWANIE CIEPŁYCH POSIŁKÓW UCZNIOM SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
(łącznie z dziećmi z oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych)
I GIMNAZJALNYCH NA TERENIE WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W 2012 ROKU.**

